

Hellen-Classicusok. (Griechische Classiker in ungarischen
Übers. Hrsg. von der ungarischen Akademie.). 2. Odysseaia.
(Odyssee. Aus dem Griechischen übers. von Stephan Szabo).

Univ
Ofen 1846

Signatur: 55579-B.2
Barcode: +Z155592705
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ155592705>
Umfang: Bild 1 - 356

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

HELLEN CLASSICUSOK

MAGYAR FORDÍTÁSOKBAN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

MÁSODIK KÖTET.

HOMER' ODYSSEÁJA.

PESTEN,

IFJ. KILIÁN GYÖRGY KIADÓ KÖNYVÁRUSNÁL.

M. DCCC. XLVI.

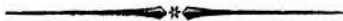
H O M E R
O D Y S S E Á J A.

HELLENBÖL

SZABÓ ISTVÁN,

ROZSNYÓ-MEGYEI ÁLDOR, PILISI PLEBÁNOS,
M. AKAD. 'S KISF. TÁRS. TAG.

PESTEN,

IFJ. KILIÁN GYÖRGY KIADÓ KÖNYVÁRUSNÁL.

M. DCCC. XLVI.

Nyomatott Kecskeméten Szilády Károlynál.

.....

Tudnivalók.

1. A' magyar tudós társaság ezen munkának csak kiadója levén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akárminemű nyelvet 's írást illető elvekről: egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

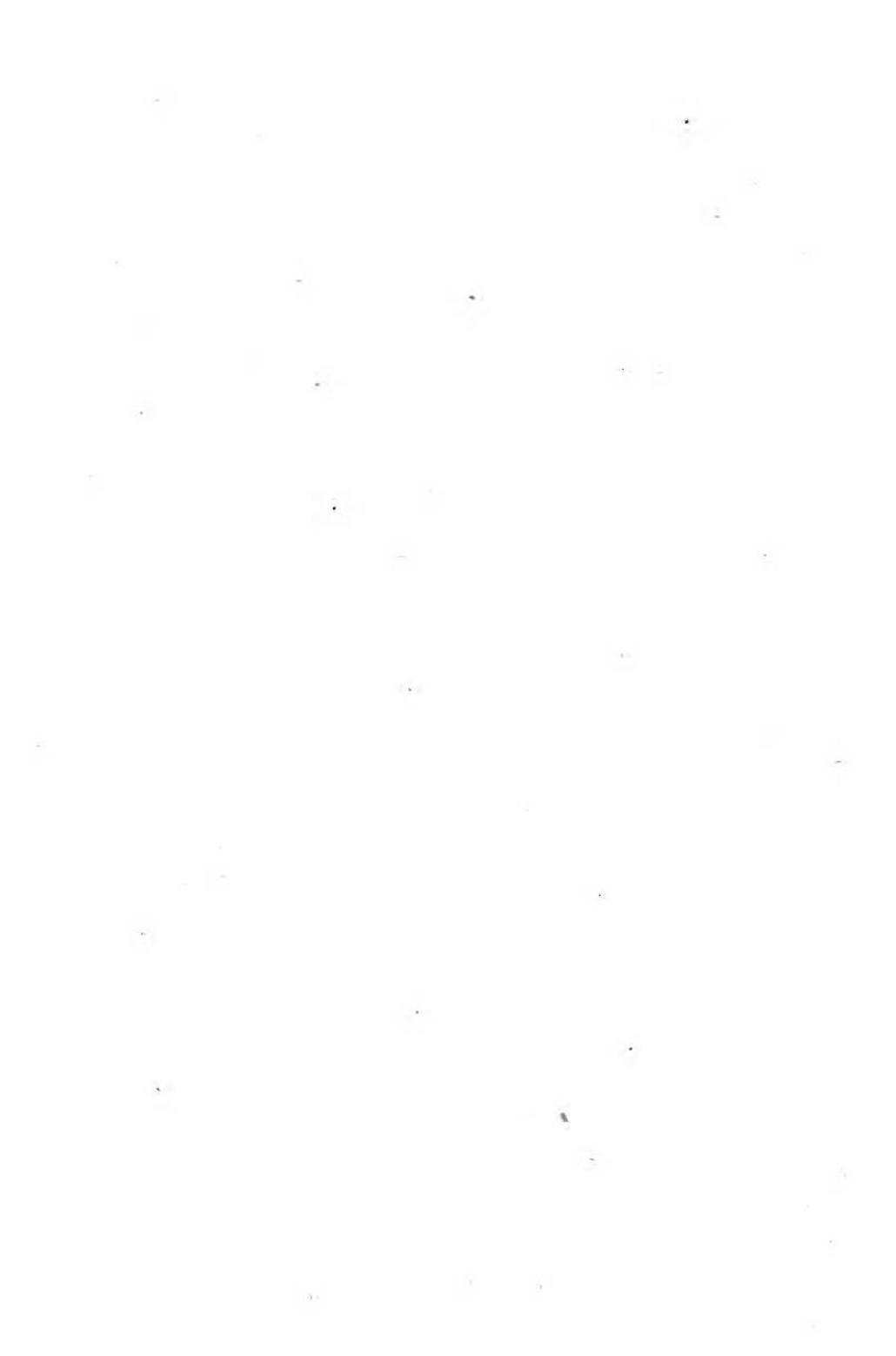
2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben; ez, u. m. *Homer' Odysseája*, fordítva Szabó István lev. tagtól, Hunfalvy Pál és Székács József lev. tagok' előadására fegadtatott el sajtó alá.

3. E' munka azon 61 közöl való, mellyek' fordítására a' társaság 1832-ben martiusban a' magyar írókat fölszólította.

4. A' társaság által kiadott kéziratok közöl ez XCVII. számú.

Pesten, jul. 1. 1846.

D. SCHEDEL FERENCZ,
titoknak.

Igazítandók.

- II. ének, 249 v. *Örvendezne* után tégy nyugjelet. 312 v. a *puss-
tulván* utáni vessző kitörlendő. 370 v. végén olvasd *megepedned*.
III. ének, 2 v. olv. *égi* karok. 33 v. olv. *sűttek*. 247 v. végén
vessző kell.
IV. ének, 159 v. olv. Jöttekor *is* mindjárt. 231 v. olv. Itt a hány
ember.
X. ének, 137 v. olv. Aetesnek. 451 v. olv. *kacagányt*.
XII. ének, 91 v. olv. *bennettők*.
XIII. ének, 72 v. olv. *gyármű*.
XVII. ének, 210 v. olv. *a* nymphák.
XVIII. ének, 106 v. olv. Vendég *s* koldúsnak. 234 v. Zeus *atya*. 245
v. olv. *jász* Argosban.

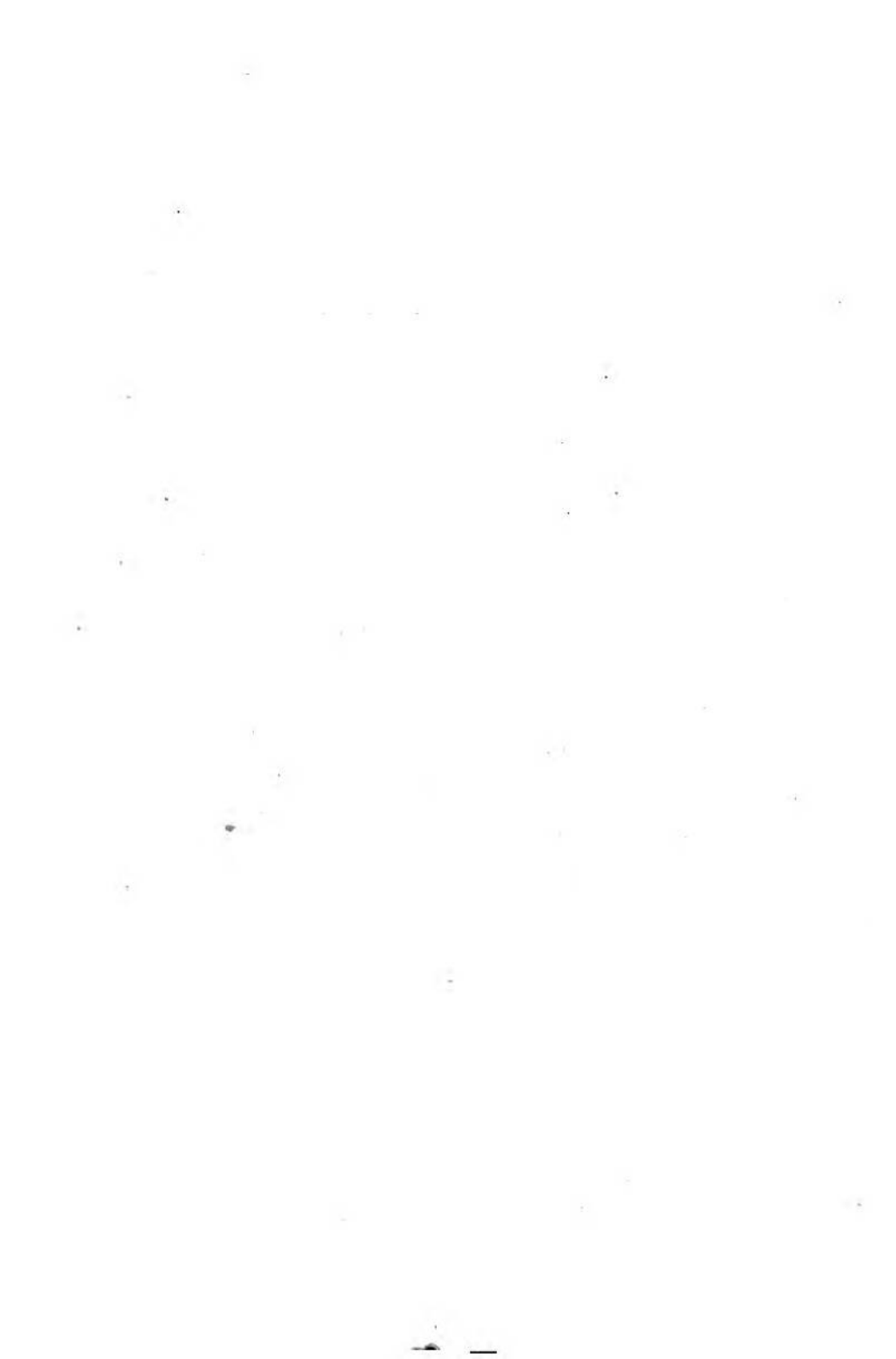
Egyéb inkább helyesírási hibák megigazítása a szives olvasóra bízatik.

A javító.

Egy szó az olvasóhoz.

HOMERnak fő jelleme az egyszerűség levén, midőn fordító e részben híven akart eljárni, lehet, hogy néhol együgyűnek tetszik. Ez tehát fő figyelmet igényel. Nemzet közt, mellynek prosája szőnyegnél és lapokon dithyramb szárnyakon megy, nem egy akadhat, ki csodálkozni fog e szerény és csendes hangon. Meg ne csalatkozzatok. — Homer izlését a természet, nem a divat után kell felvennünk. Az is igaz, ezen egyszerűséget, melly azonban szintolly igazi költészet, lehetetlen volt utolérnem! — A nyelvbeli ujítások öntudattal, nem szükségből estek; a bolból, tol töl ragoknál pár tekintélyre is hivatkozhatni. Minden esetre jóakaró olvasóra van szükségem.

Sz. I.

H O M E R

O D Y S S E Á J A.

ODYSSE A.

ELSŐ ÉNEK.

Isteni gyülekezet, követül Ithakában Athene.

Musa, sokoldalu férfiúrol zengj éneket, a ki
Troja híres várát feldulván messzire bolygott,
Szántalan országot látott, erkölcsöket ismert;
Annyit szivedezett a tengeren önmaga lelkét
Ótalmazva s barátait is honaikba keresve. 5
De bármint akará meg nem menthette szeretteit,
Tudnillik magokat vesztek el bűneik által,
A botorak, megeván jószágit az isteni Napnak,
A ki tehát elfogta nekik honaikba világát.
Mondd el némileg ezt nekem is, Zeüs égi leánya. 10
Már egyebek, kiket el nem nyelt a gyászos enyészet,
Tengeren és hadakon átesvén otthon ülének;
E hona s hölgye után vágyót ellenben örökké
Fogva marasztá még istennő nympa Kalypso
Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva. 15
Sőt miután évek jártával ama kor is eljött,
Mellyet az égi karok sorsoltak volt Ithakába
Térendése felől: még ekkor sem lehetett ő
Kedvesivel bajment, noha mind könnyörültek az égnek
Istenségei rajta, Poseidon kül; ki szünetlen 20
Verte kalandjaiban, mignem földére kilépett.
Most ez azonban az Aethiopok földén vala távol,
(Aethiopok földén, kiket a nap kelte s lenyugta
Ketté osztályoz, végsőket az emberi nemben,)
A száz bárány és tulokáldozat élvezeténél. 25
Itten örült lakomájához telepedve. Az ég több

- Isteni ellenben Zeusnél gyülekeztenek össze.
 Közlök először az istenek emberek atyja emelte
 Fel szavait, nemes Aegisthost hordozva szíven, kit
 Meghalatott Agamemnon erős magzatja Orestes; 30
 Ezt hordozva szíven szólott az olympi karokhoz:
 „Oh feleim, mit nem fog ránk ez az emberi nemzet!
 A gonoszat felséginktől vezetik le, holott sors
 Végzete nélkül rongálják önbűneik őket.
 Most is im Aegisthos sors nélkül vette nejévé 35
 Atrides hölgyét s veszté hazatértekor ezt el;
 Bár az utóbbi csapást igen is jól tudta, mi Hermes
 Argosölő követünk által jóságosan intvén,
 Hogy se ne ölje meg azt, se nejét hősölni ne merje:
 Mert Agamemnon gyermeke megboszulandja Orestes, 40
 Majd mikor ifjúvá serdült s honvágya felébredt.
 Így Hermes. Hanem Aegisthos nem akarta fogadni
 Jóakarója szavát; és most ime, váltig adózott!“
 Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak, 45
 Már ez igen méltán fekszik megverve halállal!
 Így veszszen mindaz, ki hasonlót kezdeni bátor!
 Ámde az én szívem leleményes Odysseusért fáj,
 A boldogtalanért, ki honától rég tova szenved
 Tenger köldöke, habkörzött, erdőkoszorúztá 50
 Egy szigeten, hol szép istennő tartja lakását,
 Lánya csudálatos Atlasnak: ki világosan ismer
 Minden tengereket fenekig, s maga tartja fen a nagy
 Oszlopokat, mellyek földet s eget elkülönöznek.
 Ennek lánya időzteti a szomorúan evődőt, 55
 Lány és ámitó ígéivel egyre bűvölvén,
 Hogyha feledhetné Ithakát szíve: ámde Olysseus
 Honnáról kiszökő csak egyetlen füstgomot óhajt
 Láthatván meghalni. S ugyan nincs benned iránta
 Irgalom és kegyelem? vajjon nem adott-e hajóik 60
 Mellett Troja alatt elegendő áldozatot mennyi
 Boldogi közt teneked? Mért ellene annyira törnöd!“
 Monda viszont fellegtorlasztó Zeus neki erre:

- „O lányom, fogaid rekeszéből milly ige röppent!
 Már hogy ereszthetném feledésnek jámbor Odysseust, 65
 A ki neménél értelmeseb, fölös áldozatokkal
 Szolgált isteninek, kik boldog székei mennyben?
 Rája Poseidonnak van csak bosszúja magának
 Még a kyklopsért, hogy megfosztotta szemétől
 A daliás Polyphemost, legderekabbat erőre 70
 Kyklops nemzete közt: kit hajdan nympha Thoosa
 Szült vala, Phorkys lánya, uré a tengerek árján,
 Fényes barlangban szerelemre fogadva Poseidont.
 Ettől fogva tehát rázföldi Poseidon Odysseust
 El nem enyészti, hanem távolcsapdossa honátol. 75
 De jertek, mi határozzunk hazatérte felől, hogy
 Megjőjön valahára; s Poseidon ur isten ugyancsak
 Fel fog hagyni haragjával, mert minden olympi
 Boldoggal meg sem járhatná szállnia perbe.“
- Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene: 80
 „Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
 Mert az olympi karok valamennyen vissza akarják
 Bajnok Odysseust menni szülőföldre, mi Hermes
 Argosölő követet sürgöljük el Ogygiának
 Tengeröví szigetébe, híven bejelenteni fontos 85
 Égi tanácsunkat szépfürtü Kalypso kegyének,
 Hogy haladéktalanul utjának ereszsze Odysseust.
 Én ellenben alámenvén Ithakába, fiát még
 Jobban feltüzelem s vérmet tódítok eszéhez,
 Hogy gyűlésbe híván a fürtös Akhivokat össze, 90
 Adna ki a hőslő uraságokon, a kik örökké
 Koncolják juhait s ölik a szarvas tulokökröt.
 És elküldendem Spartába s Pylosba hazulrol,
 Kérdezkedni az atyja felől; ha nyomába jöhetne,
 S hogy jó híre legyen mindenhol az emberi nemnél.“ 95
- Igy szólván aranyos cipeit lábára kötötte,
 Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven
 És földróna felett széllal vetekednek alatta;
 Majd vön erős dárdát, éles rézzel hegyezettet,
 Izmos nagy sulyosat, melylyel leteríti vitézlő 100

Rendeit istenként a meggyőlölte hadaknak.
 Ekkor Olympos bérceiről haladéktalan elszállt :
 És Ithakában Odysseusnek nagy várkapujában
 Álla meg a küszöbön, jobbjobban dárda ragyogván,
 Menteknek rémlő, Taphos országbéli királynak. 105
 Itten lelte az elvetemült höslő urakat, kik
 Kívül az ajtónál épen kockáztanak, ökrök
 Börein ülve, miket magok öldöstek vala már le :
 Közben hirnökeik, valamint a szorgos inasság
 Résztint bort elegyítettek s vizet össze kupában, 110
 Résztint asztalokat zsúroltak gyér szivacsokkal
 És rakdostak elő, tetemes húst tömve azokra.
 Telemakhos sejté istenközel ifju legelső ;
 Mert ott ült szomorún a hetyke csapatban, egy édes
 Gondolaton futtatva esztét : ha lakába vetődvén 115
 Atyja, kirezzentné házából az udvariatlan
 Embereket, s tiszteltetnék mint házi ur otthon.
 Illyen gondolatokba merülten látta meg ötét.
 S a kapuhoz tartott egyenest, átalva, hogy ott kint
 Kell ácsorgani a vendégnek ; nála teremvén 120
 Felcsapa véle, az érc dárdát átvette kezéből ,
 És szólítván meg mondá neki röpke szavakban :
 „Üdvöz légy, idegen ; kedves vendég leszesz itten ;
 Majdan ebéded után tudatod, mi dolog hoza hozzánk.“
 Így szólván vezetett, és Pallas Athene követte. 125
 Most a mennyezetes várnak palotáiba jutván,
 A dárdát ugyan egy sugár oszlophoz úté fel
 Esztergált fegyvertárban, hol Odysseus urnak
 Más otthon maradott hadi fegyvere fényesen állott ;
 Öt ellenben trónra vivén leülte, alá szép 130
 Szőnyeg s lábainak kényelmes zsámoly adatván.
 Önmaga karszéket helyezett melléje, külön más
 Lakmártol, nehogy a jövevényt untaszsa hühójok
 A deli höslőknek, s lakomája izetlenül essék,
 S hogy kimaradt nemes atyja felől megkérdeni hassa. 135
 Ezzel arany korsót hordozván a szobanémber
 Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle ;

Majd gyallott asztalt helyezett kettőjük elébe;
 Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
 Oszlott ételeket, mindenből szívesen adva; 140
 Kukta pedig tálakban emelt mindennemű sültet
 Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
 A hirnők bort tölteni gyakran visszakeringett.
 Erre bemenvén a daliás hőslők is, azonnal
 Sorban avagy székekre avagy trónokra ülének: 145
 Nékik hirnökeik töltöttek kézvizet, étket
 Ellenben szobanők kosaraztanak asztalaikra,
 Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Közben egyegy kupabort koszoruztanak inni az ifjak.
 Végre hogy éhők megcsilapult és szomjokat olták, 150
 A daliás uracsok mással mulatának, enyelgő
 Tánc és énekkel, díszélyivel a lakomáknak;
 A hirnők gyönyörű citerát szolgálva kezébe
 Dalnoknak, ki az ifjak előtt kintatva zenézett;
 S Phemios elkezdette remek dala bévezetését. 155
 Telemakhos pedig így szólítá Pallas Athenét,
 Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja:
 „Oh szeretett vendég, ugyanis nem bánod-e szómat?
 Nékik ezekre vagyon gondjok, citerára s dalokra,
 Jó: mivel olyan férfiúnak büntetlen emészlik 160
 Birtokait, kinek egy teleken rothasztja fehérlő
 Csontit zápor avagy tenger hömpölygeti nyilván!
 De csak szemlélnék Ithakába teremni ma őtet,
 Gyors lábat, fogadom, kiki sokkal jobban ohajtna,
 Hogysem arannyal fényleni, hogysem cifra ruhával. 165
 Most ez azonban amúgy gonoszúl elveszve; s hiában
 Hangzik el a jövevény vigasztos szózata, melylyel
 Visszajövendőli őt: e nap neki veszve örökre!
 Inkább szólj igazat s adjad tudtomra ezennel,
 Ki s ki halandó vagy, hol van lakod és kik atyáid, 170
 És mi hajón érkeztél el, hogy hoztak ez ország
 Partira révészid, kik lenni dicsekszenek ők is.
 Mert nem gondollak téged gyalog imide jöttnek.
 Annakutána pedig terjeszszed előmbe, hogy értsem,

Elsőben jösz-e most, vagy mint már édes atyámnak	175
Régi barátja : mivel házunknál számtalan ember	
Megfordult, valamint maga is jártas vala sokhoz.“	
Szölt neki erre viszont istennő kékszem Athene :	
„Ugy vagyón, én mindent igazán kijelentek előtted.	
Érdemes Ankhialos magvának lenni dicsekszem,	180
És Taphos országán Mentest révészek uralnak;	
Most Ithakába hajón magam embereimmal eveztem,	
A sík tengereken különajkú néphez utazván,	
Réznemüért Temesébe vasat szállítva cserében.	
Sürge hajóm ottkint a roppant város alatt áll,	185
Rhethron révében, hol Neion erdeje fázik.	
Mi egymásnak atyáinkról régóta dicsekszünk	
Már vendégei lenni, habár Laertes öregtől	
Kérdezed is meg : kit többé nem mondanak immár	
Várostokba bejárni, hanem hogy telkei végén	190
Teng szigorogva, hol agg sáfárné ennie s inni	
Ad, miután a szőlőben külön ácsorgónak	
Bajlakodási között kimerült s elfáradta teste.	
Most pedig eljöttem, mert már haza hírlík atyádat	
Tértnek ; azonban mindeddig sem ereszti az isten !	195
Mert bizonyára ki nem mult a földszinről Odysseus,	
Ámde letartatik a végetlen tengeren élve,	
Egy sziget országán, hol zordon férfiak őrzik,	
Szörnyetegek, kik kénytelen is vesztegleni hajtják.	
S én jósolni fogok mennyek halhatlani által	200
Szümbe adott dolgot, mellyet bételni reménylek,	
Sem jós sem madarak titkának bölcse különben :	
Nem maradand ki soká szeretett országa szivéből	
Többé, bárha nehéz vas békő tartja kötözve;	
Majd gondol módot, miután fortélyos egy ember.	205
De nekem azt mondd meg s add értésemre legittén,	
Méltóságos Odysseusnak vagy-e illy fia már te.	
Mert fejed és szemedet hozzája csudára hasonnak	
Látlak : tudnillik mi nagyon gyakran keveredtünk	
Egymás házánál mielőtt Trojára eveznénk,	210
Hol mind összevonult Argosnak legszíne harcra.	

Attól fogva sem ő engem nem láta, sem én őt.“

Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre :
 „Vendég, én mindent igazán megvallok előtted;
 Édes anyám az övének mond, de saját magam erről 215
 Nem tudok, atyja iránt nem lévén senki elég bölcs.
 S vajha szerencsésebb valamely más férfinak ága
 Lettem volna, ki önházában öregszik el otthon!
 Most pedig a ki nemének legboldogtalanabbja,
 Ettől hoznak alá : mert ez volt tőled a kérdés.“ 220

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene :
 „Még se tévék nemedet később is hírevesztette
 Isteneid, miután illyent szült Penelopeia.
 Ámde beszélj nekem és add értésemre legottan,
 Minemü vendégség, mi csoport ez? yagy mi dolog van 225
 Itten? lakma-e? nász-e? Bizonynyál semmi barátság;
 Annyi garázda betyárságot szemlélek az udvar
 Gajdos népe között. Igazán, ha becsületes ember
 Jöne, megölnék őt e mindenféle kudarcok!“

Telemakhos pedig így szólott neki módosan erre : 230
 „Oh vendég, ha te ezt akarod meghallani tőlem,
 Hajdan ez udvarnak gazdagnak s tündökölőnek
 Kellott lennie, míg amaz ember még maga hon volt.
 Most mást adtak az istenek, ellenségesek immár,
 Kit neme rendében legnyomtalanábbnak aláztak 235
 Őt. Mert elhunytán nem sirna elannyira lelkem,
 Ha bajtársaival halt volna Troja alatt meg,
 Vagy pedig általok is, miután befejezte csatáit :
 Így az akhiv egyetem sirhalmot adanda fölébe,
 S ő maradandó hírt örökitett volna fiának. 240
 Most a harpyák ragadák el dicstelen őtet!
 Elvesze nyom nélkül, fájdalmat hagyva s keservet
 Nékem. Sőt nem is őt egyedül van sinyleni módom;
 Mert sok egyéb bajjal megláttak az istenek engem!
 Tudnillik valahány uraság lakik a szigetekben, 245
 Dulikhion, Same és erdőkoszorúzta Zakynthon,
 És valahány Ithakát bitorolja királyilag, annyán
 Hőslik anyámat, pusztítván jószágomat egyre.

Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tökélni;
El nem bírja magát; míg azok szakadatlan emésztik 250
Házamat, a mint van nekem is vesztetre törekvők!”

És mondá fenekedve viszont neki kékszem Athene:
„Ah bizonyára felette hiányzik neked Odysseus,
Hogy kezeit nyomom a hőslők dandárira vesse.
Mert ha elérkezvén küszöbénél állana most meg, 255

Felsisakozva, paizst s két dárdát fogva kezével,
Olyan alakban mint én néhanap ötet először
Láttam házunknál az atyám vig asztala mellett,
Hogy megtért Ephyrából Ílos Mermeridestől.

Mert elevedze hajón oda is nagyságos Odysseus, 260
Emberölő mérget keresőleg, hogy legyen éles
Nyilainak kenetül; de amaz nem adott neki olyast
Áruba, félvén menny örök istenségit; ajánlott
Ellenben nemzöm, miután kedvelte fölöttébb.

Hogyha imigy toppanna be most közepekbe Odysseus, 265
Mind keserű nászt és rövid életet látna ez a nép!

Ámde mivel csak az égi karok szent térdein áll az,
Megjön-e még valahára s boszút álland-e avagy sem
Háza gyalázatiért; téged serkentelek, ám lásd,
Hogy küszöbölhetnéd ki eme fajt udvarotokból. 270

Hát hallgasd szavamat s ajakimnak vedd be tanácsát.
Reggel hirdettesd a fürtös Akhivokat össze,
S adj rajtok ki, hivatkozván az olympi karokra,
Hogy magok a hőslők dolgokra oszoljanak; édes
Szülőd ellenben, ha ugyancsak férjhez ohajtoz, 275

Térjen nemzetes atyjának palotáiba vissza.
Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
Készítvén, mennyit bármely hajadonnal ajánlnak.
És neked egy különöst javasolnék, hogyha fogadnád.
Húszevezű hajót állítva ki, legderekabbat, 280

Rándulj el hirt venni nagyon rég távol atyádról,
Ha valamely ember mondhatna felőle, avagy Zeus
Szózatait veheted, melly legjobb vinni is útba.
Menj egyelőre Pylosba, kikérdeni Nestor egyénét;
Onnan szög Menelaoshoz Spartába, ki Argos 285

Rézdolmányosi közt legutolsó tére honába.
 És hahogy élő s üdvöznek fogod érteni hírét,
 Akkor bármi kinos, várhatsz még itthon egy évig;
 Ha pedig elhunytak történik jöni nyomába,
 Megtérvén onnan szeretett földére honodnak 290

Tégy neki emléket; s az utolsó tiszteletes tort
 Nagyszerűn eltartván, végül add férjhez anyádat.
 Mellyeken átesvén s útnak végire jutván,
 Ekkor ugyancsak azon hányd vesd eszedet, hogyan ölhesd
 Meg kezeiddel már fényes palotádban az ádáz 295

Höslöket, nyilván-e, orozban-e! Mert nem is illik
 Gyermekeleg báboznod odébb, nem kis fiunak már.
 Vagy nem eselt tudodra minő híres lön Orestes
 Minden népek előtt, hogy bosszút állt vala gyilkos
 Aegisthos lelkén, ki orozva halatta meg atyját? 300

Igy te is, oh kedves, szép és már természetes ifju,
 Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen!
 És most visszamegyek lakotokból jármű hajóhoz
 S embereimhez, kik nehezen várhatnak utánam.
 El ne feledd ezeket, de az én ígéimen állj meg.“ 305

Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
 „Oh vendég, mi felette igen szíves vagy irántam,
 Mint apa gyermekihez; soha sem feledendem el e szót!
 Ámde mulass kissé, ha nagyon sietős is az útnak,
 Hogy megmosdván és töltöztvén kedves ebéddel 310
 Némi ajándékot vígy tőlem evicke hajódra,
 Szép és értékest: mit nyájas zálogul iktass
 Kincstárodba, minőt vendégnek ajánlani törvény.“

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Ifju, siettemben ne marasztalj nálatok engem; 315
 Majd az ajándékot, mit kebled szíve nekem szánt,
 Általadod megtértemkor, honnomba viendőt,
 Szinte becseset kapván, csereméltót mindenesetre.“

Imigy szóltá után eltűnt vala Pallas Athene,
 Mint anopaea madár, hogy az ifjú Telemakhosban 320
 Szívet is és lelket természetelt, s jobban eszébe
 Hozta dicső atyját, mint eddig is éle szívében.

A ki elámult a jelenetre, gyanítva, hogy isten.

És nyomon a daliás hőslők csapatába vegyüle.

Kiknek dalt zengvén a lantos férfiu, ők mind 325

Csendesen ülve figyelmeztek; zengé az Akhivok

Gyász megutát Trojárol, mit Pallas teve nekik.

Őt a váremeletről sejté s éneke tárgyát

Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia;

És lakterme magas hágsóin alájöve gyorsan, 330

Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kíséré.

Némberek istennője, midőn hőslőihez ére,

A remek épületű palotának diszküszöbénél

Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;

Kétfelül a két körnémbert várt asszonya mellett; 335

S könyhullatva imigy szólott a dalfi zenészhez:

„Phemie, tudsz te egyébkép is bájolni halandót,

Isteni s emberi tényekkel, miket ünnepel a dal.

Illyen egyet mondj el nekik, és ők csendesen ülve

Hadd igyanak: hanem e szomorú énekkel ugyancsak 340

Felhagyj, melly mindig felbojtva siralmasan árva

Szivemet! Én ugyan is gyötrelmes sorsra jutottam.

Mert ollyan fej után epedek s olly férfiu birja

Szivemet, a kinek Argos Hellas telve dicsével!“

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag: 345

„Édes anyám, minek ellenzed hogy az érdemes ember

Kedve szerint bájolhasson? Hiszen a mi bájunknak

Nem dalnok, de Zeüs szerző oka, a ki azonkép

Oszt ki akarmi derék embert, valamint neki tetszik.

A Danaok nyomorát ennek megdallani nem bün; 350

Mert azon éneket is dicséri kivált fel az ember,

Melly a körben ülő sokaságnak előtte legújabb.

Végý szivet és lelket magad is meghallani ötet!

Nemcsak Odysseusnek vesze el honjába reménye

Troja alatt, de sokan meghaltak kivüle mások. 355

Sőt menj föl teremedbe szokott munkáidat üzni,

A vásznat s guzsalyat, s dolgához látni parancsolt

Nöidet; a szólás itt minden férfiu gondja,

Ámde kivált az enyém, mivel a lakügy engemet illet.“

Anyja elámultan tért önnön termibe vissza, 360
 Gyermeke érett szózatit elgondolva magában.
 Hogy körnéemberivel megtért a váremeletbe,
 Akkédig siratá férjét nagyságos Odysseust,
 Mignem Athene szelid álmot hullajta szemére.
 Udvarias höslői meg ott ujjongtak az árnyas 365
 Termekben, mind véle sovárok hálni az ágyon.
 Kikhez Telemakhos szavait felemelve beszélt:

„Édes anyám höslői, hatalmas büszke leventék,
 Vig lakomának örülünk itt, kirekesztve körünkből
 Mindenféle zsvajt, mert szép hallgatni egy olyan 370
 Énekelőt valamint köztünk ezen isteni dalnok.
 Reggel azonban majd gyűlünk valamennyien össze,
 Hogy kereken meghalljátok szándékomat, innen
 Eltakarodnotok, és más vendégségre gyülemzők
 Tinnen apáitok értékít házalva egyétek. 375
 Vagy ha ti azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen
 Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
 Duljatok: én az egek szent istenit addig imádom,
 Mig Zeüs a kölcsönt kifizetni megengedi; s akkor
 Ebben az udvarban büntetlen vesztek el egyig.“ 380

Szólt. Amazok mind ajkaikat mardosva csudálták.
 Telemakhos szavaért, hogy bátran szóla közöttök.
 S Eupithes fia Antinoos mondá neki vissza:

„Telemakhos, téged bizony önmaga oktat az isten
 Így fellengeni és bizvást szónoklani köztünk! 385
 Hát csak azért se tegyen habövé Ithakába királylyá
 Téged Zeus soha is, bár annak előjoga rád néz!“

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Antinoos, ha egyet mondok, nem bánod-e vajjon?
 Én, ha Zeüs nekem adja, tehát elvállalom ezt is. 390
 Vagy te csekélységnek hiszed eztet az emberi nemnél?
 Semmi csekélység nem lehet országolni; legottan
 Dúsgazdag laka és önnönmaga tiszteletesb lesz.
 De hiszen a tengerkoszorús Ithakában elég más
 Ifjabb és öregebb fejedelmek rendei vannak:
 Országoljanak ők, ha valóban Odysseus elhalt. 395

Ámde ez udvarnak csakugyan gazdája leendek,
S házi cselédimnek, kiket ő szerzett vala nékem!''

Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős :
„Telemakhos, csak az égi karok szent térdein áll az, 400
Hogy ki leend Ithakán az Akhivok utóbbi királya.
Csak te maradj ura birtokid és gazdája lakodnak.
Mert olly férfi ugyan nem jő, ki erőszakot üzve
Megfoszszon téged, míg egy lakos él Ithakában!

Ámde szerelmesem, azt kívánnám érteni tőled, 405
Ki s k' ama vendég, honnan származni dicsekszik?
Hol an nemzete és szülőinek ősi hazája?

Nem haza várandó nemzödről monda tenéked
Ujságot? Vagy adósságát behajtani jár itt?
Milly szaporán felszedte magát, csak meg sem akarva 410
Ismerkedni! Pedig ránézve nem aljas egy ember.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag :
„Eurymakhos, nemzöm jöttének vége örökre!
És én nem hiszek itt ujságnak, hogyha jön ollykor,
Mint a jóslással se törődöm, mellyet anyámék 415
A felházba hívott tálostól kérdeni szoktak.

A jövevény Taphos országból vendégem atyámrol,
Nemzetes Ankhialos magvának lenni dicsekszik;
A neve Mentés, kit révész polgárok uralnak.“

Igy szólt Telemakhos, noha jól ismerte az istent. 420
Ekkor azok táncokba s szerelmes dalba merülve
Ujjongattak együtt, így várva be vígan az estét.
Hogy rájuk feketült elvégre az este homálya,
Széttakarodtanak egyszeriben s lefeküdtenek otthon.

Telemakhos, hol az ékes ház magas ágypalotája 425
Nékie épült, a nagy látkörű váremeletben
Ment lefeküdni, sokat tűnődván sajnos ügyéről.
Dajka világított lobogó fáklyával előtte,
Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya;
A kit Laertes pénzen vásárola hajdan 430
Még első fiatalt hűsz pörge tuloknak az árán;
S bár édes felesége gyanánt tartotta, de véle
Sohse vegyült, távoztatván urnője haragját.

Ez vitt most fáklját neki, mert valamennyi cseléd közt
 Legjobban szereté, s dajkálta is a kicsiny urfit. 435
 A remekül ácsolt teremajtót hogy kinyitotta,
 Ágyra helyezkedvén leveté nyomon a puha dolmányt,
 És a szorgalmas néember karjára helyezte.
 A ki betürvén azt és gondosan összezsínálván,
 Hogy felfüggeszté közelében szegre az ágynál, 440
 Eltágult; behuzta ezüst gombjával utána
 A teremajtót, és szíjjal rávonta kilincsét.
 Itten egész éjjel betakartan gyapju szövettel
 Utja felett aggott, mit Athene tanácsola neki.

MÁSODIK ÉNEK.

Telamakhos gyűlésbe hivat; külföldre titokban.

A rózsásujjú reggelnek támadatával
 Feltermett nyoszolyájából öltözni Odysseus
 Jó magzatja; nehéz kardot függeszte le vállán;
 És gyönyörű saruit gyengéd lábára kötözvén
 Isteni fenséggel lépett ki az éjpalotából. 5
 Egyszeriben harsány hírnökségére parancsolt,
 Fürtös Akhivokat országos gyűlésbe keríteni.
 Széthirdettek azok, s emezek hamar összejövének.
 Végre hogy egybesereglettek vala s felcsapatoztak,
 A térnek tartott réz dárdát hordva kezében, 10
 Nem maga, mert két cenk ígetett gyors lábbal utána.
 Isteni bájjakkal hintette meg arcban Athene.
 A gyűlésbe jövön függött valamennyi Akhiv szem.
 Atyja helyét foglalta el, engedvén az idősbek.

- Most Aegyptios aggstyán kezdette meg a szót, 15
 Kit kora meghajlasztott már, s tudománya fölös volt.
 Mert ennek fia is kikövette leventá Odysseust
 Széplovu Troja alá az evicke hajókon, erélyes
 Antiphos, a kit utóbb barlangja homályin az ádáz
 Kyklops ölt meg, utóvacsorát kotyvasztva belőle. 20
 Volt más hárma is; Eurynomos fia szinte az ifjú
 Höslökkel tartott, kettő pedig atyja körül volt;
 De amazát így sem feledé keseregve siratni.
 Ez hát könyhullatva imigy szónokla középre :
 „Halljunk szót, Ithaka országos rendei, tőlem! 25
 Eddigelé soha semmi tanács és nemzeti gyűlés
 Nem volt itt, miután elméne hajóin Odysseus:
 S most ki parancsolt össze? kinek van akár az idősebb
 Rendei akár pedig a fiatal közt érdeke szóban?
 Nem haza várandó hadainknak vette hírét, s most 30
 Eztet akarja velünk meglepve tudatni legelső?
 Vagy valamelly országos tárgy igényli figyelmét?
 Tisztelet és becsület neki mindenestire; az isten
 Áldja meg őt azzal, valamit buzgó szíve kíván!“
 Szólt. Örvende Olyseus gyermeke a jelégének; 35
 S nem vesztegle soká, de beszélni indula rögtön;
 Tér közepére kiállónak jogodot*) nyoma hirnők
 Pisenor, helyes és értelmes férfi, kezébe.
 És legelőször az aggstyánt érintve beszélt:
 „Aggstyán, azon ember nincs tova, (tudhatod azt te,) 40
 A ki gyűlést tartok, mert legtöbb baj kinoz engem!
 Nem vettem hírét várandó hadseregünknek,
 Mellyet tán veletek meglepve tudatni sietnék,
 Sem valamelly országos tárgy nem igényli figyelmem:
 En sulyos érdekeim sürgettenek, ősi lakomra 45
 Tódult két baj: egyik, hogy atyám odaveszve, királytok
 Nektek hajdaniban, ki szelid vala édes atyául.
 Más pedig ennél is gonoszabb már, melly fenekestül
 Dönti fel e házat s végkép kiemészti javából!

*) Sceptrum.

- Höslők csödültek hivatlanul édes anyámnak, 50
 A nemesek magzatjai, kik főfő urak itten :
 A kik borzadnak házába keresni meg atyját
 Ikariost, miszerint megajándékozva leányát
 Adja saját akaratja szerint, kihez a szíve hajlik.
 Ők szakadatlanul e várnak palotáiba gyűlvén, 55
 Tulkokat ölte s juhok sokaságát és hizodalmas
 Kecskéket dözsolnek, utána derűre borúra
 Iszszak a lángbort; mi apad; mert férfiu nincsen,
 Millyen Odysseus volt, az erőszakok útjait állni!
 Még mi ma nem tehetünk erről, hanem egykor aligha 60
 Vészt nem okoz majd e máiglan erőtelen ifju.
 Állna hatalmamban, haladéktalan ellene kelnék.
 Mert már türhetlen tény járja, nem is maga rendén
 Roskadoz úri lakom! Haragudjatok érte ti szintén,
 Szégyenkezve hazánk szomszédos népeitől, kik 65
 Környülünk laknak: féljétek az égi karoknak
 Szent haragát: netalán ezekért ti adózzatok egykor!
 Ime könyörgök olympi Zeüsre s Themisre, barátim,
 A ki gyűlésbe szokott népet csöditni s elosztat,
 Hagyjatok immár fel, s engedjete árva magamban 70
 Gyászolnom! Hacsak édes atyám feddhetlen Odysseus
 Meg nem bosszontá a fűrtös Akhivokat egykor,
 És most a kölcsönt fizetendők vissza, boszúbol
 Ti nem keltitek őket rám! Ám én nyereségnek
 Itélném, ha tiáltalatok pusztulna ki házam; 75
 Mert ha ti dultatok, tán még kármentve lehetnék;
 Mert addig panasználom a városban alá fel
 Szédült birtokimat, míg megtérnének egészen.
 Ámde így üdvellen kínokkal gyötrötök engem!“
 Monda boszús szóval s jogodát a földhöz ütötte, 80
 Könnyet gördítvén: megesett a nép szíve rajta.
 Itt egyebek mind hallgatagok maradának, egyetlen
 Férfiu sem mervén odamondani Telemakhosnak,
 Csak maga nemzetes Antinoos szólott neki vissza:
 „Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemű, mint nem 85
 Orcázasz minket? Megróni te minket akarnál,

Bár az akhiv hőslők épen nem bűnösök ebben,
 Ámde szerelmes anyád okozandó, mert cseles asszony.
 Harmadik éve repül ugyanis, s már a negyedikre
 Fordul, hogy huzamost áztatja lovagjai szívét. 90
 Ő kitkit csecseget, felbízgat minden akhivot,
 Titkon izengelvén, de alattomos elvei mások.
 Többi között, ezen új fortélyt gondolta ki lelke.
 Benső termeiben nagy vásznat kezde leszőni,
 Széleset és vékonyat, s külön így mondotta mihozzánk : 95
 „Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,
 Várjatok el lakodalmam után míg fátylam egészen
 Kész, — nehogy a fonalam szátyvamon semmire menjen —,
 Felséges Laertesnek lepedőjeül akkor,
 Ha az élő végzet hosszú álomra fektette 100
 Őt : netalán engem valamellyik tisztos akhiv nő
 Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz ?
 Így szólott, mire büszke magunk meghitt neki bizvást.
 S már ugyan a tetemes vásznat szövögette naponta,
 Éjszaka ellenben fáklákat rakva kifejté. 105
 Három egész évig rejtett csele s hitt az akhivság.
 De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
 Értésünkre adá egy nő, melly tudta fogását;
 És mi kibontásán leptük meg szép szövetének.
 Így akaratlanul is bé kelle fejeznie művét. 110
 S most neked a hőslők befelelnék, hogy mai naptól
 Megtudd önmagad is, meg véled az összes Akhivok.
 Küldd el anyádat s szorgalmazd haladéktalan ahhoz
 Menni, kit atyja szeret s ki magának tetszeni boldog.
 Mert ha tovább is emészti szívét hőslőinek, abban 115
 Büszke, mivel lelkét kitünőleg Athene megáldá,
 Szép művek tudományában, jó és helyes észben,
 S fortélyban ; mineműt nem hallani voltnak azok közt
 Sem, kik az ó korban fénylettek híres akhiv nők,
 Mint Tyro vala s Alkmene s szépfürtü Mykene ; 120
 Kiknek eszélyben ugyan nem foghata Penelopéhez
 Senkie : már ezzel nem igen számitana kellőn.
 Mert javad és értékeidet mindaddig ebédlik,

Míg azon elveknél maradand, miket istenek adnak
Termeni mai napon kebelében; bárha nevének 125
Önmaga hirt szerezend, de neked jószágid után bűt.
Már mi bizony dolgunkra s akarhova sem mehetünk el
Innen előbb, hogysem szüled valamellyik akhivhoz.“

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Antinoos, nincsen mód benne kivernem anyámat, 130
A ki nevelt és szült; míg atyám külföldön azonban
Él vagy hal: bajos is részemről Ikariosnak
Visszafizetni sokat, ha magamtól küldöm el ötet.
Egy rosszal nemzöm bűnhösztene, mással az isten
Látna bizonynyal meg, miután kimenésekor átkot 135
Vetne fejemre szülém; de az emberi szitkok is egyben
Rám támadnának. Soha sem vetemülhetek erre!
Ám ha tinektek ezen dolgok nem tetszenek, egyben
Hagyjatok el minket, s más vendégségre gyülemők
Tinnen apáitok értékit házalva egyétek. 140

Vagy ha csak azt hiszitek helyesebb és jobbnak, egyetlen
Embernek huzamost büntetlen emészteni házát,
Duljatok! én az egek szent istenit addig imádom,
Míg Zeüs a kölcsönt lefizetni megengedi; s akkor
Ebben az udvarban büntetlen veszzetek egygyig!“ 145

Imigy Telemakhos; kinek ekkor gondviselő Zeus
Két keselyűt röppente jelül a bérci tetőről;
Mellyek előbb a szellőnek sodrában inogtak
Volt egymás mellett kifeszített szárnynyal az égen:
Hogy pedig a harsány gyűlés tetejébe jutottak 150
Azt bekovályogván, sok tollat szórtak alá,
Minden fejre lenézve s gonoszt jósolva reájok;
Majd magokat nyakon és arczon karmolva, fölülők
Jobbra repültek el a város meg házakon által.
A madarak láttára igen dőbbenve levének 155
Mindnyájan, s az utóbbi bajak feltűntek eszekben.
Kikhez szólott is nyomon aggastyán Halitherses,
Gyermeke Mastornak, ki korácsai közt kitünőleg
Diszlett jósmadarat magyarázni, s tanácslani bölcsen;
Ez hát jóakarólag imigy szónokla középre: 160

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
 Nézetimet pedig a hőslőknek főleg ajánlom,
 Kikre nehéz baj várakozik. Tudnillik Odysseus
 Nem lesz övéi közül huzamost tova, sőt közeledvén
 Már valahol fejekre halált s romlásokat épít; 165
 S nemcsak övékre, hanem szellős Ithakába mi többen
 Fogjuk látni buját. Nézzünk körül annakokáért
 Jókor, hogy vessünk már véget ezeknek; azonban
 Hagyjanak ők is alább, felenyertések önmagok ezzel.
 Mert én nem kontár jósló vagyok, ámde tapasztalt; 170
 S azt mondom, bételjesegett eddig neki minden,
 Mikről szómat adám mikor Ilion ellen eveztek
 Hajdan az argosiak, s köztök nagyságos Odysseus.
 Mondtam, ezer baj után, elvesztvén társait egyig,
 Senki előtt sem tudva, husz évi kalandjai végén 175
 Majd haza tér: és most ezek immár sorra betelnek.“

Szólt Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
 „El haza, jámbor öreg, s fiaid számára jövőndől,
 Hogy valamelly váratlan eset ne találja hon őket;
 Én okosabb jósló vagyok ebben mint te, de sokkal. 180
 Számtalan égi madár repül a nap fénysugarában
 Tétova, s épen nem jós mindegyik. Ámde Odysseus
 Elhalt messze, miként neked is meg kelle utána
 Bomlanod; úgy majd nem hüvelyecnél ennyi jövőndöt,
 Fel sem is izgatnád az epéző Telemakhost, hogy 185
 Egy kis ajándékot vigy üres házadba, ha vetne.
 És most megmondom néked, mi valóban úgy is lesz:
 A fiatal férfit ha tapasztalt s élemezőbb te
 Felbolygatva beszédiddel haragítani merészled,
 Ezzel csak bajait szaporítja halomra tovább is, 190
 Nemhogy legkevesebbet birna segíteni sorsán;
 Rád pedig olly sarcot fognánk háritani, melyet
 Megnyögnél; igen, ez búsulást húzna fejedre.
 De részemről egyet javasolnék Telemakhosnak.
 Szorgalmazza derék atyjához vissza az anyját; 195
 Ugy tervezzenek aztán uj nászt, annyi kelengyét
 Készítvén, mennyit szeretett hajadonnal aráznak.

Mert az akhiv urakat tágitandóknak eladdig
 Nem hiszem a panaszos hőslésen, senki fiától
 Sem félvén mi, nem — ámbár sokszavu — Telemakhostol. 200
 Sőt még a jóslás sem ijeszt meg, mellyet, öregcsém,
 Itt te világba mesélsz; csak utáltabb léssz vele nálunk.
 S a jövedelmek odább kallódnak, rendbe se jönnek
 A háznál, valamig nászát halogatni kívánja
 Még az akhivokkal. Mi naponként várva, személye 205
 Birtokaért itt versenyezzünk; és más feleséget
 E háztól egyikünk sem tágul nézni magának.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Eurymakhos, s valakik szülémet hőslitek, egy szót
 Sem szólok többé, nem is esdem előttetek immár; 210
 Mert tudják ügyemet mind Zeus atya mind az Akhivok.
 Már csak sürge hajót, s húsz társakat adjatok abba,
 A kik megjárják oda és haza nékem az útát.
 Mert Spartába megyek, s homokos földére Pylosnak,
 Hirt puhatolni nagyon régen tova édes atyámról, 215
 Ha valamely ember mondhatna felőle, avagy Zeus
 Szózatait vehetem, melly legjobb utmutató is.
 És hahogy élönek jöhetek valamerre nyomába,
 Akkor — bármi nehéz — elvárhatok egy kerek évig:
 Ha pedig elhaltnak történnék értenem ötlet, 220
 Visszajövén onnan szeretett földére honomnak,
 Emléket teszek; és az utolsó tiszteletes tort
 Nagyszerűn eltartván szülőmet férjhez adandom.“

Imigy szólva leült. Felkelt ellenben utána
 Mentor, vádlan Odysseusnak jó régi barátja, 225
 Kit maga házával bízott eleveztekor az meg,
 És hogy hallgatná Laertest s őrzene mindent;
 Ez most jóakarólag imigy szónokla középbe:

„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tőlem!
 Már csakugyan ne legyen szelid, emberséges ezentul 230
 Semmi király, és szívében méltányosan érző,
 Sőt de tegyen szigorún, és országoljon epésen;
 Istenféle Odysseusról ime, népei közt nincs
 A ki megemlékeznék, jóllehet atyjok urok volt!

Én ugyan a deli hőslöktől nem irigyelek ilyen 235
 Vérmes erőszakokat, kitöréseit a bal eszélynek;
 Mert ezek önfejekre nyelik nagyságos Odysseus
 Joszáját bitorul, ki szerintök sohse jövend meg:
 Én a többiekben bosszankodom, a kik egyiglen
 Némán ültök meg, s vonakodtok dorga beszéddel 240
 Illy sokan ennyi kevés hőslőt igazítani rendre!“

Euenorfi Leokritos így szólott neki erre:
 „Kárhozatos Mentor, szellemkoldús, hova szólasz
 Te utasítani bennünket? Bajos egy dolog ám sok
 Férfinak is gazdag lakomáért kezdeni harcot. 245
 Mert hahogy önmaga jőne közénk Ithakába Odysseus,
 S a palotáiban élődő hőslöket elűzni
 Teljes erővel iparkodnék; már akkor aligha
 Örvendezne, habár fáj nélkülöznie — hölgye
 Érkezetén, hanem itten lelné szörnyű halálát, 250
 Sokkal kezdve hadat; s te bizony nem helyre beszéltél.
 De távozzatok el, polgárok, dolgaitokra;
 Ennek azonban utat gyorsítson vagy Halitherses
 Vagy Mentor, nemes atyjáról két régi barátja.
 Én pedig azt vallom, hon fog vesztegleni, és hirt 255
 Majd Ithakán puhatol, soha sem végezve az útát.“

Így szoltára legott elosztott a nemzeti gyűlés.
 És a népek ugyan kiki ön házába eredtek,
 A hőslök ellenben Odysseus úri lakába.

Telemakhos pedig a tenger partjára vonulván, 260
 Nedveiben mosogatva kezét Pallashoz esengett:

„Isten, hallgass meg, ki tegett házunkba jelentél,
 És elevezni parancsoltál a tengeri síkon,
 Régen távol atyám nyomait tudakozni vidéki
 Népeknél; de mit elhalogatnak az összes Akhivok, 265
 Főleg ama hőslök, tulhetykélkedni leventák!“

Szóla imádkozván. Ott termett Pallas Athene
 Mentor képében mind szózat mind pedig arczra,
 És szólítván meg mondá neki szárnyas igéekkel:

„Telemakhos, soha sem léssz gyáva s eszélytelen ember! 270
 Ámha beléd oltvák az atyádnak erőneyei, akként

Szólani s tenni, miként ő szólott s tett vala hajdan;
 Nem lesz pusztá kaland e vállalat és sikeretlen:
 Hogyha pedig nem az ő fia volnál s Penelopée,
 Ugy kiviendőnek nem tartalak a mit ohajtasz. 275

Tudnillik nemes atyjához keves ifju hasonló,
 Többnyire rosszabbak, gyéren jelesebbek azoknál.
 De miután soha sem léssz gyáva s eszélytelen ember,
 S teljességgel nem vagy Odysseus elve hiával,
 Ezt a vállalatot megvallani bizalom éltet. 280

Hát az agyatlan hőslőknek vessedsze tanácsát
 És akarátját meg, kiknél nincs semmi ok és jog;
 Sem nem tudva halál és szörnyű végzet előttök,
 Melly közelebben jár, elveszteni bennöket egy nap.
 Útad nem haladand már messzire, mellyet ohajtasz; 285

Ollyan bajtársad vagyok én felséges atyádról,
 A ki hajót szerezek s magam is követendelek abban.
 Hát te lakodba sietvén a hőslőkkel időzzél,
 És takaríts eleséget, edénybe szerevze be mindent,
 Bort korsókba, sűrű tömlőkbe üríteni rendelj 290
 Férfivelő lisztet bőségesen: én pedig a nép
 Közt; önkéntes társak után látandok; elég uj
 S régi hajó vagyon a tengerkörzött Ithakában;
 Majd a legjobbat ki fogom számodra szemelni,
 S felbutorozván egyszeriben tengerre bocsátjuk.“ 295

Szólott kékszem Athene. Nem is vesztegle sokáig
 Telemakhos, miután értette az isten igéit,
 De haza ment szaporán, mélyen tűnődve magában.
 Épen az udvarban lele minden büszke leventát
 Kecskék nyúzásán, és zsíros konda sütésén. 300
 Antinoos nevetőleg eredt vala Telemakhosnak
 Szemközt és szólott hozzája karába tapadván:

„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemű, félre
 Minden egyéb szóval vagy gondolatokkal eszedből,
 Mint váltig frisen enni meg inni, miképen eleddig. 305
 Ám az Akhivoknak gondjok lesz rája, hajót és
 Válogatott feleket rendelni ki, hogy szaporábban
 Hirt puhatolni Pylosba meless felséges atyádról.“

- Szóltott Telemakhos neki módosan erre viszontlag :
 „Antinoos, lehetetlenség kedvemre vigadnom 310
 Hetykékkal veletek s békén lakomáznom ezentul.
 Vagy nem elég hogy előbb pusztulván, pusztula sok jó
 Birtokom általatok, míg még kisdéd fiu voltam?
 Most magasabb immár, miután egyebeknek is értem
 Elveit, és magam is nevekedni tapasztalom a szív 315
 Lelkesedését; rajta leszek, hogy jaj legyen egyszer
 Nektek, akár itt vesztég akár elevezve Pylosba.
 Elmegyek — és nem lesz sikertelen szándokos útam —
 Pénzem után; mert nem vagyok én Ithakába hajó és
 Egy révész ura már, így tetszvének nektek egyóta.“ 320
- Szóla, s kikapta kezét könnyedkén Antinoosnak
 Karjaiból. Most a hőslők lakomákat ütöttek,
 Kik bántó szavakat céloztanak ellene gúnynyal;
 Mert emelé szavait fel egy a túlbüszke seregből:
 „Ugy van, Telemakhos vesztünkre halálokat épít! 325
 Már Pylos országból hadakat fog hozni reánk, vagy
 Épen Spartából, miután olly rajta van immár.
 Vagy még kedve jövend Ephyrának dus telekére
 Futni, hogy embőrőlő mérget hozzon haza, melyet
 Serlegeinkbe vegyít s vele mindnyájunkat eloltat.“ 330
- Más pedig így szólt a hőslők túlbüszke hadából:
 „Hát de ki tudja, ha már el fog bujdosni ugyancsak,
 Nem vesz-e kedvesitől el messze, miképen Odysseus?
 Akkor szerzene ám még nekünk meglehetős bajt!
 Mert meg kellene osztoznunk ingóin, az udvart 335
 Anyjának hagyván, és a neki férjül esőnek.“
- Szóltak. Telemakhos pedig atyja királyi temérdek
 Tárházába lement, hol arany s réz álla halomban,
 És illatdus olaj, s a szökrényekben elég mez.
 Hordók fekvének, telvék fejedelmi borokkal, 340
 Isteniekkal, régi vegyetlen, kedves izűkkel,
 Falhoz rendezvék sorjában; hogyha Odysseus
 Tán Ithakába vetődnek még küzdelmei fogytán.
 Kétszárnýú ajtó vala rá idomitva tudósan
 Gyallott deszkából; ottben pedig éjszaka s nappal 345

Gondos sáfárné szorgalmasan őrizze mindent,

Ops Pisenorides művelt Euryklea lánya.

Most eztet behíván szólítá Telemakhos meg:

„Dajka, meríts tele korsókat számomra az édes
Borból, melly az után legkedvesb ízű, mit eddig 350

Tartogatál te Odysseusért, ha ama nyavalyás fej

Megmenekülve haláltól még Ithakába vetődnek.

Merjsze tizenkettőt teli és dugaszold le keményen.

Rakj azután jóvarratu tömlőket tele lisztel;

És húsz véka legyen nekem a molnárosan őrlött. 355

S mindezeket másnak nem szükség tudni kívüled.

Tedd pedig egyszeriben; mert este, ha édes anyámék

Ágyról gondolnak, s lefeküdtenek, átvészem őket.

Mert Spartába, s Pylos homokos földére megyek, hirt

Venni, ha hallhatnék valahol felséges atyámról.“ 360

Szolt. Kedves dajkája pedig feljajdula mindjárt,

És mondotta siralmas hangon röpke szavakkal:

„Hogy juthatnak eszedbe, szerelmes gyermekem, ilyen

Gondolatok? hova mennél olyan messze, egyellen

Kedvese a háznak? Hisz atyád nagyságos Odysseus 365

Meghalt külföldön, jaj, messzire drága honától!

Most pedig a hőslők majd néked vetnek utadban

Cselt, hogy veszz gonoszúl, és ők osztozzanak itthon.

Ah de maradj vesztég, s őrizzed házádat! Épen

Nem kell árvizeken bujdosnod, sem megepednek.“ 370

Szólott Telemakhos neki módosan erre vizszontag:

„Bizzál, dajka; nem istenség nélküli tanács ez!

Sőt hamar adj esket, nem előbb hírlelni anyámnak,

Mint tizenegy vagy két nap után eleveztemet, avagy

Majd ha talán keresend maga, és eszméli az útát; 375

Árva siralmaival nehogy ártson szép tetemének.“

Szolt. Az öreg némbér megtette az istenek eskét.

És miután megtette, s el is végezte az esket,

Egyszeriben borokat mért a korsókba; továbbá

Sok jóvarratu tömlőket megrakdosa lisztel. 380

Telemakhos pedig a hőslők csapatába vegyült volt.

Most egyebet gondolt istennő kékszem Athene:

- Telemakhosnak megjárá képében a népes
 Várost, és minden férfit meghíva közléről,
 Este hajójánál gyülekezni barátilag össze. 385
 Végre Noemonfi Phronios jó és nemes ifjat
 Kérte hajóért fel; ki örömmel ajánla is olytant.
 A nap elalkonyodott, besötétülének az utcák;
 És az evicke hajót tengerre szalasztva, beszerzett
 Minden fegyvereket, miket annak vinni szokása; 390
 S a kikötői határfokon állította ki, mellyhez
 Istentől ihletve sokan tolakodtanak össze.
 Most egyebet gondolt istennő Pallas Athene:
 Mert nagyságos Odysseusnek palotáiba menvén
 Édes szenderrel hintett meg minden akhivot, 395
 S megzavará és kelyheiket kiütötte kezökből.
 Kik lefeküdni osztoltanak a városba; nem is lett
 Űlni tovább kedvök, miután megszökte az álom.
 Szólította azonban Athene Telemakhost fel,
 Népes termeiből haladéktalan útnak eredni, 400
 Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:
 „Telemakhos, saruas bajtársaid eddigelé mind
 Révpadon ülnek már, csak utánad várakozólag;
 Jersze tehát iziben, ne halaszszuk ezentul az útát.“
 Így szólván vezetett istennő kékszem Athene 405
 Késedelem nélkül; követé őt nyomban az ifju.
 Hogy lejutottanak a tengerhez s barna hajóhoz,
 Fürtös társaikat mind összekerülve találák;
 Kiknek Telemakhos szentséges egyéne azonnal:
 „Rajta barátim, az utravalót hozzuk ki, miérthogy 410
 Minden kész otthon, s nem tudják édes anyámék,
 Nincs híréül egyen kívül több házi cselédnek.“
 Így szólván vezetett; azok elsietének utána.
 És kiemelvén mindeneket, lehelyeztek az útkész
 Sürge hajóba, miképen Odysseus gyermeke rendelt. 415
 Ekkor Telemakhos fellépe; vezette Athene
 S a tatot elfoglalta; kinek közelében az ifju
 Vön helyet. E közben pányvát oldottak a társak,
 És fellépkedvén, ezek is padaikra ülének;

S kellemetes szellőt keltvén fel nékik Athene,
 Esti lebelt, suhogót a tenger légszinü hátán,
 Telemakhos bajtársira szorgalmazva parancsolt
 Nyulni hajójok fegyverihez. Hallgattak azok rá,
 És felemelvén a sугár fenyvábocot, öblös
 Vackában felüték s leszoríták tarcskötelekkel,
 Mellyre fehér lobogót vontak jócszerzetű szíjjal.
 A szellőre vitorlájok felpöffede; fenyvők
 Indultára nagyot zúdúla köröskörül a víz.
 Már az evicke hajó sebesen nyargalta habutját.
 Ekkoron ők szerszámaikat helyeikre lekötvén
 Színborral koszorús kancsókat raktanak immár;
 S a halhatlanokat szent áldmásokkal imádnak,
 Főleg azonban Zeusnek lányát, kékszem Athenét.
 Az pedig egyre futott, az egész éj s hajnalon által.

420
425
430

HARMADIK ÉNEK.

Nestor jól fogadá, honnan Spartába szekezett.

A nap elévillant odahagyván tengeri fekvét
 Pályájára, világot hozni az éji karoknak,
 S gabnaszülő földén a halandó emberi nemnek:
 És ezek a Neleus úr építette Pylosba
 Értének. A sokaság épen bikaáldozatokkal
 Bánt kékfürtü Poseidonnak, feketékkal egészen.
 Számra kilenc telep állt; ötszáz deli férfin ült le
 Mindenikére, kilenc tulkot hozván egyegy osztály.
 Ők belet izleltek, de az istennek bikacomb sült.

5

- Hát egyenest ide tartottak; lobogójokat össze 10
 Vonván parthoz eveztenek, és kieredtek egyenként;
 Telemakhos maga is, Pallasnak utána, kiszállott.
 A kit szólított meg azonnal kékszem Athene:
 „Telemakhos, mit sem kell szégyenkezned ezentul;
 Mert csak azért is szállottál tengerre, hogy értsed, 15
 Melly föld keblezi, vagy sors érte hatalmas atyádat.
 Szemközt hát a lovag Nestorral; lássuk az embert,
 Millyen jelleme van lelkének vajjon. Erősen
 Kéred meg pedig őt, igazán folytassa beszédét;
 Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiú lévén.“ 20
- Szóltott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Mentor, hogy menjek? mit szólva köszönhetem őtet?
 Én cimeres szókban nem igen vagyok ekkorig otthon;
 S ifjúnak korosabb embert faggatnia szégyen.“
- Mond neki erre viszont istennő kékszem Athene: 25
 „Telemakhos, más szó neked ötlik eszedbe magadnak,
 Mást pedig isten adand; mert én nem hiszlek olymos
 Boldogi ellen akár születettnek akár tápláltnak.“
- Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
 Késedelem nélkül, s követé őt nyomban az ifju. 30
 Végre Pylos polgárainak telepére jutottak.
 Itt ült Nestor gyermekivel; körülötte baráti
 Húst vagy süttek vagy nyársaltanak a lakomához;
 A kik vendéget sejtván elejekbe siettek
 Sergestül, és felcsapván velek ülni hívák meg. 35
 Első Nestorides Pisistratos ért oda; mindkét
 Vendéget megfogta kezén, s lakomához ülette
 Lágy irhára, fölén a tengerparti homoknak,
 Atyja s derék Thrasymedes jó testvére közébe;
 Aztán béladagot szolgáltat nekik, és zamatos bort 40
 Töltött bé az arany serlegbe, s kínálva imígyen
 Szólítá legelőbb istennő kékszem Athenét:
 „Jersze imádd, vendég, kékfürtü Poseidon ur istent,
 A kinek érkeztek vendégségére hazánkba;
 És ha imádkoztál s végezted az asztali áldást, 45
 Ennek is add által majd áldmásozni az édes

Serleget; úgy vélem tudnillik, imádkozik ő is
 Menny örök istenihez; mert rászorul erre az ember.
 Ő fiatalb nálad, s nekem esztendőkre korácsom;
 Így az arany kelyhhel téged kínállak először.“ 50

Ekkép szólva kezébe adá a mézboru kelyhet.
 Örvendett a józan okos fiatalnak Athene,
 Hogy neki kínálá az arany kelyhet legelőször;
 És sok imáival így kérlelte Poseidon ur istent:

„Hallgass meg, rázföldi Poseidon, s meg ne tagadjad 55
 Tőlünk áldásod, mellyért országosan esdünk!

Nestort elsőben s fiait tedd véle dicsőkké,
 Aztán ünnepi századaért álld meg Pylos ország
 Népeit egy főig, kik egész ájtattal imádnak!
 Engedd Telemakhosnak is és nekem abban az ügyben 60
 Célhoz jutni, miért ide jöttünk sürge hajónkon!“

Monda; s imái utóbb maga által teljesülének.
 Ekkor Telemakhosnak adá szép gömbölü kelyhét,
 Mellyel Odysseusnek szeretett fia szintugy imádott.
 S már a felhúsak megsülvén és levonatván 65
 Feldaraboltattak, s ők vig lakomákat ütöttek.
 Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
 Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:

„Most immár helye van, miután töltöztenek a mi
 Vendégink, kik s kik legyenek, megkérdeni tőlök. 70
 Oh jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
 Érdekből-e, avagy csak amúgy vaktában alá s fel
 Bolygotok a halason, mint tengerháti kalózok,
 Kik magok éltevel játszván, egyebekre rohannak?“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag, 75
 És már bátran, Athenétől bizodalmak ihletvén
 Keblibe, hogy kimaradt atyjáról híreket értsen
 Tőle, s dicsőüljön neve a napalatti világon:

„Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
 Azt kérded, honnét eredünk; kijelentem előtted. 80
 Neion aljáról hoz minket, mellyet ezennel
 Felfedezek, nem köz, de saját magam érdeke, hozzád.
 Hírek után járok, ha vehetnék édes atyánról,

Bajnok Odysseusról; ki, miként híresztelik, egykor Véled együtt harcolva töré meg Trója hatalmát.	85
Mert a többieket, felmenteket Ilion ellen, Hallottuk hol hulltanak el szomorúan egyenként; Róla pedig vészirt sem akart engedni az isten! Tudnillik, hol enyészett el, megmondani senki Sem képes, lakföldön ölék-e meg ellene támadt Emberek, Amphitritének hullámiba halt-e!	90
S mostan azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel Láttad; avagy mástól történt már hallanod annak Bolygásit, kiből olly nyavalyást szült egykor az anyja. És le ne győzzön semmi könnyör, vagy akarmi tekintély, Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint Tenzemüleg láttál. Igenis, ha valóban Odysseus Édes atyám valaha Trojánál embere volt, vagy Ténynek vagy szónak, hol Akhivokat annyi baj ére; Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass."	95
Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszonttag: „Oh kedves, mert olly bajakat villantasz eszembe, Mellyek amott letek bennünket Akhivokat egykor, Mind ha feles zsákmányok után Peleusfi Akhilleus Hadvezetése alatt légszínű tengeren úszánk; Mind mikor agg Priamos roppant várának alatta Küzdöttünk, hol halva maradt a legjava nemzet! Ott fekszik daliás Ajas, és ottan Akhilleus, Ott vele Patroklos, rokonelmű az égi karokkal, Ott szeretett fiam is, vádment egyszerre s erélyes Antilokhos, mind futni serény, mind küzdeni bajnok. És sok egyéb szomorút látánk; mely földi halandó Lenne beszéddel mindazokat kimeríteni képes? Mert ha közöttünk öt hat egész esztendeig élnél, Sem jutnál végére, mit ott az Akhivok epedtek; Sokkal előbb belefáradtat haza vinne unalmad. Mert Trojára kilenc hosszú esztendei minden Fortélyunkat alig sikeríté végre Kronion. Itt hát tervekben nem bírt feltenni hadunkból	100
	105
	110
	115
	120

Senki Odysseuszszel, miután tulszárnyala kitkit
 Furfangos fortélyu atyád; ha valóban ez urnak
 Magva vagy, a mint hogy bámitnak is arcaid engem:
 Mert szavaidban igen ráversz, s nem könnyen akadnánk
 Ifjura, illy alkalmatosan képesre beszélni. 125
 Már mi amott ketten, magam és nagyságos Odysseus,
 Sem gyűlések alatt, de tanácsinkban sem osztoltunk
 Meg soha is, hanem egy szív és lélekkel azon volt
 Mindenikünk, hogy az Argosiak jóléte viruljon.
 Hogy pedig eldöntők Priamosnak nagyszerű várát, 130
 S visszahajózáink, és elszórt bennünket az isten;
 Ekkor igen gyászos megutat sorsolt Zeüs Argos
 Népeinek, miután sem okos sem jogszerű nem mind
 Voltak: azért elégők nehez átkot vont le magára
 Kékszem Athenének megemésztő gyűlöletéből, 135
 A ki Atreus fiait veszedelmesen összekapatta.
 Mert ezek összeparancsolván a tábor egészét,
 Vaktában s nem rendszeresen, mikor a nap alámegy
 (Borterhelve tolult az Akhívok tábora össze),
 Elszavalák, miokon hirdettek nemzeti gyűlést 140
 S most Menelaos fellázított mindenegy embert,
 Tenger síkja felett elutat forgatni eszében.
 Nem tetszett Agamemnonnak, ki marasztani buzgott
 Még az erős népet, s elsőben századot adni
 Pallasnak, hogy az áldozatokkal megvegye szívét: 145
 Balga, nem értve, mikép ki nem engesztelheti őtet;
 Mert nem igen könnyen változnak az isteni elmék.
 Ők ugyan egymással keserűn villongva így álltak
 Volt szemközt; az akhiv tábor pedig iszonyu zajjal
 Felrobbanva, tanácsaiban két részre felekezett. 150
 Éjszaka meghálánk, gonoszul fenekedve magunkban
 Egymás ellen; mert isten yesztünket akarta.
 Reggel evicke hajót vont tengersikra felünk, és
 Béraktuk zsákmányostúl a mélyöví nőket;
 Hadsergünk felerésze pedig vesztegleni hajlott 155
 Még Agamemnonnal, pásztorral az argosi népen.
 Mi felülénk, s elevedzettünk; sietőleg igettek

Lebke hajóink, tengerapályt advája Kronion.
 Hogy Tenedozba jutánk, áldoztunk isteneinknek,
 Honvágytól égvén; de Zeüs nem tervezte még azt, 160
 Rettenetes, ki közénk másodszer hinte ma pártot:
 Mert egyik osztályunk fordítván barna hajóit,
 Melly fortélyos Odysseusnek hallgatta parancsát,
 Vizsafutott Agamemnonhoz, neki kedvibe jární.
 Én pedig a vélem haza tartó többi hajóval 165
 Futtam, tudva, mikép veszedelmet forral az ördög;
 És futa Tydeus nagy fia, és szorgolta barátit;
 Elkésődve futott maga szög Menelaos utánunk,
 És Lesbosban azon tanakodtakat ére be, vajjon
 Merre leendene jobb elevezni, fölötte Khios zord 170
 Partjainak, Psyrie szigetét balkézre marasztva,
 Vagy Khios aljában, szellős Mimas ormozatánál.
 Mi tüneményt kérénk istentől: a ki adott is
 Azt, s Euböa felé egyenest hagyta metszeni tengert,
 Hogy mennél hamarabb kihatóljunk vészek öléből. 175
 Itt harsány fuvalom kezdett sípolni; hajóim
 A halason sebesen haladának előtte, s Geraestost
 Éjszaka érék el; hol sok bikacombot ajánlánk
 Tüzzre Poseidonnak, nagy tengert hagyva megettünk.
 A negyedik nap volt, mikor Argos partira hajták 180
 Társi lovag Diomedesnek ki evicke hajóit.
 Én Pylos országnak tarték vala; és le nem ültek
 A szellők, hogy felkeleté Zeus bennöket egyszer.
 Így jöttem, szeretett ifju, hirtétlenül, azt sem
 Tudva, ki lett az Akhivokból elveszve, ki üdvöz; 185
 A miket ellenben házamnál hallók azóta,
 Megtudod őszintén, el sem rekkentem előled.
 Dárdás Myrmidonok, mint hirlik boldogul értek
 Vissza, vezetettvén nagy Akhilleus gyermeke által;
 Boldogul ére Philoktetes, Pöas deli magva; 190
 Idomeneus Kretába vivé valamennyi csatából
 Ment feleít szintén, mert tenger nem nyele senkit.
 De Agamemnonrol magatoknak tudva, ha félre
 Laktok is, Aegisthos milly szörnyűen ölte meg; a ki

Másként tényének meg is adta keservesen árát! 195
 Ennyire jó megholta után embernek utódot
 Hagyni; mikép itten boszut állott a fiu gyilkos
 Aegisthos lelkén, ki orozva halatta meg atyját.
 Így te is oh kedves, szép és már természetes ifju,
 Tenni siess, hogy utókorod is dicsekedve nevezzen.“ 200

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszonttag:
 „Oh Neleusfi, akhiv nemzet felségese, Nestor,
 Bosszút állt igenis, s az Akhivok róla magasztos
 Dalt mindenha, világhírűt énekleni fognak.
 Bár nekem adnának menny istenségi hatalmat 205
 Megbosszulni halálos bűneit otthon az ádáz
 Hüslőknek, miket oly fertelmesen üzni tanultak!
 De minekünk nem adott, nekem és felséges atyámnak
 Annyi szerencsét Zeus; csak türelem a mi hatalmunk!“

Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszonttag: 210
 „Ugy kedves, miután ezeket juttattad eszembe,
 Itt hire jár, hogy szülednek hüslői, sok ifju
 Ember igen gonoszul patvarkodik ellened otthon.
 Szólj, magad adtad-e meg magadat nekik, avvagy elútált
 A nemzet, valamelly istencsuda által igézve? 215
 Ámde ki tudja, honába jövén nem fogja-e még ő
 Visszafizetni nekik maga, vagy vele minden Akhivok.
 Mert ha irántad is olly rokonérző Pallas Athene,
 Mint nagyságos Odysseushez volt Troja alatt, hol
 Vértés akhiv nemzet roppant küzdelmeken állánk: 220
 Tudnillik soha sem láttam, hogy az istenek olly hőn
 S nyilván pártolnak valakit, mint ötet Athene!
 Ha így akar veled is gondolni, s szerelmes irántad,
 Úgy egyik és másik bizonyára féledheti nászát.“

Mondá Telemakhos nemes ifjú módosan erre: 225
 „Szózatod, aggastyán, többé nem teljesedik be,
 Mert nagyokat mondál; elszédülök! Ezt, ha magok menny
 Istenségi akarnák, sincs mód benne remélnem!“

Szolt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Telemakhos, fogaid rekeszéből milly ige röpönt? 230
 Azt akaró isten tova is megmenti az embert

Könnyen. S én legalább örömezzek bujdosom össze
 Vissza, csak egyszer megláthassam drága hazámat,
 Hogysem tűzhelyemen leölsem, mint Agamemnon
 Nemzetes Aegisthos s felesége merényei által. 235
 Másként isten sem tehedelmes bármi szerette
 Kedvencét sirtol megváltani, hogyha kimérte
 Néki enyészttő sors a hosszúszerű zsoldot.“

Telemakhos pedig így szólott neki erre viszontag:
 „Mentor, szót se tovább ez egyébként szánatos ügyről! 240
 Az bizonyos, miszerint nem jő haza, mérthogy olymos
 Boldogi ötet örök vész és romlásra ítéltek.
 Hát inkább másrol akarok szót váltani tisztos
 Nestorral, miután különös jó és okos ember;
 A mint hogy három nemzéken hirlik is ötet 245
 Országoltnak, azért istennek látszik egyéne.
 Oh Neleusfi, dicső Nestor, rajzoldjad elejbém.
 Hogy történt Agamemnon fejdelem abbeli este?
 Hol volt akkoriban Menelaos? milly cseleket hányt
 Néki or Aegisthos, hogy erősbet enyészte magánál? 250
 Tán akkor nem akhiv Argosban időze, hanem más
 Országon járt, hogy bizodalmasan ellene támadt.“

Monda lovag Nestor neki válaszul erre viszontag:
 „Gyermekem, én mindent igazán kijelentek előtted.
 Elgondolhatod azt magad is, milly vége leendett, 255
 Hogyha or Aegisthost a háznál élve találta
 Volna, megérkezvén Trojárol szög Menelaos.
 Akkor elég földet se vetettek volna reája,
 Sőt ebek és madarak faldosták volna meg ottkint
 Messze a várostól, s tetemeit egy tisztos akhiv nő 260
 Sem siratandá meg, nagy lévén* bűnei szörnyen.
 Mert míg amott mi ezer küzdelmeket állva ki hosszan
 Vesztegelénk, azig ő lovas Argosnak szugolyában
 Kéjelve, Agamemnonnét sok szóval enyelgte
 Volt körül; a mi Klytaemnestrát csábjával először 265
 Meg nem szédíté, miután esze s szíve helyén volt:
 Mert dalnok környezte, kinek meghagyta keményen
 Atrides Trojára menet, hiven örzeni hölgyét.

De mikor a bal sors romlásra taszítani végzé,
 Itt már pusztá szigetbe vivén a dálnokot, ottan 270
 Hagyta falánk madarak csordáinak étékül, és az
 Olly örömet követő hölgyet palotáiba vitte.
 Ekkor az istenek oltárin sok combot eléget,
 Sok szövetet s aranyat függeszt szent áldozatul fel,
 Olly dolog embere, mit soha meg nem vallani gondolt. 275
 Mert mi együtt indultunk el Trojának alóla,
 Szög Menelaos s én, őszintén értve meg egymást;
 De hogy Athenaenek hajtottunk Sunionához,
 E fokon Atrides révészét Phöbos Apollon
 Célba vevén megölé véletlen szende nyilával, 280
 Kormányán figyelőt a szélkergette hajónak,
 Phrontis Onetoridest: ki derékul érte nemében
 Kormányozni, midőn a halas tengerre vihar dőlt.
 Néki tehát, sietőnek bár, helyt kelle maradni,
 Hogy társát eltemje, s megadja szokásszerű módját. 285
 Végre pedig miután már a hullámos özőnben
 Járvá hajóival, elközelíte Malea fokához;
 E kúpos hegy alatt gonosz útát sorsola néki
 Mennydörgő Zeüs, ordító szelet ontva reája,
 És fodros hullámot uszítván ellene, hegynyit. 290
 Így elszórva hajóit, kit Kretába vetett el
 A Kydonokhoz, Iardanos áradózó vize mellett.
 Tengersikra egy ormozatos tar szikla mered fel
 Gortyn mesgyéjén a légszin nedvek öléből;
 Nagy habokat verdes délszél a szikla balához 295
 Phaestos irányában, de kicsiny kő nagy vizet elzár.
 Imide szálltak ezek: nehezen menekült meg az ázott
 Férfi: hajóikat ellenben mind szirthoz ütötték
 A habok. Öt gályát pedig Aegyptosba tereltek
 Által erőszakosan ragadó vihar és sebes úrvíz. 300
 Meddig ez itt javakat s aranyat kincsezve, hajóin
 Máshangú népek földén ácsorgana, addig
 Nemzetes Aegisthos rosznak járt végire otthon
 Atrides megölésével, s a nép neki hódolt.
 Hét évig bitorolta így a sokkincsű Mykenét: 305

Nyolcadikon haza jött veszedelme levezte Orestes
 Híres Athenaeből, s megölé fegyverrel a gyilkos
 Nemzetes Aegisthost, ki orozva halatta meg atyját.
 Öldöklési után eltartá szertelen anyja
 S Aegisthos torait vele a lovag Argosiaknak. 310
 Még aznap megjött hadnagy Menelaos Atrides,
 Annyi javat hozván, valamennyi hajóira férre.
 Hát, kedves, te se légy lakotoktól messze sokáig,
 Ott hagyván jószágodat és oly büszke hatalmas
 Nemzetet a háznál; netalán kiszorítsanak abból, 315
 Rajta megosztóztván, s utazásod füstbe ne menjen.
 De Menelaoshoz magam is szorgalmasan intlek
 Elrándulni, ki csak minap ért haza, s oly idegen nép
 Földéről, honnan soha meg nem vélne jöhetni
 Többé szélvészrek rohamától annyira hajtott 320
 Férfiu: tudnillik madarak sem szállnak az évben
 Át ide, olyan igen távol vagyon a rideg ország.
 Menj el azért hozzája hajón társiddal; avagy ha
 Jobban tetszik amúgy, vagyon itt számodra szekér s ló,
 Itt vannak fiaim, kik el is kísérnek örömmel 325
 Szög Menelaoshoz Lakedaemon jó telekére.
 Megkéréd pedig őt, igazán folytassa beszédét;
 Bárha különben sem hazudik, bölcs férfiu lévén.“
 Így szólt; a nap elalkonyodék és rája setét lőn.
 Most felemelte szavát istennő kékszem Athene: 330
 „Oh aggastyán, mindezeket csak helyre beszéléd;
 De már nyelvet szeljenek és elegyítsenek édes
 Bort, hogy az áldmást megtévén kékfürtü Poseidon
 S többi nagy istennek, fekügyünk; mivel int is az óra.
 Mert ime a nap elalkonyodott, s nem is illik az isten 335
 Vendégségein ülni soká, hanem oszlani szerte.“
 Szólt Zeus lánya; ezek szavait tisztelve fogadták.
 Hát a hirnökség vizet öntött két kezeikre,
 Aztán serlegeket koszorúztak borral az ifjak,
 És elzsengéztván közepettök szétpoharazták; 340
 S tüzre veték a nyelveket és felkelve megizlék.
 Végre hogy áldmásoztanak és az eléig ivának,

Ekkor Athene s Telemakhos nemes ifju feküdni
 Barna hajójokhoz készültek vissza; de imé
 Ellenzette lovag Nestor s támadta meg őket: 345

Zeus mentse s az egek minden halhatlani attól,
 Hogy ti hajótokhoz mennétek tőlem aludni,
 Mint valamelly ruhakoldús avvagy holmi szegényes
 Embertől, kinek ágymeze és egy vánkosa sincsen,
 Hogy maga és vendége puhán hálhassanak egyszer! 350
 Lesznek kellemetes párnák, vagyon ágybeli nálam.
 De nagyságos Odysseusnek magzatja ugyancsak
 Nem megy semmi hajópadlásra feküdni le, míg én
 Élek; utóbb pedig a fiaim majd helybe maradnak
 Vendéget befogadni, ki tán házamba vetődött.“ 355

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Kedves öreg, helyesen mondottad; Telemakhosnak
 Bé kell vennie szózatidat, mert sokkal is illőbb.
 Ő hát elkövetend téged, hogy szép teremdedben
 Háljon az éjszaka; én pedig a bajtársakat ottkint 360
 Megnyugtadni hajónkra megyek s elmondani nékik
 Mindent; mert köztök legidősbnek lenni dicsekszem
 Kik fiatalbak igaz szeretettől gyujtva kísérik
 Lelkes Telemakhost, neki mind kortársai lévén.
 Ott a barna hajón akarok meghálni ma; holnap 365
 Hajnalban pedig a szíves Kaukónok honába
 Rándulok el, hol adósságim vannak, s pedig épen
 Nem kevesek vagy tegnapiak. Te meg e palotádba
 Térőt külddsze fiaddal az utra szekéren, alája
 Olly lovakat fogván, mellyek szaladásra legelsők.“ 370

Igy szólván eltűnt istennő kékszem Athene
 Súlyom képében; mit látva elámula minden
 Férfiu. Elhült a különös tüneményen az agg is,
 És megfogva kezét így szólott Telemakhosnak:
 „Kedvesem, ah nem féltetek én hogy gyáva s erőtlen 375
 Lésszsz, ha imigy kísérnek az istenek ifjat is immár!
 Mert nem volt ez egyéb felség az olympi karokból,
 Mint Zeus lánya, harácsörvendő Tritogeneia,
 Híres atyádnak is illy becsülője az Argosiak közt.

És örök istenség, adj üdvöt s teddsze dicsővé 380
 Főmet, magzatimat s kedves feleségemet otthon!
 Én pedig éves ünöt, szilajat viszek áldozatodra,
 Homlokosat, melyet nem fogtak igába halandók;
 Ezt viszek én, szaruit környülfuttatva aranynyal!“

Igy esdeklőnek Zeus lánya bevette imáját. 385
 Ekkor előmenyén népek felségese Nestor,
 Mind fiait mind jó vejait házába vezette.
 Végre az aggastyán fényes palotáiba érvén,
 Sorjában székekre avagy trónokra ülének.

A begyülötteknek maga ő elegyíte kupában 390
 Édes bort, melyet tizenegy év mulva nyitott fel
 A jó sáfárné, pártáját végre leoldván:
 Ezt elegyített volt Neleusfi, s szivélyes imával
 Hitta segítségül áldmásai közben Athenét.

Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának, 395
 Mások ugyan szétozlottak lefeküdni lakonként:
 Ámde lovag Nestor nagyságos Odysseus édes
 Ifját helybe hagyá a hangos csarnokiv alján
 Hálni, megesztergált nyoszolyában; véle pediglen
 Ön kedvelte fiát, Pisistratos érdemes ifjat, 400
 A ki egyéb magzatjai közt egyedül vala nőtlen.
 Ő meg az udvarnak titkos bensőiben alvék,
 Hol számokra feket s ágyat felesége vetett volt.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
 Tiszteletes Nestor feltermelt a nyoszolyából; 405
 És kieredvén a faragott márványokon ült le,
 Mellyek roppant háza előtt rendezve feküdtek,
 Tiszta fehér s kenetekkel fénylők: mellyeken egykor
 Neleus ült, elvekben mások az égi karoknak,
 De ki ma elhunyt már s Hades birodalmiba szállott: 410

Ekkoron ellenben már ismét Nestor, Akhivok
 Főnöke, ült jogodot hordozván, rajtok. Elébe
 Gyültek Ekhephron meg Stratios fia éjteremből,
 Perseus, Aretos, Thrasymedes, az istenek ikre;
 Végül a hatodik Pisistratos ifju közelgett; 415
 És kivezetvén Telemakhost középekre ülették.

S tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:

„Járjatok el szaporán nekem, édes gyermekim, abban,
Hogy mennyi boldogi közt legelőszőr Athene kegyelmét
Nyerhessem mindjárt, jelenét a tegnapi búcsún. 420
Menjen azért egyitek parlagra, hogy ízibe jöjjen
A szükséges ünnö, hajtattván pásztora által;
Mástok Telemakhos bajtársit idézze be hozzánk
Barna hajójokról, csak kettőt hagyva közülök;
Harmadik ötvös Laerkest sűrűsse ki nekem 425
Gyorsan, hogy szarvát az ünnöknek béaranyozza.
Többiek itt legyetek körülöttem, s szóljatok a ház
Némberinek be, derék lakomát készíteni; székek
És fa után legyenek; vizet is hadd hordjanak össze.“

Szólt; mind elsürgöttek azok. Bekerüle mezőről 430
Már az ünnö; megjött istenszerű Telemakhosnak
Népe hajójáról; eljött igyekezve az ötvös
Érckoholó szerszámokkal terhelve kezében,
A kalapácsal, ülővel s a művészi fogóval,
Mikkel aranyt remekelt; megjött elvégre Athene, 435
Áldozatát élvezni. Lovag Nestor kiadá most
A kellő aranyat; s vele befuttatva tudósan
Művész a szarukat, hogy lássa s örüljön az isten.
Ekkor elővezeték szarvon Stratios meg Ekhephron;
Kézvizet Aretos jött ottbenről ki virágos 440
Tálca felett hozván egy kézzel, mással iszákban
Árpadarát; lelkes Thrasymedes bárdosan állott
Volt mellest, az áldozatos barmot leütendő;
Perseus vérnek edényt tartott vala. Itt deli Nestor
Elzsengéze darát s vizet; és zsengézve az istent 445
Sűrűn imádtá, ünnö fejről szőrt hányva a tűzbe.

Hogy megimádkoztak s a szent dara el vala hintve,
Gyorsan előlépven Nestorfi derék Thrasymedes,
Sujta: keresztülmetszte nyakizmait a köszörült bárd,
S bénítá az ünnö erejét. Ujjongva sikoltott 450
Rá fel Nestornak minden menyé, lánya, erényes
Hitvese Eurydike, Klymenos legelőbbi leánya.
Annakutána pedig felemelvén a bebarangolt

- Földről, tarták, míg Pisistratos Ifju leölte.
 Hogy kifutott a vér s csontait odahagyta kedélye, 455
 Széthintezvén azt, kimetélték combjait annak
 Rende szerint; azután beterítették vala hájjal
 Kétrét, nyers husakat halmozva felülről azokra.
 Így égette hasábokon éltes Nestor, izes bort
 Öntözgetve reá; nyársakkal bántak az ifjak. 460
 A combok hogy elégtének, és ők a belet izlék,
 Más tetemit felszegedelvén nyársakra taszíták,
 S sütték, ökleletes nyársat forgatva kezikben.
 Telemakhost ezalatt megmosta csinos Polykaste,
 Nestor lányainak seregében legfiatalb hölgy; 465
 És a mint megmosta, meg is kenetezte olajjal,
 S rája palástot adott és köntöst öltete véle,
 Istenek ikre gyanánt lépett ki vízből az ifjú;
 S elközelítvén Nestorhoz, mellette helyet vőn.
 Majd a felhúsak megsülvén és levonatván 470
 Vendégséghez ülének; azonban férfiak álltak
 Fel derekak, kik bort töltöttek arany poharakba.
 Végre hogy ehők megcsilapult és szomjok elalvék,
 Tiszteletes Nestor szavait felemelve beszélett:
 „Fogjátok, fiaim, bé immár Telemakhosnak 475
 A paripákat, hogy haladéktalan elszekerezzen.“
 Szólt; örömet hallgatta szavát mindenki az aggnak,
 S gyors lovakat fogtak be az úri szekerbe legottan.
 A sáfárné bort és étket tett fel az útra,
 És csemegét, melylyel felséges hercegek élnek. 480
 Telemakhos feleredt a nagyszépségű szekerre;
 Mellé Nestorides Pisistratos érdemes ifjú
 Ült vala fel, s a gyeplüket bal kézbe szorítván
 Megcsapkodta serény lovait: nem resten ígettek
 Róna mezőre azok, s elhagyták messze Pylosvárt. 485
 Így csörtetlenek a szerszámos hámban egész nap.
 A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák:
 Ők a Pheraeknek jöttek földére, Diokles
 Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
 Itt megháltanak, az vendégit örülve fogadván. 490

A rózsásujjú hajnalnak támadatával

Fogtanak egyszeriben s gyönyörű szekerökre felültek,

És kirobogván a dörgő csarnoknak alóla

Megcsapkodta; serény lovaik nem resten igettek.

Búzavetések közt vezetett ösvényük; ez úton

Mentek előre; igen sebesen haladott velek a ló.

A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák.

495

NEGYPEDIK ÉNEK.

Értesül atyja felől Spartában; az ellene hányt esel.

Sők Lakedaemonnak völgyes telekére jutottak;

És egyenest Menelaoshoz tartottanak: a kit

Számos vendéggel lakodalmaskodva lelének,

A mint mennyekzöt tartott volt lánya s fiának,

Harcos Akhilleus magzatahoz készítve az első.

5

Mert még Troja alatt megigéré s néki fogadta

Adni, mit úgy rendelt a mennyei gondviselés is;

S most immár lovon és szekeren megküldeni készült

Myrmidonok földére, holott országola diccesel.

Ámde fiának Alektortól vett spartai hölgyet,

10

Jó Megapenthesnek: kit idősebb férfi korában

Nemzett már szolgálótól, miután Helenének

Több magvat nem adott isten, hogy Hermione lányt

Megszülé, az arany Kyprisszel képre hasonlót.

Igy s ekkép laktak lakadalmat szög Menelaos

15

Mennyezetes palotájában szomszédai s társi

Nagy vigalommal. Ezenközben citerázva zenézett

- A dalnok; mire két táncmester férfit hangos
Dalra fakadván, a forgót eljárta középén.
- Híres Telemakhos meg Nestor pártalan ifja 20
Önmagok és lovaik kívül a tornácnak elébe
Jártanak. Egyszeriben kitekintett jó Eteoneus,
Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
S a nevezetpásztor disztermibe visszasietvén,
Hogy közelébe jutott monda neki röpke szavakban: 25
„Hát valamelyes vendégek, nagysás Menelaos,
Két olly férfit, mintha csak isten rajzata lenne;
Szólj, kiereszszük-e gyors páripáikat udvaradon? vagy
Ahhoz küldjük odább, ki szeretve fogadja be őket.“
Monda neheztelvést neki szög Menelaos ezekre: 30
„Épen nem voltál te, Boethödes Eteoneus,
Eddig együgyű, ki most olly gyermeki hangokat ejtesz!
Vajmi sok embernek házánál éldegelénk mi
Vendégül, míg megjöheténk; ha az isten ezentul
Ótalmazna szerencsésen! Hanem a páripákat 35
Fogd ki hamar, s magokat hozzad lakomára közinkbe.“
Igy szólott; kisuhant amaz a népes palotából
Hirtelenül, sok fürge inast csöditve magával.
És kifogák izzadt páripáikat; és bekötözvén
Benneket a lőjászolhoz párostul, eléjük 40
Egyszersmind zabot öntöttek be s fehér öreg árpát;
A szekeret pedig a ragyogó fészerbe helyezvén,
Önmagokat vezetétek a pompás házba. Kik egyben
Elbámullanak a fejedelmi lak isteni fényén:
Mert Menelaosnak boltos palotái hasonlón 45
Tündöklöttek a nap s hold fényével az égen.
Végre midőn szemeik jól lettek lakva, medencék
Fürdőjébe credtek, s megmosakodtanak abban.
Hogy megmosdatták s kenetezték őket olajjal
A nők, és bojtos köntöst adtak vala s öltönyt, 50
Atrides Menelaosnál trónokra ülének.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; sikált asztalt helyezett nekik annakutána,

- Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka s bőven 55
 Osztott ételeket, mindenből szívesen adván;
 Kukta pedig tálakban emelt mindennemű sültet
 Rakdosa fel, s az arany poharat számokra kitette.
 Erre kezét nyujtván nekik mond szög Menelaos:
 „Üdvöz légyetek és töltözzetek; ám ha eléggé 60
 Jóllaktok, kérdezni fogunk, kik vagytok. Arányzom
 Én, miszerint titeket nem holmi sehonnai szülék
 Nemzettek, hanem országló felséges atyáktól
 Jöttek alá; mert nemtelenek nem magzanak ilyest.“
 Szólt; és zsíros ökörhátat tett sülten eléjek, 65
 Önkezüleg nyujtván, mit néki becsületül adtak.
 És kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Hogy pedig éhők megcsilapult és szomjok elalvék,
 Szólította derék Nestorfit Telemakhos meg,
 Hozzá hajtva fejét, szavait hogy senki se hallja: 70
 „Nézzed el, oh Nestorfi, szívemnek kedvese, mint nem
 Tündököl e hangos palotának boltjain a réz,
 Elektron s aranyak sokasága, ezüst, elefántcsont!
 Ilyen fényű lehet Zeüs isteni udvara mennyben!
 Mennyi temerdekség; én elszédülve csudálom!“ 75
 Sejdítvén ennek szavait Menelaos Atrides,
 Szólt mindkettőjükhöz szállékony igéekkel:
 „Gyermekeim, Zeusszel meg nem mérkőzhetik ember,
 Mert neki isteniek mind birtoki mind palotái;
 Ember azonban vagy mérkőzhetik énvelem érték 80
 Dolgában, vagy sem. Mert vajmi sok útat, evődést
 Látva is érte jövék nyolc évek mulva hazámba!
 Kyprost, Phönikét, Aegyptost tévedezém én,
 Aethiopok földét, Sidont, az Erembeket által,
 És Libyát, hol is a bárány egyszerre szarút vet: 85
 Mert ott évenként hármát bárányozik a juh;
 És nem látja szükét sem ihász sem gazda turónak
 Vagy pedig a húsnak vagy az édes tejnek ebédül,
 De mindenha tejelnek, az év valamennyi szakában.
 Mig én ott fölös értéket kincsezve halomra 90
 Bujdosom, addig meggyilkolta fivéremet itt egy

- Másik férfi orozva, galád felesége cselével.
 Így ezen értékek nem igen gyönyörítenek engem.
 De mindezt, ha vagyon, már hallhattátok atyátok
 Ajkairól; igenis, tenger bú lelt vala engem, 95
 A ki lakot veszték, nagyot és olly boldogat egykor.
 Vajha ezeknek harmada közt lett volna szabadnom
 Hon vesztegleni, és mind élne ki a lovas Argos
 Partjaitol tova elhullongott Troja megyéjén!
 S bár epedek mindnyájok után és fájdalom őket, 100
 Többnyire váramnak legbensőjébe vonultam
 Egyszer bánattal táplálván lelkemet, egyszer
 Szűnettel: gyorsan megelégli keserveit a szív!
 Mindezekért, noha sajnálom, sem búsulok annyit,
 Mint egy után, kinek emlékére fut álmam, izetlen 105
 Ételem. Annyit tudnillik nem tarta ki senki
 Argos népeiből soha, mennyit Odysseus állott
 S tarta; magának ugyan bújára, nekem pedig éles
 Gyötrelmemre soká kimaradtán. Sőt hal-e, él-e,
 Azt sem tudjuk! Igen fogják bizonyára siratni 110
 Őt Laertes öreg, szellemdús Penelope, meg
 Telemakhos fia, kit születésekor elhagya otthon!“
 Szólt. Siralomvágyat költött fel az ifju szívében;
 Szempillája megül könnyet ejtett atyja nevére,
 A bibor öltönyeget mind a két kézzel elébe 115
 Tartva hamar szeminek. Sejté őt szög Menelaos,
 És a gondolatot forgatta tünődve magában,
 Hagyja-e, mig atyját önként említeni fogja,
 Vagy maga kérdezzen s magyarázzon előtte ki mindent.
 Mig ő ezt a gondolatot forgatta magában, 120
 Ime kijött Helene magas illatozó tereméből
 Hozzájok, valamint aranyívv Artemis isten.
 A kinek Adraste kényelmes széket adott volt,
 Alkippe puha gyapjúból tett szőnyeget erre;
 Phylo ezüst kosarat hozza, melyet nékie hajdan 125
 Szép Alkandre adott, Polybos neje, a ki aranyyal
 Dús aegyptosi Thebaeben tartotta lakását.
 Ez Menelaosnak két üstöt ajánla ezüstből,

Két hárambot, *) aranyban tiz talentomot; aztán
 Jó felesége dicső Helenét tisztelte külön meg, 130
 Adva arany guzsalyat, kosarat kerekekkel alulról,
 S illyet ezüstöt ugyan, de beszegvét szélén arannyal.
 Ezt hozván kezügyébe tevé körnémbere Phylo,
 Tömvét meggyaratott fonalakkal; rajta kiöltve
 A guzsaly állt, mit ibolyszín gzapjúgongyola terhelt. 135
 Itt üle karszéken, lábát zsámolyra nyugasztva;
 És kérdezte legott deli férjét részletesen ki:
 „Tudjuk-e már, istenkedvenc Menelae, kifélék
 Lenni dicsekszenek új vendégei a mi lakunknak?
 Vagy csalatom vagy nem, de szívem kifakasztani sürget! 140
 Mert soha sem láttam sem férfi sem asszonyi nemben
 Ennyi hasonlatot, — elbámit látása valóban —,
 Mint nagyságos Odysseusnek másolja fiát ez,
 Telemakhos; kit amaz születésekor elhagya otthon
 Akkoriban mindjárt, mikor értem csúnya személyért 145
 Ilion ellen akhiv daliák harcolni menének.“

Szolt neki erre vizsont Atreusfi dicső Menelaos:
 „Ugy sejtek magam is, feleségem, mint te gyanítasz.
 Mert az is így hordozta szemét; illy fője, szakasztott
 Illy hajfürtei és illyen keze, lábai voltak! 150
 És ímént, hogy Odysseusról hozakodtam elő, szót
 Tévé róla, miket nem volt vállalni helyettem
 Kész; pillája megül keserű könnyet ejte ki, bíbor
 Öltönyegét kezével hamar ellentartva szemének.“

Felszólalt Nestorfi derék Pisistratos ekkor: 155
 „Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
 Ugy vagy, annak ez édes gyermeke, kit te gyanítasz;
 Ámde szerény lévén áttal házadba legelső
 Jöttök s mindjárt beleszólásokkal elejbéd
 Vágni, kit úgy szeretünk hallgatni mikép egy, ur istent. 160
 Engem tiszteletes Nestor küldött utitársul
 Véle, mivel forrón kívánta személyedet itthon

*) Tripus.

Látni, hogy éltetnéd tény vagy szóbeli tanácssal.

Atyjának tovaléte alatt tudnillik az ifjat

Sok leli, hogyha kevés szószóló emberi vannak; 165

Mint most Telemakhos: amaz ottkin bujdosik, és ezt

Egy lélek sem akad pártolni az otthoni bajban.“

A kinek imigy szóla viszontag szög Menelaos:

„Jaj de igen jó emberem édes gyermeke jött hát

A házhoz, ki ezer küzdemeket állt ki helyettem! 170

És én felfogadám, minden lovas Argosiak közt

Legszívesben látni magát, ha evicke hajónkon

Gondviselő Zeus megjövetelet engedne hazánkba.

Várost alkottam, fényes palotákat emeltem

Volna, s eőt vagyonával együtt és népe s fiastul 175

Átszállítandám Ithakából egy kiharácsolt

Olly városba, minők engem hódolva köröznék.

Akkor majd sürűen keveredtünk volna; nem is más

Választandott el szeretőket s vígadozókat

Egymástól, mint fellege a komoréjú halálnak. 180

De ezt meg kellett sajnálnia fent valamelly szent

Istennek, ki szegényt egyedül őt hontalanítá!“

Szólt; siralomvágyat költött fel mindegyikekben.

Sirt argiv Helene, ki Zeüstől látta világát,

És sirt Telemakhos, valamint Menelaos Atrides. 185

De Nestorfi szemét se hagyá könyezetlenül a szó;

Emlékszék ugyanis szíve pártalan Antilokhosrol,

A kit gyermeke a fényes Hajnalnak elejtett;

Erről emlékezve beszélt repülékeny igékkal:

„Oh Atreusfi, nemedben fő bölcs férfiúnak vall 190

Téged öreg Nestor, hahogy olykor tőle felőled

Kérdezkedni merünk, vagy előhozakodni találunk;

Tedd meg azért most is, ha lehet: bizony én vacsoránál

Nem szeretek szomorúságnak helyet adni; s különben

Holnap is egy nap lesz! Másként nehezemre nekem sincs 195

Meggyászolni halandót, kit sors mérge kivégzett:

Mert ez az embernek nap alatt egyedüli jutalma,

Megnyirakozni utána s könyvet gördíteni sirján.

Ám nekem is meghalt egy vérem, nem legutolsó

Argos népe között, mit jobban tudsz te, miérthogy 200
 Én ott sem voltam s nem láttam; hírlik azonban
 Antilokhosrol, hogy tenyeres talpas fiatal volt.“

Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos:
 „Oh kedves, mert úgy szólottál mint okos ember
 Szólna s tehetne, kinek számosb esztendei vannak! 205
 Millyen az édes atyád, ép olyan helyre beszélesz.

Vajmi kiösmerszik fia embernek, kire áldást
 Ad születésénél s lakadalmakor a kegyes isten!
 Így engedte lovag Nestornak minden időre,
 Őneki házánál kéjelmesen aggani vénné, 210
 Gyermekeinek pedig elmével tündöklenni s karral.

A siralommal azért hagyjunk fel, melyre kitörtünk,
 És lássunk folyvást lakomához; töltsenek egyben
 Kézvizet; ám reggel lesz módunk Telemakhosnak
 És nekem egymással szót váltani érdekeinkben.“ 215

Szólott. Asphalion vizet öntött két kezeikre,
 Felséges Menelaosnak szorgalmas apróda;
 És kiki a feladott eleséghez nyúlva kezével.

Itt egyebet gondolt Helene, kinek atyja Zeüs volt:
 Szert vete ő a borba, kiből a férfiak ittak, 220
 Búmcenset s epeszünt, feledékét bármi csapásnak;

Mellyet hogyha lenyelt poharába vegyítve az ember,
 Nem gördítene arcin alá egy könnyet is aznap,
 Bárha kimulnának kegyes atyja s az anyja, ha vassal
 Gyilkolnák is agyon vérét vagy drága szülőtől, 225
 S mindezt színe előtt, úgy hogy ránézne szemével.

Illy sikerű szere volt a Zeus nemzette leánynak,
 Üdvös, mit neki Thon felesége kegyes Polydamna
 Aegyptosban adott, hol legtöbb irszereket hoz
 A buzatermő föld, mind vészest mind pedig üdvöst. 230

Itt a hány orvos, szintannyi tekintetes orvos
 Létezik; ők ugyanis Paeon csemetéi fejenként.
 Hogy bevetette pedig s a borból osztani rendelt,
 Majd felemelve szavát ezekül folytatta beszédét:

„Atrides Menelaos, Zeus védence, s ti is nagy 235
 Édes atyák magzatjai! ám jót és roszt isten

- Máskor másra bocsát, ura lévén minden ügyeknek;
 Most lakomázzatok e palotában időzve, s regékben
 Teljék kedvetek; im én mondok először is egy jót. 240
 Nem nevezendem meg, nem is adhatom itten elétek
 Mind, miket Ilion ostrominál tett bajnok Odysseus;
 Mondok azonban egyet, mit az izmos férfiú vállalt
 A csata fergetegén, hol az Argosiak baja meggyült.
 Illetlen vereségekkel szabdalva magát meg,
 Condora foszlánynyal fedezetten vállait, apród 245
 Képében Priamos fényes várába szivárgott;
 Koldús ember alakjában lappangva, ki Argos
 Gályahajói körül nem volt ám semmi hasonló,
 Surrant a híres városba! Troja lakói
 Elfigyelének rajta, de én sejtettem azonnal 250
 S faggattam; hanem ő szavaimra kitérve beszélt.
 De miután megmosdattam s kenetkeztem olajjal,
 És mezet adtam rá, és mellé nagyszerű esket,
 Troja vitézeinek nem előbb kijelenteni ötét,
 Mint megtére hajóikhoz s a tábori néphez; 255
 Itt az Akhivok terveit elmondotta sorában.
 S Ilion emberiből sokakat vagdalva le tért meg
 Vértes társaihoz, fortélyos férfi hírében.
 Most a trojainők harsányul ritak, az én szűm
 Ellenben vigadott, miután honvágy kele immár 260
 Fel bennem. Csak ama kín bántott, melly Aphrodite
 Által lett részem, mikor itt hagyatá velem édes
 Honnomat, eltépvén lányomtól, ágyam, uramtól,
 A ki se szellemben nem volt sem alakban utolsó.“
 Szólt neki erre viszont Atreusfi dicső Menelaos: 265
 „Ugy van, mindezeket helyesen mondod, feleségem!
 Én már sok jeles embernek tanulám ki tanácsát
 S elveit eddigelé, valamint sokmerre forogtam;
 De még olyat ugyan soha sem láttam, ki hasonló
 Szívvel bírt, mineműt nagyságos Odysseus akkor 270
 Láttata, példátlan türelmü s vállalatú hős,
 Hogy legjobbjai Argosiak seregének az ácsolt
 Lóban rekkentünk, vésztervesek Ilion ellen.

Megjelenél te is ott, s úgy tetszett mintha egy isten
Hozna, ki Troja hadát fel akarja ruházni dicsekkal; 275
Deiphobos kísére pedig, halhatlanok ikre.

Háromszor kerüléd meg az öblös cselet tapogatva,
S szolítád neviről legerősbeít a Danaoknak,
Mindegyiket neje ismeretes lejtésű beszédén.
Hallók, én s Diomedes meg nagyságos Odysseus, 280
A te kiáltó! szózatidat bent ülve középén:

És kettőnk ugyan el volt immár rája tökéelve,
Vagy kieredni legott, vagy választ adni szavadra;
Ámde Odysseus tiltakozott és ott foga minket.
S már a többi akhiv daliák mind vesztég ülének, 285
Csak maga gerjedezett méglen szót váltani véled
Antiklos: hanem ennek erős tenyerével Odysseus
Ajkait összenyomá, s az Akhivokat üdvözen őrzé;
Fogta pedig folyvást, míg elvitt onnan Athene.“

Szóltott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 290
„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Egyre megyen; mert meg nem ová őt szörnű haláltól
Semmi ezekből, akár vas volt is szíve balában!
De tán hagynátok minket lefeküdni, hogy édes
Álomnak gyönyörét élvezzük az éjszaka folytán.“ 295

Szólt; argiv Helene nyomon a szobanőkre parancsolt,
Ágyat helyzeni a tornácha, reája biborbol
Párnát vetni, fölülről beszönyegzeni csinnal,
És takaróul bojtos gúnyát tenni hegyébe.
Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal, 300
S ágyaltak; majd kettejeket vezeté ki az apród.
Ők mindketten imitt, az előcsarnokban eredtek
Ágyba tehát, deli Telemakhos s Nestor helyes ifja;
Atrides pedig a várnak bensőiben alvék,
És fátylas Helene mellette, világhíres asszony. 305

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Feltermett nyoszolyájából hadnagy Menelaos,
Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán;
És gyönyörű saruit gyengéd lábára kötözvén
Isteni felséggel lépett ki az ágypalotából. 310

S Telemakhosnak helyt fogván mellette beszélt:

„Nos minemű érdek hoz téged, Telemakhos hős,
Szép Spartába, fölén a széles tengeri hátnak?
Nemzeti vagy rideg ügy? add értésemre himetlen.“

Telemakhos pedig így szólott neki módosan erre: 315

„Atrides, görögök fejedelme, dicső Menelaos,
Eljöttem, valamelly hirt hallani tőled atyámrol.
Mégfalatik házunk, jövedelmei tönkre jutottak!
Rosszakaró néppel tele udvarom, a kik örökké
Öldösik a juhot és csámpás szilaj ökröt ebédül, 320
Édes anyám hőslői, hatalmasan elvetemült faj.

Ugy van, azért jöttem térdednek elébe, ne sajnálj
Gyászos vége felől hirt mondani, hogyha szemeddel
Láttad, avagy mástol történék hallanod annak
Bolygásit, kiben olly nyavalyást szült egykor az anyja! 325
És le ne gyözzön semmi könnyör, vagy akarmi tekintély,
Ámde sorolj el mindeneket himzéstelenül, mint
Tenszemüleg láttál. Igen is, ha valóban Odysseus
Embere volt valaha Trojánál érdekeidben
Szónak avagy ténynek, hol Akhivokat annyi baj ére; 330
Jusson eszedbe ma ez, s engem cselvetlenül oktass!“

Monda sohajtva nagyot neki szög Menelaos ezekre:

„Oh hékám, bizonyára igen nagy férfitu ágyán
Vágynak hálni jövendőben a gyáva leventék!
De valamint ímént ellett vemhéit oroszlán 335
Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
Hogyha, míg ő hegyeken és völgyeken átlegelészik,
Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép
Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus! 340
Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene s Apollon,
Olyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként
Mérköznék meg az elvetemült hőslőkkel Odysseus! 345
Hisz keserű nász és rövid élet volna jutalmok.
A mit már tőlem kérdeztél, megfelelek rá

Nem csalogatva s kitérőleg, hanem a miket egykor
Nékem ama szóhű aggastyán híremül ejtett,
Tengeri lény, mindazt igazán kijelentem előtted. 350

Még Aegyptosban tartottak az istenek édes
Honnomtól, ki tökéletes áldozatot nem ajánlék,
Ámbár megkövetik tőlünk a hála adóját.

Egy sziget áll Aegyptosnak közelében az ég szín
Tenger síkja felett, Pharos a neve, annyira fekvő 355

Tőle, hogy egy nap alatt megfutni evicke hajónak
Épületén, ha idős szellő fúvalna megette;

Benne derék kikötő, honnan tengerre vonatnak

A külföldi hajók, ellátvák fekete vízzel.

Itt rekkentettek húszad napig engem olympos 360

Boldogi, egy szellő sem kelvén közben azokból,

Mellyek sürge hajót könnyen szállítanak útján.

És mármár kifogyánk eleség és lelki erőből,

Hogyha egy istenség meg nem szán s ment vala, tisztos

Proteus aggastyánnak, ama szent tengeri lénynek 365

Lánya, szüz Idothea: ki az én láttamra megindult,

Összetalálkozáván velem elkülönödvé levővel

Társimtol, kik szétszórta horgásztanak étet

A szigeten, sürgettetvén étvágyaik által.

Ez hozzám közelítve imígy kezdette beszédét: 370

„Balsa lehetsz, idegen, s könnyelmű férfi, vagy önként

Tespedsz és kedved telik itt nyomorogni; hogy ámbár

Bajtársid szíve csüggedez, e sivatagban időzöl

Váltig, utat módot nem levén mennetek innen.“

Igy szólott; kinek én mondtam ezekre viszontag: 375

„Megvallom néked, légy bárki az égi karokból,

Én nem tespedek itt önként, de az istenek ellen

Kellett vétkezmem, kik olympos székein ülnek.

Ah de tudasd vélem — hisz az isten mindeneke tud —,

Mellyik halhatlan tart engem fogva ez ország 380

Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra.“

Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:

„Én ezeket neked őszintén elmondom, oh vendég.

Létezik itten egy aggastyán, aegyptosi Proteus,

- Szóhű tengeri istenség, ki az égszin özönnek 385
 Ismeri örvényét s uraul hallgatja Poseidont;
 Eztet hirlik az én nemzömnek s édes atyámnak.
 Ha valamelly csellel meg hatnád ejteni ötet,
 Ez neked egyszeriben jó út nyujtana s módot
 Arra, miképen ereszkedjél a szöke halasra. 390
 Sőt tudatandja veled, Zeusnek kedvence, ha tetszik,
 Házadnál mi roszak meg jók történtek azóta,
 Hogy nehez és hosszú utaidban tétova bolygasz.“
 Szólott; a kinek én mondtam ezekre viszontag:
 „Tenmagad oktas hát e szent öreg elleni cselre; 395
 Nehogy sejdítván kikerüljön eszélyesen engem;
 Mert nehez embernek hatalomba keritni az istent.“
 Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:
 „Én ezeket neked őszintén megfejem, oh vendég.
 Napnak az ég kellő közepére haladtakor illik 400
 A halas örvényből majd a szent tengeri agg fel,
 Halk zephyros suhoságai közt, beboritva homályos
 Tajtékkal; s barlangja hiú üregébe lefekszik.
 Környüle főka sereg, bájos Halosydne utódi
 Alszanak egycsapaton, kijöven a szöke habokból, 405
 Éles tengeri illattal párolva körösleg.
 Majd ide hajnalban kivezetvén elhelyezendlek
 Téged; azonban bajtársidból hármat előre
 Válaszsz, a kik legderekabbak evicke hajódon.
 Halljad az isteni vén különös törvényeit aztán. 410
 Fókáit cirkálja körül s olvassa meg elsőbb;
 Végre midőn megötözvén *) felszámolta, csoportos
 Nyájának közepette juhász módjára lefekszik.
 Kit ti mihelyt le tapasztaltok takarodni, azonnal
 Minden erőszakhoz s kitelöhoz nyuljatok, ottan 415
 Helybe lefogva marasztani a szabadulni törekvőt.
 Mindenné által kísért alakulni, mi csúszók
 A földön vannak, lobogó tüzek és vizözönné;

*) Ötével számlálni.

De annál jobban fogjátok, nyomva erősen.
 Végre pedig mikoron hozzád kérdéseket intéz, 420
 Olyan alakban már millyenben aludni menőnek
 Láttad, ereszd fel az aggastyánt és teddsze szabaddá,
 Fejdelem; aztán kérdd, mennynek melly istene verdes
 Tégedet, és hogy evezhetnél légszinü halasra.“
 Így szólván a hullámos tengerbe alátünt. 425
 Én meg vissza hajóimhoz, mik parti fővényen
 Álltanak, indulék, mélyen tűnődve magamban.
 Tengerparti hajóimhoz végtére lejutván,
 Hogy vacsorát rögtönzöttünk s beköszönte az alkony,
 A vizözön kanyarú partján nyugalomra feküdtünk. 430
 S a rózsásujjú hajnalnak támadatával
 Elsieték szaporán a tenger szélei mellett,
 Menny örök isteneit buzgóan imádvá, barátim
 Számából négygyel, kikben megbizni tanultam.
 Addig az örvényekbe merült tündér az özönviz 435
 Mélyéből négy fókának kihozá vala ujdón
 Uj nyuzatú bőrét, vele cselbe keríteni atyját;
 És számunkra feket karcolván a homokosban,
 Ottan vára reánk; közelébe jutottakat aztán
 Sorra lefektete, egy bőrt vetvén mindenikünkre. 440
 Isszonyu les volt ez; tudnillik kínoza szörnyen
 A tengerben idült fókáknak vésztele szagja;
 Mert ki feküdnék egy nyoszolyában tengeri cettel?
 Ámde segíte az istennő és gondola gyógyszer; 445
 Jött, s valamennyink orra alá jóillatu kedves
 Ambrosiát helyezett, s elenyészté véle ama büzt.
 Imigy várakozánk a hosszú reggelen által.
 Egyszer előtűntek seregestül légszinü tenger
 Mélyéből a fókák, és lefeküdtek egyenként.
 Délkor az aggastyán maga jött, s ottelve hizalmas 450
 Csordáját, megszámitá elmenve közöttök:
 Minket számított cetihez legelőször is, épen
 Nem gondolva csalást: azután közepünkre lefekvék.
 Itt felülvölte reárohanunk, kezeinkkel erősen
 Általöleljük; azonba cselét ő sem feledé el: 455

Bojtos oroszlánná alakult tudnillik először,
 Majd sárkány leve, és párdúc, meg nagyszerű disznó,
 Volt zuhogó árvíz, magasan járó terepély fa;
 Mi pedig annyival is feszesebben tartva fogók őt.
 Végre, midőn a fortélyos kezeinkbe kerültek 460
 Látta magát, kérdésével szólíta meg engem:

„Atreus gyermeke, melly istenség adta tanácsul,
 Engem erőszakosan kezeidbe keríteni? mit kérsz?”

Igy mondotta; viszonzám én neki válaszul erre:
 „Jól tudod, aggastyán, mért kell ámitanod engem? 465
 Hogy noha régen zár e vad sziget, én sehogy útát
 Nem látok menekedni, hanem csak szívem eped meg.
 Addsa tehát hiremül, mert mindent tudhat az isten,
 Mellyik olympi való tart engem fogva ez ország
 Partjain, és hogy evezhetnék a szőke halasra.” 470

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszonttag:
 „Ám Zeusnek kellett s a többi olympi karoknak
 Kellemes áldozatot tévén beszállni, hogy ősid
 Országába mehess a tenger légszínü hátán.
 Mert nem végzet azig szemlélni tiéidet, ékes 475
 Házadhoz megtérni, s becses földére honodnak,
 Mig Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizéhez
 Visszahajózáván, szent századdal meg nem imádtad
 A halhatlanokat, kik boldog székei mennyben.
 Akkor az óhajtottad utat megadandja Kronion.” 480

Szólott. Összezuzék csalhatlan ígéire szívem,
 Hogy légszínü habok tetején felevezni parancsolt
 Aegyptosba, felette nagy és kellemtelen úton.
 Így is válaszolám és mondok néki azonban:

„Ugy leszen, aggastyán, valamint követelte parancsod. 485
 De már azt magyarázd és add tudtomra himetlen,
 Minden Akhivok megtértek honaikba hajóstul,
 A kiket én s Nestor Trojánál hátra marasztánk?
 Vagy miután végkép befejezte csatáit, egy és más
 Elvesztette hajón éltét, vagy társai által.” 490

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszonttag:
 „Oh Atreusfi, miért ezt tőlem kérdened? Épen

Nem jó tudnod az én eszemet; s alig állja szemed meg
 Könytelen, úgy vélem, ha megértesz rendibe mindent.
 Mert sokan elvesztek közülök, sokan élve maradtak. 495
 Két fejedelme veszett el az ércdolgánu seregnek
 Visszajövet, mivel a harcon magad is tanu voltál;
 Egy pedig élve raboskodik a sik tengeren ollyhol.
 Hős Ajas odalett hosszúévezű hajóin.
 Elsőben Gyre tetemes sziklára vetette 500
 Őt ki Poseidon s a tengerből megszabadítá;
 És most ment lehetett vala, bár üldözte Athene
 Őt, ha dacos szavakat nem zúgana, melyek örökre
 Megronták: hogy evez, vagy akarják vagy nem az égben.
 Meghallotta Poseidon a hanyakodva beszélőt, 505
 És izmos kezivel villához kapva, csapá meg
 Gyre magas sziklát, és ketté szelte középén:
 Helyt maradott egyik, egy fele a tengerbe zuhant le,
 Mellyen előbb daliás Ajas vesztére kiszállott;
 S őtet az áradozó tenger fenekére sodorta. 510
 Így lett itt oda ez, jóllakván sósizű nedvvel.
 Véred ezennel ugyan menekülhete sürgő hajóin
 Vésztől, üdvözzé tétetvén Hera kegyétől.
 De a mint el ügyekszik evezni Malea csucsos hegy
 Lábainál, felkapván őt szárnyára hajóstul 515
 Egy vihar, elterelé széles tengerre veszéklőt,
 A tájakra, holott régente Thyestes, azóta
 Ellenben fia Aegisthos tartotta lakását.
 Végre hogy innen is ártatlan hazaútat ígértek
 A szélfordító halhatlanok, és haza vitték: 520
 Édes örömmel lépven fel földére honának,
 Megcsókolta szerelmesen azt; sok hő könyű pergett
 Két szemiből örömet látónak imádta hazáját.
 De im az őrfokrol kilesé a férfit, mellyet
 Kémül or Aegisthos rendelt, ígérve aranyban 525
 Két talentomot adni; s egész esztendeig őrze
 Már, netalán meglepje s hatalmasan ellene keljen;
 És hirt tenni legott a néppásztorhoz igyekvék.
 Aegisthos nyomon átkozatos fortélyok után lát.

- Húsz legjobb daliát kiszemelvén a honiakból, 530
 Cselt vete; másrésről lakomát rendezni parancsolt;
 És maga elsietett Agamemnonnt vig lakomára
 Hini lovastúl és szekeresetül, rosszakarólag.
 S a cselről nem vélekedőt meghozva leölte
 Vendégség közben, mint tulkot jászola mellett. 535
 Nem maradott egy is Atrides bajtársaiból, sem
 Aegisthosnak hiveiből, hanem ott vesze lábíg.“
 Így szólt; összezuzék ígéire szívem az aggnak.
 Ottan sírék a homokon fetrengve, sem élni
 Nem vágyván többé sem napnak látni világát. 540
 De miután kisirám magamat s jóllaktam epedve,
 Szóla megint hozzám az igazszavu tengeri felség:
 „Oh Atreusfi, ne sirj vígasztalhatlanul! Ezzel
 Semmire sem mehetünk; hanem inkább lelkesen ahhoz
 Szükség látni, mikép juthass elvégre hazádba. 545
 Így avagy életben leled őt, vagy Oresteseleddig
 Már megölé, te pedig legalább temetésire juthatsz.“
 Illy mondásira énbennem, noha bánatok által
 Összegyalázottban, szív s lélek visszaderültek;
 És szólítván őt kérdém vala röpke szavakkal: 550
 „Már ezeket tudnám; de nevezd a harmadikat, ki
 Élve raboskodik a tenger sivatagjain ollyhol,
 Vagy meghalva; mivel, szomorú bár, hallani égek.“
 Így szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
 „Laertes fia ő; Ithakában tartja lakását. 555
 Ezt én egy szigeten sűrű könnyeket ontani láttam
 Nympha Kalypso házánál, melly által erővel
 Elzáratva, utat módot nem lelhet ügyében;
 Nem lévén se hajó szolgálatjára, sém abba
 Hű társak, vele a tenger hátára kelendők. 560
 De neked, oh isten védence, derék Menelaos,
 Nem lovas Argosban sorsod meghalva kimulnod;
 Tégedet elysion mezejére s világnak utolsó
 Végire küldenek isteneid, hol szög Rhadamanthys:
 Hol legkönnyebben folyik élte az emberi nemnek, 565
 Nem járván zápor, hófergeteg és viharos tél;

De lágyan sulogó szellőt eregetve magából
 Okeanos, szakadatlan üditi az emberi szívet:
 Minthogy nőd Helene, te pedig Zeusnek veje lettél.“

Igy szólván a hullámos tengerbe alátünt; 570

Én pedig istenmás feleimmal visszaeredtem
 Parti hajóimhoz, mélyen szivedezve magamban.
 A mint parti hajóinkhoz végtére lejutunk,
 Hogy vacsorát készítettünk s beköszönte az alkony,
 A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk. 575

Támadatával majd a rózsásujju koránynak
 Barna hajóinkat legelőször vízre bocsátók,
 Aztán árbocokat raktunk; mellyekre vitorlát
 Fűzve behágdostak magok, és padaikra ülének,
 S rendbe helyezkedvén páholták a halas örvényt. 580

Igy Aegyptosnak Zeüs árasztotta vizére
 Visszahajózva, tökéletes áldozatokkal imádtam
 Menny örök isteneit; s hogy megkérleltem őket,
 Sirt emelék Agamemnonnak, neve tiszteletéül.
 Mit befejezve megindultam vala; célszerű szellőt 585

Adtak az égi karok, mellyek honnomba vezettek.
 És most, ifju, maradj kedves vendégem ez ősi
 Kastélyban tizenegy vagy két napig; akkoron aztán
 Elküldlek megajándékozván szép adományyal,
 Három lóval, drága szekerral; ajánlok ezekre 590
 Ékes billikomot, hogy hon szent áldozatokkal
 Foglalkodva megemlékezz mindenha felőlem.“

Szólott Telamakhos neki módosan erre viszontlag:
 „Oh Atreusfi, ne tartóztass itt hosszasan engem!
 Részemről én kész volnék házadban egy álló 595
 Évig lakni, szívem nem is épen húzna hazámba;
 Annyira örvendek hallgatni szavadra s beszéded
 Szépségére. De már nehezen várhatnak utánam
 Eddig is embereim Pyloson, s te tovább is üdöztetsz!
 A mit ajándokul adsz, legyen az tárházba való kincs; 600
 De Ithakába lovat szállítani nem fogok, inkább
 Itt hagyom azt örömmel néked: mert róna mezőket
 Birsz országodban, hol elég lotos, buja szittyó,

- Tenkely, búza, s fehérszín árpa feleslege díszlik.
Ellenben Ithakán sem hosszú róna, se pázsit; 605
Zergehon, ámbár lónevelőnél kellemetesebb föld.
Mert nincs egy sziget is, mennék nyargalni s legelni
Jó; s Ithakánk még legkevesebbé célszerű arra.“
Igy szólott; nevetett Atreusfi dicső Menelaos,
És lecirógatván kezével mondá neki vissza: 610
„Jó vérből eredél, kedves fiu, látni szavadrol!
Én ezeket ki fogom, mert módom benne, cserélni.
Olyan ajándékkal kedveskedem érte, mi házam
Összes kincsei közt legszebb és legbecsesebb tárgy;
Egy művészi kupát tudnillik, egészen ezüsből 615
Alkotvát, kecses ajkainál beszegettet arannyal,
Hephaestos művét. Ezt hajdan Phaedimos adta
Nékem, ama sidoni király, mikor udvara kedves
Vendégül fogadott; én meg ma tenéked ajánlom.“
Mig ezek itt egymást ekképen változtaták fel, 620
A sok vendég úr ezalatt Atreusfi lakába
Gyült, juhokat hozván eleségül és zamatos bort;
Szépkontyú nejeik kenyerekkel nyomban utánok.
Ők ugyan itten imigy készültek vig lakomához.
A hőslők ezalatt nagyságos Odysseus úri 625
Háza előtt karikával avagy láncsászva mulattak
A síma földtérén, hol előbb csapodárul enyelgtek;
Antinoos pedig ült istenközel Eurymakhosszal,
Két legerényesebb főnöke a hőslői csapatnak;
Hol közelítvén hozzájuk Phroniosfi Noemon, 630
Szólította legott kérdésivel Antinoost meg:
„Antinoos, hát tudjuk-e már ma bizonynyal, avagy sem,
Hogy mikor ér haza Telemakhosnak egyéne Pylosbol?
Mert elvitte hajómat, melly már kellene nékem,
Szent Elisbe utam lévén, hol számra tizenkét 635
Kancám méneseben, s imezeknek alatta igátlan
Öszvérek; hogy egyet közülök munkára befogjak.“
Igy szólott. Azok elhültek; mert senki se hitte
Róla, hogy elment volna Pylosba, hanem valahol kint
Gondolták lebselni kanásza s juhásza mellett. 640

S Eupithes fia Antinoos mondotta esennen :

„Szólj igazat, mikor indult el? mely válogatott nép
Ment a hon polgáraiból társul vele? vagy csak
Bérése és szolgálai? Meré cselekedni valóban?
Azt is mondd meg egész nyíltan, hadd tudjam, erővel 645
Vette-e el tőled külföldi utára hajódat,
Vagy magad engedted szorgos kérelmire által.“

Mondá néki ezekre viszont Phronioszi Noemon:

„Önként engedtem; s vajjon mit fogna tehetni
Bárki is, embertől kéretve, kinek baja illykép 650
Meggyült? Annak ugyan valamit megvonni nehezne!
Őt azon ifjúság, mely legjava drága hazánknek,
Kíséré; köztök bé láttam szállni vezérül
Istent vagy Mentort, ki amannak mása egészen.
Csak megfoghatlan, mert tegnap reggel is itthon 655
Láttam ama Mentort, ki Pylosba hajóza el akkor.“

Igy végezve szavát eltárgult ősi lakába.

Kettejek ellenben felgyúladt szörnyű boszúsán.
Társaik a versenyt elhagyván összeülének.
S Eupithes fia Antinoos mondotta haraggal 660
Közre; setét bensője felettebb el lön epével
Fogva, szemébe pedig fényes tűz lángja világolt:

„Oh hékám, de felette merész egy vállalatot vitt
Telemakhos ki ez uttal, mit nem gondola senkink!
Ennyi levente dacára hajót fogad egy fiu, s elhajt 665
Bizton, az országnak színét csőditve magával!
Ebből nem lesz jó elvégre is! Ámde veszítse
Őtet az isten előbb, hogysem kárt tenne mibennünk.
Rajta, evicke hajót s hús társakat adjatok abba,
Hadd vetek ellene lest és állom el íziben útját 670
Mind Ithakának réveiben mind durva Samosnak!
Ő ugyan apja után, fogadom, bújára evickél!“

Igy szólott; helyeselték mind és tennie hagyták;
S felkerekedve Odysseus ur palotáiba mentek.

Penelopotól sem lehetett elrejtve sokáig 675
A hőslők által fia ellen szóbahozott terv;
Mert felvitte Medon hirnök, ki tanácsikat érté,

- Otthon járva midőn hevesen tanakodtanak ottben.
 Ment a termeken át, hirt mondani Penelopének.
 A küszöbön bejövőt szólítá már meg az asszony: 680
 „Hirnök, mért küldnek fel téged az udvari hölsök?
 Nemde Odysseus néemberinek megmondani, hagyják
 Dolgaikat, s nekik lakomát készítsenek újra?
 Hogy sose höszlővén és máshova nem csapatozván
 Többé, most lakomázzanak e palotában utószor! 685
 Kik seregestül annyi javát eszitek fel az elnēs
 Telemakhosnak, mintha bizony gyermekkorotokban
 Azt sem hallottátok volna apáitok ajkán,
 Hogy bánt hajdaniban vélek nagyságos Odysseus,
 Senkit ez országon sem szólag nem szomorítva 690
 Sem tetteleg, valamint sok nép fejedelme cselekszik,
 Önjobbágai közt kit törvén kit megutálván.
 Mert ez ugyan nem volt soha vesztiire senki fiának.
 Lelketek ellenben s méltatlan dolgokat abból
 Rí ki, mivel többé a jóért senki se hálás!“ 695
 Monda viszontag okos hirnök Medon öneki erre:
 „Vajha, királyné, ez bajaink legfőbbike volna!
 De ennél sokkal tetemesb és átkozatosbat
 Kotlanak a hölsök, mit vajha ne adjon az isten.
 Telemakhost meg akarják ölni szerette honába 700
 Tértekor utközben fegyverrel: mert kihajózott
 Atyja felől hirt venni Pylos vagy Sparta körébe.“
 Szólott. Elhaltak szíve s térdei Penelopének;
 Némultan vesztegle sokáig; két szeme könnyel
 Gyült tele; ajkainak rengő szavalása elállott. 705
 Csak nagy késedelem mulvást ejtette viszontag:
 „Hirnök, mért ment el fiam? Ah nem kelle valóban
 Néki hajókra felülnie, mellyek az emberi nemzet
 Ménei a halason, sok nedveken átnyargalnak!
 Hogy még a neve is kienyészsen az emberi nemből?“ 710
 Monda viszontag okos hirnök Medon öneki erre:
 „Nem tudom, istenség ihlette-e őt meg, avagy tán
 Önnön keble vivé ki Pylosba, hogy atyja felől hirt
 Kérdene, él-e avagy mi halállal mult ki világbol.“

Igy szólván átment palotáin Odysseus urnak. 715

Penelopét pedig öldöklő bú kapta meg; a ki
Székre sem ült többé, noha sok volt szép teremében,
Ámde szobájának helyezé küszöbére magát le
Árván sirva; körötte pedig szobanői sirának
Együl egyig, mind a fiataljai mind az öregje. 720
Kikhez emelte szavát zokogólag Penelope fel:

„Oh jaj kedveseim! mert sokkal több buval áldott
Engem az isten meg, mint más társnéimat; a ki
Eddig oroszlánszív férjemtől estem el, annyi
Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak 725

Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével!
Most pedig egy kedves fiamat ragadák ki ölemből
Hirtelen a viharok, nem is értém utnak eredtét.
És nyomorúk, egynek sem volt tiközöttetek annyi
Lelke, habár jól tudtátok, felkölteni engem 730
Ágyamból, mikor el készült indulni hajóján!

Mert ha ezen tervet sejtem forralni magában,
Hon maradandott ő, bármennyire volt is utána,
Vagy pedig engemet is meghalva hagyott vala itthon.
De valamellyik inas Dolios szólítsa be hozzám, 735
A szolgát, kit atyám ide jöttel adott velem, és most
Gondviselője gyümölcskertemnek: hogy nyomon össze
Ülve tudasson mindeneket Laertes öreggel;
Hogyha ez egy vagy más tervet gondolva, panaszszal
Lépne fel a nép közt azok ellen, kik maga vére 740
S lelkes Odysseus magvának veszedelmire törnek.“

Szólt neki erre viszönt művelt Euryklea dajka:
„Asszonyom, ölj meg bár nyomon irgalmatlanul engem,
Vagy hagyj a háznál, de a dolgot nem takarandom.
Én tudtam mindent; én adtam néki az utra 745

Bort s eleséget, mint meghagyta: hanem szoros esket
Vett tőlem, nem szólni tizenkét napnak előtte,
Vagy ha magad keresed, megtudván utnak eredtét;
Árva siralmiddal netalán árts szép tetemidnek.
De jere, megmosdván és tiszta ruházatot öltvén, 750
Némbereiddél együtt menj fel palotádba, s imádjad

Mennyei Zeus lányát, istennő kékszem Athenét,
 A ki halál torkából is megmentheti őtet.
 És ne is aggaszd még te az aggot: mert nem örökké
 Fogják, úgy hiszem én, Arkisiadesnek utálni 755
 Magvát mennyekben; de leszen még, a ki neméből
 Mennyezetes házában uralkodik és buja telkén.“

Szólt; felüdíté azt, s könyeit kibeszélte szeméből.
 A ki tehát mosdván és tiszta ruházatot öltvén
 Hü körnémberivel feleredt teremébe legottan, 760
 És az iszákba darát tévén könyörögte Athenét:

„Halld meg imáimat, égi Zeüs csemetéje, nagy isten,
 Ha valaha fényes házánál terves Odysseus
 Tiszteletedre kövér tulok és juhcombot ajánlott;
 Jusson eszedbe ma ez, s őrizd meg gyermekem éltét, 765
 A deli hőslöket pedig ejtsd el szándokaiktól!“

Igy szólván felüvölte; Athene bevette imáját.
 A hőslök pedig ott tomboltanak a palotában;
 És mondotta egy a fiatalság büszke köréből:
 „Csendesen, a mi királyhölgyünk nászt készül imádó 770
 Népinek adni, veszélye felől nem tudva fiának!“

Igy szólott egyikek, nem tudván senki, mi történt.
 S Antinoos felemelve szavát mondotta középre:

„Szertelenek, tartózkodjunk mindennemű hangos
 Szózáttól, netalán hírül legyen ottben is; inkább 775
 Hallgatagul menjünk a dolgot hajtani gyorsan
 Végre, mit ennyi közül mindnyájunk szíve sovárogo.“

Igy szólván kiszemelt legerősebb hat daliákat,
 S tengerpartra legott és jármű hajóra siettek.
 Itt legelőre hajót vontattak az ég színü habra; 780
 Aztán árbocot és lobogót tévén bele, fűrgén
 Bőrkámvába tolák hosszú evezőiket annak
 Rende szerint; a fehér lobogót szellőnek ereszték;
 Fegyvereket hordott ezalatt a vérmes inasság.
 Most benyomák vizszinre hajójokat, és belehágtak. 785
 Itt vacsoráltak meg s várták el az este homályát.

A szellemdús Penelope pedig éjteremébe
 Futván, ott feküdt vala étlen szomjan, az egyről

Töprenkedve, ha jó fia elkerülendi-e vesztét,
 Vagy pedig a csapodár hőslők kezeikre kerítik. 790
 Mint az oroszán férfisereg közepette tűnődik
 Féltében, ha csalárd karikába kerítik az erdön;
 Ugy tűnődött lepték ezt meg az édes alások.
 Ott aluvék dölvést, minden tetemizmait oldva.

S ím egyebet gondolt istennő kékszem Athene: 795
 Nőalakot képzett, szép Iphthimével egyenlőt,
 Kedves lányával híresneves Ikariosnak,
 Eumelosnéval, ki Pheraen tartotta lakását;
 És nagyságos Odysseusnek házához ereszté,
 Hogyha siralmaitol s az öröklő szívedezéstől 800
 Megszüntethetné szellemdús Penelopét. Ki
 A závárszijnál besuhanván ágyteremébe,
 Fője felett állt meg s ekként mondotta le hozzá:

„Alszol, Penelope, szívedben bánataiddal?
 Ám az egek könnyenélő halhatlani többé 805
 Nem hagynak keseregni; mivel még visszajövendő
 A te fiad, miután nem vétett istenek ellen.“

Mondá neki viszont szellemdús Penelopeia,
 A szent álmodozás kapujában csendesén alvó:

„Mért jöttél ide, én vérem? (nem látogatál meg 810
 Annakelőtte; igen, mert messze van a te lakásod)
 És felhagyni parancsolsz búmmal s lelkemen élő
 Ennyi keservekkel, mellyek szakadatlan emésztnek.
 Mert ezig arszlánsziv férjemtől estem el, annyi
 Fényes erényekkel gazdagtól a Danaoknak 815
 Rendeiben, kinek Argos s Hellas telve dicsével;
 Most ellenben egyetlen magzatom indula messze
 Földre hajón, még szólani és cselekedni szokatlan!
 Oh ez után inkább epedek mint férjem után is.
 Reszketek érte, igen féltvén, netalán baja légyen 820
 Néki az országon vagy tengersíkon, ahol jár.
 Tudnillik sok igen gonosz ember agyarkodik élte
 Ellen, előbb megorozni dühös, mint térne lakába.“

Monda ezekre viszont neki a tündéri alákszát:
 „Bizodalomra; ne adj a félelmeknek odább helyt! 825

Mert olyan kalaúz megyen övele, kit maga mellett
Még más férfiú is nagy örömmel látna, hatalmas
Pallas Athene: kinek megesett rajtad szive, s engem
Épen azért küldött, hirt adni tenéked ezekről.“

Mondá neki viszont szellemdús Penelopeia: 830

„Ha ugyan isten vagy, s hallottad az isten igéjét,
Jersze, beszélj nekem a szánandó férfiról is,
Él-e maig valahol s a napnak látja-e fényét,
Vagy pedig elhalván Aides birodalmiba szállott.“

Monda ezekre viszont neki a tündéri alakzat: 835

„Róla viszont többé már meg nem mondhatom, él-e
Vagy meghalt; miután hiúságot szólani vétek.“

Igy szólván a szép ajtónak zárreteszénél
A szellőbe suhant ki. Hiresneves Ikariosnak
Lánya legott felocsult, s enyhülést érze szívében; 840
Hogy neki olly nyilván látszott a fejkori álom.

A hőslők ezalatt nedves pályára kelének,
Telemakhosnak vészt forralván élete ellen.
Egy szirtes sziget áll közepén a szőke halasnak,
Asteris, ép Ithaka s a zordonföldü Samos közt, 845
Nem tetemes; bennette hajók mindkét felül utcás
Révhelye: itt állták az Akhivok az ifjunak utját.

ÖTÖDIK ÉNEK.

Készül Odysseusnek nászáda s vizekbe feneklik.

Felkelvén nyoszolyájából szép Tithona mellől
A hajnal, fényt hozni az isteni s emberi nemnek;
Összesereglettek mennyország boldogi, köztök
Mennydördő Zeüs is, legfőbb hatalomra olymon.
És panaszkolta keserves ügyét el Pallas Athene

Bajnok Odysseusnek, szánván a nympha lakában:

„Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
Már ezután ne legyen soha is szelid és kegyes ember
Semmi király vagy szívében méltányosan érző,
Sőt de tegyen szigorún és országoljon epesen; 10
Istenféle Odysseusról ime, népei közt nincs
A ki megemlékeznek, jóllehet atyjok urok volt!
S míg őt egy szigeten sanyarú fájdalmak epesztik,
Nympha Kalypsónak barlangiban, a ki erővel
Tartja le házánál; és nem mehet ősi honába, 15
Nem lévén közelette hajó s bajtársai, kiktől
A sivatag tenger széles hátára vitetnék:
Addig egyetlen magvának becses élete ellen
Lest hányt a gonosz aljasság; ki szerelmes atyja
Hírét hallandó Pylos és Spartába evedzett.“ 20

Szólt neki fellegtorlasztó Zeüs erre viszontag:
„Oh lányom, fogaid rekeszéből milly ige rüppent!
Nem te magad tervezted-e hát kebeledben öröktől,
Hogy haza érkezvén boszut álljon rajtok Odysseus?
Ám vidd Telemakhost épen — mert tenni hatalmad — 25
Országába, hogy önnőneit meglássa bajatlan;
De a hőslők is forduljanak ízibe vissza.“

Monda, s fiához Hermeshez folytatva beszélt:
„Hermes, egyébként is gyors hírnöke végzeteimnek,
Nympha Kalypsóhoz vidd hírül ez égi tanácsot 30
Bajnok Odysseusról, hogy térjen vissza honába,
Nem kísérve sem lsten sem pedig emberek által.
Ő egy eresztékes nászádon evezve huszad nap
Érkezzék Skheriába, nehez nyomoroktól üzetve,
A phaeak nemzet közel istenrangu hadába: 35
Kik szívesen látják, istenként tisztelik őtet,
És szülőföldére hajón megküldeni fogják,
Gazdag ajándéku aranyat, rezet és mezet annyit
Adva személyének, mennyit nem emelne magával
Troja alól soha is, ha lakába veszélytelen érne. 40
Mert ímigy végzet feleit meglátnia, jutni
Mennyezetes házába s kövér földére honának.“

Szólott. Argosölő nem lett neki szófogadatlan,
 De aranyos cipeit szaporán lábára kötötte,
 Szépeket és halhatlanokat, mik tengeri nedven 45
 És földróna felett széllel vetekednek alatta.
 Majd bájvesszőt vett, melylyel ha akarja szemére
 Egynek alást bűvöl, másnak pedig elveri álmát;
 Ezzel erős keziben szállott követ Argosölő el.
 Pieriét érvén lecsapott a szőke halasra; 50
 S most vizeken haladott, lارفéle madárral egyenlő,
 Melly meddő tenger sivatag méhében ebédül
 Halfogdosva sűrűn hullámba meritgeti szárnyát.
 Így szágulda temerdek özönvizen által az isten.
 Hogy pedig elközelíte utóbb a messze szigetbe, 55
 Kék tengersikrol száraz lakföldre kilépven
 Itt folytatta útát: mig barlanghoz juta, mellyben
 Széphaju nympa lakott, és most hon lelte személyét.
 A kandallóban nagy tűz lobogott vala; messze
 Illatozá az eléggő cedrus s timfa körösleg 60
 A szigetet be; az istennő pedig éhes ajakkal
 Zengvén szödgelél vásznát az aranyka vetélőn.
 Barlang környezetén jegenyék, árnyékos egerfák,
 S illatozó ciprusnak rengeteg erdeje diszlett;
 Mellyben szállékony madarak fészkeltenek, olyvek 65
 És baglyak, szélesnyelvű tengerbeli varjak
 Serge, az ősz hullám szakmányait üzni gyakorlott.
 Borfa szalasztá fel lombos venyigéit az öblös
 Barlangfalra, ivett fürtökkel gazdagan áldva;
 Négy forrás eregette fehér hullámaid egymás 70
 Mellett, másik más tájéknak véve irányát;
 Közben lágy ibolyák és zselymek pázsita vígan
 Felnevetett, hol ugyan mennyekből földre leszállott
 Isfen is álmélkodnék és eltelve gyönyörrel.
 Hermes, az argosölő követ, itt állongva merengett. 75
 Majd meglegelvén a tájnak nézegetését,
 Egyszeriben beeredt a tág barlangba. Legottan
 Ráismére, midőn meglátá, nympa Kalypso;
 Mert az egek felségi nem ismételtenek egymás

Szine előtt, ámbár egymástol messze lakoznak. 80
 Méltóságos Odysseust most nem lelte belül; mert
 A tengerparton veszteglett sirva, hol eddig
 Könnyek, evődések, sohajok közt töltve világát,
 Harmatozó szemeit sivatag tengerre feszíté.
 És szólítá meg Hermest szépfürtü Kalypso 85
 Istennő, miután felséges trónra ülette:

„Mért jöttél le arany vessződdel az égi körökből
 Hozzám, tisztelt és jó Hermes, mit maig épen
 Nem gyakoroltál? Szólj, mit kívánsz; én kötelesnek
 Érzem rá magamat, ha lehet s megbirja hatalmam; 90
 De jer, előbb vendégséget hadd adjak elejbéd.“

Imígy szólva az istennő asztalt teve hozzá,
 Ambrosiával dúst, és töltött néki pirosló
 Nektart. Hozzálát most Hermes az étel italhoz.
 Végre midőn lakomázott és megeleégele mindent, 95
 Istennőnek imígy szólott kérdésre vissza:

„Járatomat kérdéd, istennő? Megfelelek rá
 Őszintén, miután ekképen igényli parancsod.
 Zeus küldött nem akarva jövőt ide hírnökül engem;
 Mert ki kívánoznék illy s ekkora tengeren önként 100
 Átgázolni, holott nincs város mellyben olymos
 Boldogit a polgár szent áldozatokkal imádná?
 De nincsen mód benne egyéb istennek olympi
 Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni.
 Nálad egy embert mond létezni, azok seregében 105
 Legboldogtalanabbat, kik Trojára kilenc év
 Hosszán törtenek, és tizedikben végre ledöntvén
 Azt, haza indultak; de utokban Pallas Athenét
 Megbánták, ki azért viharokkal támada rájok,
 Mellyek alatt daliás bajtársai mind elenyésztek, 110
 Őt dobván ki magát egyedül ide szél dühe s hullám.
 És ezt hagyja legitt eleresztened égi parancsa.
 Mert kedvelteitől nem végzet messze vidéken
 Veszni, hanem szeretett feleit meglátnia s' végre
 Mennyezetes házába s kövér földére mehetni.“ 115

Szólt vala. Elszörnyedt szépfürtü nympha Kalypso,

És felemelve szavát mondá neki röpke szavakkal:

„Borzasztók vagytok menny isteni, és irigyeknél
Irigyebbek, hogy bánjátok férfi egyénnel,
Hálni az istennőt, ki egy olytant elvesz urául! 120

Igy mikor Oriont elválasztotta magának
A rózsásujjú Hajnal, ti az égen örülő
Istenek akkédig fenekedtetek ellene, mignem
Nyilaival megölé azt Artemis Ortigiában.

Igy hogy szépfürtű Demeter is Iasionnal 125

Kedves kénye szerint a hármolt telkeken úgyba
És szerelembe vegyült, nem rejlett hosszú titokban
Zeus atyasága előtt, de levillámozta kövével.

Igy irigyelitek most tőlem is eztet az embert!
Én mentém őt meg, talaján a csorba hajónak 130

Fetrengőt, miután futtában mennykücsapással
A tenger közepén Zeüs eldarabolta hajóját;

Mikor egyéb daliás bajtársai mind elenyésztek,
Csak maga vettetvén ide hullám és szelek által.
Én szeretém őt és ápoltam, s szent fogadásom 135

Tartá, halhatlanná tenni s hogy el nem öregszik!

De, mert nincs mód benne egyéb istennek olympi
Zeus akaratját meghiusítani vagy kikerülni;

Hadd menjen, ha ugyancsak eő szorgolja valóban,
A sivatag tengerre: de én nem küldöm el őtet, 140

Mert nékem nincs gyármű hajóm, sem népeim abba,
Kiktől tengernek széles hátára vitetnék.

Másként szívesen oktatom, el sem rejtem előle,

Hogy mehetend romlástalanul kedvelte honába.“

Szólott argosölő Hermes neki erre viszontag: 145

„Hagyd elutazni tehát, s ovakodjál Zeus haragától,
Istennő, netalán boszút vonj tőle magadra.“

E szavakat végezve szilárd Hermes követ elment.

Nympha Kalypso pedig, miután híréül esének
Zeus akaratjai, felkeresé nagyságos Odysseust. 150

A tengerparton lelt rája, hol árva szeméből

A könnyek soha sem szikkadtak már ki, honába

Vágyván vágyónak s a tündért nem szeretőnek.

Ő ugyan éjenként akaratlanul ottben az ékes
 Barlangban hált a szívélyesen azt akaróval; 155
 Napszaka ellenben sziklák és partokon ülvén,
 Könnyek, évődések, sohajok közt töltve világát
 Harmatozó szemit a sivatag tengerre feszíté.
 Itt közelítve az istennő szólott vala hozzá:

„Férfi, nekem többé ne epedj itt és ne fogyszaszad 160
 Napjaidat; mert én örömet eleresztelek immár.
 Kelj fel azért, vagdalj nagy fákat, gondosan illeszd
 Össze naszádoddá; bordázd azután be fölülről
 Korlátokkal, hogy vigyen a légszínü halasra.
 Utravalóul én kenyeret, vizet, elmederítő 165
 Bort teszek abba, hogy elháruljon tőled az éhség;
 És adok öltözetet, szelet is keltendek utadra,
 Hogy vidor épséggel juthass földére honodnak,
 Ha úgy akarják menny örök istenségei, a kik
 Nálamnál mind érteni mind végezni különbek.“ 170

Igy szólott; mire megborzadt jó bajnok Odysseus,
 És felemelve szavát monda repülékeny igéikkel:

„Más egyebet forralsz, istennő, nem nekem útát,
 A ki naszádon hagysz hullámira kelni egy olyan
 Vészes tengernek, melyet még gályahajó sem 175
 Szelhet könnyeden át, ha Zeüs szellőinek örvend!
 Én, ha te ellenzed, nem lépek semmi naszádra,
 Istennő; nem előbb, mint megteszed a komoly esket,
 Hogy nem irányozvák elenyésztésemre tanácsid.“

Igy szólott; nevetett szépfürtű nympha Kalypso, 180
 És lecirogatván kezivel monda neki vissza:

„Vajmi negédes vagy, nem képes himzeni semmit,
 Hogy ma is ilyen gondolatok juthatnak eszedbe!
 Tudja tehát meg föld, az egeknek boltja felette,
 Styxnek alázuhogó vize, a mely legszigorúbb 185
 És legrettenetesb szent eske az égi karoknak,
 Hogy nem irányozvák elenyésztésedre tanácsim;
 Sőt olyant akarok neked és úgy érezek, a mint
 Szükségben magam is fognék cselekedni javamra.
 Mert én szinte tudok méltányosan érzeni; s épen 190

Nem vas, sőt inkább könnyörülő bennem is a szív.“

Igy szólván vezetett istennő nympha Kalypso
Egyszeriben; követé amaz ötet nyomdokin. A mint
Férfiu s Istennő fényes barlangba jövének,
Első a trónon foglalt helyet, honnan előbbed 195
Argosölő felkelt; kinek ennie s innia mindent
Böven adott olyant a nympha, mit emberek esznek:
Ez pedig ott települt szemben le Odysseus urral,
És neki ambrosiát tettek körhölgyei s nektart.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével. 200
Végre pedig, miután töltöztenek étel itallal,
Rákezdette megint szépfürtű nympha Kalypso:

„Laertesfi, Zeüs csemetéje, eszélyes Odysseus,
Hát csakugyan haladéktalanul el akarsz-e te immár
Menni hazádba? Kivánom, légy utaidba szerencsés! 205
Ámde ha tudnád, mennyi bajak sokasága között sors
Átverekedned előbb, mignem honnodba mehettél;
Itt maradandó vélem ezen lakot őrzeni fognád
S halhatlan lennél, bármennyire látni sovárgod
Asszonyodat, ki után mindennap vérzeni látlak. 210
És bizony én magamat nem tartom nála rosszabbnak
Sem termetre sem arcra: mivel mérközni halandó
Némbernek nem is épen járja meg isteni lénynyel.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Áldott istennő, ne neheztelj rám meg! Igen jól 215
Érezem azt magam is, hogy nálad Penelope mind
Arcaiban gyarlóbb, mint nagyságára csekélyebb;
Mert az halandó, míg te örökké meg nem öregszel:
Mindazonáltal így is szülőföldemre sovárgok
Jutni, s ama boldog napomat valahára megérni. 220
Ha pedig ellenem áll a tengeren újra egy isten,
Türni fogom, búedzve levén már keblem eléggé.
Oh maig is sok volt küzdelmem, sok bajam és búm
Tengereken s harcokban; ez is hadd jöjjön utánok!“
Szólott; a nap elalkonyodék és rája setét lőn. 225
Ekkoron a gyönyörű barlang rejtélyibe menván,
Ottan időztenek, elmulatozva szerelmesen együtt.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával

Köntöst és kacagányt öltött sietőleg Odysseus;
Tündér ellenben nagy fátylat szép patyolatból 230

Vett, véknyat s gyönyörűt, és ágyékát arany övvel
Szegve körül, azután pártát illeszte fejére.

Igy kezdett utat készíteni Odysseus urnak.

Egy nagy markolatos fejszét szolgálta kezébe,
Mindkét oldalról köszörültet, melyben olajfa 235

Csínos nyél vala, mindenkép alkalmas eszköz;

E mellé ada síma gyalút: s kivezette legottan

A mesgyére, holott hosszú fák álltak a parton,

Égerek és jegenyék, és égmagas erdei fenyvek,

Régen aszúk, a szőke habon vele könnyen uszandók. 240

A mint megmutatá hol vannak legmagasabb fák,

Ismét visszaeredt szépfürtü Kalypso lakába.

Az meg fákat vagdala; és munkája hamar ment;

Hús szálig döntött le, kiácsolgatta rezével,

Meggyalulá tudományosan és felvette szabályra. 245

Addig fűrűkat jött széphaju nympa Kalypso

Hozva; kifúrta gerendáit velek, összeereszté

Gondosan, és szeg s kapsokkal jól egybecsatolta.

A millyen széles feneket hagy málhahajókat

Építő ember, ki magát jól érti szakában; 250

Ollyan szélességű naszádot gyártá Odysseus.

Bordákat bele összesűrűzött nagy cölöpökből

Alkota, hosszú hasábokkal befejezve fölülről;

Árbocot is rögtönze, reája vitorlarudat tett;

Majd kormányt galyabíta megint, hogy irányzani légyen; 255

S fűznyesedékekkel tatarozta köröskörül árvíz

Ellen védszerekül, s meghinté soknemű gyommal.

Fátyolokat hozván ezalatt szépfürtü Kalypso

Néki vitorlául, ezt is meghagyta tudósan.

Ekkor alatságot, meg öreg kötelet teve, s lábat. 260

Majd leemellyüzé a sik tengerre naszádát.

Négy nap alatt bé lett az egész gyármunka fejezve.

Ötödiken szigetéből elküldötte Kalypso,

Illatos öltönyt adva reá s megmosva először;

A nászádba pedig két tömlőt helyze, piros bort 265
 Adva egyikben, egyik nagyban vizet; és az iszákban
 Ételeket meg kellemetes csemegéket is untig.
 Erre szelíd és langy szellőt keltett fel utára.

Vígan ereszti tehát lobogóját szélnek Odysseus.
 S már ottfent ülven mesterleg irányza: nem is szállt 270
 Kormányon virrasztónak pilláira szender,

A hetevény s későn nyugvó ökrészre figyelmes
 Néztében, s medvére, szekérnek hittra egyébként,
 Melly ugyanott forog és Oriont nézi közelről,
 Csak maga nem fürdvén hullámiban okeanosnak. 275
 Mert meghagyta igen szépfürtű nympa Kalypso,
 Ezt hogy folytonosan balkézre marasztva evezzen.

Tizenhét nap uszott immár a tengeri sikon:
 Tizennyolcadikon feltűntek messze homályban
 A phaeak országbeli legközelebbi hegyormok; 280
 Ugy tetszetek előtte, miként sik tengeren egy pajzs.

Aethiopoktól visszajövet meglátta Poseidon
 A solym ormokról őt messzire küzdeni, a mint
 'Tengeren úszkált; és még forróbb bosszura gyulván,
 Megcsóválva fejét ekként mondotta magában: 285

„Héka, tanácsot másoltak mennyi isteni addig
 Ime Odysseusról, mig járok az Aethiopoknál!
 A phaeak földhöz közelít már, hol felidülend
 Nagy küzdelmeiből, mellyek nyomorítani szokták;
 Némi bajakkal azonban így is jóllaktatom őt még!” 290

Szólván a ragadott villával fellegeket vont
 Össze legott, feluszított tengert s minden üvöltő
 Szélveszeket, beborita homályos fellegével mind
 Földet mind tengert: komor éjszaka dőlt le az égből.
 És euros, notos es zephyros lezudula fenésen, 295
 S légderűző boreas, melly nagy hullámokat üldöz.
 Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
 S felsóhajtva imiggy mondotta leveinte magában:

„Hajh boldogtalan én, mi leend elvégre belőlem!
 Tartok tőle, az istennő mondása igaz volt, 300
 A ki szerint, mielőtt szeretett földemre vetődném,

Fájdalom a részem; mi be kezd már telni valóban!
 Millyen fellegeket boruzott a széles egekre
 Zeus, mint verte fel a tengert! Im utamba tolulnak
 A szilaj árviharok! Most, ah most végem örökre! 305
 Háromszor négyszer boldog Danaok, kik elestek
 Troja alatt, Atreus ikerének kedvire járván!
 Hajh bár én is azutt lelhettem volna halálom
 Aznap, hogy legtöbb réz dárdát sujta fejemre
 Troja vitéze, Akhilleusnek holt teste körében! 310
 Úgy az akhiv egyetem temetést s emléket adandott;
 Most pedig illy nyomorú harcban megromlani sorsom!"

Igy szólót iszonyú nagy hullám lökte fölül meg,
 Szörnyen néki rohanva; s körülpödrötte naszádát.
 Messzire hult ki hajójából igen, és kiszalasztá 315
 A kormányt keziből; a forgó szélveszek ádáz
 Mérge az árbocfát elroppantotta derékon.
 Messzire hullott a tengerbe vitorla rudastul.
 Ő lemerülve maradt huzamost a vizben, elé sem
 Birt verekedni legott hullámok nagy rohamától, 320
 Megterhelve levén a tündér adta mezekkel.
 Végre midőn felesett, kiköpé szájából ízében
 A keserű árt, melly patakonként csorga fejről.
 Nem feledé el azonban, bár leveretve, naszádát,
 Ámde utána rugaszkodván elfogta; s leülvén 325
 A közepére; szerencsésen meneküle haláltól.
 Ezt pedig a zajló hullámok idestova hányták.
 Mint viszen éjszaki szél őszkor sűrűn összegomolygott
 Kőrókat, fel alá hajtván a róna mezőben;
 Ugy ragadák ezt a szélvészek emerre amarra. 330
 Egyszer ugyan notos adta fel azt boreasnak üzőbe,
 Másszor meg zephyros mérgének hajtani euros.
 Sejdítvén ötlet Kadmos kegyes Ino leánya,
 Leukothea, ki halandó volt és szózatot egykor,
 Most pedig a halas örvényben lakik isteni ranggal; 335
 Vergődéseiben megszánta levente Odysseust.
 És kimerülvén bűvárnak képében az áradt
 Tengerből, feltűnt a csorba naszádra s beszélett:

- „Jámbor, mért haragudt rázföldi Poseidon ur isten
 Annyira meg rád, hogy bosszuiban ennyire verdes? 340
 El nem veszthet azonban, akármint tör fejed ellen.
 Így cselekedjél, a mint van nem eszélytelen ember:
 Vesd le jelen mezedet, nászádodat a szelek által
 Hagyd hurcolni; hanem kezeiddel szorgosan úszszál
 Phaeak földnek, ahol sorsod menekülni veszélytől. 345
 Imhol ez a fátyol, terjeszszed az isteni kendőt
 Melled alá, s nincs lelkednek mit félnie többé.
 Végre pedig, miután kezed a zöld partot eléri,
 Öltsd le magadrol s vesd a tenger nedvibe vissza,
 Messzire a földtől, arcáddal amarra tekintvén.“ 350
- Igy szólván kendőt ada néki az isteni tündér;
 S ismét visszamerült a zajló tenger ölébe,
 Búvár képében, s befedé a háborus árviz.
 Tűnődött azután nagyságos bajnok Odysseus,
 S felsőhajtva imigy mondotta levente magában: 355
- „Jaj nékem, netalán valamellyik mennyei boldog
 Új cseleket szőjön, lekeletvén engemet innen!
 Nem fogadom szavait, mert messzire láttam azon föld
 Széleit ímént, mely menedékem volna szerinte.
 Azt teszem inkább, ezt sokkal helyesebbnek ítélem: 360
 Mig kapcsolva leend egymásba naszádomon a fa,
 Addig rajta ülök s békével szenvedem a bajt;
 Ha pedig a hullám szétverte hasábjait, akkor
 Uszni fogok: miután okosabb mi sem ötlök eszembe.“
- Meddig az itt ezeken tűnődött volna magában, 365
 Addig szörnyű habot tornyozva reája Poseidon,
 Roppantat s homorút, meglökte hatalmasan azzal.
 Mint az erős fuvatag nekiesvén polyvahalomnak,
 A száraz gyülevényt szanaszét hajgálja helyéből:
 Ugy hajgálta el a szálfákat szerte. Odysseus 370
 Felkapa egyre, s miként paripáján ülve lovaglott;
 Nympha Kalypso adta mezét levetette magáról,
 Aztán melle alá illesztvén a csuda kendőt,
 Elterjesztett két kezivel lebukott vala gyorsan
 A tengerre, uszandólag. Meglátta Poseidon, 375

És csóválva fejét imigy mondotta magában:

„Igy fanyalogj immár ide és tova e viharok közt,
Mignem az istenek atyjának kedvencihez érhetsz;
Bár így sem panaszkodsz gondolnám bajhiba ellen.“

Ekképen szólván megkorbácsolta serényes 380
Méneit; és Aegaebe futott, hol diclaka fénylik.
Zeusnek lánya pedig mást gondolt, Pallas Athene:
Mert a többi szeleknek utát lekötözve, azoknak
Teljes csillapodást és nyugtot rendele; értök
Gyors boreast költött csak fel, megtörni előtte 385
A habokat; mignem nyájas seregébe vegyülhet
Révész nemzetnek bajmentesen elves Odysseus.

Igy bolygván két éjt és két napot a zuhogó hab
Torlaszain, gyakran vélé közelíteni végét.
Végre midőn harmadszor eredt szépüstökű hajnal, 390
Ekkor elülledett a szélvihar és beköszöntött
A szélcsend: mire ő lakföldet sejté közelről,
Szétnézvén sűrűn a mint egy hab felemelte.

Milly örömet látják a jámbor magzatok édes
Atyjokat életben, ki nehéz nyavalyába sokaig 395
Fetrengett, miután megszállá ötöt egy ördög
Mérgé, hanem kegyesen felüdíté bajból az isten:
Olly örömet szemlélte az erdőt s partot Odysseus.
És igyekezve uszott, lábát szárazra tehetni.
Hogy pedig annyira volt, fenszó a mennyire szolgál, 400
Tompá moraj támadta fülét meg az ottküni foktól;
Mert magasan böggő hullám ordíta fel a part
Szirtjainál, s könnyű tajtékkal rajzola mindent.
Rév ugyanis nem volt, se hajótanya szélveszek ellen,
De fokok ötlöttek ki, magas kövek és kopasz ormok. 405
Most elhaltak Odysseus urnak térdei s szíve,
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:

„Hajh, miután partot véletlenül engede látnom
Zeus atya, s ennyi vizet szeldestem utána keresztül,
Nincs semmerre kihágó a légszínű halasrol! 410
Mert kívül éles orom meredez, körülötte pedig bőszt
Hullám háborog, és tar szikla sudamlík az égre;

Part közelében mély a viz; mellyet lehetetlen
 Meglábalni halandónak s kihatolni veszélyből:
 Hogy kimenőt netalán megkapván szikla falához 415
 Üssön az áradalom s hiusuljon minden igyekvés!
 Hogyha viszontag odébb úszom, valahol menedékes
 Partot avagy révet keresendő; lelkem igen tart
 Tőle, nehogy valamelly feltámadt szélvihar által
 Ujra beebb hurcoltassam s keserűbben epedjek. 420
 Vagy még tengerből cetszörnyet eresztene könnyen
 Rám, millyent Amphitrite sokat ápol, egy ördög;
 Mert tudom én, mi felette boszús éltetre Poseidon!“

Meddig ez illyeneken tűnődött volna magában,
 Addig egy éktelen ár a tengerparthoz emelte: 425
 Itten bőre zuzott és csontai történek össze,
 Hogyha szívébe eszélyt nem adott vala kékszem Athene:
 Ő nekilódulván kikapott a szírtra kezével,
 S ott csüggött dideregve míg a szilaj áradat elment.
 Ekkor imigy szabadult; de ragadta meg ötet ápalyra 430
 Tértekor a hullám, és messze bedobta viszontag
 Sik tengerre. Miként polypusnak, mellyet erővel
 Huznak elé odvából, sok kövecsek tapadoznak
 A vápáira: ugy szagatta merész keziről le
 Szirt neki a bőrt; és befalá mélyébe az örvény. 435
 A boldogtalan itten időnek előtte veszendett,
 Hogyha eszélyt nem adott vala néki Athene: kiküzdván
 A hullámok alul, mellyek partokra nyomultak,
 Félreuszott, kémelve, hahogy valahol menedékes
 Partot avagy révet pillanta vizsga szemével. 440
 Végre midőn eluszott egy szépcsorgásu pataknak
 Torkolatához, hol legjobb helyt gondola lenni,
 Immár sziklálant, menedéket szélvihar ellen,
 És érezte folyását, így esdekle imában:

„Hallgass meg, felség, légy bárki; könyörgeni térek 445
 Hozzád, futva Poseidonnak vesztetre törését!
 Tiszteletes tudnillik az ég halhatlaninál is
 Férfi, ki bujdosván hozzájok fordul azonkép,
 Mint én árjaid és térdednek elébe jelennen.

Ugy legyen, el ne taszíts, tennen védencedet immár!“ 450

Mondá. Az rohamát leüllette, s viharzani megszűnt;
Szelcsendet szerzett szemközt neki, s torkolatánál
Megmentette. Ki mindkét térdét és deli karját
Le s meghorgasztá; mert a vizek összegyalázták.

Felpöflöd minden tetemében, tenger özönlött 455

Orrán és száján; ott fekvék szótalán és lelk
Nélkül alélva, erős bágyadság által igaztan.
Végre midőn lelket vön utóbb s eszmélete megtért,
Ekkor az istennő fátylát lekötözve magáról

A tengerbe futó víznek medrébe hajtá; 460

Mellyet nagy hullám ragadott tova, s Ino kezébe
Vette. Odysseus eltérvén a csörge pataktól,
Földet csókolván a lágy szittyóra hanyatlott;
S felsóhajtva imigy mondotta levente magában:

„Jaj hova forduljak! mi leend elvégre belőlem! 465

Mert ha ez ér mellett fognék meghálni az éjjel,
Tartok tőle nehogy csípős dér és buja harmat
Megvegyen engemet illy legyalázott állapotomban,
Reggel hús levegő szokván párolni folyóbol.

Ha pedig a halom és erdő sűrűibe hágva 470

Egy bokor aljában, fagytól és fáradalomtól
Hagyva, szemet hunynék s mélyen meglepne az álom;
Félelmes, nehogy a bestyéknek koncaul essem!“

Imigy tűnődvén ezt leghelyesebbnek ítélte:

Ment fel az erdőhöz, melyet közelében az érnek 475

Lelt egy nyílt magason; s megszállott kettes, együnnen
Sarjadt, egy szelidebb és egy vad olajfa bokorban.
Rajtok sem nedves fuvatag nem ront be kívülről,
Sem túl nem törhet nyilazó sугárral a nap,
Sem zápor leve nem verhetne keresztülök: olyan 480

Sűrűen bonyolodtanak egybe. Ezeknek alája
Bútt be Odysseus, és széles hosszú feket ágyalt
Két kezivel; mert annyi haraszt volt szórva körötte,
Hogy két három férfit is megvéddhete téli
Förgeteg ellen, akarmi nagyon csikorogva dühöngne. 485
Mit szemlélve örült nagyságos bajnok Odysseus;

És közepére feküdt, s levelest torlaszta hegyébe.
 Mint a parlagokon hamvakba takarja be üszkét
 Ollyan férfi, kinek szomszédai nincsenek, a kis
 Tüzmagot őrzendő, netalán másokra szoruljon:
 Így takará be magát levelessel Odysseus. És most
 Almot hinte szemére Athene, hogy egyben elűzze
 Csüggesztő bajait, mihelyest pilláira hullott.

490

HATODIK ÉNEK.

Nausikaa hajadon Skheriába vezérli Odysseust.

Igy feküdt ottan nagyságos bajnok Odysseus,
 Álmai s bágyától megigáztan. Azonban Athene
 A Phaeakoknak fő városa s népeihez ment,
 Kik Hypereiának lakták térségeit egykor
 Kyklops ország és daliás polgárai mellett,
 Kik sanyarák azokat, nálok hatalomra különbek.
 Innen felkerekítvén átvezeté Skheriába
 Híres Nausithoos, külön a mives emberi nemtől;
 S a várost környülfalazá, épületeket tett,
 Templomokat rakatott, s a földet köztök elosztá.
 De megadózván ez Hades birodalmiba szállt már,
 Országolt pedig Alkinoos bölcs fejdelem ekkor.
 Ennek ment uri házához most kékszem Athene,
 Bajnok Odysseusnek megutat készíteni honába.
 A mesterkéltné álmatába eredt vala, melyben
 Mind termet mind arculatát istennel egyenlő
 Nausikaa hált, szűz hajadonja nagy Alkinoosnak;
 Véle pedig két, a khariték szépségivel áldott
 Körhölgy kétfelül a becsukott ajtó küszöbénél.

5

10

15

Lágy szelletke gyanánt besuhanván éjteremébe , 20
 Fője felett állt meg, s ekként mondotta le hozzá
 A nagyhirű hajós Dymas édes lánya szakasztott
 Képében, ki is egykoru volt és szellemű véle;
 Ennek képében szólt hozzá kékszem Athene:

„Nausikaa, hogy szültenek illy tűnyának anyádék? 25

Drága ruházataid mind elszennyezve halomban;
 Nászod napja pedig közelít, mikor ékeset illik
 Venni magadra is a násznépnek is ollyakat adnod.
 Mert ezek által kap jó hirre az emberek ajkán
 A mi nevünk, hogy örül szüléink lelke reája. 30

Jersze azért menjünk reggel mocsolyára; segélyül,
 Hogy mentül hamarabb átessél rajta, követni
 Kívánlak magam is. Mert nem vagy már te sokáig
 Illy hajadon, miután seregestül hősenek a hon
 Legnemesebbei, kikhez tartozik a te családod. 35

Csak folyamodjál hajnalban felséges atyádhoz,
 Gyors szekeret s öszvért rendelne kegyelmesen, a melly
 Fátylakat és öveket s a többi drága ruhákat
 Hozza utánunk. Sőt neked is jobb jönöd ezekkel,
 Mint gyalogul, mert a mocsolyák távolka feküsznek.“ 40

Igy szólván eleredt istennő kékszem Athene
 Boldog olympra, hol a halhatlanok isteni székét
 Hiszszük örökleni, nem rengetve szelek vagy elázva
 Záporok által, vagy behavazva; de folytonosan víg
 Felhőtlenységnek nyugtatja derűje s verőfény. 45

Itt vigadoznak az égi karok halhatlan örömben.
 A lánynyal végezte után ide ment fel Athene.

Széptrónú hajnal mindjárást eljőve, s fátylas
 Nausikaát felserkenté. Nem győzte csudálni
 Álmaít ez, s a termeken át hirt tenni elindult 50
 Atyja meg anyjának; kiket ottan időzve találá.

Kandallónál ült szorgalmas nőivel anyja,
 Tengeri biborokat pörgetvén orsain; atyját
 Ellenben kimenőbe találta elől küszöböknel
 A gyűlésbe, hová nemes országrendei hítták. 55
 Szólította legott atyját közelébe sietvén:

- „Kedves atyám, nem rendelnél számomra ki egy nagy
 És kerek szekeret, vélem mocsolyára emelni
 A sok drága ruhát, mellyek szennyezve halomban?
 Mert illik neked is bizonyára magadnak, az ország 60
 Rendei közt főnek, tisztában járni gyűlésbe;
 Aztán öt fiad vannak neked a palotában,
 Kiknek ketteje nő, hármok meg nőtelen: ám ők
 Ujdonan új mosatú mezet öltve kívánnak örökké
 Táncra eredni; mi a háznál valamennyi nekem baj.“ 65
 Monda. Pirult ugyanis maga nászt említeni édes
 Atyja előtt; ki azonban elértvén monda viszontag:
 „Öszvért sem mást sem sajnálok tőled, oh lányom;
 Menj, a házi cseléd majd készít néked ezennel
 Gyors szekeret, magasat s ellátvát célszerű kassal.“ 70
 Monda, s parancsot adott; apródai szót fogadának.
 Ők hát a szekeret szűz Nausikaának alája
 Így elkészítvén, belefogták gyorsan az öszvért.
 A hajadon pedig ottbenről sok drága ruháit
 Addig előhordván felrakta reája; szerelmes 75
 Anyja meg ételeket helyezett számára szatyorban,
 Mindennéműeket, s a bortömlőbe izes bort
 Töltött; (itt a lány feltermett kész szekerére;)
 Végre arany köcsögöt nyújtott neki híg olajokkal,
 Hogy kenekedhessék maga és körhölgyei véle. 80
 Itt ostort fogván és fényes gyeplüket, egyben
 Megcsapkodta; serény öszvérei elkocogának.
 Imigy ügettek azok, vivén a szennyeset és lányt;
 Nemesak, minthogy együtt mentek körhölgyei véle.
 Kik miután a csörge patak közelébe jutottak, 85
 Ahol örök mocsolyák léteznek, szüntelen ömlő
 És kicsapó vízzel, melly eltisztítana bármí
 Szennyeket: itt öszvéreiket nem késve kifogván
 Elterelék édes fűvet ropogatni az érnek
 Horgas mellékén. Aztán leszedék szekerökről 90
 A mezét önkezüleg, s meghordván barna vizekkel
 A mély árokban szaporán vetekedve taposták.
 Végre midőn mindent tisztává mostanak, egyben

- Elteregették a tenger párkánya felett, hol
 Legtisztábbra nyalá kövecsét partjának az árvíz. 95
 Megmosdván s kenekedvén ennekutána olajjal,
 Csörge patak szélén mindnyájan ebédhez ülének,
 Várva, verőfényen míg megszikkadna ruhájok.
 Hogy pedig étellel töltöztek hölgyei, s ő is,
 Fátylaikat letevén lapdást játszottak enyelgve. 100
 Közbe fehérölü Nausikaa dalt kezdte közöttök.
 Millyen ivőrvendő szűz Artemis a hegyek ormán,
 Taygetos ormain és Erymanthos rengetegében
 Szarvasok és vadkan gyors üzésébe szerelmes;
 És vele a nymphák, Zeus parlagi lányai vígan 105
 Mennek előre; s örül Latónak lelke, midőn egy
 Fejjel s homlokkal tűnvén követői között fel
 Könnyen elismerszik, noha szép valamennyi körötte:
 Ugy tetszett a szűz hajadon körhölgyeiből ki.
 Majd hogy Nausikaa haza volt elvégre menendő, 110
 Béfogván öszvért s ruhanéműit összececsinálván;
 Itt egyebet gondolt istennő kékszem Athene,
 Hogy felocsódnék és látná meg Odysseus a lányt,
 A ki az országos városba vezesse magával.
 Egy körhölgye felé hajtván a játszi királyné 115
 Laptáját, elvétí; az ér örvényibe pottyant.
 Hosszu sikoltás lett: felocsódek bajnok Odysseus
 Rája; felülvén tűnődött és szóla magában:
 „Jaj nékem, mi halandóknak földre jutottam?
 Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapadók-e, 120
 Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent?
 Mintha leányzó nympháknak lármái ütöttek
 Volna meg, a kik hegységek szellősein, avvagy
 Csörgetegek forrásainál és parlagon élnek!
 Vagy hát szózatoss emberi nép közelébe jutottam? 125
 Hadd járok csak végire és hadd látok utána.“
 Szólván bokrok alul kibuvék nagyságos Odysseus;
 S a sűrű erdőből leszakasztván úri kezével
 Egy leveles lombot, békendeni véle szemérmét,
 Hős erejében bizva haladt, mint bércki oroszlán, 130

Melly megyen ázottan fázottan, két szeme égvén
 Csak belül; és ökrök, juhok avvagy szarvasok ellen
 Tart egyenest, hova éhhorpasztott gyomra vezérli,
 Megkísérteni bármilly népes pusztai csárdát:
 Így vala most a szűzek előtt nagyságos Odysseus 135
 Megjelenendő, bár csupaszán; mert sorsa parancsolt.
 Isszonyu volt nekik, eltorzítván arcait a hab.
 Szétrezzentének a partszéleken erre amarra.
 Csak maga Alkinoos szüze állott; mérthogy Athene
 Néki merényt ada s borzalmát elvette szívéből. 140
 Ott állt várva reá. Habozott ellenben Odysseus,
 Térdeinél fogvást könyörögjön-e a hajadonnak,
 Vagy csak amúgy távol folyamodjék szende beszéddel
 Hozzá, adna ruhát testére s mutatna ki várost.
 Illyen tündődési között legjobbnak ítélte, 145
 Távolról esedezni hízeltő szóval előtte,
 Térdeinél fogvást netalán megbántsa személyét.
 Szólitotta tehát hizelegve s eszélyesen ötlet:
 „Asszonyom, esdeklek, mi vagy? istenség-e, vagy ember?
 Ám ha egy olly isten, mint kik menny székein ülnek, 150
 Úgy én Artemis égi Zeüs lányához alakban
 S nagyszerű természetben még legközelebbnek itéllek.
 Ha pedig ollyan lény valamint a többi halandó,
 Ugy háromszor boldog atyád és édes anyád, mint
 Háromszor testvéreid is! bizonyára gyönyörrel 155
 Telnek el érzékeny szíveik mindenha feletted,
 Hogyha virágjokat a tánckörbe vegyülnie látnak.
 Minden mások előtt kitünőleg boldog azonban,
 A ki kelengyével learázva lakába viendhet!
 Én legalább soha sem láttam még földiben illyest, 160
 Sem férfit sem lányt s igazán bámulva csudállak!
 Csak Delos szigetén szemléltem hajdan Apollon
 Oltáránál illy egy karcsú pálmafa zsengett:
 Mert ott is megfordultam, sok férfi követvén
 Engem azon járatban, melly vesztetre leendett: 165
 Azt szemlélve is így meg voltam ígézve; miérthogy
 Még soha sem zsendült földből ollyan fa, miképen

Rajtad bámulok elbűvölve s fogódva, felettebb
 Félvén térdedet illetnem, noha fájdalom üldöz.
 Tegnap húszadikán menekedtem szőke halasról; 170
 Addig szüntelenül hordott hab s fergeteges szél
 Ogygia szigetéről; s most ide hajta egy ördög,
 Hogy még itt is evődjem! mert nem gondolom addig
 Megszünendőnek, míg sok más bajt nem ad itten.
 De légy, asszonyom, irgalmas; kihez annyi veszélyből 175
 Elsőhöz történt járulnom! mással egyébként
 Sem vagyok ismeretes tömegében az itteni népnek.
 Jersze, mutass várost és adj rám némi darócot,
 Ha valamely foszlányt hoztál parlagra magaddal.
 És neked adjon az ég mindent, mit hő szived óhajt, 180
 Férjet is és házat, s áldjon meg boldog egyesség
 Kincsével! Mert jobb s gyönyörűbb nem létezik annál,
 Mint ha szerelmes egyességben lakhatnak együtt férj
 És feleség, gonosz ellenük bújára, barátik
 Vig örömére; hanem legjobban keltejük érzi.“ 185

Monda fehérölű Nausikaa neki válaszul erre:
 „Oh idegen, ki koránsem látszol eszélytelen és rosz
 Embernek; miután Zeus boldogságot az égben
 Úgy oszt jó rosz férfinak, mint öneki tetszik;
 Már ha reád ezt mérte, viseld békével. Azonban 190
 Most, miután hozzánk és országunkba vetődél,
 Sem viseletben nem lesz szűköd, sem pedig olyan
 Bármiben is, valamit megesett utas ember ohajthat.
 Én várost mutatok; s polgárit hadd nevezem meg.
 Ebben az országban phaeak nép tartja lakását; 195
 Részemről kegyes Alkinoost ismérem atyámul,
 Kin az egész phaeak hatalom s kormány ügye nyugszik.“

Így végezve parancsolt most a széphaju nőknek:
 „Álljatok, oh hölgyek; hova futtok férfi személytől?
 Hát ellenséget gondoltok rejteni benne? 200
 Nincs, de nem is leszen olly különös napalatti halandó,
 A ki csatát hozzon távolból a deli phaeak
 Nép földére: mivel, kedvelten az égi karoktól,
 Elkülönödve lakunk legutolsó emberek a sík

- Tengereken, kikkel keveredni szokatlan egyéb nép. 205
 Ezt, igen is, valamely boldogtalan úti kalandok
 Hozták ápolnunk; miután mind mennyei Zeustől,
 Vándor avagy koldús; s adományunk, bár kicsi, szives.
 Nossza leányzóság, adj ennie s innia néki;
 S mosdassátok meg, hol szélmenedék van, az érben.“ 210
 Szóla; megálltak azok s egymást biztatva maraszták.
 Erre beültették egy szélmenedékre, miképen
 Nausikaa kegyes Alkinoos szűz lánya parancsolt;
 S öltözetül köntöst tévén melléje s palástot,
 És az arany köcsögöt neki adván üdvös olajjal, 215
 Mosdani sürgölték a szépcsorgásu patakban.
 Szólott ekkoron a nőkhöz nagyságos Odysseus:
 „Állnátok, körhölgyek, odébb, mig nem lefürödtem
 A sós tajtékot vállamrol, s üdvös olajjal
 Megkenekedtem, mit régen nélkülöze testem. 220
 Én veletek szemközt megfürdeni nem fogok; ilyen
 Széphaju lányok előtt átallnék állni meztelen.“
 Szóla; odébb álltak, s elmondák Nausikaának.
 Mosta tehát vízzel testéről bajnok Odysseus
 A savanyat, mely hát s széles vállára tapadt fel; 225
 És a tajtékot kikiöblöngette hajából.
 Végre midőn megmosta magát s kenetezte olajjal,
 S a lány adta ruházatokat felvette magára;
 Ekkor Athene, Zeüs kékszem csemetéje, nagyobbá
 Tette s derékebbé őt szemre; s jacinttal egyenlő 230
 Kondor fürtöt ereszte halántékára fejéről.
 Mint ha ezüst szobrot futtat meg arannyal az ötvös
 Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene
 Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:
 Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére. 235
 A ki különváltván tenger párkánya felett ült
 Most le, kecs és bájjal csillogva. Vigyázta szemével
 A hajadon, s körhölgyeihez mondotta esennen:
 „Halljátok csak, egyet szólnék, oh fehérkebelű nők!
 Nem minden mennyben lakozó halhatlanok ellen 240
 Jött ám a deli phaeakok honnába ez ember:

Mert szemeimben előbb kellemtelen arculatú volt,
 Most pedig olyan, akár egy boldog mennyei felség.
 Bár ilyen férfit hihatnék én is uramnak
 E földön, vagy imez meg akarna maradni közöttünk! 245
 De nosza, oh lányság, adj ennie s innia néki.“
 Így mondónak igen gyorsan fogadának azok szót;
 S ennie innia tettenek a deli férfinak egyben.
 Vajmi esennen evett és itt nagyságos Odysseus
 Most, miután éhen kellett nyomorognia hosszan! 250
 Erre fehérölű Nausikaa mást gondola: össze
 Tűrvén a mezeket csinos szekerére rakatta;
 És befogatván öszvéreit maga szinte felült volt.
 Szólította meg itt és szorgalmazta Odysseust:
 „Jer már, vendég, a városba; hogy édes atyámnak 255
 Házához vigyelek, hol az ország legderekbabbik
 Rendeit és karait mind felgyülekezve találod.
 Csakhogy imigy cselekedj, másként sem eszélytelen ember:
 Mig a róna mezőn és mívelt telken utaznánk,
 Addig némbereimmel együtt jer gyorsan előre 260
 A szekér és öszvérek után; majd én vezetendek.
 Ha pedig a várost közel érők, mellyet emelt fal
 Fut körül, és mindkét részről szép révei vannak
 Keskeny béuttal, s utcát képezve hajósor
 Álldogal, ön szállása levén mindöknek egyenként. 265
 Itt van az ország tére Poseidon temploma mellett,
 Fejtett és faragott kövezettel sorra kirakva;
 Itten ügyelnek barna hajók szerszámira, gyártnak
 Tarcsot alattságot, hátnak s bárdolnak evedzőt.
 Mert a phaeaknak nincs gondja tegezre, sem újra; 270
 Ámde vitorlák, árbocok és evezőkre s hajókra
 Büszke faj, általhajt a tenger szöke mezőjén.
 E népnek kerülöm susogását, hogy valamellyik
 Meg ne gyalázzon; igen rossz némelly városi ember.
 Összetalálkozván könnyen szólhatna egy aljas: 275
 „Már ki ez a magas és szép férfit Nausikaának
 Nyomdokiban? hol vette? bizony még férje lesz egyszer!
 Vagy tán a jövevényt valamellyik messze hajórol —

- Mert közel ország nincs — tetszik neki fognia pártul;
 Vagy pedig a mennyből kértek le imái egy édes 280
 Istent, a ki övé légyen mindenha. Ugyancsak
 Szépen tenne bizony, ha közénk máshonnan idézne
 Férjet! Igaz, neki e phaeak nép teljesen aljas
 Már, mellynek pedig annyia és a legjava hősli.
 Így szólának ezek; mi nekem fájdalmasan esnék. 285
 Mert még arra is, a ki ezül mer tenni, haragszom;
 A ki szerelmeles atyja vagy anyjának hire nélkül
 Férfiul szót vált mielőtt nászünnepe megvolt.
 Így tégy hát, idegen, ha ugyan felséges atyámtól
 Mentülelőbb meg akarsz innen küldetni hazádba. 290
 Pallas Athenének szent nyárligetére találunk
 Útunkban, hol kuforrás, körülötte mezővel;
 Itten diszlik atyám kertészete s parlagi telke,
 Annyira várostól, fenszó a mennyire szolgál:
 Itt te megállapodol s addig vesztegleni fogsz, míg 295
 Mi a fő városba s atyám házába mehettünk.
 Hogyha pedig minket haza éretteknek ítélhetsz,
 Akkoron indulj bé magad a városba, s lakárol
 Kérdezkedjél Alkinoos felséges atyámnak.
 Könnyen elismerszik, bármelly kis gyermek is elvisz 300
 Rája; miérthogy nincs a phaeak nép tömegében
 Senkinek olyan háza, hogy érdemes Alkinoosnak
 Házához foghatna. Ha majd teremünkbe jutottál,
 Menj szaporán át a palotán, míg édes anyámhoz
 Érsz; ő a kandallónak lángfényei mellett 305
 Tengeri biborokat csudaszépeket ül eregetve
 Oszlophoz dőlten, munkás szobanőkkel utána.
 Erre vagyon felséges atyám disztrónja nyugasztva,
 Mellyen az ülve borozni szokott, valamint egy ur isten:
 Ezt elmellőzvének kezedet nyujtsad ki anyámnak 310
 Térde után; hogy mentülelőbb örvendned adassék
 A hazatérés napjának, bármennyire lakjál.
 Mert ha szerencséd lesz kegyeit megnyerned anyámnak,
 Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
 Mennyezetes házádba s kövér földére honodnak.“ 315

Szólván megcsapkodta legott öszvérit az ostor
 Fényes szíjával, s ott hagyták a vizet egyben.
 Így ügetének, lábaikat jól váltogatólag.
 A hölgy úgy hajtott, hogy Odysseus és a leányság
 Érhessen vele; ok móddal használta az ostort. 320
 A nap elalkonyodott, s megjöttek Pallas Athene
 Nyárligetébe; holott letelepszék bajnok Odysseus,
 És mondotta imádkozván Zeus lányához ajka:
 „Halld meg imádságom, Zeus harcos lánya! jelenen
 Hallgass meg legalább, ha maiglan ezernyi vitámban 325
 Meg nem hallgattál, mikor ott hajgála Poseidon.
 Add, hogy az ország emberinél részvétre találjak!”
 Így szólott; bevév az imákat Pallas Athene,
 De meg nem jelenék neki, mert átalla felettébb
 Szent nagybátyja *) miatt: ki levante Odysseus ellen 330
 Mindig igen haragudt, valamig földére kilépett.

HETEDIK ÉNEK.

Kellemetes fogadás Skheria fejedelmei által.

Mig itt így esdett nagyságos bajnok Odysseus,
 Addig az öszvérek lánynyal városba jutottak.
 Érdemes atyjának tündöklő házához érvén,
 A tornácha megállt; hol lelkes vérei gyorsan
 Összeteremtek együl egyig ökörülötte, s kifogván 5
 Öszvért, a szép tiszta ruhát felszedve behordák.
 Ez meg termibe ment, hol epirosi Eurymedusa
 Agg szobanő tüzet élesztett: kit evicke hajóban

*) Poseidon.

Hoztak Epirosnak földéről néhanap által,
 S Alkinoosnak ajándékszák választva, miérthogy 10
 Fejedelmek vala s istenként hallgatta az ország.
 Ez volt hű dajkája fehérölű Nausikaának;
 Ez gyújtott tüzet és készített esti ebédet.

Most indult meg Odysseus a városba; homályos
 Köddel vette körül az iránta kegyelmes Athene 15
 Őt, nehogy összetalálkozzván valamelyik erélyes
 Phaeak véle, belékössön s faggassa, ki légyen.
 A mint a városba be volt mármár vegyüendő,
 Ime elébe került istennő kékszem Athene
 Egy vödrös hajadon képében. Odysseus urnak 20
 Méltósága legott kérdé az előtte megállót:

„Nem vinnél engem, szép gyermekem, Alkinoosnak
 Házához, a ki ez országnak nagylelkű királya?
 Mert én sok bajon általesett külföldi halandó
 Messze világból vettem hozzatok; azért nem 25
 Ismerek egy lelket sem az ország népei közöttül.“

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Jersze vidéki apám, a házat, mellyet ohajtasz,
 Megmutatom; hiszen az nincs messzire a mi lakunktól.
 Csakhogy halkan járj, majd én kalaúz leszek; aztán 30
 Senkire fel ne tekints, se ne kérdezz senkit utunkban;
 Mert idegen férfit nem igen szívélhet ez a nép,
 És nem lát örömet másunnan jött utasembert.
 Ők csak gyármű hajójokban bizakodva, temerdek
 Tengeren átúsznak, mi Poseidon ajándoka nálok; 35
 És bizonyára hajójok, mint szárny s gondolat, olly gyors.“

Igy szólván vezetett istennő kékszem Athene
 Egyszeriben; követé pedig ötet nyomban az ember.
 A híres révész phaeakok senkie sem volt
 Sejditője, midőn haladott a városon, óván 40
 Őt az erős isten szemeiktől; a ki sűrűn
 Környülfátyolozá köddel, vonzalmas iránta.
 Álmélkodva tekintete révre hajókra Odysseus,
 A híres nemzet piacára, magas kicölöpzött
 Hosszu falakra, csodás látványra az emberi szemnek. 45

Végre hogy a fejedelmi lakás közelébe jutottak,
Monda legott hozzá istennő kékszem Athene:

„Ime vidéki apám, melyet kimutatni akartál,
A ház; bent lakomán vendégeskedni találod
Zeus védenceit, a fő rendeket: ámde te mit sem
Félve siess be; miérthogy bátor férfiú minden
Dolgaiban nyertesb, ha vidékről hozta is a sors.

50

A palotában előre magát keresed fel az urnőt;
Nékie Arete vezeték neve, s épen azoktól
A szüléktől lett, kik nemzék Alkinoost is.

55

Mert legelőször Nausithoost nemzette Poseidon
Földrázó, s Peribóia, magas szépsége nemének,
Legfiatalbik lánya tekintetes Eurymedonnak,
Kit hajdantan ama tulbűszke Gigasok uraltak,
A ki bűnös népét megrontá s véle magát is.

60

Lányával pedig összevegyült s nemzette Poseidon
Híres Nausithoost, ki a phaeak népen uralgott;
Nausithoos meg Rhexenort és Alkinoos hűst.

Elsőt magtalanul nyilazá meg ezüstiv Apollon,
Immár férjet, egyellen kedves lánynak az atyját,
Aretének. Imezt feleségül vette s becsülte
Alkinoos, mint nem tiszteltetik asszonyi állat,
Kit most házasság kötelez férjéhez a földön:

65

Olly igazán tiszteltetik ő, és annyira van mind
Kedves gyermeki és nagylelkű Alkinoos, mind
Népei kedvében; kik mint egy mennyei istent
Nézik s tisztelik őt, mikor a fő városon átmegy.
És csakugyan nincs is jó és kegyes elme hiával,
Kikhez szíve hajol, ha vitákat eloldani szükség.

70

Ám ha szerencséd lesz megnyerni kegyelmeit ennek,
Bizhatol önnönidet még szemlélhetni, bejutni
Mennyezetes házádba s kövér földére hazádnak.“

75

Igy szólván eleredt istennő kékszem Athene
A sivatag tengerre, kies Skheriát oda hagyva;
És Marathont érvén s a szélestelkű Athenaet,
Híres Erekhtheus házában tűnék el: Odysseus
Ellenben kegyes Alkinooshoz tarta. Megállván

80

Sokkép tűnődött, míg az udvar réz küszöbére
 Lépett: mert kegyes Alkinoos palotái hasonlóan
 Tündöklöttek a nap s hold fényével az égen. 85
 Mert réz fal húzódott volt el emerre amarra,
 A küszöbön kezdvén befelé, beszegve zománcsal:
 Roppant diszpalotát arany ajtó szárnyai zárták;
 És az ezüst ajtóragaszok réz talpakon álltak,
 Ajtófellel ezüstből és varjúval aranyból. 90
 Két oldalra ebek fénylettek ezüstből aranyból,
 Bölcs Hephaestosnak remekeltei, hogy szakadatlan
 Őrizzék házát nagylelkű Alkinoosnak,
 Nem szenvedve halált, el sem vénhedve örökké.
 Jobbról és balról trónok dőlének a falhoz, 95
 A küszöbön megkezdve körül; melyekre tudósan
 Himzett szőnyegek omlottak, kecses asszonyi munkák:
 Itten szoktanak a phaeak főfő uraságok
 Ūlni, vidám étel s italok közepette napolva.
 Csinos polcaikon gyerkőcék álltak aranyból 100
 Itt meg amott, égő fákllyákkal két kezeikben,
 Éjjeli vendégségeknél szolgálni világgal.
 Udvari ötven ügyes szolgáló némbéri közzül
 Mások sárga buzát őrlöttek kézi malomban,
 Mások szöttek és orsót pörgettenek össze 105
 Ülve, miként levelek jegenyének lengeteg ágán.
 E sűrű szőnyegeken átszillanik a hig olajcsepp.
 Annyira multanak a phaeakok máshoni embert
 Tünde hajókkal túl, és annyira széphaju nők
 Vásznat himzeni: mert istennő kékszem Athene 110
 Műtudománynyal is áldta meg és szellemmel is őket.
 Kívülötte az udvarnak közel a kapuhoz nagy
 Négyszegű kert, minden részről rácsokkal övezve;
 Hol magas élőfák virulának rakva gyümölcscesel,
 Korte, narancs, fajtájáról dicséretes alma, 115
 És édes füge és a zöld terepélyes olajfák.
 E fáknak soha sem jut tönkre gyümölcse, sem el nem
 Fogy télen nyáron, hanem a napnyúgati szélnek
 Lengedezése egyet zsendít, másat pedig érlel.

Itt körtvély körtvélyre ivett, almára az alma, 120
 A szőlő szőlőre, fügek az előbbi fügekre.
 Itt vala termékeny szőlőtelek általa hagyva,
 Mellynek egyik szélén a nap sugári aszalják
 A fűtöt, máson szüretelnek, harmadikon meg
 Sajtolnak; mialatt szemközt ívetlenül állnak 125
 Más rügyezők, mások pedig épen kezdve pirulni.
 Vannak alább az utó sorban mindennemű zöltség
 És veteményágyak, mik diszlenek a kerek éven.
 Két forrásainak szétácsorog egyike a kert
 Minden irányában, másik pedig a kapu alján 130
 Bészökik a házhoz, mellyből a honfiak isznak.
 Ekként áldották meg az istenek Alkinoos hőst.

Itt állongván nézegetett nagyságos Odysseus.
 Végre midőn a nézegetés lelkének elég volt,
 Átlépett küszöbén haladéktalan a palotának. 135
 Ottben lelte az országos fő rendeket épen
 Áldmásozva ügyész Hermesnek serlegeikkel,
 Kit legutolsót tiszteltek nyugalomra menetkor.
 A palotán általsietett nagyságos Odysseus,
 Köddel Athenétől burkolva előtte s utána; 140
 Mig Arete királynéhez juta s Alkinooshoz.
 A mint átkarolá Arete térdit Odysseus,
 Egyszersmind elosztott a ködnek fellege róla.
 Mind elnémultak, látván a férfiut ottben,
 És álmétkodtak; hanem esdett bajnok Odysseus: 145

„Arete, nagyság Rhexenor lánya, királyi
 Férjed térdeihez s tiedhez járulok¹, és a
 Ház vendégi elé megesettségekben! Az isten
 Tartsa soká mind boldogul, és holtoknak utána
 Hagyhassák értékeiket népadta címökkel 150
 Gyermekeikre: csak énnékem rendeljetelek út
 Drága hazámba, ki vérfelleimtől rég tova küzdök!“

Ekkép szólva leült tűz mellé a kocik ernyedti
 Hamvaiban; kiki elnémult a királyi teremben.
 Csak későbbben emelte szavát fel jó Ekheneos, 155
 A ki az országnak legidősebb embere volt, és

Mind szónoklani böles mind sok hajdankori dolgot
Tudni. Beszéle tehát ez köztök jóakarattal:

„Alkinoos, nincsen rendén s hozzád nem is illik,
Hogy vendéged így a kandalló hamvain üljön! 160
Imé mindezeket függőben tartja parancsod.
A vendéget azért felkeltvén tedd az ezüstszeg
Trónra, s parancsolj bort elegyíteni hirnökeiddel
Billikominkba, hogy áldmásozzunk mennykövező Zeus
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér; 165
Sáfárné pedig a maradékból ennie adjon.“

Alkinoosnak hallván ezt szentséges egyéne,
Kézen fogva legott felkelté hadnagy Odysseust
A porzó hamuból, és fényes trónra ülette,
Laodamas széplelkű fiát felkeltve helyéről, 170
A mellette ült és legkedvesbet előtte.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle;
Majd gyalott asztalt helyezett önéki serényül;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven 175
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.
Etten evett és ittan ivott már bajnok Odysseus.
Szólítá ezalatt a hirnököt Alkinoos meg:

„Pontonoos, nosza bort elegyítve kupába, kináld szét
A házban, hogy igyunk áldmásul mennykövező Zeus 180
Tiszteletére, ki jámbor utast mindenhova kísér.“

Mondá; Pontonoos mézédess bort elegyített,
És elzsengésvén közepettök szétpoharazta.
Végre hogy áldmásoztanak és míg akartak ivának,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 185

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem sügalmat elétek!
Most töltözve levén menjen kiki hálni lakába;
Reggel azonban több aggastyánt összehivandók
Megvendégeljük, s örökéletű isteneinknek 190
Kellemes áldozatot mutatandunk. Annakutána
Értekezünk hazautja felől, hogy fájdalom és bú
Nélkül érkezzék mielőbb haza gondviselésünk

Által, akármilyen távolhoni férflu lenne;
 Ne is lásson azonközben kárt vagy veszedelmet 195
 Mig földére ki nem lépett: ott szenvedt azután,
 Mit neki a végzet s emberreszkette Fonónék
 Akkor szabtak elébe, mikor megszülte az anyja.
 Hogyha pedig valamelly istenség jött le az égből,
 Ugy az olympi karoknak egyéb szándékai lesznek. 200
 Mert legalább azelőtt nyilván le-lejöttek az égnek
 Boldogi, hogyha dicső századdal imádtuk ez ország
 Földén, és ottan telepedtek ebédhez ahol mink.
 Vagy ha rideg vándor jött országunkba, viszontag
 Ezt sem rejték el; miután olyan közel állunk 205
 Hozzájuk, valamint kyklops vagy büszke gigas nép.“

Szólt neki erre viszont teryekben gazdag Odysseus:
 „Alkinoos, máskép gondolkodj; én sem alakban
 Sem természetben nem azoknak mása vagyok, kik
 Mennyben uralkodnak, de minő a többi halandó. 210
 A kiket e földön legtöbb fájdalmonokon égni
 Tudtok, azon boldogtalanokkal vessetek össze!
 Vajmi feles bajról fognék szólhatni ezenkül,
 Mellyeket isten jóvoltából láttam utamban!
 De vacsorálni szabadjon, akármint szívedezőnek. 215
 Mert a gyűlöletes potrohnál semmi kutyásabb
 Sincs, melly kénytelen is hajt emlékezni magáról
 Bármi szerencsétlen bús emberi állatot. Ime,
 Én is bánatokat hordok lelkemben; azonban
 Ez csak italt ételt követel, s feledésbe temetvén 220
 Minden előbbeni bajt, töltözni sovárog erővel.
 Ti meg hajnal eredtével végezzetek aztán,
 Hogy boldogtalanat haza szállíthassatok; ámbár
 Így legyalázva vagyok, fogyjon hamar életem el, csak
 Lássam enyéimet, udvaromat, jószágimat egyszer!“ 225

Igy szólott; javalák mindnyájan, s a jövevénynek
 Megvitetést szavazának, azért, hogy helyre beszélett.
 Végre hogy áldmásoztanak és mig akartanak ittak,
 Mások eloszlanak kiki ön házába feküdni:
 Bajnok Odysseus ellenben maga helyt maradott volt, 230

Arete s kegyes Alkinoos mellette helyükben
 Ülvén; a szobanők az edényeket eltakaríták.
 Szólni fehérölű Arete kezdett vala első;
 Mert ráismert a takaros köntösre palástra
 Egyszeriben, miket ő remekelt és hölgyei véle: 235
 Szólitván meg azért monda neki röpke szavakkal:
 „Azt akarom tőled legelőször hallani, vendég,
 Ki s ki vagy? e csinos öltözetet hol vetted? Ugy-é bár,
 Tenger háta felett vallod magad imide jöttnek?“
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 240
 „Súlyos azon küzdelmet éléd rajzolni, királyné,
 Folytonosan, mellyet hordoznom az istenek adtak!
 Mit közelebb kérdél, megfejttem néked ezuttal.
 Ogygia sziget áll a tengeren elkülönödvé,
 Mellyben csalfa Kalypso, Atlas széphaju lánya 245
 Tartja lakását, egy rettentő isten; azért nem
 Közlekedik vele senki, sem isten sem pedig ember.
 Csak magamat hajtott egyedül boldogtalan útast
 Nála egy ördög, hogy lezuhantott mennyköve által
 A tenger közepén Zeüs eldarabolta hajómat, 250
 Hol bajtársaimék egy lábíg mind odalettek.
 Én meg csorba hajóm talaját hamar általölelve,
 Rajta kilenc nap uszám: tizediknek fénytelen éjén
 Ogygia szigetére vetettek az istenek, ahhol
 Szörnyű Kalypso honol; ki lakába szeretve fogadván 255
 Húzamosan kedvelt és ápolt, s biztata mindig,
 Halhatlanná tesz, nem is enged elaggani többé.
 Ámde az én szívemet soha sem bájolta szerelme.
 Itt hét évhosszant veszteglék, sűrű könyvekkel
 Áztatván mezemet, mit rám maga ölte Kalypso. 260
 Végre midőn a nyolcadik év fordúlatá megjött,
 Ekkoron elsürgölt szigetéből, vagy Zeüs által
 Hívatván fel, avagy maga térvén végre magába.
 Küldé pedig rovatós nászádon, sokneműt adva,
 Étkeket és borokat, s halhatlan testi ruhákat, 265
 S kellemetes langy szellőket támasztva utamra.
 Tizenhét napig uszkálám a tengeri síkot;

Tizennyolcadikán feltűntek messze homályban
 Országok bércormai, s megvídula szegénynek
 Szívem: bárha utóbb még sok bajon általesendő 270
 Voltam, melyet rám kékfürtű Poseidon eresztett.
 A ki nekem hajtván szélvészeit, útamát állá,
 És felbőszíté a tengert; el se bocsátott
 Nyögve nyögött ádáz hulláma naszádomon engem.
 Végül ezt elfoszlatták a szélveszek; és én 275
 Úszva szelém a tengerözönt, míg partjaitokhoz
 Nem ragadott iszonyú szélfergeteg és zuhogó viz.
 Imígy vergődött hullámhegy erőte, roppant
 Sziklához fenyegetvén sujtani s mostoha helyre:
 Ámde kiküzdvén visszauszárok; míg csörge patakhöz 280
 Törhettem, mellyütt legjobb és durva kövektől
 Ment helyet ítéltém lelhetni, vihartól is ernyőt.
 És kiesém lelkendezve; s mivel a komor éjjel
 Rám feketült vala, a Zeüs árasztotta pataktól
 Félre, lefekvém bokrok alatt, testemre harasztot 285
 Torlasztván; hol mély álomba meríte az isten.
 Itten aludtam aszú levelesbe takartan alázott
 Testtel az éjjelt és hajnalt és a delet által.
 A nap aláhajlott, mikoron felereszte az álom.
 Most a vizparton sejtettem játszani lányod 290
 Hölgyeit, és velek ezt a mennyecikkel egyenlőt;
 És kértem könyörögve: ki nincs jó elme hiával;
 Ugy tartotta magát, mint várni aligha lehetne
 Mindenik ifjútól, a kik jobbára bohóznak.
 Ő nekem ennem elégségest és bort ada innom, 295
 A vizben megmosdata, és rám adta ez öltönyt.
 Bár szomorú szívvel, de valót mondtam előtted.“
 Érdemes Alkinoos pedig így szólott neki erre:
 „Azt bizony, oh vendég, nem igen cselekedte derékul
 Lányom, hogy hozzánk egyenest bé nem hozza téged 300
 Némberivel, miután legelőször is öneki esdél.“
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Felség, meg ne piruljon ezért nekem a gyönyörű lány.
 Ő körhölgyeivel beparancsolt engem utána

Nyomban ; azonba magam nem akartam, félve, nehogy rám 305
Vetvén a szemedet lelkedben megharagudjál.

Mert a földnek igen gyanusító népe az ember.“

Alkinoos pedig így mondá neki válaszul erre:

„Vendég, nincsen az én kebelemben elannyira könnyen 310
Felháborgó szív; okkal jó s móddal akármi.

Sőt oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,

Olly létedre minő vagy s úgy érezve miként én,

Birni leányomat és vőműl hívni örökké

Helybe maradhatnál! én házat, birtokot adnék,

Hogyha maradnál önként; mert akaratlanul, isten 315

Mentsen, ez országon nem erőtet tartani senki.

Búcsúdat ki fogom, megtudd, állítani holnap

Illyenkorra; midőn te szelíd álomba merülten

Alszol, azok tova szállítanak: hogy végre megérkezz

Országodba, saját házádba, vagy ahova tetszik, 320

Bár Euböánál sokkal messzebbre fekünnék.

Mert legmesszebbnek mondják ezt, kik feleinkből

Akkor szemlélték, mikor egyszer szög Rhadamanthyst

Tengeren elvitték Tityoshoz látogatóba.

Már ezek egy nap alatt fáradság nélkül eveztek 325

Volt oda, s még aznap haza vitték könnyeden ötet.

De magad is fogod azt szemeiddel látni, mit érnek

A mi hajóink s embereink, hol evedzeni szükség.“

Monda; örömrre derült nagyságos bajnok Odysseus,

És felemelve szavát fakadott ki kegyélyes imában: 330

„Zeus atya, vajha ígéreteit részemre megállná

Alkinoos! neki a buzatermő földön örök hír

Lenne az; én pedig eljutnék végtére hazámba!“

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,

Ime fehérölü Arete hölgyekre parancsolt, 335

Ágyat vetni kívül az előcsarnokba, bíborbol

Párnát tenni reá és beszönyegzeni szépen,

Meg bojtos kacagányt takaróul vetni reája.

Elsietének azok kezeikben fáklyavilággal.

A mint meghagyták szorgalmasan a csinos ágyat, 340

Bajnok Odysseushez közelitvén szóltanak intve:

„Menj lefeküdni, oh vendég, már megvetve az ágyad.“
 Így mondanak; előtte igen kedves vala e szó.
 Így feküdt immár nagyságos bajnok Odysseus
 Kellemes ágyán a dörgő csarnoknak alatta. 345
 Alkinoos pedig udvara legbensőiben alvék,
 Hol számára feket s hálást szolgáltatata nője.

NYOLCADIK ÉNEK.

Bajversenyre hívák Skheria daliái Odysseust.

A rózsásujjú hajnalnak támadatával
 Felkelt Alkinoos szentséges egyéne az ágyból,
 Fel Zeus rajzata is dulvári Odysseus; aztán
 Alkinoos szentséges egyéne vezérle az országot
 Térre, mely a gyármű hajók mellett vala nékik. 5
 Imide érkezvén egymás közelébe leültek
 A fragaott köveken: mialatt maga Pallas Athene,
 Képében kegyes Alkinoos követének az ékes
 Várost megjárá, haza égve szerezni Odysseust;
 És közelítve kihezkihez így folytatta beszédét: 10
 „Oh phaeak ország kara rendei, menjetek össze
 A gyűlésbe, hogy ott meghallgassátok ezennel
 Egy vendég szavait, ki imént jött Alkinooshoz
 Tenger háta felett, képmása az égi karoknak!“
 Imigy szólva felingerlé a kandi csoportot. 15
 Egyszeriben megtelt felcsödült emberi néppel
 Tér és minden ülés: mely álmélkodva csudálá
 Laertes daliás magvát; kit Pallas Athene
 Isteni bájjakkal hintett meg vállá s fejében,
 És karcsúbbá tett s derekabbá szemre: ha ezzel 20
 A phaeak összes népnél szeretetre találna,

S tisztes lenne s tekintetes, és a soknemű bajnak
Embere, mellyben utóbb vele megmérközni kerestek.

A mint összesereglettek vala és csapatoztak,
Alkinoos felemelve szavát mondotta középre: 25

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem,
Hadd terjeszszem az én szívem sügalmit elétek!
E vendég, ki legyen? nem tudni, lakomba vetődött,
Vagy kelet avvagy napnyugat népségei közzül,
És földére könyörg juthatni kegyelmek által. 30

Hát, valamint azelőtt, rendeljünk néki is útát.
Mert soha senki sem is, ki csak országomba velődik,
Szívedez itt búcsúja után epedezve sokáig.

Barna hajót vontassunk a tengerre, legelső
Rendület; ötvenkét ifjat válaszzatok összes 35

Népünköl, kiknek legügyesb evezése tapasztalt:

Majd evezőiteket révészpadotokra lekötván
Jöjtek egyszeriben házamhoz, gyors lakomásban
Részesülendők; én mindent megajánlok örömmel.
Ennyit az ifjaknak: hanem a haza többi hatalmas 40

És jogodos fejedelmi legitt jertek velem úri
Házamhoz, hogy jóltartsuk vendégemet; el se
Húzza magát valaki. Híjátok szinte meg a jó
Lantos Demodokost, kinek a halhatlanok édes
Dalt adtak kegyesen, valahányszor zengeni kedve.“ 45

Igy szólván vezetett; s jogodos fejedelmei véle
Mentenek, a hírnök pedig a dalnoknak utána;
Válogatott ötvenkét ifju viszontag elindult
A tenger partjára, miként szívökre kötötte.

Kik miután tengerre s hajók közelébe jutottak, 50

Barna hajót vontattak alá a szöke halasra,
Árbocot állítván lobogót tettek ki; azontul
Börkámvába tolák hosszú evezőiket annak
Rende szerint, a fehér lobogót szellőnek ereszték,
És vizszinre kijáratták vala: ennekutána 55
Nemzetes Alkinoos roppant házába siettek.

Már tele gyült csarnok, valamennyi sikátor, egész ház
Emberrel, mind ifjúval mind tisztes öreggel.

Alkinoos számokra tizenkét gyapjasat ölt le,
Nyolc agyaras disznót, két csámpás ökröt: ezekkel 60
Nyuzva bebávnán kellemetes lakomákat ütöttek.

Hirnök ezenközben megjött vala Demodokosszal,
Kit szeretett a musa, s adott számára roszt s jót,
Megfosztván szemitől és áldván isteni dallal.

Ennek ezüstszegü trónt helyezett most Pontonoos ki 65
Lakmárok közepére, sugár oszlopra nyugasztván;
Szegre pedig zengő lantot függeszte azonnal
Fője felett lefelé a hirnök, s rája vezette

A kezeit; majdan szatyrot s asztalt teve hozzá,
Mellyre boros poharat tett inni, mikor neki tetszik. 70
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.

Hogy pedig éhek megcsilapult és szomjok elalvék,
Demodokost a musa legott dicsérni hevíté
Hősöket énekkal, mellynek hire akkor eget vert:
Villongásit Odysseus és Peleusfi Akhilleus 75

Fejdelmeknek, ahogy hajdanta az istenek áldott
Vendégségében tüzesen perlettek, örülvén
Jó Agamemnon legderekabb fejedelmei harcán.

Mert Pythóban imigy jósolt neki Phöbos Apollon
Annakelőtte, midőn küszöbén bélépe jövendőt 80
Kérdeni: mert ekkor szövetének Troja meg Argos
Romlástervei Zeus mennybéli tanácsai által.

Mig ezeket zengé a kedves dálnok, Odysseus
Nagyszerűes bibor öltönyegét felemelve kezével
Úri fejére huzá, s befedé vele kellemes arcát, 85
A phaeakok előtt áttalván ontani könnyet.

Hogyha dalát elhagyta pihenni az isteni dálnok,
Megtörülé szemeit, s bíborát letakarva fejéről
Billikomot fogván áldmást tön az égi karoknak:
Hogyha viszont kezdett, ismét énekleni késztvén 90

A phaeakok dalszerető kara s rendei; ekkor
Ujra befedve fejét zokogott rejtekben Odysseus.
Minden mások előtt sikerült titkolnia könnyét,
Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,
Ott ülven közelében és sóhajtani hallván; 95

S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre :

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tölem !
Már lakomával eléggé jól töltözve , miképen
Lanttal is , ünnepies vendégség hű követével ,
Nossza gyerünk kifelé , és lássuk rendre tusáit 100
A bajversenynek : hogy utóbb földre jutandó
Vendégünk otthon hirrre tegye , mennyire állunk
Mások előtt birkózva , szaladva , öklözve , ugorva.“

Igy szólván vezetett; azok elsietének utána.
A hírnök pedig a harsány lantot felakasztván 105
Szegre , kezénél Demodokost megfogva kivitte
A palotából; és vezeté , hova nézni tusákat
Phaeak országnak tisztos kara s rendei mentek.
Térnek tartottak; követék sereggestül az alnép
Ezrei: és mostan sok nemzetes ifju felállott. 110

Felkelt Akroneos, vele Okyalos, meg Elatreus,
Nauteus és Prymneus, nemes Ankhialossal Eretrous,
Ponteus és Proreus, Thoon és Anabesineos hős;
Amphialos, Polyneos Tektonides fia; felkelt
Aztán Euryalos, valamint a háborus Ares; 115
Naubolides, kép és szálas termetre legelső
Laodamason kül a phaeak ifju seregben;

Végül Alkinoos három deli gyermeke kelt fel,
Laodamas, Halios, Klytoneos, az istenek ikre.
A lelkes daliák lábbal mérkőztek először. 120

Pályasorompótól iramodva el, ott repülének
Gyorsan előre, sebes nyomaikban por kerekedvén.
Hős Klytoneos volt közepettük futni legelső.
Mennyire járnak elől szántó öszvérek ugarban,
Annyira járt ez elől s maradoztak társi utána. 125

Tikkasztó birkózással mérkőztenek aztán;
Hol nemes Euryalos lerakott valamennyi leventét.
Amphialos meg az ugrásban pályáza le kitkít;
Legdiadalmasban versenyeze tekével Elatreus;
Alkinoos fia Laodamas megnyerte az öklöt. 130
Végre midőn megelégtették mindannyian a bajt,
Alkinoos fia Laodamas mondotta középre :

„Nossza barátim, kérjük meg, tud-e vajjon a vendég
Némi tusát. Legalább termetre nem aljas egy ember,
Sem lent szár és combra, sem a két kézre fölülről, 135
S izmos erős nyakszirtra; nem is fiatal kora hagyta
Annyira még őt el, mintsem megtörte a sok baj!
Tengernél ugyanis nem tartok semmi gonoszbat,
Embereket legyalázní, habár daliákat egyébként.“

Szólott Euryalos neki válaszul erre viszontag: 140
„Laodamas, helyesen mondottad; eredjsze te hozzá
Önmagad egyszeriben, s adj jó szót nékie s hídd fel.“

Hallván már ezeket deli gyermeke Alkinoosnak,
Tér közepére kiállva imigy kéré fel Odysseust:

„Jersze vidéki apám, láttasd te is, értesz-e vajjon 145
Némi tusát; igen is, néked kell értened ahhoz:
Mert nincs férfinak éltében jobb érdeme, mint mit
Önnön lábaival s kezivel maga hajthata végre.
Nossza tehát lássuk, s a bánatot üzd ki eszedből!
Mert útat nem fog sokaig húzódni, miérthogy 150
Vizre bocsátva hajód és készek társaid abba.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Laodamas, mért e hivatallal bántatok engem?
Inkább aggodalom, hogysem tusa nékem eszemben,
A ki felette sokat szenvedtem mái napiglan; 155
Most pedig a ti gyűléstekben honnomba sovárgó
Szívvel ülök, könnyörögve király és népe kegyéért!“

Szólott Euryalos neki bosszantólag ezekre:
„De bizony én, vendég, úgy látok, semmi tusához
Sem tudsz mindabból, mi divatban az emberi nemnél! 160
Ollyannak nézlek, ki hajók padlásain ülve
Révészekre ügyel, fogadott kalmárira, és csak
Árúkkal gondolni tanult és utravalókkal
S csent nyereményekkel; nem bajnokforma személynek.“

Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus: 165
„Földi, balul szólítál; úgy tetszik, pajkos egyén vagy.
Ennyire nem kedvez menny istene széltibe minden
Embernek kecses arccal is, észszel is, és szavallattal!
Mert egyik a másnál kevesebb tán szemre; azonban

- Helyre beszédekkel koronázzák isteni, s a nép 170
 Szívesen elhallgatja midőn nagy biztosan ejti
 Közre szerény szavait; kiemelkedik a tömegekből,
 S városon áthaladót istenként nézi hazája.
 Más pedig égbeli lényekkel mérkőzhetik arcan,
 Ámde viszont kellem nem ajánlja beszédeit ennek. 175
 Így neked is gyönyörű termet juta, s jobbat az isten
 Sem képezhet ugyan, de selejtes eszed vagyon ahhoz.
 Felbolygattad az én kebelemnek szende kedélyét
 Illetlen szóval; pedig én, mint gondolod, épen
 Nem vagyok ám olyan versenybuta; sőt azig első 180
 Közt bajnok, míg az ifjúság engedte s ez a kar.
 Most pedig aggodalom s bú környez; mert sokat álltam
 Férfiak ütközetén és tengerek árja felett ki.
 Mégis, bármi nagyon leverettem, próbaszerencse!
 Szivharapók szavaid; felbujtál engem azokkal.“ 185
 Monda; s palástostul helyből felszökve tekét kap,
 Nagyszerűebbet, vastagbat, jóval nehezebbet,
 Mint millyennel az országnak daliái tekéztek;
 Ezt izmos kezével környülcsoválva hajtá.
 Bongott a tekekő; szörnyledten kussada földre 190
 A hosszúvezűs és révészetbe szerelmes
 Phaeak nép zuhaján: melly gyorsan iranva kezéből
 Mindnyájok jelein túlszállott. Megjelelé azt
 Ember képében és monda kékszem Athene:
 „Oh vendég, jeledet vak is elkülönözheti, kézzel 195
 Megtapogatva; mivel nincs összevegyülve azokkal,
 Sőt igen elválík! Te ugyancsak bizhatol ebben;
 Ezt egy phaeak sem közelíti meg, át se hajtja!“
 Így szólt; örvendett nagyságos bajnok Odysseus
 Lelke, hogy a pályán olly jóakarója akadt volt. 200
 S most felemelve szavát monda már némi negéddel:
 „Most oda dobjatok, ifjak; majd úgy fordul, utóbb még
 Tán más annyira is, vagy még messzebbre hajítok!
 Többi közül pedig a kinek épen kedve van, álljon
 Megmérkőzni elő, ha ti már felvertetek engem, 205
 Kézzel avagy lábbal vagy birkózással, akarki

A phaeakokból; egyedül csak Laodamas ne,
 Mert vendéggazdám, s ki akarna tusázni baráttal?
 Esztelen ember az és végképen semmirekellő,
 A ki szives fogadójával külföldi hazában 210
 Merne kikötni, örök kárára tulajdon ügyének.
 Mást kívüle nem ellenzek, nem is útalok innen
 Vissza, hanem megkísértek s elvárok akarkit!
 Ám én nem volnék legutolsó bármi tusában;
 Jól tudok a csiszolt kézívvél bánni; s legelső 215
 Én lőnék embert, ha csatában az ellenesekre
 Kellene céloznunk, bár számtalan állna köröttem
 Bajtársim tömegéből és mindenki nyilazna.
 Csak maga tett ki Philoktetes Trojának alatta
 Rajtam ivekkel néha, midőn versenyzeni kellett: 220
 Ellenben köztök, kenyeret kik mánap esznek
 A föld hátán, itt én vélek lenni az első.
 Mert a hajdaniakkal nincs versenyzeni kedvem,
 Sem Heraklesszel, sem egy Eurytos Ōkhaleusszel,
 Kik nyilbajra hívák egykor ki az isteni kart is: 225
 Mért hamar is meghalt nemes Eurytos, el sem öregvék
 Ōsei házánál, mert szent haragában Apollon
 Meghalatá, hogy nyilversenyre kihíni mérészelt.
 Mennyire én dárdát, nem lő nyilat annyira senki!
 Én csak lábaimat féltem, nehogy ebben elejbém 230
 Hágjon nemzetetek; tudnillik végtelenül meg
 És legyalázott a sok tenger, s uszka hajómon
 Nem lévén eleség, megrozzant testem egésze.“
 Így szólott: amazok mindnyájan néma levének,
 Csak maga nemzetes Alkinoos mondotta viszontag: 235
 „Vendég, épen nem hálátlan szókra fakadtál
 A mi gyűlésünkön, de szokott rényeddel ohajtasz
 Csak fellépni, boszús, hogy ez ember pálya ügyében
 Megtámadt: miszerint többé ne gyalázza halandó
 Jellemedet, ki becsületesen tud váltani szókat. 240
 Rám hallgass, hogy utóbb más nagyhirű hősök előtt is
 Elmondhasd, mikoron tennen házadba családi
 Lakmánál ülven feleséged s gyermekeiddel

- Arrol fogsz hozakodni elő, mi dolognak örültet
 Főleg elődinktől fogvást bennünket az isten. 245
 Mert nem ököltusa vagy birkózás a mi szokásunk;
 De gyors pályafutás és legsebesebben evedzés:
 Itt örökös lakomák, citerák zengései, táncok,
 Változatos mezek, ágy és fürdők élvei járnak.
 Fel csak, oh phaeakok, legszíne betyárai, tréfát 250
 Kezdetek; a vendég hogy szülőföldre jutván
 Elmondhassa övéi között, mint jobb ezen ország
 Népe hajó, láb, tánc és dalban akárki egyébnél.
 Demodokosnak azért, menjen valamelyik ezennel
 Hozza ki házunkból a harsány zengzetű lantot.“ 255
- Szólt istenközel Alkinoos: mire ottan elindult
 A pengő lantért egy hirnök az úri lakokba.
 Erre kilenc számú választott nemzeti biztos
 Kelt fel, pályaszínek szorgos hivatalnoki, a kik
 A táncért elegyengették s tágasra csinálák. 260
 Megtért volt ezalatt a hirnök, Demodokosnak
 Lantot hozva: ki béállott közepekbe; körében
 Ifju legényeknek táncmester gyűrűje fénylett.
 Lábaik a földön helyesen dobogának: Odysseus
 Látva cikázó talpaikat meglepve csudálá. 265
- Demodokos pedig egy szép dalt vezetett be, hatalmas
 Ares és koszorús Aphrodite szerelmi kalandját,
 Mint elegyedtek Hephaestos palotáiban egykor
 Lopva, hogyan tetették csuffá a gazda sok ágybér
 Kész fizetésével: mit azonban híreül ejtett 270
 A nap nékie, mely sejtette szerelmöket ottlent.
 Hephaestos, miután érté a lélekölő hirt,
 Vinyéjébe lement gonoszat forralva magában;
 S a nagy ült törzsökre tévén pörölyzeni sürgött
 Törhellen láncot, hogy majd helyt állna szilárdul. 275
 Végre midőn meghagyta művét boszujában Aresre,
 Éjteremébe vivén, hol kellemes ágyai voltak,
 Érc kötelékeivel körülönté sűrűn az ágykart
 Mindenszerte: sokat szórt a szobaboltra is a pók
 Hálójával iker láncokból, melyeket isten 280

Sem sejdítene; oly igen elmés munka valának.
 Hogy pedig ágya körül kiraká a csalfa kelepccét,
 Egyszeriben Lemnos mivelt országba tetette
 Menni magát, melyet legjobban kedvel a földön.
 Nem tartotta vakításnak bogláros Ares, hogy 285
 Művész Hephaestost el látta vidékre utazni;
 És haladék nélkül annak palotáiba tartott,
 Szomjúhozva igen koszorús Aphrodite szerelmét.
 Ez Zeüs atyjától imént érkezve az égből,
 Ült vala; és im Ares besuhanván éjteremébe, 290
 Fogta, kezébe tapadt és szólította meg őtet:
 „Jöszte, szerelmesen, énvelem a nyoszolyában aludni;
 Hisz nincs itthon Hephaestos, hanem utnak eredvén,
 Már Lemnosban jár a Sintos vadszavu népnél.“
 Így szólott; gyönyörűség volt a szózat amannak. 295
 A mint ágyba feküdtenek és elaludtanak, elmés
 Hephaestos köteléki legott környülök ömöltek.
 Nem lehetett felkelni, nem is mozdulhata testek.
 Ekkor elismerték, miszerint menekülni lehetlen.
 Elközelített most hozzájuk az isteni gazda, 300
 Megtérvén mielőtt Lemnosnak földeit érné;
 Nap kémlött ugyanis neki és tudatott vele mindent.
 Ment palotája felé, keserűen evődve magában;
 És a mint küszöbénél volt, dulfulva megállott.
 Majd haragos zajjal duhogott fel az égi karokhoz: 305
 „Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
 Jertek alá, és lássatok itt iszonyú csunya dolgot!
 Mint nem bectelenít bénát Aphrodite Zeüsnek
 Lánya örökké engemet, és tart a vad Aresszel,
 Minthogy az ép és szép, én meg lábamra csak olyan 310
 Rokkant béma vagyok: noha ennek más oka nincsen,
 Mint a nemzőim, kik kár hogy szültenek engem!
 Nézzétek, hogyan alszanak ők szerelembe vegyülten
 Ágyamon egymással, mire engem a fájdalom öl meg!
 De nem gondolom én így hálandóknak ezentul, 315
 Bármí szerelmesek, egymással; nekik ennekutána
 Kedvek aligha leend így tenni: mivel lekötözve

Tartja kelepcém, míg meg nem téríti az atyja
Mindenemet, mit néki adék a szemtelen hölgyért.
Mert a lánya ugyan szép volna, de élete nem jó.“ 320

Igy szólott; s ime érc házához jöttek olymos
Boldogi, elsőben rázföldi Poseidon, utána
Áldásos Hermes, majd ismét tegzes Apollon.
Ámde az istennőket hon foglalta szemérmők.
Hogy pedig érc küszöbén állottak az üdvnek adói, 325
Olthatlan nevetés harsant fel köztök azonnal,
Szemléltére dicső Hephaestos műremekének;
És mondotta legott egyik a másikra tekintvén:

„Nem sikerül rossz munka; serénynyel lassu is érhet.
Ekként érte utol lassú Hephaestos Arest ma, 330
Leggyorsabb istent valamennyi Olymposiak közt,
Sánta levén fortélylyal. Csak hadd adja meg árát!“

Ők ugyan itt egymást ekképen váltogaták fel.
Szólítá meg utóbb jó Hermest Zeusfi Apollon:
„Hermes, olympi követ, kegyelője az emberi nemnek, 335
Vajjon hát te szeretnél-e csapdába foglaltan
Hálni egy illy nyoszolyán Aphrodite arany kecsé mellett?“

Szólott argosölő tolmács neki erre viszontag:
„Vajha tehetném, messzelövő fenséges Apollon!
Háromszor feszesebb kötelek pányvázzanak engem, 340
S nézzen az istenek és istennők egylete, csakhogy
Én ott hálhatnék Aphrodite arany kecsé mellett!“

Igy szoltára kacaj csaltant fel az égi karok közt.
Ámde Poseidon nem nevetett, hanem egyre könyörgött
Mümeister Hephaestos előtt, hogy ereszsze fel Arest; 345
És szólítván meg monda neki röpke szavakban:

„Oldjad el; én fogadok mellette, hogy a mit igényelsz,
Mindenekért eleget fog tenni az égi körökben.“

Monda dicsőséges Biccentő néki viszontag:
„Ezt az egyet ne kívánd tőlem, rázföldi Poseidon; 350
Hitvány vállalat a hitvány melletti kezesség!
Mint kötelezhetlek majd téged az égi körökben,
Ha szabadon megy Ares, láncotl menekülve s adótol?“

Szolt neki erre viszont kékfürtü Poseidon ur isten:

„Hephaestos, ha kelepcedből nem adózva menekszik 355
Tán el Ares, eleget magam én leszek érte teendő.”

Monda dicsőséges Biccenő most neki erre:

„Nem lehet és nem kell nem hajlani a te szavadra!”

Igy szólván, kötelét elmés Hephaestos eloldá.

Terhes láncok alól kettőjök felszabadulván, 360

Egyszeriben tova illantak, Thrakéba vad Ares;

A nevető Aphrodite viszont eltérek Paphosba

Kyprosban, hol berkei és oltári szagolnak.

Itt őt a khariték megmosták, és kenetezték

Isteneken csillogni szokott halhatlan olajjal, 365

És gyönyörű, csudaszép mezet adtak rája diszél.

Ezt éneklé a jó énekes: és nagy örömmel

Hallgatták szavait mind méltóságos Odysseus,

Mind pedig a hosszúvezős és tengeri nemzet.

Alkinoos mostan Halios meg Laodamasszal 370

Egyest járata; mert nem foghata senki ezekhez.

Kik miután kezeikbe bíbor, szépalkatu laptát

Vettek, melyet egyes Polybos készíté ki nekik;

Ezt egyikök feldobta setét felhőkbe, feszülten

Hátrahajolva belé; másik pedig ellene szökván, 375

Könnyeden elkapta, mielőtt a földre letoppant.

Végre midőn laptát egyenest hajgálni eléglék,

Sűrűn váltakozó táncot lejtettek az áldott

Földön együtt: mialatt a verseny térein álló

Többi legénység tapsot vert és tombola nekik. 380

Nemzetes Alkinooshoz imigy szólt ekkor Odysseus:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,

Azt ígérted előbb, hogy az elsőrendű betyárok;

És úgy lőn! Igazán, én elbámulva csudálom.”

Szólt; örvendett Alkinoos szentséges egyéne, 385

S a révész phaealokhoz mondotta legottan:

„Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem;

Énnekem úgy tetszik, hogy ez a vendég okos ember!

Jertek, ajándékozzuk azért őt ildomosan meg.

Ime tizenkettő itt a tisztos fejedelmek 390

Száma, tizenharmad pedig én vagyok: annakokaért

Főnként hozzatok egy köntöst és tiszta palástot
Néki, talentomot is szintannyit fényes aranyban;
És szaporán hozzuk ki pedig, hogy az érdemes ember
Átvévén azokat, vígan legyen a lakománál. 395

Euryalos meg ajándékkal s kérelmes igékkal
Engesztelje ki őt, miután nem helyre beszélett.“

Monda: helyeslették amazok, s cselekedni parancslák.
Itt az ajándok után kiki embert küldé lakába.

Euryalos pedig így mondá fejedelme szavára: 400

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur;
Ugy vagyon, én megkérlelem őt, mint tartja parancsod,
Ezt a réz-pallost adván neki, mellynek ezüsthől
Verve maroklata, s ujszeletű elefánttetem őrzí
Hüvelyül. A jószág érvényes lészen előtte.“ 405

Imigy szólva kezébe tévé az ezüstnyelű kardot,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel:

„Üdvöz légy oh vándor apám, s ha mi udvariatlan
Volna fecseggve, vigyék a szélnek szárnyai messze!
S adj isten hogy megláthasd feleségedet, eljuss 410
Országodba; mivel feleidtől rég tova szenvedsz.“

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Légy te is üdvöz, társ, és áldjanak isteneid meg;
Kívánom pedig, éltedben megbánni ne fogjad
E kardot soha is, melylyel kérlelni akartál.“ 415

Mondá, s válla körül ölté az ezüstnyelű kardot.

A nap elalkonyodott, az ajándokok összekerültek:
Mellyeket Alkinooshoz hordván mindegyik apród,
Elfogadák tőlök jó gyermeki Alkinoosnak,
S minden kincseket anyjoknak melléje rakának. 420
Most vezetett már Alkinoos szentséges egyénc;
És beeredvén a felemelt trónokra ülének.

Szólítá ezután Aretet Alkinoos meg:

„Hozd, feleségem, elő a legszebb s jobb ruhaszekrényt;
Tégy bele egy köntöst, hozzá egy tiszta palástot; 425
Annakutána vizet melegítetek üstben azonnal:
Hogy megfürdvén és az ajándokot összeszerezve
Látván a vendég, mit az ország rendei hoztak,

Vig legyen a vacsorán s örvendeztesse az ének.
 Én részemről arany pohárral ohajtom ezenkül 430
 Megtisztelni; hogy emlékezve felblem örökké
 Áldozzon Zeusnek s a többi olympi karoknak.“

Szólott. Arete a szolgálókra parancsolt,
 Egy nagy hárambot tűz mellé helyzeni mindjárt:
 Kik tüzhöz tették a fürdő lombikot egyben, 435
 És vizet öntöttek bele s fát gyújtottak alája.

Láng nyalván az edényhast, míg tartalma melegvék,
 Addig termeiből Arete egy gyönyörű szép
 Szekrényt hozva, az országos fejedelmek ajánlták
 Fényes ajándékot, mezet és aranyat bele rakta, 440
 Önmaga szép köntöst tévén hozzája s palástot;
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkal:

„Láss immár hozzá, fedelét hurkold le magad, hogy
 Kárt ne tegyen valaki utközben benne, midőn majd
 Barna hajódon kellemetes szenderbe merültél.“ 445

Hallván e szavakat nagyságos bajnok Odysseus,
 A fedelet ráilleszté, s kötelén hamar elmés
 Hurkot tett, mire hajdaniban bölcs Kírke tanítá.
 Egyszersmind a sáfárné meghíta fürödni

Tiszta medencében: ki örömmel látta ma ismét 450
 A hév fürdőt, mit régóta nem élvezte immár,
 M'óta bucsút vett istennő szépfürtü Kalypso
 Házától; hol mint istennek járt ki gyakorta.

Hogy megfürdették s kenetezték üdvös olajjal
 A szobanők, s köntöst öltettek véle s palástot, 455
 Tiszta medencéből fellépvn a borozókhoz
 Csatlakozék. Ezalatt szépséggel az istenek által
 Áldott Nausikaa, küszöbénél a palotának
 Állván, bámulatos szemmel nézdelte Odysseust.

És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékben: 460

„Üdv veled, oh vendég; jusson házadban eszedbe
 Néha, hogy életedért nekem vagy először adósom!“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Nausikaa, kegyes Alkinoos szép gyermeke, vajha
 Úgy engedje Zeüs, Herának mennyei férje, 465

Hogy haza juthassak s meglássam ama napot egyszer:
 Oh akkor téged mint istent áldani foglak
 Szüntelenül országomban! mert életet adtál.“

Szólt, s kegyes Alkinoos mellett elfoglala egy trónt.
 Már adagot részelték azok s borokat keverének: 470

Elközelített most a hirnők, hozva magával
 Demodokos, népek kedvencét; és leülte
 A lakomárok közt, magas oszlopszatra nyugasztván.
 S mond a hirnökköz tervekben gazdag Odysseus,
 Egy darabot szelvén húsából a fogas állat 475
 Hátának, melyen rezgett a gyenge szalonna:

„Hirnők, vidd e húsadagot, hadd költse el egyben,
 Demodokosnak; kit szomorú létemre köszöntök.
 Mert az egész embernem előtt tisztelve becsülve
 Vannak az éneklők; miután a musa tanítá 480
 Bennöket, és mindig kedvelte az énekes osztályt.“

Vitte szavára legott a hirnők, s Demodokosnak
 Általad; ki kezébe vevén megörült vala néki.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Végre midőn éhők csilapult és szomjok elalvék, 485
 Szólitá meg Demodokost tervgazdag Odysseus:

„Demodokos, nincsen kit nálad többre becsüljek;
 Tégedet a musák Zeus lányai, avvagy Apollon
 Oktata: olly helyesen dallod meg ama tetemes bajt,
 Mellyet az Argosiak mind vettek mind pedig adtak, 490
 Mintha jelentél vagy hallottad volna jelentől!
 Nossza eredj által, s fa lovoknak gépezetéről
 Zengj immár, mellyet Pallasszal Epeios alakzott,
 S jámbor Odysseus emberrel megtömve beszerzett
 Fellegvárba; kik eldöntötték Troja magas várt. 495
 Ha ezt is helyesen végig sorolandod előttem,
 Én az egész földön ki fogom hirdetni, miképen
 Néked az égi karok százszor szép éneket adtak.“

Szólott. Istentől ihletten kezde amaz rá,
 Attol fogva midőn egyebek már deszka hajóra 500
 Kelve megindultak haza, sátoraikba kanócot
 Vetvén; más Danaok pedig elves Odysseus ural

Trojaiak piacán a ló pohos öbliben ültek,
 Mit maga vontata fel fellegvárába az ország.
 Mig ez imitt állott, a környüle ácsorogó nép 505
 Nézete hárommá alakult a zagyva tanácsban:
 Avvagy szétapritani irgalmatlanul a fát,
 Vagy letaszítani a meredek hegyfőre kivonva,
 Vagy pedig áldozatul ott hagyni az égi karoknak.
 A legutóbbi tanácsnak kelle megállnia végre; 510
 Mert akkor vala sors elvesznie Troja vitézlő
 Népének, ha lovat fogad a városba, hol Argos
 Jobbjai rekkennek, vésztervesek Ilion ellen.
 Zengte, miként dulták fel Akhivok gyermeki vassal
 A várost, kiomolván a nagybélü fa lóbol. 515
 Mást másutt mondott vérengzeni Troja körében,
 Ámde Odysseust Deiphobos házára törette
 Háborus Aresként, s vele szög Menelaos Atridest:
 Hol legretteneteseb viadalt mondotta vivottnak,
 És győztesnek utóbb is Pallas Athene hírével. 520
 Imigy zenge dicső dalnok; mialatt nagy Odysseus
 Ott epedett, könnyek nedvezvén titkosan arcát.
 Mint hív nő kesereg szeretett férjére borulva,
 Ki a város alatt és népe szemében az átkok
 Napját hőlgye s gyermekitől háritva esett el; 525
 És mig ez a válón s vergődön csüggve szemével
 Környülömölten jajgat azon, hátula viszontag
 Vállait és hátát amazok döngetni kegyetlen
 Vassal nem szünnvén rabság szakmáira hajtják;
 S a nő arculatát szánandón veszti el a kín: 530
 Ollyan szánandó könyeket hullajta Odysseus.
 Minden mások előtt sikerült titkolnia búját,
 Csak maga nemzetes Alkinoos sejtette, mi történt,
 Ott ülven közelében s felsóhajtani hallván;
 S egyszeriben felemelve szavát mondotta középre: 535
 „Halljunk szót, phaeak ország kara rendei, tőlem!
 Demodokos zengő lantját szüntesse meg immár,
 Mert nem szolgál mindegyikünk örömére dalával.
 M'óta folyik vacsoránk s a dalnok zengeni kezdett,

Vendégünk ezalatt meg nem szűnt elkeseredve 540
 Sirni; talán valamelly búbánat terheli szívét!
 Hagyja tehát ez el azt, hogy mind valamennyen örüljünk,
 Vendég és gazdák; a mint hogy jobban is illik:
 Mert hiszen a kedves vendégért vannak ezek mind,
 Búcsú és adomány, mit néki szeretve ajánlunk. 545
 Testvért lát vendégül és könnyörögni jövőben
 Férfi, kinek szívét érzés szikrája feszíti.
 S hát te se titkold el tőlünk fortélyosan, a mit
 Kérdeni ohajtok; sokkal jobb szólani nyíltan.
 Mondd meg azért nevedet, hogy hitak szüleid és más 550
 Mind országodban, mind annak környüle élők.
 Nincs ugyanis, teljességgel nincs névtelen ember
 A földön, ki világot lát, sem gyáva sem elmés,
 De a mint született nemzői kinekkinek adtak.
 Mondd meg földedet, a népet s lakvárosodat, hogy 555
 Elszállítsanak elmésen célozva hajóim.
 Mert a phaeaknak nincsen kormányosa szintugy,
 Mint nincsen kormányja, miként a többi hajónál;
 De magok értik ezek mit ohajt és gondol az ember,
 Tudják minden nép országát és buzatermő 560
 Földeit; a tengert legiramvább szeldesik által
 Kődbe s homályok alá burkoltan; károsodástól
 Vagy lefenekléstől sincsen mit féltetni őket.
 Azt hallottam azonban atyámtól Nausithoostól
 Hajdaniban, ki Poseidonnak haragudni beszélé 565
 Ránk istenségét, mivel elhordunk haza kitkit
 Sértelenül: hogy utóbb e népnek visszaevadzó
 Búcsuhajóját elvesztendi az ég színü tenger
 Hátán, s a várost bé fogja borítani hegygyel.
 Így szólott az öreg: mit hajtson végre az isten, 570
 Vagy hárítson el, a mint szent tetszése akarja.
 Csak te soroljad elem és szólj őszinte ajakkal,
 Merre bolyongottál, mi halandók földre vittek
 Útaid; ímezeket magokat népes honaikkal
 Együtt, kik szilaj és igazatlan durva halandók, 575
 Kik vendégszeretők ellenben s istencs éltek.

Szólj, mit epedsz és sirsz olyan keseregve, ha Troját,
 A Danaok s Argivok ügyét említeni hallod.
 Istenek engedték és mérték e veszedelmet
 Föld népére, hogy a maradéknak is éneke légyen. 580
 Nem valamely rokonod hullott el Troja alatt, jó
 Vöd vagy kedves ipad, mint kik leg is érdekesebbek
 Szívünknek vérség s a családi viszonynak utána?
 Avvagy tán egyik és másik kedvedben igen jól
 Jární tudó társad? Mert vérnél férfi mivel sem 585
 Rosszabb, a ki barát s mellette becsületes ember.“

KILENCEDIK ÉNEK.

A Kikonok hona, Lotophagok csudaétele; kyklops.

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
 Vajmi nagyon gyönyörűséges hallgatni egy olyan
 Énekelőt, mint e dalban halhatlanok ikre!
 Kellemesebb dolgot legalább én nem tudok annál, 5
 Mint ha egész nép országos vigalomban időzhet,
 A palotában sorraülő vendégek erényző
 Lántost hallgatnak; mialatt megrakva kalácscsal
 S hússal az asztalok, és kanecából bort meregetvén
 Elhordozza s betölt a pohárnok serlegeikbe. 10
 Ez legkellemesebb életnek látszik előttem.
 Ámde neked tetszik szomorú történeteimről
 Kérdezkedni, talán hogy még keserűbben epedjek!
 Mit mondjak legelőbb, mit azontul, mit legutószor?
 Oh mert sok búval láttak meg az istenek engem! 15
 Elmondom legelőre nevem, hadd tudja meg itt is
 Mindegyitek, s ha utóbb elmúlnak rólam az átkok

Napjai, vendégtek legyek, ámbár messzire lakva.

- Laertesfi Odysseus létezem, a cseleimről
 Annyira emlegetett, hogy felhat hírem az éig; 20
 És szellős Ithakán lakozom, hol Neritos erdős
 Rengeteg áll feltűnőleg; körülötte pedig sok
 Egymással szomszéd szigetek meglepve lakostol,
 Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthos.
 Ő legfőntebben fekszik lelapultan az éjszak 25
 Tája felé, míg azok kelet és a napra hajolnak;
 Zordon, azonban erős fiutermő, mellynek eziglen
 Földénél szebbet soha sem szemléltem utamban.
 Már pedig elzárolt amaz istenrangu Kalypso
 Boltozatos barlangjában, férjéül ohajtva; 30
 Így lemarasztalt házánál fortélyosan engem
 Aeai Kirke is ekképen, férjéül ohajtva:
 Ámde az én szívemet soha sem bájolta szerelmök.
 Ennyire honja s szüléi felett nincs semmi szerelmesb
 Férfiúnak, bármelly dús, gazdag házban időzzön 35
 Más országokban, ha szüléit látnia tiltva!
 De most hadd mondok boldogtalan útat el már,
 Mellyet Troja alól indultnak mért ki nekem Zeus.
 Ilion aljáról Kikonokhoz hajta el a szél
 Ismar város alá, mellyet feldulva kirablék; 40
 Honnan hölgyeket és sok kincset nyerve megosztók
 Egymással, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
 Én azután hamar elmenetelt sürgettem az ország
 Partjairol, de az esztelenek szavaimra nem álltak;
 Sőt sok bort költöttek el, számos juhot öltek 45
 A tenger partsága felett, és sok szilaj ökröt.
 A menekült Kikonok meg egyéb Kikonokhoz iramván
 Összekiáltozták szomszédikat, a kik erősek
 S számtalanul vannak, tudományosak emberek ellen
 Lóról is gyalog is, ha úgy esnék, megverekedni. 50
 Jöttek, mint falevél és mint kikeletkori bimbók,
 Reggel: előttünk álla tehát a mennyei súlyos
 Ítélet, miszerint nyomorún megverve lakolnánk.
 Sürge hajóinknál viadalba ereszkedik a két

Ellenfél; rezegett dárdával lödözik egymást. 55

Mig reggel vala és a szent nap termete megnőtt,
Addig visszaverők noha többen voltakat állva;
De miután tulokoldásig vándorla keresztül,
Itt az akhiv seregek Kikonoktól megfutamának.
Hat sarvas bajtárs maradott valamennyi hajónkrol 60
Halva; mi ellenben menekedtünk vérszből ezúttal.

Innen odább evezénk, szívünkben búsan epedvén
Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
Utra nem indulának azonban evicke hajóim,
Mig háromszorosan nem üvöltök sorra nevökröl 65
Jó feleinket, kik megölettenek a Kikonoktól.

Fergeteges boreast keltett fellegtoroló Zeus
Gyárműveinkre; befellegzett mind légszinü tengert,
Mind száraz földet: komor éjszaka dőlt le az égről.
Itt rézsutt kapatának ezek, s a szél dühe három 70

Négy darabokra hasított szét valamennyi vitorlát;
Mellyeket elmerüléstől félvén rendre beszedtünk,
S uszka hajóinkkal szárazra evezni törekvénk:
Hol két éjszaka és napon által vesztegelénk volt 75
Húzamosan, bágy és bűtol legyalázva szívünkben.

Hogy pedig a szépüstökü reg harmadszor elétünt,
Árbocokat rakdosva s fehér lobogókat ezekre,
Felhágánk; azokat szellő s kormányos irányzák.
S már épenséggel megtértem volna hazámba,
Ámde Maleánál, mikor elkanyarulni akartam, 80
Hullám és boreas elsodra Kythera szigettől!

Innen fogva kilenc nap üzött a szőke halasban
Háborgó szélvész; tizedikkor végre kiszállánk
Lotophagok földén, kiknek táplája virágos.
Itt kikelénk szárazra, s vizet mertünk vala; társim 85
Ennekutána hajóinknál lakomához ülének.

A mint éhünk megcsilapult s elhallgata szomjunk,
Jó bajtársimat elküldöttem kémekül, egy pár
Férfit választván, hozzájok hírnököt adva
Harmadikul, kitanulni, mi nép él benne kenyérrel. 90
Iziben elmenvén a Lotophagokra találtak.

Ám a Lotophagok nem fogtak véteni semmit
 Társinknak, de legott lotost halmoztak eléjek.
 S ím, ki evé a lotosnak mézízü gyümölcsét,
 Már többé nem akart sem híreket adni se vissza 90
 Jöni, hanem lotost lakomázván Lotophagoknak
 Lenni örökké földiek, elbúcsuzva honától.
 Én a sírókat csak visszavezettem erővel,
 És lekötém az evicke hajók padjának alatta;
 Többi szerelmes társaimat pedig egyszeriben be 100
 Szállni parancsoltam, netalán valamellyik azokból
 Lotosevés mellett honjába sietni feledjen.
 Rendre behágdostak, s révészpadaikra leülvén
 A légszínü halast páholva serényen eveztek.
 Így evezénk immáron odább bússzívüleg innen. 105
 Büszke, jogatlan kyklopsok földére jutánk, kik
 Istenségre hagyatkozván nem szántanak és nem
 Ültetnek csemetét önnön kezeikkel; azonban
 Szántatlan s bevetetlenül is nagyon áldva tenyészik
 A buza s árpa kalász és szőlő, melly zamatos bort 110
 Adni szokott, táplálva Zeüs langy permetegétől.
 Semmi tanácsgyűléseik és törvényeik: ők csak
 A magas ormozatú bércek tetejébe vaklandos
 Barlangban laknak, kiki önnön magzati s nője
 Házi birája; ezen kívül egymásra se gondjok. 115
 Egy kisdud szigetekcske terül kikötőjök előtt el
 A kyklopsoknak, sem messzire sem közel; ennek
 Rengetegében vad zergék sokasága cikázik
 Kedvire: mert embernyomok el nem ijesztetik, és nem
 Járja vadászság, melly a szálás rengetegekben 120
 Ögyelgvén tetemes bajjal vergődik alá s fel.
 Nem lepi nyáj vagy szegdeli azt földműves ekével,
 De bevetetlenül és szántatlanul állva halandó
 Polgárság nélkül, mekegő kecskéknak ad almot.
 Mert a kyklopsnak nincsen pirosarcu hajója, 125
 A mint gyárnoka sincs, ki talán számokra vitorlás
 Deszka hajót építene, melly eljárna vidéki
 Országokba velek, valamint a többi halandó

Emberek egymáshoz bizodalmasan általeveznek;
 Kiktől e sziget is mívelést kaphatna sikerrel. 130
 Nem meddő ugyanis, de igen megtermene mindent;
 Tudnillik puha és nedves rétségei vannak
 Parthosszant; igazán örökös borkutja lehetne;
 Szántani porhó telke felett mély gabna tenyésznek
 Évről évre, kövér lévén televénye csudásan. 135
 Célszerű révhelye van, mellyben sükségtelen a tares,
 Vagy horgonyzani vagy kialatságolni; de addig
 Vesztegel a jövevény, miglen révészai kedve
 Tartja s evedzéshez kívánt szélleblek ocsódnak.
 Révfőnél pedig egy barlang rejtélyiből édes 140
 Viz hömpölyg, körülötte magas nyárfákkal övezten.
 Imide történt volt eleveznünk, a borus éjben
 Nyilván istentől kalaúzoltatva; miérthogy
 Nem lehetett látnunk a homályburkolta hajókon,
 S a hold sem süte, mert felhőknek leple takarta. 145
 Ekként a szigetet senkink sem látta szemével,
 Mint a partokat ostromló habtorlaszokat sem
 Sajdítók, mielőtt kiötöltek azokra hajóink.
 Hogy kiötöltek ezek, leszedénk valamennyi vitorlát,
 Annakutána kihágdostunk a partra magunk is, 150
 És elszunnyadván itt vártuk az isteni hajnalt.
 A rózsásujjú hajnalnak támadatával
 Álmélkodva bolyongvánk a népárva szigetben,
 Ime Zeüsnek nymphea leányai hegymegi zergét
 Rezzentettek elé szeretett társimnak ebédül. 155
 Egyszeriben hosszú láncsákat s horgas ivet von
 Mindegyikünk a gályákról, s háromra oszolva
 Lődöztünk; meg is álda hamar zsákmánynyal az isten.
 Száma tizenkettő vala sürgő hajómnak, ezeknek
 Mindegyikére kilenc juta, csak magaméra fogék ki 160
 Én tizet. Ekkor egész estig, mig a nap alátünt,
 Sok húst s édes bort lakomázván üldögelénk: mert
 Még a barnapiros nem volt kiapadva hajónkból,
 Sőt tartott, miután sok korsókat tele mérénk
 Véle, hogy a Kikonok fő városa megdöle nekünk. 165

Itt a kyklopsok közel országába kinézénk;
 Sejtők füsteiket, magokat s kecskéiket hallók.
 Végre hogy a nap elalkonyodott és rája setét lett,
 A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk;
 Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével, 170
 Összehíván bajtársaimat mondtam előttök:

„Kedves bajtársim, ti maradjatok itt egyetemben;
 Én pedig általevezve hajóm és en feleimmal
 Megtudom, e földön milly nemzet tartja lakását;
 Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e, 175
 Vagy vendégszeretők és ismerik ők is az istent.“

Igy végezve hajóra kelek, beparancsolom abba
 Hü bajtársaimat, s hogy tarcsákat oldjanak egyben.
 Ők szaporán beteremtének, és padaikra leülvén
 A légszínü halast páholva serényen eveztek. 180
 A mint áthajtánk a legközelebbi vidékhez,
 Ennek szélsőjén beborostyánózva temerdek
 Barlangot látánk tenger közelében, ahol sok
 Kecskék és juhok almozta; körülötte pediglen
 Csárda magaslott nagy faragott kövezetből emelve, 185
 Hosszu fenyűfából s terepélyes bérci cserekből.
 Itt egy férfi honolt, rémszörnyeteg, a ki juhnyáját
 Elkülönödvé magán őrzé, soha sem közelítve
 Többi közé, de magányt bűván lelketlenül érzett:
 Borzasztó csuda, és épen nem bűzakenyéren 190
 Élő férfiúnak, hanem olly vadon és sűrű erdős
 Hegyszakadéknak mása, ki elridegedve külön pang:

Ekkor igen szeretett társinra parancsolok, üljön
 Helyben együtt a többi, s vigyázza evicke hajónkat;
 Én pedig a legerősb daliákból véve tizenkét 195
 Legjobbat mellém, indulék, kecske csobányban
 Barnapiros borral. Maron, Euanthes fia, adta,
 Papja Apollonnak, kit az Ismar városa tisztelt;
 Minthogy gyermekes és hölgyestül meg vala tőlünk
 Kíméltelve, Apollon szent és fás ligetében 200
 Lakván. Ez nekem szépséges ajándokot, ugymint
 Hét talentomokat tisztádon aranyban, ajánlott;

Ennekutána egészen ezüsből serleget; aztán
 Borral mére tizenkét tömlőt, jó merevénnyel
 És édes-, zamatossal szíinig: mellyről aziglan 205
 Nem tudá házánál szolgáló sem pedig apród
 Semmit, egyéb a sáfárné, maga és felesége.
 A ki ezen bornak méznedvét inni akarja,
 Egy poharat töltvén hozzá húszannyi vizet tesz;
 És gyönyörűséges jó illat párolog, el sem 210
 Birja szakasztani ajkaitól egykönnyen az ember.
 Ezzel vittem el egy nagy tömlőt teljesen, étket
 Szinte rakék az iszákba: mivel gondoltam előre,
 Megrohan engemet a nagy erővel marcona, épen
 Semmi jogot s törvényt nem néző szörnyü vad ember. 215

Egyszeriben bebuvánk az odús barlangba; magát nem
 Leltük hon, mivel a legelőn őrizte juhnyáját.
 Hogy bejutottunk, mindeneket szemlélni siettünk.
 Filkék túróval rakvák állottanak; almok
 Nyögtek bárányok s gödölyékkel, szétrekeszelve 220
 Léven egymástól az öregje meg apraja szintűgy
 Mint a közép marhák; tele úszott végre savóval
 Sajtár s dézsa edény, mellyekbe lefejte fejőseit.
 Itt bajtársaimék nekem esvén kértek esennen,
 Sajtót véve legott kisietni, s hajónkra terelvén 225
 A bárányokat és gödölyéket az odvas alomból,
 Egyszeriben elevezni megint a szőke halasra.
 Én pedig — ámbár jobb lett volna — szavokra nem álltam,
 Hogy mind látnám őt mind némi ajándokot adna.
 Megtérése ugyan nem lett feleimre nagy áldás. 230

Hát tüzet élesztvén áldoztunk; annakutána
 Sajtjaihoz nyulván ettünk, és rája lakában
 Veszteg várakozánk. Haza hajtott végre, iromba
 Rőzsenyalábbal, hogy vacsoránál lenne tüzelni.
 Szörnyü robajjal dobta setét barlangja előtt le. 235
 Megrettenve mi a hátsó szegeletbe vonultunk.
 Ő hizott nyáját beterelte az öblös üregbe,
 Mind valamennyi fejöst, hímét kívülölte marasztván,
 A kosok és bakokat magas udvara kerteletében.

- Kapta fel ekkoron és rátette az éktelenül nagy 240
 Zársziclát; mit négykerekű, jógyáru huszonkét
 Társzeker el nem bírta, nem is mozdítta helyéből:
 Ollyan iromba követ helyezett ajtóul az odvra.
 Erre leülvén fejte juhát s mekegő kecskéit
 Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve. 245
 És felerészét egyszeriben megalatva tejének,
 Ezt fűzött kosarakba lerakta, felét pedig öblös
 Házi edényekben eltette, hogy innivalóul
 Szolgáljon lakomájánál s vacsoráira légyen.
 A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor 250
 Már tüzet élesztett, s meglátván kérdeze minket:
 „Nos jövevények, kik s kik vagytok? honnan eveztek?
 Kalmárkodva-e, vagy csak amúgy vaktában alá s fel
 Bolygotok a halason, mint tengerháti zsványok,
 Kik magok éltével játszván más vesztre törnek?“ 255
 Imigyen szólt; a mi szívünk pedig el leve halva
 Mind borzasztó hangja felett mind szörnyű magára.
 Mindazonáltal így is mondtam néki viszonttag:
 „Mi a Trojától eltévedt útas Akhivok
 Ága vagyunk, kiket édes hazánk földére dagályos 260
 Tengereken bujdosunkban mindennemű szélvész
 Tévtúakra vetett, úgy akarván Zeus atya mennyben.
 Atrides Agamemnonnak hadi népe dicsekszünk
 Lenni, ki a nap alatt leghíresb férfi ma; ollyan
 Várost dúla fel és sok népet veszte ki. És most 265
 Térded elé könyörögve esünk, ha lakodba jövöknek
 Némi kegyes szállást, vagy szíves ajándokul ollyas
 Holmit is adnál, mit vendégnek ajánlani törvény.
 Csak féld, jámbor, az isteneket; védenceid esdünk!
 Védenc és utasért boszut áll vendégfogadó Zeus, 270
 A ki szerény vendégekkel mindenha velek jár.“
 Így szóltam; hanem ő szavaimra kegyetlenül imigy:
 „Vándor, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
 Hogy nekem isteni tiszteletet s félelmet ajánlasz!
 Mert hiszen a kyklops nem hajt ám mennyei Zeusszel, 275
 Sem más boldoggal, náloknál sokkal erősebb;

S én se neked se barátidnak nem kedvezek épen
Csak Zeus kedveiért, ha magamnak tetszeni nem fog.
Inkább monddsa, hová horgonyzottad ki hajódat,
Ott a végeken avvagy tán közelebb, hadd lássam.“ 280

Szóla kísértve; tapasztaltat meg nem csala engem,
És mondtam néki viszont fortélyos igékkel:

„A mi hajónkat széttördelte Poseidon ur isten
Országtok tulsó szélén, szikláihoz ütve
A foknak, hova tengerről a szélvihar üz; 285
Én pedig a vérszből hozzád menekültem ezekkel.“

Mondék: szólt se beszélt többé a szörnyeteg ember,
De felugorva kezét szeretett társimra vetette,
S összeragadván kettőt mint ebkölykeket egyben
Földhöz üt; velejük földet nyirkozva kiloccsant. 290

És felkoncolván vacsorát kotyvaszta belőlök;
S ette, miképen bérctáplálta serényes oroszlán,
Semmi velős csontot nem hagyván, és belet és húst.
Mi sírván emelők kezeinket olympi Zeüshez
Szörnyü dolog láttára; hanem nem volt hova lennünk. 295

Vége midőn tetemes belét a szörnyeteg állat
Megtölté emberhússal, s édes tejet itt rá,
Nyája között elnyujtózék a széles üregben.
Én haladék nélkül el voltam rája tökéelve,
Megközelíteni, s combtól élesvasu fegyvert 300

Rántva galád mellét átverni, holott recehártya
Környezi a májat; hanem egy más eszme letiltott:
Mert mi is ott fogtunk megromlani szörnyü halállal,
El nem lökhetvén a sziklát emberi kézzel
A magas ajtórol, melylyel bécsukta lakását. 305

Illy epedésekben vártuk fel az isteni hajnalt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Nagy tüzet élesztvén ismét megfejte bozontos
Nyáját rende szerint, az aprókat alájok eresztve
A mint elvégzé sietőleg dolgait, ekkor 310

Reggeli étke gyanánt ismét felmarkola kettőt.
Reggelizése után nyáját kiterelte legelni,
Könnyeden elkapván a roppant zárkövet, aztán

Ismét visszatevén, valamint egy puzdra földőjét.

Kyklopsunk juhait csörtetve terelte ki a hegy 315

Háta fölé; hanem én cselet örvényezve magamban

Bent maradék, ha boszút s dicset adna felette Athene.

Ez látszott legcélszerűebb eszmének előttem.

Kyklops ólában feküdt tudnillik egy izmos

Nyerses olajfa kolonc, melyet kiszakíta, hogy aszván 320

Hordozhassa: mi ezt olyanformának arányzók,

Mint magas árbocfát valamely nagy húszevező

Málhahajón, a mely végetlen tengeren átfut;

Illy hosszú vala és olly vastagságu szemekre.

Én ebből melléállván elvágтам egy ölnyt 325

S társim elébe tévén meg hagytam hántani gyorsan.

Hogy kiegyengették azok, én kis végehez állván

Meghegyezém; felemelve az izzó tűzbe megedztem;

Aztán eltakarám a juhtrágyának alája,

Melly az üregben vastagon elteregelve hevert volt. 330

Sorsot vettettem már most bajtársaim által,

Ha ki velem vállalkoznék az olajfa gerendát

Felfogván, az elalvónak belesütni szemébe.

Ép ők váltanak el, kiket én leghöbben ohajté,

Négyen; ezek közzé ötödikként enmagam álltam. 335

Este felé megjött gyapjas nyájával: azonnal

Széles barlangjába csadarta együl egyig a szép

Barmokat; el sem zárt semmit vaklandos üreből,

Vagy valamit sejdítve avagy mert isten akarta.

És hogy visszatevé magasan felemelve az odvzárt, 340

Egybe leülván fejte juhát s mekegő kecskéit

Annak rende szerint, az aprókat alájok eresztve.

Hogy pedig elvégzé sietőleg dolgait, ekkor

Esti ebéde gyanánt ismét felmarkola kettőt.

Most közelebb járulván a kyklophoz, imígyen 345

Szólék én hozzá, kancsómban barnapirossal:

„Ettél emberhúst, oh kyklops; nossza ígyál rá

Bort, hogy megtudjad minemű ital is vala velünk

Barna hajónkon; imezt kóstolnod hoztam el onnan,

Ha kegyesen haza szállítnál; de te módtalan örvöngsz! 350

Szörnyü teremtés, hát mi halandó jőjön ezentul
Házadhoz, ha velünk ilyen nem helyre cselekszel?“

Mondottam: fogadá, s kiüríté kelyhemet egyszer;
S mert jóízűn esett, ismételt a merevényből:

„Adjsa belőle ugyan, s most mindjárt mondd meg előttem 355
Szép nevedet, hogy ajándékot kapj, melyre sovárogsz.
Hisz terem életadó föld a kyklopsnak is édes
És zamatos borokat, ha Kronion esője növeszti;
Hah de az tietek nektar s ambrosia féle!“

Szólott; én örömetst szolgálék nékie ujra. 360
Háromszor nyujték, háromszor ivá ki bolondul.
Végre midőn a barnapiros kyklopsom agyába
Felhata már, ezekül hizelegtem nékie szendén:

„Kyklops, szép nevemet tetszett volt kérdened? Oh én
Elmondom, de megadd az ígérted ajándokot aztán; 365
Senky az én nevem, és mindnyájan Senkynek hínak
Engem, atyám és édes anyám, s valamennyi barátim.“

Mondottam; hanem ő szavaimra kegyetlenül ekkor:
„Én Senkyt bajtársai közt legutószor eszem meg,
A többit hamarabb; ez lesz neked itt az ajándék.“ 370

Szóla, s ledőlve hanyatt elhenterül; ennekutána
Igy feküdt vastag ferdített nyakkal, az álom
Rajta erőt vévén; borital tódúla ki száján
S emberhús falatok; nagyokat böffente koronként.

Erre zsarátnag alá tolom én az olajfa dorongot 375
Megtüzesedni, barátaimat pedig emberül intém

Merni, nehogy félvén majd cserben hagyjanak engem.
A mint nyerses olajfa rudunk lobbot vala mármár
Tűznek alatta vetendő és félelmesen izzott;
Én azt a tűzből közelébe vivém neki, négy hű 380

Bajtárstol környezve: az isten lelket adott volt.
Emberim a végén hegyezett nagy olajfa koloncot
Fogva, szemébe tolák; én meg belecsimpajkodva
Fent, csavarám. Valamint mikor ács a fúruval által

Furja hajófáit, s szíjjal tekerítik alulról 385
Mások kétfelül, és a fúru szünetlen odább tör:
Akként forgattuk mi szemében neki az izzó

Fát; melyet habosan fecskende köröskörül a vér.
 Elperzselte szemölteit és pillái egészét
 A tűzgőz; recsegett a rúd hegye szemgyökerében. 390
 Mint siseregni szokott gyaluvas vagy nagyszerű fejsze,
 Melyet friss víznek közepébe megedzeni hajtott
 Férfi kovácsa, mi a vasban legtöbbet erősít:
 Ugy sustorgta körül szeme a nagy olajfa dorongot.
 Rettenetesen jajdult; dörgött bele körben az odvür. 395
 Mi megijedten szertefutánk: amaz a tetemes fa
 Vérről fertelmes hosszát kicsavarva szeméből,
 Dermesztő fájdalmában eldobta magától;
 És kyclopsok után ordított, kik körülötte
 A szellős bércormoknak barlangiban éltek. 400
 Hallva ezek szavait mások máshonnan igetve
 Jöttek, és kérdék odvát körülállva mi lelte:
 „Nos Polypheme, mi baj, hogy imígy ordítasz az éjjel
 Ambrosiás csendén, szemeinkből elűzve az álmot?
 Nem nyájadnak esett elhajtani némi halandó? 405
 Avvagy orozva talán, vagy erővel tégedet öl meg?”
 Kiknek erős Polyphemos imígy szavaikra belülről:
 „Senki orozva, nem öl meg erővel, társaim, engem!”
 Válaszolának azok neki röpke szavakban ezekre:
 „Minthogy senki veled, ki megölne magányodon, isten 410
 Adta betegségtől lehetetlen futni; azonban
 Csak te imádkozzál kékfürtű Poseidon atyádnak.”
 Szóltanak elmenet. Ám örvendett bennem a lélek,
 Hogy sikerüle az álnév és rászédte tanácsom.
 Most a nyögve nyögő kyclops és kinba vajúdo, 415
 Megtapogatóván a zárkót elemelte nyitárol,
 És a küszöbre leült kezeit kétrészre kinyújtva,
 Ha toluló juha közt valakit meg tudna ragadni:
 Olyan egészen ügyetlennek gondolt vala engem.
 Én meg azon jártattam eszem, mitevő legyek immár, 420
 Hogy magamat társimmal együtt a szörnyű haláltól
 Megszabadíthatnám. Minden cselet s terveket össze
 Hányék; mert élet vala szóban s nagy vita körzött.
 Végre is ez tetszett legegyszerűbbnek előltem.

Nagyra hizott, gyapjúbojtos kosok álltanak ottben, 425
 Szép és természetes, közepén az ibolyszínű nyájnak:
 Összefűzém ezeket hajlékony ama szíronyokkal,
 Mellyeken ő fekvék a szörnnyeteg emberi állat,
 Hármasan: egy férfit hordott valamennyi középső,
 Ketteje halkal ballagván kétrésről ovásul. 430

Minden egy egy férfit három juh vün. Én pedig, egy kos
 Volt a többi között, nálok páratlanul izmosb;
 Hátán kapva meg ezt fürtös potrohának alája
 Nyujtózám: és most kezeimmal ritka tökélyű
 Bundájába fogózáván csüggtem béketűrőleg. 435
 Így várók sohajok közt a szép hajnal eredtét.

Végre hogy a hajnal feltetszett rózsakezével,
 Most immár legelőre omolt a himnemű csorda;
 Ámde az ellők ott bőgöttek mind az alomban
 Duzzadt tölgyeiktől. A kínos gazda egyenként 440
 Megtapogatóván a hátát egyenest kiszaguldó
 Barmainak, nem vette fel azt faragatlan eszével,
 Hogy bendők alatt fekszik lekötözve az ember!
 Hímei legvégén a kos tágult ki utolsó,
 Gyapjával terhelt s vélem sok gondolatúval. 445
 És simogatván ezt szólítá meg Polyphemos:

„Drága kosom, hogyhogy legutolsó mégy ki ma többi
 Társid után? Ezelőtt nem volt maradozni szokásod,
 Sőt legelőször évéd a rétnek gyenge virányit,
 Nagylépésű vezér; te jutottál vízre is első, 450
 Este is elsőben törekedtél almi rekeszbe
 Érne: ma ellenben leghátul! Nemde szeméért
 Búsulsz gazdádnak? mellyet rossz férfiu tolt ki
 Mirigy társaival, megrontván borral eszemben,
 Senky; de a kit még nem vélek lenni szabadnak. 455
 Bár velem éreznél és emberszózatú volnál,
 Megmondhatni, hová bútt el haragomnak előle!
 Mert hiszen e kövön összeszakultnak idestova fogna
 Széltöccsanni velője; mi tán felüditene kínos
 Búmban, mellyet Senky hozott, a semmirekellő! 460

Imigy szólva kosát kiereszté nyomban az ajtón.

A barlang s baromakloktól távolka haladvánk,
 Elsőben magamat, majd társimat oldtam el. Ekkor
 A hízott lábas marhát haladéktalan, útát
 Vesztve gyakorta velek, hajtók: míg parti hajónkhoz 465
 Érkeztünk; hol bajtársink mindnyájan örömmel
 Láttanak üdvözetek, többinken epedten epedvén.
 Én intvén szempillámmal tiltottam őket
 Sirni egyéenként, inkább sürgetve, hajóra
 Üzni fel a marhát s elevezni az őszhabu nedven. 470
 Egyszeriben bekelének azok s padaikra leültek,
 S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.
 Végül annyira távozvánk, a mennyire fenszó
 Elszolgál, mondék kyklophoz gúnyos igéekkel:
 „Kyklops, úgy-e bizony nem egészen erőtelen ember 475
 Társait etted erőhatalommal meg vak odúdban!
 Meglehetősen forrának torkodra kegyetlen
 Csínaid, ádáz, hogy nem féltél felfalatozni
 Házaid vendégit! Megverték az istenek és Zeus!“
 Mondottam; szavaimra nagyobb bosszúra fakadván, 480
 Egy roppant hegynék tetejét lerepesztve, dobott az:
 Ám kékarcu hajóm közelében elülről esett le,
 Némi hiány nélkül a kormányisélet ütendő.
 A lezuhant kötől a tenger zajlani lódult,
 S visszafelé emelék rengő hullámi hajómat 485
 A tengersikrol; mármár szárazra vetették.
 Én pedig egy hosszú csákyát markolva kezembe,
 Visszataszítottam; s társimra parancsolok intve
 Fömmel, evedzőhöz látnának, hogy menekedjünk
 Vész torkából. Azok nekidölvén gyorsan eveztek. 490
 Annakutána viszont, hogy már két annyira járánk,
 Szót emelék a kyklophoz; nekem esve azonban
 Jobbról és balról feleim csiggattanak engem:
 „Mért keresed, pajzán, ingerleni a fene embert?
 Szikladobásával most is majd partra vetette 495
 Vissza hajónkat, hol gonoszul megromlani vélénk.
 Ha valakit moccanni avagy szót szólani hallott
 Volna, fejünket fogta legott és gyármű hajónkat

Zúzni kövével izekre vadúl; olly messzire dobhat!”

Igy mondának ezek, de le nem szólhattanak engem, 500
Sőt ismételvén folytattam nagy haragomban:

„Oh kyklops, ha talán meg fog kérdezni halandó
Téged ez életben szomorú vakságod okáról;
Mondd el néki, szemedtől hogy dulvári Odysseus
Fosztott meg, ki derűs Ithakában tartja lakását!” 505

Szólottam; jajdúla fel ő szavaimra legottan:
„Oh jéh, márma telik be felettem az egyszeri jóslat!
Volt itt hajdaniban bizonyos szép s termetes ember,
Telemos Eurymides, ki jövődőt mondani diszlett,
S a kyklopsoknak jósván vénüle őszszé: 510

Ő meglátta nekem, hogy mindez meg lesz esendő
Rajtam utóbb, szememet megrontván némi Odysseus.
S míg én egy szép és nagy férfit vártam örökké
Házamhoz, ki erővel lesz felővezve nemében;
Most ime egy hitván és gyáva sehonnai fosztott 515
Végre szememtől meg, miután leigáza borával!
De jer Odysseus, hogy megvendégeljelek, aztán
Meg rázföldi Poseidontól honnodba szerencsés
Útat imádkozzam számodra ki. Ő vala nemzöm;
Ő, ha akar meggyógyíthat, s nem kívül senki, 520
Sem napalatti halandó lény sem mennyei boldog.“

Igy szólt, én pedig így mondtam néki viszonttag:
„Oh bár életed és lelkedtől fosztva, hasonló
Küldhetnélek alá poklok fenekére ma téged,
Mint vakságodbol soha sem gyógyít ki Poseidon!” 525

Igy mondtam; amaz pedig így esdeklé Poseidon
Istenhez, kezeit felemelvén csillagos égre:

„Halld meg imámat kékfürtű, rázföldi Poseidon,
Jaj, ha valódi fiad vagyok, és te valóban atyám vagy,
Add hogy Laertesfi szülőföldre ne jusson, 530
A dulvári, ki szép Ithakában tartja lakását!
Vagy ha örök végzet feleit meglátnia, pompás
Termibe mennie, és szeretett földre honának;
Menjen igen későn gonoszúl, elvesztve barátit
Egy lábíg, külföldi hajón; s bajt leljen a háznál!” 535

Igy esdeklőnek bévette Poseidon imáját.
 A ki legott sokkal roppantabb szirtot emelvén,
 Megcsóválva dobá, beleköltvén minden erőjét:
 Melly kékarcu hajóm közelében hátul esett le,
 Némi hiány nélkül a kormányzélet ütendő. 540
 A lezuhant kötől a tenger zajlani lódult;
 S mostan előre vivé rengő hulláma hajónkat.

Végre hogy a szigetet közel érők, hol seregestül
 Állott többi hajónk, s körülöttek epedve ülének
 Veszteg utánunk várakozó bajtársaim; itten 545
 A partnak kiakasztottuk fővenyére hajónkat,
 És kikelénk mi is a tengernek görbe szegélyén.
 Felhajtvánk azután a kyklops nagyszerű nyáját,
 Elfelezők, hogy arányos részt ne panaszlana senki.
 A juhok elfelezése után bajtársaim engem 550
 Még fölül egy kossal becsülének; mellyet azonnal
 Mennykövező Zeusnek bégyujták tiszteletére
 Áldozatul: hanem ez nem hajtott áldozatommal,
 Sőt azt szötte, miként jusson valamennyi hajómnak
 Mind épülete mind kedveltem férfai tönkre. 555
 Ekkor egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
 Sok húst és borokat lakomázzván csendesen ültünk;
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett
 A tenger kanyarú partján nyugalomra feküdtünk.
 Jöttekor ellenben a rózsásujju koránynak 560
 Szorgalmazva parancsoltam feleimre, bekelni
 Egyszeriben, s elalatságotni evicke hajónkat.
 Ők szaporán fellépkedvén padaikra ülének;
 S rendbe helyezkedvén páholták a sima tengert.
 És így odább evezénk, szívünkben búsan epedvén 565
 Vesztt társinkon, de saját üdvünknek örülve.“

TIZEDIK ÉNEK.

Aeolos udvara és Laestrygonok és maga Kirke.

Aeolia szigetére jutánk; hol az égi karoknak
 Kedvese, Aeolos Hipponates, tartotta lakását,
 Uszkáló szigeten; mellyet mindenfelől érc fal
 Dönthetlen kara véd, és tar köszikla mered fel.
 Néki tizenkét gyermeke volt fejedelmi lakában, 5
 Mellyeknek hata lány, másik hata ifju legénység;
 Így fiu magzatának feleségekül adta leányait.
 Már ezek untalanul szeretett atyjok s kegyes anyjok
 Mellett vendégeskednek mindennemű jóban;
 Nappal az illatozó házkörnyék dörg lakomázók 10
 Ujjongásaitól, míg éjszaka rendre szemérmes
 Nőiknél hálnak remekelt és szönyeges ágyon.
 Imezek ékes városa és házába vetődénk.
 Ő álló hóig jól láta, s kikérdeze mindent
 Argosiak felől, Ilion és az Akhivok ügyében 15
 Visszafelé; kinek én mindent elejébe soroltam.
 Végre midőn elutért könyörögtem nála s bocsátást
 Kérék, meg nem vonta, hanem búcsúmon igyekezett,
 És megnyúzva kilencfű tulkot, bőrit ajánlá
 Tömlőül, mibe a szeleket beletömve lezárta: 20
 Mert ötet jelelé ki Zeüs sáfárjokul, önként
 Elesilapítani vagy feluszítani, mellyet akarna.
 Ezt lekötötte hajóm öblében fényes ezüstös
 Pórázzal, miszerint kissé se szelelne, magamnak
 Kellemetes zephyrost keltnén útamra, hogy embert 25
 S barna hajót szállítna. Hanem szent szándoka épen
 Nem sikerült, mivel önbalságunk juttata tönkre.
 Hogy mi kilenc napon és éjjel szakadatlan eveztünk,
 A tizedikre imé feltűntek drága hazámnak

Telkei; már látók kék füstait a tüzelőknek. 30
 Ekkoron édes alás lepe meg fáradtat, örökké
 A kormánylábnál munkást; mert társaimékból
 Ezt kire sem bízam, hogy előbb Ithakába mehessünk.
 De azalatt szeretett bajtársaim összesugának,
 Hogy sok arannyal ezüsttel térek vissza, temerdek 35
 Minden ajándokival kegyes Aeolos Hippotadesnek;
 És imigy szólott egyik a másakra tekintvén:
 „Oh hékám, de igen szeretett és kedves egy ember
 Ez mindenhol, akarhova, s melly országba vetődünk!
 Troja alól is sok szép kincset hoz haza immár 40
 Zsákmányul; mig mink folyvást utitársai néki,
 Illyen üres kézzel sietünk meglátni hazánkat:
 És most íme barátságból mit adott neki újra
 Aeolos! Oh jertek, nézzük meg, ugyan mi van itten!
 Mennyi ezüst meg arany lehet ebben az öblös edényben!“ 45
 Szólottak; győzött feleimnek otromba tanácsa.
 A tömlőt lefedék, és a szelek elrohanának.
 S kapva meg egyszeriben széles tengerre ragadta
 Vissza honunktól fergeteg a sírókat. Azonnal
 Felserkenve reá én azt forgattam eszemben, 50
 Vajjon alászökvén beleöljem-e lelkemet a víz
 Örvényébe, avagy szenvedjek s élve maradjak.
 Szenvedtem s maradék; de hajómon bétakarózva
 Fetrengtettem. Azok viharoktól Aeoliába
 Hurcoltattak vissza. Barátim erősen epedtek. 55
 Itt szárazra kelénk, és kutvizet inni meritvén
 Társim, az uszka hajók mellett lakomához ülének.
 A mint éhök megcsilapult és szomjokat olták,
 Én egy hirnököt és bajtársat véve magamhoz
 Felmegyek Aeolos Hippotades várába; kit édes 60
 Gyermekei és feleségével lakomázva találék.
 Házához érkezvén leülénk fényes küszöbénél
 Földre. Reám bámultak azok s kérdeztenek egyben:
 „Hogy jösz, Odysseus? melly istenség mostoha hozzád?
 Ám mi kegyelve bocsátánk el, hogy visszaevezhess 65
 Országodba, magas házadba, vagy ahova tetszik!“

Igy szólottanak ők; mire én fájdalmasan ekkor:
 „Megrontottak eszetlen társaim, és velek egy roszt
 Álom! Azonba segéljetek; oh mert módotok abban!”

Mondottam, gyengéd szókkal hizelegve előttök. 70
 Elhallgattak azok; hanem atyjok végre beszélett:

„El szigetemről, élők leggonoszabbika, rögtön;
 Mert tilos embereket befogadnom s visszamenetnem
 Országokba, kik isteneket bántottanak! El, mert
 Istentől üldözve jöveél nyilván ide vissza.” 75

Igy szólván palotájából elküldte veszéklőt.
 És így odább evezénk mélyen szivedezve magunkban.
 Férfiainkat igen bántá a súlyos evedzés,
 Minbüneink mia, nem lévén haza térni reményünk.
 Mégis hat nap dolgoztunk és éjjelen által: 80

Hetedik éjszaka tágkapuú Laestrygoniába
 Hajtottunk, Lamos országába: hol a hazahajtó
 Pásztor az elhajtóra kiált, s ez hallja amannak
 Kurjongásait. Ott két bért nyerhetne az éber
 Férfiu, ökrészül egyet és a másat ihászul; 85

Mert közelérik nap s rövid éj ösvényei egymást.
 Itt, miután kikötőbe jutánk vala, mellyet egekre
 Bámész hegy keblez mindünnen sziklakarával;
 S partfokok egymással szemközt tornyodzanak a rév
 Torkolatánál, keskeny rést engedve beútl; 90
 Ebbe hajóikkal feleim tolakodva siettek.

A gályák egymás közelébe kikötve valának
 Bent az öböl völgyén: mert hullám nem dagad itten
 Sem keveset se nagyot, de fehér csend ünnepe hallgat.
 Én kívül egymagam állapodám meg barna hajómmal, 95
 Izmos alatságát a határsziklára tekervén.

Most felrándulván meredek kémfokra megállék:
 És sem férfinak sem ökörnek míve nem ötlött
 Szembe, de csak füstöt látánk tolakodni az égnek.
 Annakutána barátaimat puhatolni eresztém, 100
 Vajjon az országon kenyeret milly emberek esznek,
 Két követet küldvén s melléjük hirnököt adván.
 Ők eleredve törött úton ballagtak, a mellyen

- Rengeteg erdőről haza fát szekerezgete a nép.
 Város alatt egy vízmérő hajadonhoz akadtak, 105
 Széphaju lányához laestrygon Antiphatesnek,
 A ki jelennen vízért járt vala Artakie fris
 Csurgónál, mellyből a város népei ittak.
 Ők mellette megálltanak, és sorjába kikérdék
 Tőle, ki a honnak fejedelme, mi népek uralják. 110
 Az szívesen kijellette nekik nemzője lakását.
 Bémenvén a mennyezetes palotába, találák
 Hölgyét, mint egy bérc; és elszörnyedtek előtte.
 Ez nemes Antiphatest mindjárt behivatta gyűlésből,
 Önnön urát; ki legott gyászvéget forrala nékik: 115
 Felkapa egy daliát s lakomát szaporáza belőle.
 Kettejük ellenben szaladással credhete vissza.
 Az lármákat ütött: mire innen is onnan is ezre
 Tódult a vérmes laestrygon népnek azonnal
 Össze, nem emberhez hanem órjasokhoz hasonló. 120
 Férfinyi sziklával hajgáltak az ormozatokrol
 Társaimékra; dühösrobaj ált be hajóikon, itten
 Emberek üttetvén agyon, ottan gálya töretvén.
 Felnyársalva vivék kelletlen ebédre halakként.
 Meddig ezek szeretett feleimnek vesztire törtek, 125
 Addig combtól én fegyvert rántva, hajómnak
 Izmos aláságát elvágván tétova nélkül
 Bajtársimra parancsoltam, látnának izében
 Szorgos evedzéshez, hogy bajbol megmenekedjünk.
 Ők neki fekvének vésztől féltőkben azonnal. 130
 Könnyen osonta hajóm tengerre ki a homorú rév
 Függő szirtja közül; amazok mind semmire mentek.
 És így odább evezénk, szívünkben búsan cpedvén
 Vesztett társinkon, de saját üdvünknek örülve.
 Aea szigetbe jövének. Itt széphaju Kirke, hatalmas 135
 Szózatot istennő tartotta világi lakását,
 Húga tudakos Aestesnek; kik az emberi nemre
 Fényt lövelő Naptol születének s Perse szerelmes
 Anyjoktól, kit is Okeanos természete magzott.
 Halkal evedzettünk be hajómen révibe a part 140

Tág kikötőjének, valamelly istentől utalva.
 Itten partra kelők két éjen s két napon által
 Vesztegelénk, bágy és bútol legyalázva felettébb.
 De miután harmadszor eredt a széphaju hajnal,
 Én dárdát fogván és éles kardot övezvén 145
 Nagy gyorsan kikapék látfokra hajombol, egy élő
 Embernek hallhatni szavát vagy sejteni művét.
 Felverekedvén a meredek kémhelyre megálltam.
 Távoli füst öltött kíváncsi szemembe hatalmas
 Kirke lakától az erdőn és sűrű berkeken által. 150
 Rögtön azon jártattam eszem, tűnődve magamban,
 Menni személyesen és a füstnek látni hazáját.
 Végre meg az tetszett legcélszerűebbnek, először
 Tengerparti hajóm mellé közelíteni, s kedves
 Társaimat megebédelvén elküldeni őket. 155
 A mint már nem messze valék az evicke hajóhoz,
 Egy kegyes istenség megszánva magányosat, horgas
 Ösvényemre derék ágasbogas erdei szarvast
 Hajta le; melly legelőjéről csermelyre szaguldott
 Inni, mivel hevesen löveték a napnak ivétől, 160
 Háta gerincének közepette találtam el épen
 A kiszökött; mellynek tulsóján tört ki az érchegy,
 És a porba lenyekkent és párája kiszállott.
 Most felhágva reá kivonám sebzett teteméből
 Fegyveremet, s letevén a földre feküdni, szironyt és 165
 Nyúlánk vesszőket szaggattam; ezekből egy ölnyi
 Kétrétű kötelet gúzsoltam hirtelen össze,
 S egybekötém vele lábait a nagytermetű vadnak.
 Így mentem nyakamon hurcolva hajónkhoz, utamban
 Dárdámmal gyámítkozván: mert nem vala vállon 170
 Egy kézzel vihető a roppant hegymegi marha.
 És lehajítva hajóm mellett, felköltöm azonnal
 Társaimat, gyengéd hangon szólítva meg őket:
 „Oh feleim, ha busúlunk sem mehetünk Aidesnek
 Országába előbb, mint eljön végzetes óránk! 175
 Jertek azért, mig ital s étel vagyon uszka hajónkon,
 Jusson az étek eszünkbe, ne is sorvaszszon az éhség.“

Igy mondtam. Azok hajolának ígémre, s legottan
 Feltakarózáván a tengerpárkányon, iszonynyal
 Nézték a szarvast; mert nagyszerű hegymegi vad volt. 180
 Annakutána, hogy a nézés szemeiknek elég lön,
 Megmosván kezöket derekas lakomákat ütöttek.
 S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
 Sok húst és borokat lakomázván vígan időzének;
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett, 185
 A tenger kanyarú szélén nyugalomra feküdtünk.
 Majd a rózsakezü hajnalnak támadatával
 Társaimat gyűlésbe híván mondtam előttök:

„Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim!
 Oh feleim, miután nem tudjuk hol kelet, éjszak, 190
 Sem hogy merre megyen nap az égről földnek alája,
 Sem hogy merre pirul; jertek, tartsunksza tanácsot,
 Ha lehet; én legalább részemről nem tudok olyt.
 Átnéztem meredek kémfok tetejére kikapva
 E szigetet; mi körül végetlen habkoszorú teng, 195
 És alacsony fekvése vagyon; hanem a közepében
 Füstöt szemlélek sűrű erdőn s berkeken által.“

Mondám. Bajtársim hős szívei összezuzának,
 Mérthogy eszekbe jutott laestrygon Antiphatesnek
 Ténye, s az emberevő kyklopsnak erőszakos odva. 200
 Sirván sirtanak ők, pergő könyvet ontva szemikből.
 Ámde parányit sem használtak az árva keservek.

Én a páncélos bajtársakat elfelezém két
 Részre; s azért adván mindkettőjének, az elsők
 Főnöke én, az utóbbiaké nemes Eurylokhos lett. 205
 Egyszeriben sorsot keverénk rézdombu sisakban.
 Sorsa tekintetes Eurylokhos daliának ugrott ki.
 Ő indula, huszont két jó társával utána,
 Sirva, mibennünket szomorúan hagyva megettők.
 Völgységben faragott kőből művészileg épült 210
 Kastélyát lelték Kirkének nyillkörű tájon;
 Környékében oroszlánok, vad farkasok éltek,
 Mellyeket áldatlan bűbájival általigézett.
 Nem rohanának ezek feleinknek rája, de inkább

Hosszú farkaikat csóválva felálltak eléjek. 215

Mint hizelegnek lakmárol hazatértekor úri
Gazdájoknak ebek, ki nekik mindig hoz egyetmást:
Ugy csapodárkodták azokat körül erdei farkas,
Körmös oroslánok, szepegőket tölök azonban.

Széphaju istennő küszöbének előtte megállván, 220

Hallgatták Kirkét gyönyörűn énekleni ottben,

Nagyszerű vásznon ülöt, halhatlanon, oly csudavékony

És remeken, mineműt istennők himzeni szoktak.

S monda középre Polites, férfiak elseje, a ki
Legkedvesb, leg is érdekesebb vala köztök előttem: 225

„Oh feleim, belül egy nagy vásznat szöddögelőné
Bájosan énekel, úgy hogy zeng bele a lak egészen,
Hölgy-e vagy istennő, szóljunk hozzája ezennel.“

Igy mondá; szólottak azok hozzája, s nevezték.

A lakos egyszeriben megnyitván a remek ajtót, 230

Jött s behívá őket: kik mind be utána bolondul;

Csak maga Eurylokhos maradott cselet véelve kívülről.

És bevívén őket székek s trónokra ülette,

Aztán pramnei borba turót és liszteket és fris 235

Mézt elegyíte, s evő kenyerőkbe veszélytele irszert

Gyúrt: hogy drága honát mindenki örökre feledné.

Hogy pedig általadá s elkölték, itt megütötte

Vesszőjével bennöket, és beterelte az ólba:

Kiknek kanfejök és sertéjek, hangjaik, arcok

Voltak ugyan, de világos eszök, mint annakelőtte. 240

Igy zárattanak el nyomorúk; elejekbe falásul

Tölgy és bükkmakkot töltött, meg somfa gyümölcsét

Kirke, mit a disznók turkáló népei falnak.

Eurylokhos pedig elmenekült a barna hajóhoz

Társai rettentő esetének szörnyü hírével. 245

Bárhogy erőködvén egy szót sem szólhata, gyötrő

Kínaitol legyalázva; hanem telegyüle könyekkel

Két szeme, a mi velünk nem jókat sejtete mindjárt.

Ámde midőn nekiestünk és faggattuk esennen,

Adta szerencsétlen feleink történetit hírül; 250

„Általeredvén a berken, mint hagytad Odysseus,

Egy völgyben faragott kőből művészileg épült
Szép kastélyra lelénk, tovalátó nyíltkörű tájon.
Kellemesen dallott belül egy házbéli szövőné,
Hölgy-e vagy istennő, feleim szólítani merték. 255

A lakos egyszeriben kijövéen megnyitotta az ajtót,
S béhiva; társaimék mindnyájan utána menének
Esztelenül, hanem én cselről gyanakodva maradtam.
Ekkor együl egyig eltűntek vala; senki azontul
Nem láttatta magát, noha lestem vártam utánok.“ 260

Igy szólott. Haladéktalanul nagy ezüstnyelű kardot
Függesztvén vállamrol alá, hozzája meg ívet,
Eurylokhosra parancsoltam, vigyen engem az úton.
Ámde az átkaroló két kézzel térdemet egyben,
És siránkozván esdeklelt röpke szavakkal: 265

„Oh ne parancsolj vissza, hanem hagyj itten, Odysseus!
Mert tudom azt az egyet, meg nem jössz sem magad onnan
Sem közülök senkit nem hozhatsz vissza! Jer inkább;
Mig még jókor van, fussunk tova gyorsan ezekkel!“

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag: 270
„Eurylokhos, te tehát légy veszteg barna hajónknál,
Étel itallal töltöztvén, a többivel itten;
Én pedig elmegyek, int elmennem erősen a szükség.“

Imigy szólva hajót s tengert odahagytam azonnal.
Hogy mármár be valék a szent völgysegéken által 275
Büvész Kirkének pompás házába jutandó;
Ime aranyvesszős Hermes követ ütközik össze
A felügyekszövel, képében egy ifju legénynek,
Zsenge szakálúnak, ki szerelmes napjait éli.
Ez kezeimbe tapadván így szólta meg engem: 280

„Merre, szerencsétlen? hol jársz magad e sivatagban
Út nem tudva? Igen, bajtársid zárva hevernek
Kirkénél, valamint disznók a cifra szobában;
Tán ezeket szabadítani mégy? De magad se jövedesz
Vissza, hanem kimaradsz ottan, hol társaid ülnek. 285
Hadd szabaditlak azonban meg s légy általam üdvöz.
Vedd ez ovó gyógyszert, vidd Kirke lakába magaddal;
Ez majd a rossz időt elhárítandja fejedről.

Kirke ravasz cseleit sorolom már mostan elődbe.
 Ő egy italt kever, és étkedbe vegyíti be mérgét; 290
 Így sem bűvöl azonban meg, tudnillik adandó
 Gyógyszerem épen nem fog hagyni. De halljad odább is.
 A tündér hosszú vesszővel hogyha reád üt,
 Combodtól hamar éles kardot rántva rohand meg
 Kirkét, mintha legott meg akarnád ölni lakában. 295
 Ő elijedve neked nyoszolyáját fogja kínálni;
 És csakugyan ki ne adj ágyán a mennyei lénynek,
 Hogy szívesen lásson s elereszsze barátidat: ámde
 Vedd ki belőle az égi karoknak nagyszerű eskét,
 Hogy nem irányozvák megrontásodra tanácsi; 300
 Férfiuból netalán nyomorékká meztelenítsen.“

Így szólván irszert ada, és természete tiltát
 Megmutatá Hermes, kiszakítván a puha földből.
 Fekete volt gyökerén, de virágai tejre verének;
 Moly neven hívják menny istenségei; bajjal 305
 Ássa halandó azt, de az isten mindeneket tud.

Argosölő azután feleredt a boldog egekbe,
 Át a fás szigeten; én meg Kirkének irányzám
 Léptemet udvarához, sokkép tűnődve magamban.
 Széphaju istennő küszöbénél végre megállék, 310
 És bekiáltok. Szózatomat hallotta az isten,
 És kijövén iziben ragyogó ajtót nyitá, s békitt
 Engemet; a ki boszús szívvél lépdeltem utána.
 A mint bévezetett, lekinált az ezüstszegű trónra,
 Szépre, világira, lábam alá díszzsámoly adatván. 315
 Most az arany kelyhben vegyeket kotyvaszta meginnom,
 És irszert elegyíte, gonoszt forralva magában.
 Hogy pedig általadá, s megivám, s nem bűvöle semmit,
 Rám ütvén vesszőjével felemelve szavát mond:

„Huss az alomba, egyéb társid közepére fekünni!“ 320
 Szólt; hanem én éles kardot rántván hevenyében,
 Megrohanám Kirkét, ötlet leaprítani készleg.
 Elhajdulva futott ez álám, és térdimet által
 Kulcsolván sirt, és így mondá röpke szavakban:

„Ki s ki vagy, oh ember? hol szülőfölded, atyáid? 325

Szörnyű dolog, hogy iszod s mit sem fog rajtad ez irszer!
 Nem, soha sem bírhatta meg ezt más férfi kivétel,
 A ki megitta, mihelyt rekeszén átömle fogának;
 Ah de neked valamelly meghódíthatlan eszed van.
 Nem te leendesz ama furfangos Odysseus, a kit
 Nekem aranyvesszős Hermes régóta jövendöl,
 Trojárol hazaútakor elvándorlani hozzám?

330

De hüvelyezd be legitt érc kardodat, és jere vélem
 A nyoszolyára, vitéz, hogy együtt szerelembbe vegyülvén
 Ennekutána szívünk már jobban értse meg egymást.“

335

Igy szolt; én pedig így mondtam néki viszonttag:

„Kirke, miképen akarsz bárgyúnak lennem irántad?

Társaimat sertésekke torzítva előre,

Már engem készülsz ármányos tervvel eszedben

Isteni ágyadnak párnáira vinni, hogy aztán

340

Gyáva pulyává tégy megmeztelenítve lakodban?

Én nem kívánok nyoszolyádra eredni, ha nékem

Nem fogadod meg előbb, istennő, nagyszerű esekkel,

Hogy nem irányozvák elenyészlésemre tanácsid.“

Szólék; egyszeriben megtette az istenek eskét.

345

Hogy pedig elkezdette, be is végezte az esket,

Ekkor Kirkének csudaszép párnáira mentem.

Négy tisztos szobanő sürgött vala termei szorgos

Dolgaiban, mellyek házbéli cselédei voltak,

Vizforrásoktól eredők és szent ligetektől

350

S csergetegektől, a mellyek tengerbe haladnak.

Köztök egyik trónokra fölül bibor és csudaékes

Vánkosokat helyezett, alul egyszerű szőnyeget adván;

Másik ezüst asztalt terjesztett mindenikünknek

Trónja elé, mellyekre szatyort tett volt aranyost fel,

355

Harmadikok meg ezüst kancsóban léleküditő

Édes bort elegyíte, s aranyból serleget osztott;

A negyedik vizet hordott, s a katlannak alatta

Lángokat élesztett, mire langyult csendesen a víz.

Hogy pedig a víz megmelegült a fényes edényben,

360

Tiszta medencéhez vezetett, s megmosdata széles

Hárombjából, azig töltvén vállamra fejemre,

Mig kilohasztá bágyalmát tetemimnek egészen.
 Hogy megmosdata és kenetelt vígasztos olajjal,
 És díszes köntöst ada rám és drága palástot, 365
 Bévezetett azután s lekinált az ezüstszegű trónra,
 Szépre, világira, lábam alá diszszámoly adatván.
 Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber
 Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
 Mosni; gyalult asztalt helyezett közelünkbe továbbá, 370
 Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
 Halmoza ételeket, mindenből szívesen adva.
 Enni parancsolt már; de nekem nem kelle az étek;
 Sőt tündödvé ülék, roszakat képzelve magamban.
 Kirke pedig látván veszteglőt és kenyeréhez 375
 Nem nyúlót, de igen szomorú bánatba merültet,
 Elközelítve felém így mondá röpke szavakkal:

„Mért ülsz néma gyanánt, csak lelkedet éve, Odysseus,
 Folytonosan, s nem nyulsz ételhez végre s italhoz?
 Még te cselekről vélekedel, mint látom; azonban 380
 Nem kell tartanod; én megtettem a nagyszerű esket.“

Igy szólt, én pedig így mondtam néki viszonttag:
 „Kirke, ugyan ki lesz oly ember, nem félszeg egyébként,
 A ki előbb kíván ételhez látni s italhoz,
 Mint szeretett társit szabadon láthatta szemével? 385
 Ha igazán meg akarsz emberleni étel itallal,
 Oldd meg előbb, hadd szemlélem bajmentesen őket.“

Szóltam. Kirke legott kieredt a szép palotából
 Vesszővel keziben, s megnyitván a hidasajtót,
 Mind kijövette kilencéves sertésekül őket. 390
 Szemközt állapodának meg vele; a ki közöttök
 Átmenvén megkente legott más szerrel egyenként:
 És elvedlettek tagaikról a csunya serték,
 Mellyeket elsőben mirigy orvossága növesztett
 Kirkének; s fiatalb és szebbek lettenek archan, 395
 S szemre sugárabbak, mint voltanak annakelőtte.
 Rám ismertének ők, és mind kezeimbe tapadtak.
 Ekkor örömsíralomra fakadt mindenki; zokogva
 Viszhangzott a ház; maga szinte megindula Kirke.

És közelítve az istennő szólott vala hozzám : 400

„Nagyságos Laertiades , fortélyos Odysseus ,
Mostan credj immár le az ősz tengerre ; hajódat
Gondjaid elseje lesz szárazra vonatni ; azontul
Bűtorokat meg fegyvereket barlangba helyezvén ,
Jőj magad egyszeriben és hozd el társaidékat.“ 405

Igy végezte. Hajolt ígéire férfi kedélyem ,
S nyomban elindulék a tengerparti hajóhoz ;
Hol valamennyi derék bajtársamat árva nyögések
Közt , és szánandó könyeket hullajtva találám.
Mint borjak , mikor a tehenek jóllakva füvekkel 410
Ólba szivárognak csordárol , mind elejekbe
Fickándoznak , s nem tartóztathatja le többé
Semmi rekesz , de gyakor bögéssel szökdösik ellő
Anyjaikat körül : ugy , miután szemléltének engem ,
Olvadozának ezek könyeikben , mindegyik ollybá 415
Tartván mintha rögestelekű Ithakának ölébe
Érték volna , holott származtanak és nevekedtek.
Siránkozva pedig mondának röpke szavakkal :

„Oh , megjöttödön úgy örvendünk , isteni védenc ,
Mintha ma érkeznének Ithakának telkire vissza ; 420
Ámde beszéld el egyéb társinknak mostoha sorsát !“

Igy szólottanak , én pedig így gyöngéden ezekre :
„Elseje gondunknak szárazra kivonni hajónkat ,
Aztán bűtorokat s fegyvert barlangba helyezvén
Jöjetek egyszeriben mindnyájan gyorsan utánam ; 425
Hogy meglássátok feleinket Kirke baráti
Házánál , hol azok széles kedvökre vigadnak.“

Igy mondék ; ők egyszeriben hajlottak ígémre.
Csak maga Eurylokhos tiltá bajtársimat , ekként
Lázítván őket seregestül röpke szavakkal : 430

„Ah nyomorúk , hova mennétek ? mért kellene vesztet
Kirke lakába keresnetek ? a ki legottan oroszlán ,
Farkasok avvagy disznókká torzítana által ,
Hogy fényes palotája körét lakjátok örökre !
Mint kyklops tön előbb , miután üregébe buvának 435
Jó feleink , és vélek ez a nagy bátor Odysseus.

Mert azokat szintén ennek butasága ölé meg.“

Igy szólt: én meg azon tűnődtem büszke magamban,
Hogy kardot rántván combomtól egybe levágom
Főjét s földhöz ütöm, noha legközelebbi rokonnak 440
Hozzám vérségről. Hanem egyszeriben körülállván
Jobbról és balról feleim csiggattanak engem:

„Isteni védenc, hagyjuk el ezt, ha parancsolod, itten
Barna hajónk mellett egyedül, örködni felette;
Ellenben minket vigy ezennel Kirke lakához.“ 445

Igy végezve hajó s tengertől előre haladtak.
Eurylokhos tőlünk maga sem maradott el azonban,
Sőt követett, miután szigorú bánásom ijeszté.
Addig egyéb bajtársaimat megmosta szívélyes
Kirke dicső kastélyában s kenetetzte olajjal, 450
És bojtos kocagányt és köntöst öltete yélők.
S most mindnyájokat így vendégeskedve találók.
Kik miután látták egymást és minden eszékbe
Jut vala, sírtanak hangosan, hogy döngött bele a ház.
Széphaju Kirke pedig hozzám közelítve beszélett: 455

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Illy keserű siralomban odább ne epedjete; ám én
Jól tudom azt, mit az ősz halason szenvedtetek, és mint
Bántott benneteket sok szárazföldi garázda.
Jertek azért szaporán és lássatok étel italhoz, 460
Mignem kebleitekben lelket vettetek ismét,
Mint Ithakának millyennel búcsuztatok egykor
Partjaitól. Mert most igen is legyalázva s megesve
Vagytok az úti kalandokban; nem is ismeri többé
Szívetek a jó kedvet, azért hogy sok bajak értek.“ 465

Igy szólott; hajolánk valamennyen Kirke szavára.
Már azután egy egész álló esztendeig ekként
Veszteglénk itten, sok hús és borlakománál.
De mikor esztendő lett és fordultak az órák,
Holdak enyésztevel s jártával hosszú napoknak, 470
Itt kihíván társim megszólítottanak engem:
„Szertelen, emlékezz immár meg drága hazádról,
Ha ugyan isteni sors menekülnöd végre, bejutnod

- Mennyezetes házadba s becses földre honodnak!“
 Így mondók szavait bévette azonnal egyénem. 475
 Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
 Üldögelénk veszteg sok hús és borlakománál;
 Hogy pedig a nap elalkonyódott és rája setét lett,
 Ők lefeküdtek az árnyékos palotában aludni:
 Én meg Kirkének csudaszép párnáira menvén 480
 Térdeinél fogvást kérém, ki bevette imámat.
 És könyörögve imigy szólítám szárnyas igékkel:
 „Oh töltsd bé fogadásaidat, miket egykor ígértél,
 Kirke, hogy elküldesz szülőföldemre, hová húz
 Szívünk engemet és bajtársimat, a kik örökké 485
 Vérzik keblemet árva panaszszal, hogyha kifordulsz!“
 Szóltam, az istennő pedig így mondotta viszontag:
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 Én nem erőtetlek titeket házamban ezentul.
 De még más utazást szükséges tennetek elsőbb 490
 Hades termibe és rettentő Persephonéhoz,
 Thebei Tiresias lelkét tudakozni, ki másként
 Vak jósló, hanem ép maradott mindenha eszében.
 Mert neki Persephone holtában is emberi eszmét
 Engede, míg a többi csak árny módjára kovályog.“ 495
 Mondá, összetörék kebelemben szívemet e szók;
 És sirván sírék nyoszolyáján, s nem vala kedvem
 Élni tovább és a napnak szemlélni világát.
 Végre midőn kisírák magamat s az elégig epedtem,
 Szót emelék ismét s mondtam néki viszontag: 500
 „Kirke, s ugyan ki leszen nékem kalaúzum ez utban?
 Még soha sem szállott ember poklokra hajóval!“
 Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag:
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 Legkevesebb gondod se legyen kalaúzra; hanem tedd 505
 Árbocodat ki, s fehér lobogót függesztve reája
 Ül be; hajódat az éjszaki szél céljára viendi.
 Ha pedig Okeanos hullámain általeveztél,
 Hol alacsony part van s szent berkei Persephonénak,
 És hosszú jegenyék és meddő fűzfa tenyészik: 510

A halas örvényről kiakasztva hajódat, eredj be
 Önmagad Hadesnek szirtos palotáiba rögtön.
 Itt Akheronba Pyriphlegethon tájtékosan ömlik,
 És Kokytos, melly Styx vízfolyam ágszakadéka;
 S köszál, és ennél két hangosan összecsapó viz. 515
 E tájhoz verekedve, miként én rendelem, áss egy
 Gödröt, Odysseus ur, mind szél mind hosszra könyöknyit;
 Tölts valamennyi halott számára köröskörül öntvényt,
 Mézvegyet elsőben, azután édes zamatos bort,
 Ennekutána vizet, s hintsed meg végtire liszttel. 520
 És most kérve fogadkozzál a lelkek előtt, hogy
 Megtérvén Ithakába derék meddő tehenet téssz
 Áldozatul nekik, és minden jó terheli máglyád;
 Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
 Egy feketét, melly legderekább a többi barom közt. 525
 Hogyha megengesztéd a holtak népeit, ekkor
 Him juhok áldozzál és nő feketét, erebosnak
 Fordítván ezeket, te magad meg amarra tekintvén,
 A folyam árja felé: s most immár hosszú sorokban
 Jönek az elmúltak sápadt árnyékai hozzád. 530
 Ennekutána legott szeretett feleidre parancsolj,
 A juhokat, mellyek már ottan fekszenek ölte,
 Megnyúzáván áldozni, s tovább esdekleni Hades
 Szent felséginek és rettentő Persephonénak.
 Te pedig a kardot combodtól erre kirántván 535
 Légy vesztég, ne is engedjed vérhez tolakodni
 A hiu szellemeket, mielőtt szólsz Tiresiasszal.
 Most hamar ott termend a jósló, érdemes ember:
 A ki utad hosszát és végét híredül adja,
 Megmagyarázva, szülőföldedre miképen evezhetsz.“ 540
 Szólt; az aranytrónú hajnalpir támada mindjárt.
 Itt rám öltözetül köntöst ada Kirke s palástot;
 Önmaga ellenben nagy fátylat, tiszta fehéret
 Vett, véknyat s gyönyörűt, ágyékát szép arany övvel
 Szigte körül, azután pártát idomíta fejére. 545
 Most fel alá járván szorgoltam népemet immár,
 A palotában egyenként elközelítve azokhoz:

- „Ne alugyátok többé már a kellemes álmot,
Oh feleim, de gyerünk, mert Kirke kiadta bucsúját.“
Igy szólék; hajolának azok szavaimra legottan. 550
Ámde barátaimat nem vittem el innen is épen.
Mert a legfiatalb Elpenor, sem viadalban
Nem valamelly nagy erő, s észben sem ama helyes ember,
Kirke lakában egyéb társimtól elkülönödvé
Fekvék borterhelve, hivist keresőleg agyának. 555
Ez mozgó feleim robaját eszmélve, felugrott
Hirtelenül, és elfeledett a mennyezetes ház
Hosszú hágsójára kerülván szállani földre:
Ő egyenest lezuhant az ereszről, és ki lön egyben
Törve csigájából nyaka, s lelke pokolba eredt volt. 560
Többieket pedig így szólítám én meg utunkban:
„Tán bizony azt hiszitek, kedves földére honunknak
Indulunk! De az istennő más utakat intett
Még megjárnatok, Hades termét s Persephonéét,
Thebei Tiresias lelkétől kérni tanácsot.“ 565
Igy szólottam; azoknak szíveik összezuzattak.
Helybe leülván sirtanak és hajaiknak esének.
Ámde parányit sem használtak az árva siralmak.
Mig mi hajónk és a tengerpartokra kesergő
Szívvel aláértünk, könnyeknek záporit öntve; 570
Addig Kirke hajónk mellett megfordula immár,
S him juhot és nőstény feketét kötvén oda, könnyen
Eltűnt mellettünk. Ugyanis, ha nem engedi önkényt,
Itt vagy amott járó istent sajdíthat-e ember?
-

TIZENEGYEDIK ÉNEK.

A poklok szomorú országát látja Odysseus.

Hogy pedig a tenger partjára hajónkhoz elérénk,
 Szőke halasra bocsátottuk legelőszőr is azt le;
 Árbocot állítván lobogót tettünk ki reája;
 Majd belekergetvén juhainkat végre magunk is
 Felhágánk szomorún, könnyeknek záporit öntve. 5
 Most kékarcu hajónknak utána vitorlafeszítő
 Kellemetes szellőt lendített jó utitársul
 Szózatoss istennő szépfürtű Kirke hatalma.
 Mi elrendezvén szükséges fegyvereinket
 Helyre ülénk; a hajót szellő s kormányos irányzák. 10
 Így kifeszült lobogó mellett haladott ez egész nap.
 A nap elalkonyodott, behomályosulának az utak:
 Ez pedig a mély okeanos tulszélire úszott,
 Hol Kimmer népnek ködök és éjféli homályok
 Burkolták országa vagyon; nem is ejti reájok 15
 A nap szép szeminek fénypillantásit, akár ha
 Feltámaszkodik a csillagzatos égre, akár ha
 Mennyei utjáról földhöz leereszkedik ismét;
 De nyavalyás polgári felett örök éjszaka sátroz.
 Imide érkezvén kikötöttünk, s partra keletvén 20
 A juhokat, mi odébb haladánk magas okeanosnak
 Habjainál; míg helyre jutánk, mit Kirke kijegyzett.
 Itten az áldozatot nemes Eurylokhos s Perimedes
 Tartották; én meg combtól íziben éles
 Kardot rántva gödört ásék, szél s hosszra könyöknyit; 25
 És valamennyi halott számára köröskörül öntvényt
 Tölték, mézvegyet elsőben, másodszor izes bort,
 Harmadszor vizet, és meghintém végtire lisztel.

- Kérve fogadkoztam most a lelkeknek előtte,
 Hogyha utóbb Ithakába megyek, legjobb tehenemmel 30
 Áldozom érettek, s minden jó terheli máglyám;
 Tiresiasnak ihot külön áldozván be magának,
 Egy feketét, melly nyájamnak legjobbika lészen.
 Hogy pedig a holtak seregét engesztes imával
 Megkövetém, lenyakaztam már a barmokat ásott 35
 Sörgödrombe; futott a vér: és ím erebosbol
 Jöttek az elhunytak szomorú árnyékai hosszú
 Sorral, arák s jegyesek, vénségtől csüggeteg aggak;
 Gyenge, iménti könyek gyászában bágyadozó szép
 Szűzek; ezer meg ezer fegyverrel megsebesített, 40
 Harctéren maradott vérespáncélu leventék:
 A kik rémes üvöltéssel tolakodtanak innen
 S onnan az árokhoz. Borzalmak fogtak el engem.
 Ekkor igen kedves feleimre parancsolok immár,
 A juhokat, mellyek földön megmetszve feküdtek, 45
 Megnyuzván égetniek és esdekleni Hades
 Szent felségének s rettentő Persephonénak.
 Én ezalatt kivonám combomtól gyorsan az éles
 Kardot, s ott ülvén eltilték vérhez eredni
 Mindenegy árnyékot, mig szólnék Tiresiaszal. 50
- Elpenor társnak jött lelke közülök először;
 Mert el nem vala még a föld kebelébe sirolva,
 Kirkénél siratlatlanul és temetetlenül hagyvánk
 Hátra hideg tetemét, miután más sürgete minket.
 Hogy megpillantám könyet ejték rajta, s megindult 55
 Szívvel szólítván mondék neki röpke szavakban:
 „Elpenor, hogyan érkeztlél poklokra gyalog le
 Énnálam hamarabb, ki hajóval bujdosom itten?“
- Igy szólottam; amaz pedig így mondotta viszontag:
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus, 60
 Egy gonosz ördög és a sok bor ronta meg engem!
 Kirke magas teremén társimtól elkülönödvé
 Fekvén ellefedék hágcsóra kerülve lejőni;
 Én egyenest zuhanék az ereszről alá, s ki lön egyben
 Törve csigájából nyakam, és ide szállt vala lelkem. 65

S most feleidre könyörgök, uram, kik távolad élnek,
 Nődre s atyádra, ki kis csecsemőül gyámola téged,
 S fidra, kit hon hagyta, az egyetlen Telemekhosra;
 Mert tudom azt, hahogy a poklokból elmenekültél,
 Aea sziget partin ki fogod szállítani hajódat: 70

E helyt el ne mulaszd jól emlékezni felőlem,
 És ne maraszsz siratatlanul és temetetlenül útra
 Kelted előtt, netalán boszut álljon rajtad az isten
 Érettem; hanem égess még volt fegyvereimmel,
 És a szőke halas mellett tégy sírjelet átkos 75
 Sorsú férfinak, melly a maradékot is intse!
 Így cselekedjél; s üss evezőt halmába siromnak,
 Melylyel bajtársimmal együtt voltamkor eveztem.“

Igy szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
 „Megteszem és megadom, boldogtalan, a mit ohajtasz.“ 80

Mig mi hasonló bús ígéssel váltva fel egymást
 Vesztegelénk, én kardomat a vérekre kivontan,
 Túl pedig Elpenor hiu szelleme sok könnyörével;
 Addig megholt édes anyám ime ott terem, áldott
 Antikleia, leánya tekintetes Autolykosnak, 85
 Kit Trojára menet hon még életbe maraszték.
 Szemléltére köny és bús szánakozásra fakadtam;
 De, noha kinba került, vérhez közelíteni őt sem
 Engedtem, mielőtt szólhatnék Tiresiasszal.
 És jött közbe hamar jobbjában aranka jogoddal 90
 Thebei Tiresias; és rám ismerve beszélt:

„Hogy jöttél, boldogtalan, a napalatti világot
 Elhagyván, szemlélni halottakat és örömetlen
 Országot? De vonulj hátrább s vedd fegyveredet le,
 Hadd igyam a vérből és hallj meg rendibe mindent.“ 95

Szólt; hátravonulván én, az ezüstnyelű kardot
 Visszatolám hüvelyébe. Midőn a vérfeketéből
 Jól lett lakva, beszélt a jóslók elseje hozzám:

„Kellemetes megutat kívánsz, felséges Odysseus!
 Azt neked istenség nehezíti; nem is lesz egyéned 100
 Rejtve Poseidon előtt, ki boszúkat forral irántad
 Keblében, hogy vak lett kedves gyermeke tőled.

Mégis, bár eleget szenvedve, hazádba mehettek,
 Hogyha magad s feleid kényét zabolázní birandod,
 Majd mikoron az evicke hajón, menekülve színéről 105
 Nedves utadnak, Trinakie szigetébe jutottál;
 Hol legelészve leled csákó marháit, ihnyáját
 A Napnak, ki tud és szemlél mindennemű dolgot.
 Ám ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
 Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által; 110
 Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
 Bajtársidra s hajódra: magad — ha menekszel azonban —
 Későn térsz haza és gonoszúl, elvesztve barátid
 Hü seregét, külföldi hajón; és baj leszen otthon
 Elvetemült uraságokkal, kik házatad élík 115
 Hölgyed után járván s adogatván drága kelengyét;
 Kiknek erőszakait megtorlod azonban idővel.
 Végre midőn megöléd a hőslő népet akár vas
 Fegyverrel nyilván, akár udvarotokban orozva:
 Fogj azután csíszolt evezőt kezeidbe, s eredj el; 120
 Mignem azokhoz jutsz, kiknek fajtája nem ismer
 Tengert és nem eszik megszózt izletes étket:
 Mítsem tudnak ezek pirosarcu hajók felől, avvagy
 Értnek evedzőhöz, szárnyához gyármű hajónak.
 Szembeszökő jelet érts, melly nem kerülendi figyelmed. 125
 Majd mikor ott teveled másik gyalog ütközik össze,
 Azt mondó, hogy polyvalapát van vállodon; akkor
 Rögtön alászurván a földbe az ékes evedzőt,
 És kékfürtű Poseidonnak szent áldozatául
 Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván, 130
 Térj földedre viszont; és hon századdal imádjad
 A halhatlanokat, kik olympos székein ülnek,
 Rendibe mindegyiket. S most immár szende halál jő
 Rád a tengerről, melly szép vénségben elaggott
 Tagjaidat lenyugaszsza, midőn körülöttes az ország 135
 Nemzete boldog lesz. Ezek ajkam szóziati hozzád.“

Így szólt; én pedig így mondtam neki viszonttag:
 „Tiresias, lehet, ezt sorsolta felőlem az isten.
 De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,

Megholt édes anyám lelkét szemlélgetem imhol; 140
 Ő a vér közelében csendesen álldogal, és nem
 Tűr rám felpillantani vagy szót váltani vélem.
 Add hiremül kérlek, hogyan ismerhetne fiára.“

Igy szólottam; amaz pedig így mondotta viszontag: 145
 „Könnyü dolgot adandok eléd s villantok eszedbe.
 Mert kit ezen holtak seregéből elközeledni
 Engedsz a vérhez, jó szót fog váltani véled;
 Kit pedig eltiltasz, mindjárást visszamenendő.“

Szólott Tiresias árnyéka; s betágula Hades 150
 Országába legott, miután megjósola mindent.
 Én pedig ott vártam; míg jöttek édes anyámék,
 És a vérből iván rám ismérének azonnal,
 S elkeseredve imigy szólott vala szárnyas igékben:

„Hogy jöttél, oh gyermekem, e napfénytelen ország 155
 Éjibe életben? Bajos ezt meglátnia élő
 Embernek; mert közbe folyók és iszonyu medrek
 Tátognak, s elül okeanos, mellyen gyalog át nem
 Gázol senki, hanemha remek gyármunka hajóban!
 Avvagy Troja alol csak most bujdosva vetődöl
 Még ide társiddal? s mindeddig nem verkedtél 160
 Országodba? nem is láttad feleségedet otthon?“

Igy szól; én pedig így mondtam néki viszontag:
 „Édes anyám, inség vezetett poklokra, tanácsot
 Hallani lelkétől a thebei Tiresiasnak.
 Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig, 165
 Sem bele nem lépék Ithakába, de egyre bolyongok
 Sok bút vallva, mióta hajón kikövettem Atridest
 Széplovu Troja alá, megküzdeni büszke hadával.
 Ah de beszélj igazán és add tudtomra himetlen,
 Millyen halálnak szállottál a sirba nemével? 170
 Nem hosszú nyavalyák, vagy ama nyilazásnak örül
 Artemis istenné végzett-e ki szende nyilával?
 Szólj az atyámrol is, és hon hagytam drága fiamrol,
 Nálók-e még méltóságom, vagy tán ezig egy más
 Férfi kezén, s engem többé nem vár haza senki. 175
 Végre kelengyzett nüm szándoka s elveiről szólj,
 10*

A fiuval vagyon és szorgalmasan őriz-e mindent?
Vagy már a legjobbjik akhiv szerzette nejévé.“

Szólék; édes anyám pedig így mondotta viszontlag:
„Ugy vagyon, ő türelmesen él maiglan is a te 180
Mennyezetes palotáidban, csakhogy szomorúul
Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
Nagy méltóságod sem szállott másra, de békén
Élvezi Telemakhos jószágodat, és az arányos
Körlakomába megyen, melly nemzeti főnököt illet, 185
Mindenüvé meghíva. Hanem már édes atyád kint
Veszttegel a teleken, s nem megy városba: kinek nincs
Vánkosa meg takarója s uras párnája az ágyon,
Ámde teletszaka ottan hál a többi cseléd közt
A porban, közel a tűzhöz, rongyos mezet öltve. 190
Hogyha pedig megjött a nyár és őszi meleg van,
A szőlőteleken széltében földre lehullott
Asszu harasztokból készül alacsony feke: itten
Fekszik ő, szomorú szívében távolodért bűt
Táplálván, s kora terhét még bánkódva nevelvén. 195
Én is ezül multam ki s jövőék révébe halálnak,
Nem pedig a nyilazásnak örülő Artemis isten
Ejtett el fényes palotánkban szende nyilával;
Sem nem támada meg nyavalyák sinlése, s vevé ki
Gyötrelmes kinnal testemből életmet: inkább 200
A te szerelmed, utánadi bű és bánat, Odysseus,
És kedvességed fogyatott ki világi napomból!“

Igy mondtára szivemben vágy kele édes anyámnak
Tűnékeny lelkét megölelni fiúi karommal.
Háromszor nyultam kíváncsi kezekkel utána, 205
Háromszor szakadott ki ölemből egy hiu álom
Vagy pedig árnyékként, fájdalmat hagyva szivemnek.
És szólítván meg mondtám neki szárnyas igékkel:

„Mért nem vársz be, anyám, téged megölelni ohajtót,
Hogy még a poklok rideg országában is egymás 210
Karjai közt lévén, itt sirhatnók ki magunkat!
Vagy nem egy ábrándot vezetett szemeimnek elébe
Persephone, hogy az eddiginél is jobban epedjek?“

Igy szólottam; anyám pedig így mondotta viszontlag:

„Gyermezem, oh első boldogtalan embere földnek, 215
Épen nem szent Persephone, Zeus lánya, ki ámit;
Ámde ez a napalatti lakos törvénye ha meghalt.

Mert sem húsai nincsennek sem csontai többé;
Tudnillik mindjárt véget vet nekik az égő
Tűzlobogás, mihelyest kirepült csontaikból az élet; 220
A lélek pedig álmoként hívságosan elszáll.

Most a napra siess szaporán; hanem el ne feledjed
Mindezeket, hogy hölgyed előtt elmondani hassad.“

Mi ugyan ekként váltogatók egymást fel. Azonban
Nők tolakodtak elé, küldözvék Persephonétol, 225

Leghíresb daliák feleségei s lányai hajdan,
És a vér feketéje körül gyülekeztenek össze.

Tünődvén, mi uton kérddhessem sorra ki őket,
Ez látszott legcélszerűebb eszmének előttem:

Tudnillik kivonám combtól kardomat, és nem 230
Engedtem valamennyit együtt a vérből ihatni.

S mostan egyenként hullongván kinevezte családat
Mindegyik, és én szót váltottam rendre magokkal.

Jóatyu Tyrót szemléltem legelőször is, a ki
Vádlan Salmoneus lányául adá ki magát, és 235

Kretheus Aeolides hölgyének lenni dicsekvék.
Ő hajdanta, Enipeusnek folyamába szerelmes,

Melly a föld mezején legszebb hullámokat ömleszt,
Mindig az ér gyönyörű szélén ácsorga magában.

Ehhez egyenlítőn rázföldi Poseidon egyénét, 240
A zuhogó viznek felfekvék torkolatánál;

És bibor és homorú hullámdomb boltozatával

Rejtven mennyei boldogot és a földi leánykát,

Az leköté szüz övét és álmot hinte emennek.

Hogy pedig a szerelem dolgát befejezte az isten, 245

Lánya kezébe tapadt és szólította meg őtet:

„Némber, örülj s örvendezz e szerelemre! Ha fordul

* A kerek év, deli magzatokat szülsz; mert nem időtlen

A halhatlanok ágya; neveld s tápláljad eöket.

Most meg eredj haza, légy vesztég, s egy szót se az ügyről! 250

• Én vagyok a széles földnek rázója Poseidon.“

Imigy szóltá után tenger hullámiba tűnék.

Az pedig egy terhkel Peliast szülé vala s Neleust ,

A kik Zeusnek utóbb derekas szolgái levének

Mindketten , Pelias ugyan a marhás laolkost 255

Lakva , dicső Neleus pedig országotva Pylosban.

Többi fiát azután hon szülé Kretheus urnak ,

Aesont , Pherest és a lószerető Amythaont.

Antiopét látám azután , Asopos ígéző

Lányát , a ki Zeüsnek ölén hirdette hogy alvék ; 260

S Amphion és Zethos két ikret szülte , kik első

Rakták hétkapuú Thebének alapjait , ottfent

Tornyokkal szegvén be ; mivel tornyatlanul a tág

Országgon meg nem lakhattak , bármi vitézek.

Láttam azontúl Alkmenét , Amphitryon hölgységét ,

A ki Zeüsszel együtt szerelembe vegyülve , merényes 265

Arszlánsziv Heraklesnek természetes anyja ;

És Megarát , méltóságos Kreon égi karokkal

Pár lányát , kit is Amphitryon fia tarta nejeül.

Láttam odább gyönyörű Epikastét , Ödipus anyját , 270

A ki tudatlanul olyan nagyszerűn elvetemült , hogy

Őn fia nője lön ; a ki megölve szerelmes atyját

Vette el őt , mit az ég hírül tön az emberi nemnek.

És ez ugyan díszes Thebének kadmosi népén

Kínosan országot , egy szörnyű égi tanácsnál 275

Fogva : amaz pedig ön fájdalomaitól leveretve

Hadesnek reteszkes birodalmiba szállt vala , hurkot

Függesztvén fel házában ; s sok kárhozatokra

Hagyta el azt , mineműkkel anyáknak erinnyi vernek.

És látám a szép Khlorist , kit Neleus egykor 280

Kellemiért vett el , sok ajándokot adva , legifjabb

Lányát Amphionnak , az érdemes Iasidesnek ;

A kinek Orkhomenos Minyeios és Pylos állott

Úri hatalma alatt ; s jó magzatokat szüle néki ,

Nestort és Khromioszt , nagyilekü Periklymenossal. 285 *

Perót szülte utóbb , bálványul az ifju leventék

Sergeinek , kit mind höslött szomszéda , de Neleus

El nem adá másnak, hanem a ki vitézi erővel
Hozzá hajtja legott Phylakéből bajnok Iphikles
Súlyos pörge tulokcsordáját. Mit fogadott volt 290
Egy jósló maga; de megakasztá isteni végzet
Vállalatában eőt, és rabszj s parlagi ökrész.
Holdak enyésztevel s napok eljártával azonban,
A mint fordult a kerek év és jöttek az órák,
Ekkor Iphikles eloldá a mindennemű titkot 295
Megjósoló kötelét; s Zeus mennyei végzete bételt.

Láttam Ledét is, feleségét Tyndareusnak,
Ki deli magzatokat fogadott vala Tyndareustol,
Kastort a lovagot s Polydeukes pártalan öklészt;
A kiket élve nyugaszt kebelében az életadó föld; 300
Kik sirhantjok alatt is megtisztelve Zeüstől,
Máskor váltva naponként élnek, máskor enyészve
Halnak, tiszteletét az egek felséginek osztván.

Láttam Aloeusnek feleségét Iphimedeiát,
A ki magát Földrázóval mondotta vegyültnek, 305
S két gyereket szült, mind a kettőt kurtakorúat,
Messzedicső Ephialtest és istenközel Otost,
Kik legkarcsúabb nevedékei voltak az áldott
Földnek, mint Orion után legszebbjei arca.
Éve kilencedikén szélére kilenc könyököt volt 310
Vastag egyik s másik, hosszára pediglen öl annyi.
Megfenyegették ők még mennynek boldogit is, hogy
Háborut inditnak konok ostromaikkal az égnek;
Ossát törtek olympra tetézni fel, Ossa hegyére
Pelion ormozatát, onnan az égekre ütendők. 315
És sikerülendett, ha megéltek volna, tanácsok.
Ámde lelőtte Zeus fia, kit szépüstökű Leto
Szült vala, mindeniket, mielőtt kivirúla szakálok
Állaikon s befutá pelyhek zsengeje az ajkat.

És láttam Phaedrát és Prokrist; és Ariadnét, 320
Józanokos Minos lányát, kit Theseus elvitt
Kreta hazájából loppal szentséges Athenae
Partja felé, hiulag: mert Artemis a habövedzett
Diában tartotta le azt Dionysos okáért.

Láttam Maerát is, Klymenét, s az utált Eriphylét, 325
 A ki szerelmes férje helyett aranyaknak adott helyt. —
 De kiket ott láték lehetetlen sorra neveznem;

A hősök kecses asszonyit és szépfürtű leányát;
 Sokkal előbb telnék el az áldott éjszaka. És már
 Int az idő is aludni, vagy itt vagy parti hajóra 330
 Menve; bucsúm pedig isteneken meg rajtatok álljon.“

Igy szólott: amazok valamennyen néma levének,
 S elbájolva maradtak az árnyékos palotában.

Mondá végre fehérkebelű Arete királyné:

„Oh phaeak karok és rendek, hogy tetszik ez ember 335
 Arcra, magas termetre s ügyes voltára tinektek?
 Én vendégem ez, és mindnyájatok élvezi hasznát.
 El ne siettessétek azért, se az így szükülőtől
 Meg ne tagadtassék az ajándok; mert hisz elég kincs
 Létezik isten jóvoltából házaitekban.“ 340

És felemelve szavát mondotta derék Ekheneos,
 Phaeak országnak legidősebb férfja ekkor:

„Oh feleim, nem céltalan és váratlan ez a szó
 Drága királynénktől; ti azért hallgassatok őrá.
 Alkinoostól függ itt tény és szózat azonban.“ 345

S Alkinoos felemelve szavát mondotta középre:

„Már ez ugyancsak imigy fog megtörténni, ha még én
 Élek, s a révész phaeakok népin uralgok!
 A vendég, noha égve kíván indulni honába,
 Reggelig itt várjon, míg gondosan összeteremtem 350
 Én az ajándékot. Bucsujára kinekkinek első
 Gondja, s kivált nékem, kire a haza érdeki néznek.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
 Ha ti egész évig lemarasztalnátok is engem, 355
 Búcsúmat készítve s kegyelmes ajándokot osztva,
 Szívesen elvárnék. És jobb is lenne rakottabb
 Kézzelel menni hazám szeretett földére vidékről;
 Mert úgy tiszteletesb és kedvesb lenne személyem
 Mindazon ember előtt, ki hazámba köszönteni látna.“ 360

Alkinoos pedig így szólott neki erre viszontag:

„Kedves Odysseus ur, mi csupán rád nézve se tartunk
Tégedet olly álnok vagy cinkos férfinak, mint
Millyeneket szaporán hizlal kenyerével ez a föld,
Ugy hazudókat, hogy lehetetlen sejteni szívnek. 365

A te beszéded talpra esett, mint józanul érzesz.
Ám hiszen olly ügyesen, mint bármelly isteni dalnok,
Mondtad el a Danaok bajait s magadéit előltem.
Nossza beszélj el már és légy őszinte továbbá,
Szemléltél-e derék feleidből olyakat is, kik 370
Elkövetének Troja alá s meghaltanak ottan?

Hosszú, végtelen éjszaka ez, nem is int az idő még
Ágyba; beszélj inkább nekem sok nagyszerű tényről;
Ám én hajnalig is fenlennék, hogyha kalandos
Tévelyidet palotámban elém rajzolni akarnád.“ 375

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király úr,
Hosszu regélésnek van határa, mikép az alásnak;
Ámde ha kedved tartja odább hallgatni, bizony nem
Sajnálom tőled feleimnek többi s ezeknél 380
Még szomorúbb esetét, kik végül mind odalettek!
Troja keserves harcaiból ugyan elszabadultak,
Vissza pedig meghaltanak egy rossz nőnek okáért. —

A mint a hölgyszellemeket szent Persephoneia
Már elszéleszté, mást máshova; itt Agamemnon 385
Atridesnek jött búsongó lelke, körében
Összesűrűdvén híven azok, kik társilag ezzel
Aegisthos palotájában harcolva elestek.

Rám ismére pedig, hogy ivott a vérből, azonnal.
És felsírván hangosan és sűrű könnyeket öntvén 390

Két kezét hozzám öltötte, karolni ohajtva;
De nem volt többé hatalom s a régi erőkins
Hajlékony tetemében, mint hajdanta virágzott!
Megsiratám őt, és láttára felindula szívem;
És szólítván meg mondám neki szárnyas igékkel: 395

„Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Agamemnon,
Milly esemény döntött a végtelen álmu halálba?
Nem kékfürtü Poseidon juttata tönkre hajóddal,

Szélviharok düheit lázítva fel ellened? avvagy
 Száraz ellenség kelt ártalmadra, mikor te 400
 Tulkait elvágnád vagy gyapjas nyájait ottkint?
 Vagy heves ütközetten honodért, vagy néember ügyében?“

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
 „Nagyságos Laertiádes, fortélyos Odysseus,
 Sem kékfürtü Poseidon nem tett tönkre hajómmal 405

Szélviharok düheit lázítva fel ellene, se nem
 Száraz ellenség volt ártalmamra juháért;
 Ámde halálos vést forralván életem ellen
 Aegisthos, lakomára hívott és ronta meg ádáz
 Nőmmel együtt, valamint a tulkot jászola mellett. 410

Illy nyomorú végem lett; és körülöttem egyéb hű
 Embereim vágattak agyon, mint nagyfogu kondák
 Némelly duggazdag s jómódú férfi lakában
 Mennyezői, baráti avagy vendégi ebédre.

Ah te sok embernek láttad már szörnyü halálát, 415
 Mind külön öltnek meg mind kegytelen ütközetekben;
 Mégis azon kellett bizonyára megadni kiváltkép
 Szívednek, mikoron ott fekvénk borkupa s gazdag
 Asztalaink körül, és vérrel folyt a szobapadló.

Legkinosabban esett lelkemnek azonba Kasandra 420
 Hős Priamos lányának jaj szava, kit körülöttem
 Vága le Klytaemnestra; s hogy én félholtan emelném
 Pallos után kezemet, megfosztott engemet attól
 A csúfos feleség; s nem tűrte pokolra jövnök

Két szememet befogni s lezárni örökre az ajkat! 425
 Ennyire nincsen ebből és átkosb néemberi szívnél,
 A ki magát olyan munkák üzésire adta,

Mint enyim elvetemült hallatlanul, iszonyu véget
 Vetvén mennyezős férjének. Hajh, pedig az volt
 Mindig előttem, milly szívesen látandanak otthon 430
 Gyermeim, apródim! De gonoszság mestere lévén,
 Csúfba keverte magát és minden utána jövendő
 Némbereket, még olyant is, kinek élete tiszta!“

Igy szólt; én pedig így mondtam neki viszontag:
 „Oh hékám, mi felette nagyon bosszús elejétől 435

Fogvást mennydörgő Zeus Atreus véreire asszony
Végett! Tudnillik Heleneért hulla el ezrünk,
Klytaemnestra pedig távolban rád szöve ármányt!“

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszontag:
„Hát te se légy soha is szíves, feleséged iránt bár, 440
Meg se beszélj neki mindeneket mik tudva előtte,
De ha egyet kijelentesz, egyik titkolva maradjon.
Néked azonban nem köszörtül feleséged, Odysseus,
Gyilkot; mérthogy eszély és szív jellemzi dicsőült
Ikarios lányát, szellemdus Penelopeiát. 445

Őt fiatalka menyecskéül hagytuk mi lakodban
Troja hadába menet, kisdéd csecsemővel anyázó
Emlőjén, ki talán már férfit számban ül eddig,
A boldog! mivel őt hazatérő atyja örömmel
Látja meg, ő pedig ezt általkarolandja szeretve. 450
Jaj de az én hitesem szememet sem hagyta fiammal
Jóllakhatni, hanem hamarabb meggyilkola férjét!

S mostan egyet mondok, mit ugyanosak tarts meg eszedben:
Titkosan érkezzél Ithaka partjára hajóddal,
És ne világosan; olly gyanus immár mindenegy asszony. 455
De már azt mondd meg s add értésemre himetlen,
Nem hallottátok valahol létezni Orestest,
Orkhomenosban avagy homokos földébe Pylosnak,
Vagy Menelaosnál a széles Spartai honban?

Meg nem halt ugyanis még eddig lelkes Orestes.“ 460

Igy szól, én pedig így mondtam néki viszontag:
„Oh Atrida, miért ezt kérdened? Él-e avagy hal
A fiu, nem tudom; és hiuságot szólani vétek.“

Mig mi hasonló bús ígéssel változatók fel
Egymást, fájdalmas könnyeknek záporít öntve; 465
Addig közbe jövének erős Peleusfi Akhilleus,
És Patroklos s Antilokhos nagy lelkei, aztán
Ajásé, ki legelső volt termetre s alakra
Hős Peleusfi után Argosnak többi hadában.

S rám ismerve legott a lábgyors Aeakides, szólt 470
Hozzám bánatosan, mondván repülékeny ígéssel:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,

Oh nyavalyás, mi dolog forog ismételve agyadban?
 Hogy kívánsz poklokra leszállani, hol csak ügyetlen
 Holtak lézengnek, mindannyi valótalan ábránd? 475

Szólott; én pedig így mondtam néki viszonttag:
 „Oh Peleusfi Akhilleus, legderekabbik akhiv hős,
 Tiresias jóslásaiért jöttem le, tanácsot
 Hallandó, Ithakába mikép juthassak el immár.
 Mert sem akhiv földhöz nem jártam még közel eddig, 480
 Sem hon nem voltam, de örökké bujdosom. Ámde
 Náladnál sem előbb sem utóbb, felséges Akhilleus,
 Senki szerencsésb! Mert előtt közel isteni ranggal
 Tiszteltünk Danaok, ma pedig holtak seregének
 Vagy fejedelme. Ne bánjad azért a sorsot, Akhilleus.“ 485

Igy szólottam, amaz pedig így mondotta viszonttag:
 „Semmi vigasztos szót a halálról, nyájas Odysseus!
 Jobban ohajtnék földszínen jószágtalan ember
 Parlagi dolgaiban szakmányos lenni napestig,
 Hogysem fejdelem a poklok valamennyi halottán. 490
 Szólj inkább nekem és adjad tudtamra fiamról,
 Vajjon elől akar-e viadalban küzdeni, vagy sem.
 Annakutána dicső Peleusról, hogyha tudod, szólj,
 Áll-e becsülete méglen az összes Myrmidonoknál,
 • Vagy letekintik Hellasban s Phthiében elaggott 495
 Napjaiért, miután keze lába hanyatlanak immár.
 Mert én a nap alatt nem nyujthatok öneki többé
 Ollyan védkezeket, mint a mikor Argos ügyében
 Harcolván megölém Priamosnak legjava népét.
 Ám ha kevés korig is nemzöm házába mehetnék 500
 Így, hiszen éreznék karaimnak súlyait, a kik
 Öt tán sértegetik s csorbitják tiszteletében!“

Szólott; én pedig így mondtam néki viszonttag:
 „Tisztes Peleusnek mi hírét sem hallom, Akhilleus;
 Ámde Neoptolemos kedves fiad érdekiben, mint 505
 Kérdeztél, igazán el igyekszem mondani mindent:
 Mert én szállítám Skyrosbol evicke hajómon
 Ötet az Argosiak fűrtös daliáihoz által.
 Ez, valahányszor Troja körül tanakodni gyülekvenk

Mindig elől szólott, és meg nem botla szavában, 510
 Ketten versezvéen vele, Nestor egyéne csak és én.
 Hogyha pedig meg megverekedtünk Troja hadával,
 Nem maradott soha is csapatában vissza, de mindig
 Messzire járt legelől, ki nem állván senki fiának;
 És sok erős daliát vágott le az ütközetekben. 515
 Mindegyiket meg nem nevezem s ki se mondhatom, a kit
 Ellenségeiből felelt pártolva levágott:
 Csakhogy elejté Telephidest, kinek a vezetéke
 Eurypylos; ki körül sokan elhullottanak érczel
 Hü bajtársaiból, végette az asszonyi dijnak; 520
 Ezt deli Memnon után legszebbnek láttam alakban.
 És hogy alászálltunk a lóban, mellyet Epeios
 Gyártott, Argosiak legjobbjai, s rám leve hagyva,
 Vagy lefedezni az öblös cselt, vagy visszabezární;
 Itten egyéb vértés kara s rendei a Danaoknak 525
 Könnyet töröltöttek le, s remegtek térdik alattok:
 Őt pedig én legalább soha sem szemléltém akár szép
 Arcain elsápadni, akár letörülni virágzó
 Képéről könnyet; hanem inkább untalan unszolt,
 Menni eresztenem a lóbol, s keze dárdanyelén járt 530
 S pallosa markolatán, vésztervesen Ilion ellen.
 Végre hogy eldöntők Priamosnak nagyszerű várát,
 Ön részvénye s jutalmával sértetlenül indult
 Vissza honába, csak egy dárdától sem sebesülten,
 Nem szemközti csatázásban; mik az ütközeteknek 535
 Vészei közt gyakrak, hol Ares keveregve dühöng szét.”
 Mondottam: lábgyors Peleusfi Akhilleus árnya
 Nagy lépésekkel ment a buja rétnék, örülvén,
 Hogy magzatja derékségét elmondani hallá.
 Addig egyéb holtak hiu lelkei környülem álltak 540
 Nyögdécselve, s baját kiki elpanaszolta közülök.
 Csak Telamiades Ajasnak szelleme állott
 Félre, az egyszeri győzelemért haragudva reám még,
 Mellyet rajta nyerék Peleusfi Akhilleus ékes
 Fegyveriért pályázva, midőn feltette az anyja, 545
 Troja vitézei és maga Pallas Athene bírálván.

Vajha ne győzendék a versenyen ilyen egy árért!
 Olyan egyént nyelt tudnillik be miattok az allag,
 Ajasét, ki egyéb Danaoknak rendiben első
 Volt Peleusfi után mind tényben mind pedig archan. 550
 Ehhez egész gyöngédséggel fordulva beszélék:

„Ajas, válogatott Telamon fia, holtod után sem
 Hagysz-e fel ellenemes haragoddal még amaz átkos
 Fegyverekért? Igen is, megverték istenek Argos
 Népségét velek; olly torony estél romba miattok! 555
 Kit mi haláloed után, valamint felséges Akhilleus
 Drága fejét, siratánk. Oka ennek senki egyéb, mint
 Mennyei Zeus, ki csatás daliáit az Argosiaknak
 Szörnyen elútálván rajtad töltötte boszúját.
 Jersze tehát közelebb, uram, és hallgasd ki személyem 560
 Tiszta nyilatkozatát, fékezve kedélyedet addig!”

Szólottam; hanem ő mitsem viszonzva, az árnyak
 Többi csoportja között erebos sivatagjain eltűnt.
 Itt, ha neheztele is, megszólítanda, vagy én őt;
 Ámde szivem még más holtaknak lelkeit égett 565
 Szemlélhetni setét országán Persephonénak.

És látám Minost, csemetéjét mennyei Zeusnek,
 Fényes arany jogodot hordozva bírálni az árnyak
 Nemzeteit, mellyek körülötte seregben ülének,
 Vagy pedig állottak, hozzá folyamodva ügyökben. 570

Termetes Oriont szemlélém ennekutána,
 Gyors vadak üzőjét a poklok mélyfűvű rétén,
 Mellyeket a bércek rideg ormain ejtegetett el,
 Réz és törhetlen buzogányt markolva kezében.

És láttam Tityost, anyaföldnek férfi szülöttét 575
 Fektiben a síkon, ki kilenc dűlőre terült szét;
 Két keselyű vesztegle pedig s vagdalta jog és bal
 Oldalrol máját, belebúva, s nem üzte kezével;
 Hogy Letót Zeus égi nejét tilalomra kísérté,
 A Pythóba menőt Panope térségein által. 580

Tantalos is szemeimbe öltött kínos állapotában,
 Nagy tónak közepén, melly állaig ért vala néki.
 Szomjúnak sejtett, de italt nem nyerhete ajka.

Mert valahányszor aláhajlott nyelhetni az agg fej,
 Annyiszor elszaladott hörpentett kortya; s egy isten 585
 Által megszáritva feketlett lábaitol ki

A föld. Fője felett szép fák termékei csüngtek,
 Korte, narancs, azután jobbnál jobb almagyümölcsök,
 És fügefák édes terménye, s olajfai áldás.
 Ha egyikét az öreg meg igyekvék kapni kezével, 590
 Szellők hirtelenül az egek felhőibe csapták.

Ott vala Sisypchos is, nyomorú munkára ítélten,
 Mind a két kezével roppant kőszirtot emelve.
 Ő ugyan a sziklát, neki dőlven lába kezével,
 Felhengergetné a hegytarkóra: hanem hogy 595
 Mármár csúcson volt, súlyával erőt veve rajta;
 S róna mezőre szaladt le viszontag az átkozatos kő.
 Az pedig újabban neki dőlt vala; sűrű veríték
 Csurgott tagjaiból, és a feje porzani tetszett.

Szemlélém azután Herakles vérmes egyénét 600
 Ábrándban: maga tudnillik halhatlanok égi
 Vigalmának örül, bírván a szépboka Hebét,
 Nagy Zeüs és az aranycipeű szent Hera leányát.
 Környüle holt lelkek csattogtak, szertekoválygó
 Vad madarakként; s ő, valamint komor éjszaka ottkint, 605
 Meztelen íjt tartván s idegén nyilat, iszonyu gonddal
 Vigyáz, a vesszőt mármár elereszteni látszva.

Rettenetes pallosheveder lógott vala mellén,
 Egy aranyos szíj, megtarkítva világi csudákkal,
 Borzas oroslánok, medvék és hegymegi kondák, 610
 Háboruk, ütközetek, vérontás, emberöléssel.

Nem gyártott ember, nem fogna remekleni többé
 Illy hevedert az sem, ki ezent meghagyta először.
 Rám ismert mihelyest szeme megpillanta, s beszélt
 Hozzám bánatosan, mondván repülékeny igékkal: 615

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 Oh nyavalyás, magad is nyilván olly mostoha sorsot
 Nyögsz még a nap alatt, mint millyen zaklata engem!
 Zeus fia voltam ugyan, de határtalan aggodalommal
 Kelle viaskodnom; miután végetlenül aljasb 620

Férfi kezére juték, ki bajos szakmányokat osztott,
S egyszer ebért küldött ide; mert számomra veszélyesb
Munkát nem gondolt többé adhatni világon.

És én felvezetém poklokról azt neki, Hermes

Utmutatásával, meg Pallas Athene hírével.“

625

Ekkép szóltá után Hades palotáiban eltűnt.

Én pedig ott várok, ha talán közelítene méglen

Hősek egyik vagy másika, kik csatatéren elestek.

S most az elődöket is megláttam volna, kiket még

Ohajtottam, ama deli Theseust Pirithoosszal:

630

Ámde megindultak rettentő zajjal előmbe

Omlani más holtak; mire én félelmesen össze

Borzadtam, netalán még Gorgo szörnyetegének

Küldje fejét hozzám erebosbol Persephoneia.

Visszaeredve hajómba tehát feleimre parancslék,

635

Üljenek egyszeriben helyeikre be s oldjanak; a kik

Szófogadólag békelvén padaikra ülének.

S okeanos tetején már hullám vitte hajómat,

Elsőben révész, azután szellők java mellett.

TIZENKETTŐDIK ÉNEK.

Sirenek, kúdorgó szirt, Nap tulkai, végvész.

Okeanos folyamát miután elhagyta hajómnak
Gyármüve, s a tenger hullámain Aea szigethez
Visszafutánk ismét, mellynél a hajnali fénynek
Háza is és köre van, s a napnak csillaga felkel:
Imide érkezvén kilökének a homokra hajónkat,
S felhágánk tenger kanyarú partjára; hol aztán
Elszunnyadva együtt várók fel az isteni reggelt.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával

5

Társimat elküldém istennő Kirke lakába,
 Elpenor hidegült tetemeit meghozni sietve 10
 És fát vagdaltván, hol legmagasabbra kel a fok
 Eltemetők szomorú könyeket hullajtva felette.
 A mint a holt és vele fegyveri porrá égtek,
 Halmot dombozván s emlékül oszlopot ütvén,
 Markos evedzőjét leszurók a sirba fejéhez. 15

Mi ebben voltunk. De titokban nem maradtott volt
 Kirke előlt megtérésem poklokrol: azonnal
 Itt sietett; vele sok kenyeret s húst hoztak ebédül
 Tiszteletes körhölgyei, és hozzája piros bort.
 És közepettünk állván meg mondotta szivélylyel: 20

„Szertelenek, kik poklokban még élve valátok,
 Kétszer halálfiak addig, míg más emberek egyszer!
 Jertek azonban, egész nap imitt egyetek s igyatok már
 Fris vendégséget; hajnalban majd eleveztek
 Útaton, melyet kijelentek előttem és jól 25
 Megmondok mindent; netalán szeleverdi tanácsok
 Földön avagy vizeken keserű fájdalmat okozzon.“

Szólott; büszke szivünk hajlott ígéire gyorsan.
 Ekkor egész nap imigy, a napnak eláldozatáig,
 Üldögelénk immár sok hús és borlakománál. 30
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
 Társaimék az alatságnál nyugalomra feküdtek;
 Engemet ellenben kezeimnél fogva külön vitt
 Kirke, s leültetvén szemközt települt le, s kikérdett
 Tőlem mindeneket; kinek én elmondtam egyenként. 35
 Most felemelve szavát istennő Kirke beszélett:

„Ám ezek így végezve; hanem halljadsza, Odysseus,
 Mit mondok; de reá meg is emlékeztet az isten.
 Sirenekhez jutsz legelőször, kik szigetekbe
 Érő minden utast meg szoktak ígézni szavokkal. 40
 A ki bután közelít és a sireni zenéket
 Hallja, de ötet ugyan soha gyermeke hölgye körül nem
 Állják, és kebelök haza érkeztére nem örvend.
 Ők ugyanis gyönyörű pázsithelyen ülve dalokkal
 Büvölik a sziveket, körülöttök számtalan ember 45

Csontai halmazban büszhödvén s bőrei aszván.
 Hajts hamar által ezen; de viaszt lágyítva barátid
 Két füleit tömjed vele meg, hogy senki se hallja
 Köztök az énekeket: te, ha tetszik, hallhatod; ámde
 Köttessed kezeid s lábaddal fogva magad le 50
 Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen;
 Hogy gyönyörűséggel hallhassad az isteni hangot.
 És ha rimámkodol és el kérsz oldatni barátid
 Által, még annál feszesebben kössenek ahhoz.
 De ha keresztülök hajtottak társid ezeknek, 55
 Itt többé nem adom nyilván tudodra, Odysseus,
 Merre vegyed kettő közül útat; ámde magadnak
 Éljsze tanácsával: hanem ennyit mindenikéről.
 Innen boltozatos szirtok fenyegetnek, alulról
 Kékszemű Amphitrite dühös hullámai dörgvén; 60
 Mit kúdorgónak nevez a halhatlanok ajka.
 Erre ugyan nem szállanak át sem egyéb madarak, sem
 Zeushez az ambrosiával igyeksző gyáva galambok;
 Mert egyet és kettőt mindig lerabol seregükből
 A szirt, s Zeus mással pótolja cselédei számát. 65
 Semmi hajó meg nem szabadulhata, mely ide tévedt
 Népeivel, de darab deszkát és emberi testet
 Hurcol együtt hullám és tüzzel fergeteges szél.
 Csak maga törhete még ezen által ama köziginyü
 Argo hajó, mikor Ajetestől erre sikamlott; 70
 És ezt is hamar a sziklához voltak ütendők,
 Ámde megörzé Hera, mivel kedvelte Iasont.
 A két szirt pedig: égre feszül éles tetejével
 Köztök egyik, körülötte homályos fellegek uszván,
 Hamvasak és soha sem tágulók; mellynek alá nem 75
 Száll tetejére verőfény nyáron sem pedig ősszel:
 Fel nem menne reá, nem szállna le róla halandó
 Férfiu, lennének bár húsze lábai hozzá;
 Mert sima oldalain, mint a kit sikra faragtak.
 A szirtnek kellő közepén nyugatra homályos 80
 Barlangszáj tátong poklokra: hajótokat erre
 Kellend általirányzanotok, nagyságos Odysseus.

Lőne hajóbol akármelly ifju levente nyilat, nem
 Hatna fel a vessző idegéről a borus odvig.
 Ebben Skylla honol, félelmes hangon ugatva, 85
 Mellynek sívását csaholó cenkével egyenlitsd
 Össze: temerdek szörny, melyet nem nézne gyönyörrel
 Senki, habár az egek valamely örök istene volna.
 Lába tizenkettő neki, és ez mindegyik első;
 Hat hosszúra nyuló karcsú nyaka, s mindenikének 90
 Rettenetes feje, bennetők pedig iszonyu fogsor,
 Háromrétű s gyakor, feketén megrakva halállal.
 Vaklandos barlangjának közepette tanyáz ő,
 Ámde fejét kiereszgetvén borzalmas üreből,
 A szirtnek falait környültapogatva halászni 95
 Kisért delfint és ebeket, s ha találna temerdek
 Cethalakat, millyent a tenger számtalan ápol.
 Erre hajójával révész nem kérkedik épen
 Átutazottnak még; mert a pirosarcu hajóbol
 Mindig egyegy férfit kap fel mindannyi fejével. 100
 Másik szikla pedig, melyet közelében amannak
 Látsz, alacsony leszen; ezt álltallóhelni nyilakkal.
 Rajta magasztas vadfüge áll beboritva levellel,
 Ámde alatta Kharybdis szörbőli a vizek árját;
 Háromszor köpi fel, háromszor szörbőli vissza 105
 Napjában: bár ott ne forogj, mikor ajka beszörböl,
 Mert maga sém szabadítana meg kékfürtű Poseidon.
 Hát mennél közelebb tartván Skyllához, igetve
 Hajtsatok által; mert sokkal jobb, hogyha hajódbol
 Hat szeretett bajtárs, mintsem valamennyi hiányzik.“ 110
 Így szólt; én pedig így mondtam néki viszontag:
 „Légy kegyes immár, istennő, tudomásomul adni,
 Hogy szabadulhassak ki Kharybdis vészei közzül,
 És tórlom meg amazt, ha hibát teszen embereimben.“
 Szóltam; az istennő pedig így mondotta viszontag: 115
 „Hát konok, ütközetek jutnak neked itt is eszedbe
 S háború? hát örök istennek sem akarsz-e kitérni?
 Ám ez semmi halandó rosz, hanem untalan élő,
 Ádáz, győzhetlen, vad, szörnyegeteg emberi átok;

- Ellene nincsen erő, legjobb még futni szinétől. 120
 Mert ha sokáig időzsz a szírtnál s fegyvereket fogsz,
 Tartok tőle, nehogy lerohanva odúiból ismét
 Annyi barátaidat kapkodja ki annyi fejével.
 Csak mentül sebesebben evezz, lekiáltva Krataeist,
 Skylla erős anyját, ki bajául az emberi nemnek 125
 Szülé őt; ez több rohamát ellenzeni fogja.
 Trinakie szigetébe következel innen, ahol sok
 Ökrei és juhai legelésznek a mennyei Napnak,
 Hét csordában pörge tulok, szintannyi juhnyájak,
 Mindenik ötven szám; mellyek soha sem szaporodnak 130
 Sem nem csökkenek; s istennő pásztorok őrzik,
 Szépfürtű nymphák Phaethusa s Lampetie szüz,
 A fényes Naptól hókeblű Neaera leányi.
 Imezeket, miután szülé s táplálta az anyjok,
 Trinakie szigetébe vivé messzére lakozni, 135
 A nemzői juh és ökrök csordáinak örül.
 Már ha honodba sovár bántatlanul elhagyod őket,
 Még Ithakába mehetsz, noha sok küzdelmeken által;
 Hogyha pedig bántod, veszedelmet jósolok akkor
 Bajtársidra s hajódra: magad — ha menekszel azonban — 140
 Későn térsz s gonoszul haza, mind odavesztve barátid.“
 Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljőve mindjárt.
 A kegyes istennő befejezve beszédeit elment;
 Én pedig egyszeriben lesietve hajómra, felülni
 Hagytam társimat és elalatságotni sietve. 145
 Kik gyorsan behágódosván padaikra ülének,
 S rendre helyezkedvén páholták a sima tengert.
 Most kékarcu hajómnak utána vitorlafeszítő
 Szellőt lebbentett alkalmas jó utitársul
 Szépfürtű, magas istennő, emberszavu Kirke. 150
 Mink elrendezvén mindennemű fegyvereinket
 Veszteg ülénk; a hajót szél és kormányos irányzák.
 Itt szomorú szívvel mondtam társaimékhoz:
 „Oh feleim, nem elég egy vagy kettőnek az égi
 Végzetet érteni, mit fellepleze Kirke magamnak! 155
 És én elmondom, hogy tudva felőle akár vész

Által enyésztesünk, akar attol megszabaduljunk.
 Sirenek bűvös dalait javasolja kerülnünk
 Ez legelőre, s virányokkal szép pázsitot, engem
 Hagyván egymagamot hallgatni; azonban erősen 160
 Kössetek engemet is, hogy mozdulhatlanul álljak,
 Talpon az árbochoz, hozzája feszítve keményen.
 És ha könyörgök s elszabadulni rimáinkodom, ekkor
 Még annál feszesebb kötelekkel igázzatok ahhoz.“

Mig én ímezeket sorolom feleimnek elébe, 165
 Barna hajónk ezalatt kéljemes szelleitek által
 Hajtva, közelgete már Sirenek bájszigetéhez.
 Itt hamar elcsilapult a szellő; hallgatag ársend
 Álla be; tengert és szelet elnémita egy isten.
 Erre felugráltak bajtársaim, a lobogókat 170
 Összefeszítve hajóba szedék, és ujra helyökre
 Űlvén tajtékzák evező rudaikkal az örvényt.

Én pedig éles késsel apró darabokra metélvén
 Egy nagy labda viaszt, nyomkodtam erős kezeim közt:
 Meglággyult iziben, sürgetve az izmos erőtől 175

És nyilazó sugáraitól a mennyei napnak;
 S társim két füleit betapasztám rendiben azzal.
 Ők engem kezem és lábamnál fogva kötöttek
 Talpon az árbochoz, hozzája szorítva keményen;
 S visszahelyezkedvén páholták a sima tengert. 180
 Hogy pedig annyira szálla, kiáltás mennyire hallik,
 Könnyen igetve hajónk, itt nem maradott titok útunk
 A Sirenek előtt, és dalra fakadtak azonnal:

„Jersze, akhiv daliák legfőbbike, híres Odysseus,
 Allj ide gályáddal, hogy hallhasd a mi dalunkat. 185

Mert soha érrefelé át nem sürgette hajóját
 Egy révész, mielőtt a mézdalt hallani fogta;
 De kiki élvezi és tudományyal növe megy arrább.
 Mind tudjuk, mit az argosi és a trojai sergek
 Ilion ostrominál istenvégezve bajoltak; 190
 Tudjuk az életadó földnek történeti rendét.“

Igy szóltak, gyönyörű énekben. Ohajtva ohajtam
 Bennöket én meghallani, és oldatni kívánék,

- Intve barátimnak: de azok nekidőlve eveztek;
 És Perimedes felkelvén nemes Eurylokhosszal, 195
 A magas úrhoz sokkal feszesebben igaztak.
 Végre midőn ezeken túlhajtottak vala, s többé
 Nem hallók a Sirenek bájhangjait, ekkor
 Már leszedék szeretett bajtársaim a füleikbe
 Bétömtem viaszat, s engem kötelemből eloldtak. 200
- Hogy pedig e szigetet tova hagytuk, füstök ötltek
 És nagy hab szemeimbe, s zuhaj dörgése fülembé.
 Megrémült feleim keziből kirepült az evedző,
 S kongott a habokon; megrögzött erre helyében
 Barna hajóm, miután nem inalta hasábiaval a nép. 205
 Én a hajón fel alá járván, közelítve fejenként
 Mindenegy emberhez gyöngéden szólva beszélék:
 „Oh feleim, mi maig sem voltunk már bu hiával!
 Ez sem végtelenebb gonosz annál, mint mikor elzárt
 A kyklops vak odújában bennünket erővel: 210
 Mégis erényem után és célszerű terveim által
 Üdvözlénk; mik tán eszetekbe jutandanak egykor.
 Jertek azért, a mint én gondolok, úgy cselekedjünk.
 Ti ugyan a habokat révézspadotokra leülve
 Szeldessétek evedzővel, ha az istenek atyja 215
 E vész torkából szabadulást adna fejünknek.
 Néked, kormányos, pedig ezt hagyom — és te szivedre
 Vedd szavamat, miután kezeidben sorsa hajónknak: —
 E füstöktől meg zajlástól félre irányozd
 Gályánkat, s a szírtnek tarts; nehogy innen amarra 220
 Tévedvén ki, mibennünket romlásra vezérelj.“
- Igy mondottam; azok mindnyájan szót fogadának.
 Skylla felől s ártalmairól ellenben egy ígét
 Sem szóltam; netalán elijedjenek a deli társak
 Kellő munkától, s ottben csapatozzanak össze. 225
 És most elfeledém istennő Kirke nehezkes
 Úti parancsolatit, hogy fegyvert öltetni tiltott;
 Én felövezkedvén és két hosszúnyelű dárdát
 Markolván kezeimbe, hajónk elejére kiléptem
 A hajazatra legott; mivel innen látni remélém 230

Leghamarabb feleimre alászárguldani Skyllát.
 De nem láthattam sehol; ám a szürke gerincen
 Megfájula szemem, míg idestova néztem utána.
 A szurdokba ereszkedtünk aggályosan immár.
 Innen Skylla honolt; hanem átellenbe Kharybdis 235
 A savanyú tengert iszonyún hörbölte magába.
 Ha felokádta vizét, mint nagy tűz lángjain izzó
 Űst, akként kavart fel forró belseje; tajték
 Hullott mindkét szikla magas csúcsára kiköpve:
 Hogyha viszont gyomrába falá a tengeri nedvet, 240
 Mind kifizult belső viadalma; ijesztve dörögött
 Környül a hegy; alul feltetszett kék kavicsával
 A föld: társaimon félelmek zöldje virágzott.
 Mig mi utolsó romlástól tartván ide nézénk,
 Addig Skylla hat emberemet kapkodta hajómbol 245
 Véletlen ki, legelsöket kezeikre s erőben.
 Én a hajót és társaimat megfutva szememmel,
 Csak függő kezeket láték és lábakat immár
 A felemeltek után; nevemen szólítva kiáltott
 Engem ijedtében kiki, most élteben utószor. 250
 Mint mikoron vizparti halász, csalogatni az apró
 Halfiakat, hosszú vesszőjén étket ereszt le;
 És az ökörszarvat bemerítvén tengerözönbe,
 Partra vonaglóan hajgálja ki véle fogottit:
 Olly vonagolva kapattanak a sziklára ezek fel. 255
 És laka pitvariban befalá jajgatva sirókat,
 S kézzel esengöket hozzám borzalmas üggyökben.
 Ez volt legkinosabb látványa szememnek azok közt,
 Mellyek utamban az ősz halason fájdalmasan estek.
 Végre hogy a szirtok, borzasztó Skylla, Kharybdis 260
 Közt áthalhatolánk; mármár a Nap szigetébe
 Érkeztünk; hol sok szép homlokos ökrei, gyapjas
 Nyájai diszlettek legelészve az égi utasnak.
 Én még messze, magas tetejéről barna hajómnak,
 Tenger sikja felett hallottam bőgni az ólzott 265
 Juh s tulokállatokat; mindjárt is eszembe jutottak
 Thebei Tiresias vak jósló szózat, mindjárt

- Kirke parancsa, ki nagyszerűen szívemre beszélt,
Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnöm.
- S jó bajtársimnak mondam szomorúan előttök: 270
„Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim,
Hadd terjeszszem Tiresias jóslásit elétek,
S aeai Kirkeét, ki nekem lelkemre parancsolt,
Emberüdítő Nap szigetét ovakodva kerülnünk;
Mert a leggonoszabb mireánk itt várna szerinte. 275
Hát tova hajtsátok közeléből evicke hajónkat.“
Szólék; összetörött szívek deli társaiméknak.
És emelé boszusan szavait nemes Eurylokhos fel:
„Bősz vagy, Odysseus; teljes erő szolgál neked, és nem
Fáradtak tetemed; bizonyára te vas vagy egészen! 280
A ki vesződségtől meg alatlanságtól örökké
Rongált emberidet száraztol kergeted, alhol
Dús lakomát üthetnének habmosta szigetben;
Ellenben csak amúgy vaktában hajtod el őket,
Éj idején kúdograni a napfénytelen áron. 285
Éjszaka félelmesb a szélvész mérge, hajóknak
Kész romlása: hová menekül már vajjon az ember,
Hogyha reménytelenül forgószél, vagy notos, avvagy
Fereteges zephyros rohan ösvényünkre, mik első
Szétfoszlatni hajót: hova fordul az istenek ellen? 290
Engedjünk, igenis, mindnyájan az éji homálnak,
És üljünk lakomára hajónk közelében; az első
Hajnalfényre legott tenger síkjára kelendünk.“
Szólott Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
Akkor elismertem, hogy rosszat forral egy ördög. 295
És szólítván meg mondam neki röpké szavakkal:
„Látom, oh Eurylokhos, magamon sokaságtok erőt vesz;
De nekem eskügyetek meg együl egyig eznapi erősen,
Hogy ha tulok vagy juhcsordákat lelteni találunk
A szigeten, bűnös szándokkal senkitek ökröt 300
Meg nem ölend, sem ihot; de nyugottan ebédlitek isten
Adta magunk kenyerét, mit Kirke hajónkra pogyászolt.“
Szóltam; megtették, valamint követeltem, az esket.
A mint megtették s befejezték a komoly esket,

- Boltozatos révhez járánk a gyármű hajóval, 305
 Édes viz közelébe; hol is szárazra tapodván
 Kedves társaim alkalmas vacsorához ülének.
 Hogy pedig éhök megcsilapult és szomjokat olták,
 Emlékezve barátikrol, kiket uszka hajónkból
 Skylla kibengészett, keserűen epedtek utánok. 310
 Árva siralmikban szökkente meg őket az álom.
 A mint éjharmaid leve és a csillagok által
 Mentek, imé zúgó viharokkal rettenetes szél
 Zajlata fel mennydörgő Zeus atya, és beborított
 Földet eget: másod komor éjszaka dőlt le az égből. 315
 A rózsásujjú hajnal keltére hajónkat
 Fokhoz eresztvén egy boltos barlangba taszítók,
 Hol nymphák gyönyörű köre és pamlagjai voltak.
 Most gyűlésbe híván szólítám társaimat meg:
 „Oh feleim, miután folyvást van evicke hajónkon 320
 Étél ital, hogy baj ne legyen, békét ezen ökrök
 És juhcsordáknak; mert szálíg ama nagy ur isten
 Barma, ki mindeneket szemlél és mindeneket hall!“
 Szóltam; büszke szívök hajlott szavaimra serényen.
 Most notos egy hóig szakadatlan dúdola; nem járt 325
 Euroson és notoson kívül a tengerben egyéb szél.
 Mekkorig élelmők szolgálá s veres boruk, addig
 Őrizkedtenek a marhától, élni szeretvén:
 Ámde midőn kifogyott kenyérünk a barna hajóból,
 Itt már szertekalandoztak szükségétől inalva 330
 Hal s madarászat után, mit tétova görbe horoggal
 Kézre kerithettek; mert hajtá bennöket a has.
 Én pedig a szigeten külön útát véve, imádni
 Mentem az isteneket, ha kiök megvinne hazámba.
 A mint itt szeretett társimtól elkülönödvé 335
 Megmostam kezemet, hol jó menedék vala széltől,
 És könnyörögtem az ég boldog seregének előtte,
 Kellemes álmod hintettek váratlanul énrám.
 S kezdett Eurylokhos feleim közt balga tanácsot:
 „Halljunk szót, noha sok bútol környezve, barátim! 340
 Bármi halál legyen az, keserű ugyan a mi nemünknek,

Mégis legkinosabb meghalni gyalázatos éhen.
 Hát nosza, vágjuk el a Nap legjobb tulkait, aztán
 Kellemes áldozatúl öljük meg az égi karoknak;
 És ha utóbb az igen kívánt Ithakába jutandunk, 345
 Gazdag templomot építsünk a mennyei Napnak
 Tiszteletére, belé sok szép adományokat adván.
 Ha pedig ökreiért haragában barna hajónkat
 Össze akarná törni ez és a többi nagy isten:
 Én inkább egyszerre kívánok veszni habokban, 350
 Mintsem apródonként elkopni ez árva szigeten.“
 Szólott Eurylokhos; feleim mindnyája helyeslé.
 És nyomon elvágván leghízottabbait a Nap
 Homlokos ökreinek, melyek nem messze legeltek
 Barna hajónk mellett a szellős réteken; egyben 355
 Környülállották s könnyörögtek az égi karoknak,
 Súdár cser gyöngéd levelit szaggatva, miérthogy
 Akkoriban többé már nem volt árpa hajónkon.
 Hogy könnyörögtenek és megölék s nyuzták vala, ekkor
 Combjaikat kiszelik s betakarták kétszerű hájjal 360
 Annak rende szerint, nyers húst halmozva fölülről;
 S mert bor sem vala már az elégő áldozatokra,
 A beleket csak vízöntvényyel hintve sütötték.
 A combok hogy elégtének, és ők a belet izlék,
 S más tetemet szétszedtenek és nyársakra vonának, 365
 Ekkoron elröppent szemeimről a szelid álom;
 S ottan elindultam tengerre s evicke hajómra.
 Végre midőn a gyárműnek közelébe jutottam,
 Egyszeriben megütött a zsír kies illata. Szörnyen
 Eljajdulva kiálték most fel az égi karokhoz: 370
 „Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldogi mennynek,
 Jaj de szerencsétlen szendert küldöttetek énrám!
 Helyt maradott feleim nagy dolgot mertenek addig!“
 Gyors követül eredett a mennyei Naphoz azonban
 Fátylas Lampetie, hogy társaim ökröket öltek. 375
 A ki haragjában szólott az olympi karokhoz:
 „Zeus atya s minden egyéb örökéletű boldoga mennynek,
 Verd meg Laertesfi Odysseus társait, a kik

Tulkaimat gonoszul megölék, mellyeknek örültem
 Lelkemben ha jövék a csillagos égre, vagy annak 380
 Földek alá megmeg lekerülök mennyezetéről!
 Ám hahogy ökreimért meg nem lakolandanak illő
 Birsággal, lemegyek, holtaknak fényleni többé.“

A kinek így mondotta viszont fellegettoroló Zeus:
 „Oh Nap, csak te maradj fényt hozni az égi karoknak, 385
 S életadó földön a halandó emberi nemnek!
 Ám én nékiek egy leirányzott mennykücsapással
 A tenger közepén gyárművöket összehasítom.“

Széphaju nympa Kalypsónál hallottam ezekről,
 A ki magát hirnök Hermestől mondta tanultnak. 390

Végre midőn lejuték tengerre s evicke hajómhoz,
 Majd egyiket majd mást korholtam. Azonba mi haszna
 Sem lehetett, mivel a tulkok megölettenek immár.
 Társaimékat az égi karok szörnyekkel ijeszték;
 Másztanak a bőrök, bűgöttek nyársakon a sült 395
 És nyers húsak, mint a rétség ökrei tesznek.
 Most már hat napokig lakomáztnak emberim ekként
 Felmészárolt ökreiből a mennyei Napnak.
 Hogy pedig a hetedik reggelt felhozta az isten,
 Ekkoron a viharos szélvész háborgani megszűnt; 400
 És mi beszállottunk tenger síkjára kelendők,
 Árbocot ütve s fehér lobogót függesztve reája.

A mint a szigetet tova hagytuk volna, nem is tűnt
 Semmi lakóföld fel, hanem ég s tenger vala minden;
 Im hamvas borukat torlasztott össze hajónknak 405
 Gépe felett isten, s besététült a víz alattok.
 Már nem igen távol haladánk; tudnillik üvöltve
 Támadt fel zephyros, dühösen viharozva köröttünk:
 Árbocfám mindkét kötélét eltépte az ádáz
 Fergeteg; ez lezuhant, s valamennyi hajószerelem alsó 410
 Gályafenékre csörömpöle; a taton üldögélő hív
 Kormányost pedig agyba üté vala, és koponyáját
 Összezuzá: ki legott, valamint a tengeri bűvár,
 A fedezetről alápottyant és lelke kiröppent.

S egyre dörögvén Zeus ím mennykövet ejte hajónkba; 415
 Melly megrázódott végiglen az isteni nyiltól,
 És betelék kénnel: feleim mindnyája kihullott,
 És valamint hollók uszáltak barna hajómnak
 Környülötte, hazájokból kirekesztve örökre.

De én helyt maradék, mig az árviz szerte nem oldá 420
 Talpától falait, s csupaszán hurcolta fel és le.

Most kitörék gyökeréből az árboc, melyre tulokból
 Gyártott szíj vala kötve s reá hurkolva erősen:
 Én vele mind feneket mind árbocot összekötözvén
 Rájok ülék; így hajhászott már a fene szélvész. 425

Majd zephyros fuvatagja ugyan háborgani megszűnt,
 Ámde notos dühösen kelt fel bújára szívemnek,
 Hogy veszedelmemmel szemlélném ujra Kharybdist.
 Éjhosszant vitetém: mikor a nap felkele, ismét
 Skylla, Kharybdis szirtjainak közelében eveztem! 430

Ám, mivel ez befalá a tenger nedveit épen,
 Én a magas terepély fügefához emelve, kikaptam
 Rája, s miként denevér csüggék a légbé; nem is volt
 Lábaikat hova megvetnem vagy mellyüve hágnom;
 Mert gyöke távol esett s magasan lengettenek ottfent 435
 Hosszu sudár ágkarjai, béárnyalva Kharybdist.

Csüggék folytonosan, mignem felvetne viszontag
 Árbocot és talajat. Nagy későn meglőn ohajtott
 Szivvágiam. Mikor estefelé vacsorára tanácsból
 A bíró felkel, befejezve sok ifju perügyét; 440

E tájban jöttek ki Kharybdis mélyiből a fák.
 Most lebocsátkozván lábastul azokra s kezestül,
 A két hosszú darab kellő közepére zuhantam;
 És felkapva reájok odább kezeimmel eveztem.
 Skyllát ellenben nem hagyta az istenek atyja 445
 Többé meglátnom; másként el kell vala vesznem.

Ettől fogva kilenc nap uszám: tizediknek az éjén
 Ogygia szigeten tettek ki az istenek, ahhol
 Nympha Kalypso tartja lakát, emberszavu isten;
 Ki szeretett s ápolt. — De miért ismételem ujra? 450

Tudnillik neked és tisztos hölgyednek eléggé
 Elsorolék tegnap mindent; s kelletlen előttem,
 Egyszer előterjesztvéket felhordani megmeg.”

TIZENHARMADIK ÉNEK.

A phaeak nemzet kitevé Ithakában Odysseust.

Igy szólott. Amazok valamennyen néma levének,
 S vártanak elbájoltan az úri setét palotában.
 És emelé szavait hozzá kegyes Alkinoos fel:
 „Minthogy, Odysseus, mennyezetes réztalpu lakomba
 Történt érkezned, nem gondolom én, hogy ezentul 5
 Uttévesztve kalandot jársz, noha sok lele máig.
 Néktek egyéb uraságoknak pedig ennyit ajánlok,
 A kik az én házam palotáiban ülve napestig
 Lángszinű bort isztok s részt vesztek az isteni dalban: 10
 A mezek immár alkalmas szökrénybe helyezvék
 Vendégünknek, adott aranyunk s más minden ajándok,
 Mellyet ez ország hív kara rendei helybe hozának.
 Nosszatok, adjunk még egy nagy hárambot, egy üstöt
 Főnként; és ha utóbb a nép közt összegyüldünk,
 Visszafizettetjük; mert egyre baj ennyi ajánlat.” 15
 Érdemes Alkinoos szavait mindenki helyeslé.
 Ekkoron elmentek kiki ön házába fekünni.
 Hogy pedig a rózsásujjú hajnal jöve, ismét
 Parti hajóra siettek már az ajándokos érczel:
 Mellyeket Alkinoos szentséges egyéne, leszállván 20
 A gályába, magán raka bé a révpadok alján,
 Szorgos cvedzéskor nehogy utban légyen az egymás,
 Majd lakomára sereglettek kegyes Alkinooshoz.

Nemzetes Alkinoos tulokáldozatot teve értök
 Fergeteges Zeusnek, kit urául tisztel az ég föld. 25
 Combokat égetvén dús vendégséget ütöttek
 Nagy gyönyörűséggel; közepettek az isteni dalnok
 Demodokos zengett, nép embere. Ámde Odysseus
 Sűrűen forgatta fejét a napra, nyugodni
 Sűrgetvén, miután indulni esennen ohajtott. 30
 Mint vacsorája után esdeklő férfinak, ki
 Míves ekéjével szántott a telken egész nap,
 Kedvesen alkonyodik le az esti nap, és ez örülve
 Lát eleségéhez, már ingván térde alatta:
 Olly örömeire jelent meg Odysseus urnak az alkony. 35
 S mond egyszerre az országnak révészetet értő
 Népihez, Alkinoost főkép érintve szavával:
 „Nemzetes Alkinoos, nagyméltóságu király ur,
 Áldmást téve bocsássatok el, s üdv véletek immár!
 Mert sikerült, a mit szívem legjobban ohajtott, 40
 Búcsu s ajándékok; miket a menny isteni jómra
 Adjanak énnékem, hogy szülőföldemet érvén
 Épen lelhessem feleségem s másomat otthon.
 Ti pedig itt legyetek gyönyörére sokáig arázott
 Hölgyeitek s kedves szülötteiteknek; az isten 45
 Úgy áldjon meg, hogy rossz időt sose lásson az ország!“
 Imigy szóla. Helyeslették s eleresztetni hagyták
 A jó vendéget, miután olly helyre beszélt.
 Érdemes Alkinoos nevezé a hirnököt ekkor,
 „Bort elegyíts már, Pontonoos, számunkra; s kínáld szét 50
 Sorjában, hogy Zeus atya isten tiszteletére
 Áldmást tévén emberemet honnába ereszsziük.“
 Mondá. Pontonoos zamatos bort tölte be, melyet
 Egyszeriben szétosztogatott sort menve; kik aztán 55
 Áldmást tettenek a halhatlan olympi karoknak
 Helyt ülvén. De felállá imé nagyságos Odysseus,
 És Arete kezébe tevén a bortelegy kelyhet,
 Szóltotta meg és mondá neki szárnyas igéekkel:
 „Üdv, oh királyasszony, teveled mindenha, mig eljő
 Vénség és a halál, melyek számunkra kimérvék! 60

Én már itt hagylak; de kívánom, hosszan örülhess
Magzataidnak, népednek, kegyes Alkinoosnak!''

Szolván a küszöbön tulhága levente Odysseus.
Véle szemes hírsézt utasított Alkinoos le
Tengerpartra, ki őt az évicke hajóra vezesse. 65
Ellenben nőket küldött Arete királyné,
Tiszta paláستtal egyet s köntössel testi ruhául;
Más pedig ékes szekrényvel kísérte le őtet;
Harmadik ételeket vive szükségére s veres bort.
A mint a tenger szélére s hajóra jutottak, 70
Átvévén mindent az ügyes révészek ezektől,
Elraktak vala ételt s bort a gyarmü hajóban;
Majd nagy Odysseusnek párnát teregettek alája
A földelen s takarót, hogy háborgatlan alunnék,
Leghátul. Hova felhágván a férfi lefekvék 75
Csendesen; önmagok is révészpadaikra ülének
Sorra, s likas kötől elalatságotlanak egyben,
És nekidőlve szelék evezővel az őszhabu tengert.
Laertesfi szemére legottan szende, nyugasztó
Álom hullt le, halálnak legközelebbi rokonja. 80
Mint a róna mezőn négyesbe fogatva, serényül
Indulván sulyos ostor előtt a himnemü mének,
Fel felugrásikkal szaporán végzik be az ösvényt:
Igy haladott a hajó lebegő tata, nyomban utána
Biborosan hullámozván a tengeri nedvek. 85
Biztosan ingadozott az előre előre; nem is szállt
Volna nemének legsebesebbike véle a sólyom:
Olly igenis gyorsan metszette keresztül az örvényt,
Férfit szállítván, kinek istenes elvei voltak,
S eddigelé bokros kínok szívében, akar hős 90
Bajnokok ütközetén akar a tenger nehez árján;
Most pedig ott szenderge, feledve az eddigi küzdést.
A mint feltetszett legfényesb csillaga mennynek,
Melly a hajnalnak legelőször hirdeti fényét,
Ekkor ötlött a gálya fel egy habmosta szigetre. 95
Tengeri aggastyán Phorkysnek réve öbölzik
Ithaka szélében; meredek két partfok ölelve

Futja körül, átellenben gyökerezve meg ottan,
 Mellyek kívülről gerebül szolgálnak az árzó
 Szélviharoknak; benne pedig tarcsatlanul állhat 100
 Gyármű hajó, miután kikötés percére verődött.
 A kikötői fokon széles levelekkel olajfa
 Áll, közelébe setét gyönyörű barlang nyílik, a szép
 Nympháknak szent, kik najas neven ismeretesnek;
 Benne szilárd kőből korsók és serlegek állnak 105
 Sorra, hol a méhek szorgalmas nemzete rajzik;
 Vannak odább hosszú kő szátyvák, mellyeken ékes
 És bibor és csudaszép fátylat hímeznek a nymphák.
 Forr örökös csurgója belül; vagyon ajtaja kettő,
 Mellyek közt egyik embereké éjszakra, míg a más 110
 Istenebb délnek; mellyen nem földi halandó
 Megy többé le, hanem felsége az égi karoknak.
 Imide hajtottak be, tapasztalt helyre; hajójok
 Olly sebesen haladott, hogy partra felényire tört ki;
 Olly révészeknek vala szorgalmazva kezétől. 115
 Itt kieredve hajójokból, légszínü halasnak
 Partságára vivén legelőször bajnok Odysseust
 Leplestül s ragyogó párnástul, a homokos föld
 Sikságán letevék mélységes alásba merültet;
 Majd kiemelték jószágait, miket a hazatérő 120
 Hősnek Athene miatt gazdag fejedelmeik adtak.
 A mint a holmit lerakák az olajfa tövében
 Nagy halmazba, kívül a járdán, hogy míg Odysseus
 Fel nem ocsódik kárt ne tegyen bennettök egy ember;
 Ők haladék nélkül haza indulának. — Azonban 125
 Nem feledé kékfürtü Poseidon Odysseus ellen
 Egyszeri feltétét; és monda kísértve Zeüshez:
 „Zeus atyja, már nekem a halhatlanok égi körében
 Nincs mi becsületem is, miután nem tisztel czentul
 A phaeak nemzet, noha tölem eredni dicsekszik. 130
 Én elvégeztem, hogy Odysseus sok vita mulván
 Térne honába, hazájától pedig el nem akartam
 Végkép zárni, mivel neki azt megígérte kegyelmed.
 S íme, hajón szállitván a szenderbe merültet

Ők, Ithakába tevék, sokféle ajándokot adva, 135
 Annyi rezet meg aranyt, hozzá pedig annyi temerdek
 Szőtt mezeket, mennyit soha sem vitt volna Odysseus
 Trojárol, ha veszélytelenül vinné haza részét.“

A kinek így mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
 „Oh rázföldi Poseidon, mit kell hallani tőled! 140
 Téged az égi karok meg nem vethetnek; ugyancsak
 Legderekabb s jobbat dolog ám is volna lenézni.
 Ellenben ha merész és bátor az emberi nemből
 Nem tisztelni akárki, tehát a bosszu kezében.
 Azt tegyed a mit akarsz s mint kedved tartani fogja.“ 145

Mondá néki viszont rázföldi Poseidon ezekre:
 „Egyszeriben tennék szavaidként, fergeteges Zeus,
 Csakhogy utóbbi boszúd rettent s ovakodtat örökké.
 Én a phaeakok szépséges gyármű hajóját
 Búcsúból hazatértek a légszínű vízáron 150
 Tönkre akarnám tenni; hogy immár szünjenek embert
 Megszállítani; s a várost beborítani hegygyel.“

A kinek így mondotta viszont fellegtoroló Zeus:
 „Oh hékám, legjobb ötletnek látszik előttem,
 Majd mikor a honnak polgárai visszaevezztét 155
 Megpillantották, alakítani hajószerű kövé
 Part közelében; hogy mindenki csudára fakadjon
 Látásán; és a várost beborítani hegygyel.“

Hallván már ezeket kékfürtű Poseidon, azonnal
 Ment Skheriába, hol a phaeakok nemzete honnol; 160
 S várakozék. Egyszer megjött sietőleg evezve
 Búcsúból a gályahajó. Közelíte Poseidon,
 És kövé alakítá és tenyerével alára
 Süllyesztvén helyben meg hagyta fenekleni; s elment.

Ekkoron egymás közt szárnyas szót váltogatott volt 165
 A hosszúévezős gályával büszke közönség,
 Így szólván egyik a másik polgárra tekintve:
 „Jéh, ki akasztá el hazatérő gályahajónkat
 A tengersíkon? Pedig immár láttuk egészen!“

Igy szólottanak ők, épen nem tudva mi történt. 170
 És kegyes Alkinoos szavait felemelve beszélt:

„Oh feleim, ma telik be felettem atyámnak egy ősi
 Jóslata már, ki Poseidont ránk haragudni beszélte,
 Mert ártatlanul elhordunk önföldre minden
 Embereket: hogy majd phaeakok búcsuhajóját 175
 Visszaeveztekör a légszínű tengeren egyszer
 Elvesztendi, s honát bé fogja borítani hegygyel.
 Így szólott az öreg, s ime jóslata márma valósul!
 Jertek azonba, miként én gondolok, úgy cselekedjünk.
 Szünjetez embereket meghordani, hogyha közünkbe 180
 Néki jövend ezután; s ma tizenkét legjava tulkot
 Áldozzunk be Poseidonnak, ha talán könyörülven
 Rajtunk, nem méltóztatnék beborítani hegygyel.“

Szólt; megijedtek azok, s barmot szerzettenek össze.
 A phaeak karok és rendek már ilyen imákkal 185
 Kérlelték országostul rázföldi Poseidont,
 Oltárát körülállva. Hanem nagyságos Odysseus
 Felserkent ezalatt honnában, s rája nem ismert
 Rég tovaléte miatt: tudnillik Pallas Athene
 Elködözé, hogy házának körülötte magát is 190
 Isméretlenné alakítván tudna ki mindent;
 És ne tapasztalnák felesége, barátai, népe,
 Míg uri házánál a hőslők meglakolának.
 Hát idegen színben tűnék fel minden urának,
 Húzamos ösvények, kikötővel diszletes öblök, 195
 Égmagas ormozatok, terepélyesen álldogaló fák.
 Talpra teremvén itt sűrűn néze honába.
 És feljajdult, és megsujtván a tenyerével
 Tomporait, kifakadt s mondotta keservesen ajka:
 „Hajh ismét mi halandóknak földére vetődtem! 200
 Nem jámbortalanok, vadak ők és jogtapodók-e,
 Vagy vendégszeretők és ismerik itt is az istent?
 Vajjon ez értéket hova rejtsem el? és hova lészek
 Önmagam is? Bár a phaeakok honába maradtam
 Volna maig vesztég: tán másországi királyhoz 205
 Juthatnék magam, a ki szeretne s hazámba vitetne!
 Most pedig el se tudom sehová sikkasztani, sem nem
 Hagyhatom itt, netalán másnak zsákmányaul essék.

Oh hékám, csakugyan nem voltak irántam egészen
 Jók s igazak phaeak ország kara rendei, a kik 210
 Másuva hoztanak! Ők szellős Ithakába igértek
 Megszállítani engemet, és elvégre nem úgy lett!
 Zeus védenceknek gyámatyja fizessen ezért meg
 Nékiek, a ki ügyel mindenkire s megveri a bűnt.
 De hadd olvasom és látom jószágomat immár, 215
 Sürge hajójokban valamit nem vittek-e vissza.“

Igy szólván megszámitá hárombjait, ékes
 Serlegeit s aranyát, szépen szőtt drága ruháit;
 Hija minek sem volt. Hanem elkeseredve honáért,
 Ott ácsorga köves partján a tengerözönnek 220
 Megbúsulva: s imé közelített Pallas Athene
 Egy fiatalka legény képében, a ki juhász volt
 És gyengéd, mint lenni királyok gyermeki szoktak,
 Kettesen összerodólt köntössel fedve be vállát,
 Csinos lába alatt saruval, jobbja gerelylyel. 225
 Kit szemlélve Odysseus ur felvidula; s szemközt
 Tartva imigy szólítá meg repülékeny igéekkel:

„Földi, mivel teveled legelőre találkozom itten,
 Üdvöz légy, s ne gonosz szándéku koránse irántam;
 De tedd mentekké ezeket, tégy engemet, a ki 230
 Esdve jövök jó istenemül térdednek elébe.
 És kérlek, nekem őszintén megmondani, lássam,
 Milly haza, melly nemzet, mi lakókkal híres ez ország?
 Nem valamelly déltáji sziget? vagy némi göröngyös
 Száraznak tengerre hajolt párkánya előttem?“ 235

Monda ezekre viszont neki kékszemű Pallas Athene:
 „Ember, ügyetlennek kell lenned vagy tova laknod,
 Hogyha ez országról kérdezkedel. Ez nem egy ollyan
 Névtelen ország ám, mellyet nem tudna sok ember,
 Mind kik napkeleten s a hajnalfényre lakoznak, 240
 Mind pedig arra felé, hol az éjszakorma setétlik.
 Zordon ugyan, nem is alkalmas ménpálya, de meddő
 Sem nagyon, a mint nem széles vagy hosszúra terjed.
 Tudnillik van elég búzája, terem bora; folyvást
 Járja dülöit eső s termékeny harmatok; áldott 245

Kecske s ökörtanya is; szebbnél szebb erdei; vígan
Csergedező patakok szelik évhosszanta keresztül.

Ugy vagyon, oh vendég, Ithakának hírve színtén
Trojaig ismeretes, noha messzire lenni beszélük.“

A szónak megörült nagyságos bajnok Odysseus, 250

S felvidúla hazája nevé, hogy Pallas Athene

Értésére adá vala, Zeusnek kékszemu lánya.

És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel,

Nem szólván egyenest hanem eltérengve beszélván,

Mindig fortélyos tervek szeretője balában: 255

„De hallám hírét Ithakának Kreta szigetben,

Messzire a tengersíkon; s most e vagyonokkal

Érkezem önmagam is, házamban gyermekeimnek

Más ennyit hagyván: mivel Idomeneusnek elejtém

Lábgyors Orsilokhos magzatját, a ki hazája 260

Minden egyéb lelkes fiait megelőzte futással.

Ő ugyanis ki akart engem forgatni erővel

Trojai részből, mellyért sokat álla ki szívem

Ugy tenger hátán mint emberek ütközetében:

Hogy nem az atyjának sürgöttem kedvibe járni 265

Troja alatt, de külön dandárnak főnöke voltam.

Ezt a parlagrol hazamentekor, út közelében

Lest vetván neki bajtársammal, agyon gerelyeztem;

Éji setét komoran burkolta be mennyeket, és nem

Látott senki, midőn megfosztám élte javától. 270

Hogy pedig éltétől megfosztá fegyverem éle,

Némi hajóhoz rándulván Phönike híresztelt

Embereit kérém, alkalmas ajándokot adva,

Hogy szállítsanak át s tegyenek homokára Pylosnak, 275

Vagy kies Elisnek, hol epiv név tartja lakását.

Őket azonban irányokból, noha szándokuk ellen,

És nem irántam patvarokat, tova üzte dühös szél.

Honnan elesve, setét éjjel jöttünk ide; csak nagy

Bajjal erőködven parthoz, vacsorára sem ültünk

Fáradtságunkban, noha nélkülözni dolog volt; 280

Ámde hajónkból elchullongva feküdni siettünk.

Engemet eltikkadtat igen mély álom igazván,

Ők jószágaimat kiemelve az uszka hajóbol
 A homokon lerakák, mellyen magam édesen alvám;
 Majd fogták magokat, s a mívelt Sidoniába 285
 Mentenek, engem bűm sorvasztó kényire hagyván.“

Igy szólott. Nevetett istennő kékszem Athene,
 S megsimogatta kegyes kézzel, képében egy ékes
 Nagy magas asszonynak, ki művet remekelni tudalmas;
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel: 290

„Furfangos legyen ám és kópé, a ki elődbe
 Vágy csellel, jön bár mennynek egy istene, hágni!
 Szertelen és agyafurt, cselek éhese, hát te hazádbart
 Sem hagyhatsz-e alább e csín és minden előbbi
 Csalfa beszédekkel, mellyek gyerekóta barátid? 295

Illyet azonban most ne csináljunk, cselkohlásban
 Otthonosak lévén mindketten, tervre s beszédre,
 Legderckabb magad a föld hátán, én meg az égnek
 Istenségei közt fortélyra s eszélyre. De el nem
 Ismertél engem Zeus lányát Pallas Athenét, 300

A ki veled vagyok és kísérlek minden utadban,
 Phaeak nemzet előtt kedvessé tettelek! És most
 Itt vagyok ismét veled együtt tervezni tanácsot,
 És elrejtteni a kincset, mire ihletem által

Intve hazádba jövőt amaz ország érdemesített; 305
 És hogy megmondjam, mit sors szenvedned az ősi
 Udvarban. Te azért türelmesen álld ki vitádat;

Meg se jelentsd kinek is, sem férfi sem asszonyi népnek,
 Hogy haza érkezted; de tanulj hallgatva kitűrni
 Mindenféle bajt, felvévén bármi kudarcot.“ 310

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Ah de nehéz, kegyes istennő, ismernie téged
 Földi halandónak, bár jól tud is, illy sok alakban!
 Ugy vagyon, én tudtam hogy irántam nagykegyű voltál,
 Meddig Troja alatt harcoltunk vértess Akhivok: 315
 Ámde hogy eldöntvén Priamosnak nagyszerű várát,
 Már haza indulánk és elszórt minket az isten;
 Többé, mennyei Zeus csemetéje, hajómra leszállni
 Nem sejdítélek, hogy elűznéd bánatim ezrét!

Én egyedül szomorú szívvel bujdosam alá fel 320
 Folytonosan, míg az égi karok megszántak tigyemben;
 S míg te kövér földén a phaeak népnek igéddel
 Lelket adál, amaz országos városba vezetvén.
 És most felséges nemzödre könyörgelek — oh mert
 Nem hihetem, miszerint szellős Ithakába jutottam 325
 Volna, hanem folyvást idegenben bujdosom, és csak
 Gunyszavakat mondál, hogy azokkal lelkemet áltasd —:
 Szólj igazat, ha valóban az én földemre jövék-e!“
 Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Illyen gondolatok honnolnak eszedben örökké! 330
 Épen azért sem hagyhatlak bajaidba magadra,
 Mert győződ szóval, szemes és fortélyos egyén vagy.
 Más ugyanis hosszú tévelyből érve honába
 Gyermekeit s nőjét szemlélni esennen ohajtja;
 De te felölök hallani és hirt venni sem épen 335
 Kívánsz, mignem előbb megkísértetted az asszonyt:
 A ki lakodban amúgy vesztég lakik, és szomorúan
 Telnek el éjei s napjai a mindegyre sirónak.
 Én soha sem kétlettem ugyan, sőt tudtam öröktől
 Fogva, hogy elvesztvén bajtársidat édes hazádba · 340
 Jössz: de Poseidon szent apavérrel meg nem akartam
 Érte hasonlani; a ki reád mindenha boszúsan
 Gerjedezett, miután Polyphemost szemtelenítéd.
 És most megmutatom, hogy higgy, Ithakának irányát.
 Tengeri aggastyán Phorkysnek réve ez imhol; 345
 Itt a révfőnél virul a terepélyes olajfa;
 Itt közelében nyílik ama szép és csuda barlang,
 Melly a Najasnak nevezett hegyi nympa seregnek
 Szent; ez már neked a felséges boltozat, ahhol
 Nympháknak valaha sok teljes századot adtál; 350
 Itt van Neritos, a faruhával kellemetes hegy.“
 Szólva elüzé a ködöt, és országa kitetszett.
 Felvidúla igen nagyságos bajnok Odysseus
 Drága hazája felett, és megcsókolta fenyérét.
 Majd a Nymphákhöz kezeit felemelve könyörgött: 355
 „Oh Najas Nymphák, Zeus lányai, nem vala többé

Látni reményem benneteket! Most szent fogadással
Üdvözlek; de utóbb adománynyal is áldozok, a mint
Annakelőtte, ha Zeus diadalmas lánya kegyesz lesz
Nagyra nevelni az én fiamat s megtartani engem.“ 360

Szólott erre viszont neki kékszemű Pallas Athene:
„Bizzál, és ne legyen szívednek gondja ezekre;
Inkább rajta, tegyük szaporán jószágodat olyan
Helyre, hogy a barlangban meg legyen óva tenéked;
Annakutána pedig lássuk, hogy volna legüdvösb.“ 365

Imigy szólva setét barlangba nyomult vala rejtélyt
Nézni az istennő: ki után nagyságos Odysseus
Mindeneket beemelt, aranyat s a réznemű kongót,
Szépséges mezeit, miket a phaeakok adának:
Mellyeket ez helyesen lerakott vala; égi Zeüsnek 370
Lánya meg a nyiladék tátott szájára követ tett.
Erre leülvén a szentséges olajfa tövében
A döflös hőslökre halált terveztenek együtt.

És felemelve szavát mondá legelőször Athene:
„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus, 375
Lásd te, mikép vessed kényes hőslökre kezéd, kik
Mennyezetes lakodon már harmadik éve bitolnak,
Hölgyed után járván és sok nászkincset ígérvén:
A ki azonban csak teutánad epedve örökké,
Mindegyiket biztatja s ígér önékik egyenként, 380
Titkon izengetvén; de szívében máshogyan érez.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh hékám, bizonyára legitt Agamemnon Atrides
Borzasztó sorsára jutok fejedelmi lakomban,
Hogyha, nagy istennő, mindent tudtomra nem adtál! 385
Kérlek azért, oktass, hogyan álljam bosszumat a roszt
Nemzeten; és légy oldalamon s olly szellemet áraszt
Szűmbe, minőt adtál mikor eldőlt Troja kezemtől.
Én, hahogy így állnál mellettem, kékszemű, most is
Ütközetet mernék háromszáz férfit ellen, 390
A te szövetséges kegyeidtől fedve tusámban!“

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
„Laertesfi, igen, véled leszek, el se feledlek,

Hogyha dologra kerül; és én úgy gondolom, egy vagy
 Másik hőslőnek, ki jelennen házadat éli, 395
 Vére s velőjétől fertelmesül a szobapadlat.

De várj, ismétlenné torzítalak által
 Minden honfi előtt: meg kell töpörödnie tested
 Szép bőrénék; alávedlesztém fürtidet; aztán
 Gúnyát öltök rád, melyet mindenki megútál; 400
 Összeredőzőm ezig szépséges két szemedet, hogy

Csúnyának lássál a hőslők és feleséged
 És a gyermek előtt, kit hajdan hátra marasztál.
 Annakutána te a kondáshoz mégy legelőször,
 A ki ugyan disznópásztor, de hűséges irántad, 405
 Kedveli a fiadat s szellemdus Penelopeiát.

Sértés nyája körül leled ötet, mely is előtte
 Hollók szirtjánál, Arethusa csermelye mellett
 Jár legelőn, ízes makkot faldosva s reája
 Barna vizet szürcsölve, mitől nagy hája nevekszik. 410
 Itt veszteglesz azig, mindent kikeresve belőle,
 Mig én a nőekkel szép spartai földre megyek, hogy
 Telemakhos fiadat haza híjam, Odysseus; a ki
 Tág Lakedaemonban jár szög Menelaos Atrides
 Házánál, ha talán híreket hallhatna felőled.“ 415

A kinek erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Mért neki hirt nem adál, ki öröktől mindeneket tudsz?
 Tán hogy ez is sivatag hátán a tengerözönnek
 Szenvedjen ki, míg értékét más népek emésztik?“

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene: 420
 „Róla szived ne legyen szükségtelen aggodalommal;
 Én utasítám el, hogy jó hírt nyerne magának
 Ottani jártával; nincs is baja, mert Menelaos
 Házánál békével időz, sok mindene lévén.

Ífjak lesnek ugyan neki barna hajóval utána, 425
 Hogy mielőtt szülőföldére jöhetne, megöljék;
 De én nem hiszem azt; hamarabb zár keblibe a föld
 Egy vagy más daliát, ki ma nálad vígan ebédel.“

Szóla, s megérinté bájvesszőjével Athene:
 És karcsú tetemén a bőrok megtöpörödtek, 430

Sárga hajának fűrtel elvedlettek, egy aggott
 Férfiúnak húzá be öreg bőrével egészen;
 Összeredőzte ezig szépséges két szemit; aztán
 Testire egy nyomorú ringyrongyot akasztá, s csinatlan
 És elnyűtt köntöst, füsttől rondára fogottat. 435
 Végre kopasz nagy szarvasbőrt ada rája, kezébe
 Istápul botot és hozzá illetlen iszákot,
 Folt hátán foltost, mire sodrot szíj vala fűzve.
 Illy tervet szövén elváltak; Athene ugyancsak
 Bajnok Odysseus gyermekeért a spartai földre. 440

TIZENNEGYEDIK ÉNEK.

Parlagon Eumaeos kondás vendége Odysseus.

Ő pedig a kövecses gyalogúton elindula egyben
 Rengeteg erdő horgasin át, hol Pallas Athene
 A jámbor kondást mondotta tanyázni, ki legjobb
 Gonddal ügyelt háznépe között értékire folyvást.
 Ezt kívül ülve lelé gádorban, hol magas és nagy 5
 Pusztai szállás volt tovalátó nyíltkörű tájon,
 Szép s környülmehető; melyet disznóinak immár
 Önmaga épített a' kondás, míg ura távol
 Járt, hire nélkül az asszonynak 's Laertes öregnek;
 Sziklakövekből rakta, körülgátolta tövissel, 10
 Kívülötte karókat ütött környöskörül erre
 S arra sűrűn s gyakran, tölgyet vagdalva hasábbá.
 Bent a csárdában egymás közelébe tizenkét
 Almokat állított, melyeknek mindegyikébe
 Ötvén emét szoktak berekeszteni, melyek időnként 15
 Megfiazottak: az ártányok pedig ottkin aludtak,
 Már sokkal kevesebbek számra, miérthogy örökké

- Csökkentették a deli hőslők, kiknek ezekből
 A legjobb darabot hajtotta kanász be naponként;
 Mellyeknek háromszáz és hatvan vala számok. 20
 Mellettök négy eb, fenevadnak másai, szoktak
 Hálni, miket maga a legjobbik férfi nevelt volt.
 Ekkoriban lábára sarút idomitgata épen,
 Színes ökörbőrt szabdalván; a' többi kanászok
 Ellenben hárman más másutt szertevalának 25
 Marha után; negyedik pedig a' városba eredt volt,
 Süldőt hajtván a peckes hőslőknek ebédül,
 Hogy miután béáldozták jóllakjanak hússal.
- A csaholó kuvaszok látván egyszerre Odysseust,
 Im egyenest szemközt szaladának néki; de a hős 30
 Földre szegült cselesen, s a gyámbotot elhajította.
 Ekkor aligha roszul nem járt vala ön mezejében,
 De a gádorból sebesen felugorva kitermett
 A kondás, keziből a bőr szabdája kiesvén:
 És leszutyongatván ebeit, mást máshova űzött 35
 Sűrű kövekkel; s így mond isméretlen urának:
- „Oh a beste, öreg, majd kárt tett benned, azonban
 Engemet is nagy bajba kevertél volna; pedig sok
 Mindenféle buval megláttak az istenek engem!
 Mert nagyságos uram végett keserűen epedve 40
 Töltöm napjaimat; s míg másnak hizlalom étkül
 Disznait, addig tán valamelly idegenbeli népnek
 Országán és városiban fanyalog maga éhen,
 Ha ugyan életben s a napnak megsüti fénye!
 Jersze azonban, menjünk a csárdába, öreg, hogy 45
 Étél itallal töltözwén kedvedre minálunk,
 Elmondd, hol lakol és millyen történetek értek.”
- Szólván csárda felé vezetett a jószivü kondás.
 És bevívén leülette, harasztot hintve alája,
 Erdei kecskének beterítvén nagyszerü, fürtös 50
 Bőrével, pihenőül. Örült nagyságos Odysseus
 A fogadásnak; azért szavait felemelve beszélett:
- „Áldjon meg Zeüs és minden más istenek azzal,
 Gazda, miért legjobban epedsz ma, hogy illy szivesen lálsz.”

- Mondá néki viszont kondás Eumaeos ezekre: 55
 „Oh idegen, nem törvényem megbántani nálad
 Rosszabb vándort is, miután Zeustől van akarki,
 Koldus vagy vendég. Adományunk, bár keves, ámde
 Szíves az; illy sorsok vagyon a szolgálknak! örökké
 Tartaniok szükség, mikor ifjú gazda parancsol 60
 A háznál. Hej mert kirekeszté nekem az isten
 Őt innen, ki szeretne, de még jószágot is adna,
 Millyennel kegyes úr megajándékozza cselédét,
 Házat is és teleket s hozzá alkalmas asszonyt:
 A ki sokat fáradt neki, és meg is áldta az isten 65
 Dolgát, mint azt is, mivel én foglalkozom e helyt.
 Milly jó volna tehát, ha közöttünk lenne az őszszó!
 De oda van, valamint Helene pereputyjai vesztek
 Volna, hogy olyan sok népeknek térdeit oldák!
 Mert Agamemnonnal becsületből Ilion ellen 70
 Kelt fel ez is, megküzdeni ott a trojai síkon.“
- Szólva hamarjában környölövezette gunyáját,
 És az alomba eredt, hol csürhék népei voltak;
 Innen előhozván kettőt áldozni, leölte,
 Megporkolta, darabra szedé, s nyársakra taszítá. 75
 Hogy megsültek, Odysseusnek felrakta eléje
 Nyársastul melegen, lisztet hintezve reájok;
 Aztán mézizü bort elegyíte kupába; s legottan
 Szemközt ült vele, és mondá sürgetve kínálván:
 „Láss hozzá, vendég, mi cselédőtől telhetik, ehhez 80
 A csürhéhez; mert hőslők eszik a java süldőt,
 Sem boszutól rettegni sem irgalmazni nem értők.
 Ám bűnös tettet nem szenved az isteni felség;
 Néki csak a' jámbor 's igaz életü férfiu kedves.
 Mert hiszen ellenség, de zsivány is, hogyha vidékre 85
 Lépett, és tán Zeus atya zsákmányt engede néki,
 És gályába teperhetvén elvitte honába;
 Még ez is érezi a bosszú félelmeit ottben.
 De ezek itt valamelly istenszót hallva talán már
 Tudnak veszte felől, hogy nem kívánnak ugyancsak 90
 Annak rende szerint hőslőni, vagy eltakarodni,

Sőt bizvást pusztítanak és nincs semmi kimélet.
Mert valahány éjet s napot ad Zeus, ők be nem érik
Egy marhával avagy kettővel az áldozatokhoz;
Bort pedig olyan igen fölőset dőzsölnek el aztán. 95
Vajmi temerdek birtoka volt pedig! annyi ugyan nem
Senki hatalmasnak, sem Epiros jó televényén,
Sem szellős Ithakán; de akár husz férfinak sincs
Olly soka: várj csak azonban el is számítom előtted.
Epirosba tizenkét juhnyáj, és gulyaféle, 100
Annyi csapat disznó, mint szintén kecske is annyi
Őrztetik őneki már idegen már honfiak által.
Itt pedig a teleken tizenegy nyáj kecske megyen ki
Összesen a legelőre; derék jó emberek őrzik;
A kik egyegy darabot hajtnak be naponta ebédül 105
Höslőknek, mellyet leghízottabbnak ítélnék.
Én pedig e disznók csordáját őrizem itten,
S a legjobb sertést választva beküldözöm őknek.“
Szólt: amaz ette husát és itta esennen az édes
Bort, hallgatva; de vészt szőtt a höslői fejekre. 110
A mint töltöznek s elegendők lettek az étkek,
Mellyből inni szokott, borral teletöltve kupáját,
Nyujtá a pásztor; fogadá ura szíves örömmel,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékben:
„Hogy ki az a' tehetős és gazdag férfi, barátom, 115
A ki felől szóltál s javain vásárola téged,
És Agamemnonnak lett veszve becsülete mellett?
Szólj, hahogy ismerném közelebből is úri személyét.
Mert Zeus tudja s az ég más istenségei, vajjon
Hosszu kalandom után nem szólhatnak-e felőle.“ 120
Emberek elseje szólt a disznópásztor ezekre:
„Oh öregem, nincsen jövevény, ki felőle hírekkel
Érkezhén be, hitelt nyerjen felesége s fiánál!
Ám szállásra ajánlkozván csak amugy hazudoznak
A koldúsok egyébként is, nem szólva igaz szót; 125
A ki pedig szellős Ithakába vetődik el olykor,
Bémegy az asszonyhoz, 's csalfán ámitani szokta.
Ő szívesen látván mindenről sorra kikérdi,

Aztán sírdogáló szemiből könnyharmatok esnek,
Mint a' külföldön meghalt férj hölgyéhez illik. 130
Majd te is íziben egy hirecskét költeni fognál,
Ha valaki kacagányt és testi ruházatot adna.

Néki azonban aligha mohó ebek és madarak nem
Húzzák csontjairól a bőrt és nincs oda lelke!
Vagy halak ették meg tengerben, s csontai szerte 135
Fekszenek a parton, mélyen beborítva homokkal.

Igy veszvén oda már, noha minden kedves övéit
Megszomorítá, oh de kivált önnön magamat: mert
Illy kegyes úrra sehol sem akadnék, bárhova mennék;
Térnék bár házába tulajdon apámnak anyámnak 140
Vissza, ahol hajdan lettem s ők felnevelének.

És ezeket többé, noha sír a lelkem utánok,
Látni nem is vágyom szemeimmal elannyira otthon,
Mint a mennyire gyászolom a rég távol Odysseust.
A kit is ámbátor nincs itt, átallok amugy csak 145
Néven híni; mivel szeretett és jó vala hozzám;

Ugy vagyon, én a messzelevőt csak bácsizom ötet."

Szölt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Földi, mivel váltig kétled, s nem gondolod ötet
Visszajövendőnek, hanem a lelked hihetetlen; 150

Én nem amugy pusztán, hanem esküvel is bizonyítom,
Hogy megtér az urad. Jó hirdíjt kapjak azonnal,
Hogyha megérkezik és önnön palotáiba szálland',
Köntöst és kacagányt alkalmas testi ruhául:

Mit ha szorult vagyok is, nem kérek senkitől addig. 155
Mert valamint poklok kapuját, úgy gyűlölöm, a ki
Engedvén inségeinek hazudozni merészel.

Tudja tehát meg Zeus isten legelőre, Odysseus
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
Hogy minden meglesz valamit most mondok előtted: 160

Még ezen esztendő folytában megjön Odysseus,
E hónapnak végével s elejével amannak

Tér haza; és aztán kifizet mindent, ki szerelmes
Gyermeke s hölgyének szomorítására törekszik."

Mondá neki ezekre viszont kondás Eumaeos: 165

- „Oh öregeske, sem én jó hirdijt nem fizetendek,
 Sem haza nem jön uram soha többé! Csak te igyálsza
 Békével, s másról kezdjünk szót váltani, eztet
 Nékem eszembe se juttatván; tudniillik igen fáj
 A szívem, ha drága nevét említeni hallom. 170
- Hagyjuk az esküdözést; de azonban Odysseus akként
 Jöjön meg, mint én akarom, mint Penelopeia,
 És Laertes öreg, vagy Telemakhos nemes ifju.
 Most meg ez ifjúért busulok, kit Odysseus ágzott,
 Telemakhos fejeért, a kit, mint szép csemetét, hogy 175
 Felnevelének az istenek és azt hittem örökké,
 Hogy nem lesz rosszabb apjánál észre s alakra:
 Hát ennek valamelly istenség kárt tön eszében,
 Vagy ha halandó is; ki Pylos földére hajózott
 Atyja felől hirt kérdeni, bár amaz udvari hőslők 180
 Utját állották: Ithakából hogy gyökeresztül
 Veszne ki véle együtt Arkisios isteni magva!
 Ezt is azonban hagyjuk, akár kezeikbe kerülend
 Nékik, akár szabadul; bár fedje kezével az isten.
 De történetidet te beszéld el, jó öreg, immár; 185
 És igazán, hogy megtudjam, terjeszszed elejbém,
 Hol vagyon országod? ki vagy és kik szüleid? aztán
 Millyenféle hajón jöttél Ithakába? miképen
 Hoztanak embereid? kik lenni dicsekszenek ők is?
 Mert gyalog én csakugyan nem tartalak ám ide jöttnek.“ 190
- Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Én ezeket, gazdám, igazán elmondom előtted.
 Ámha elégséges kenyérünk létezne minékünk
 Itt a csárdában, meg jó bor hosszú időre,
 Békével lakomáznunk, és más látna dologhoz: 195
 Könnyeden egy kerek esztendőnek alatta sem érnék
 Végire, elmondván a szívbeli végtelen aggályt,
 Mellyeket isteneim jósága bajoltata vélem.
- Én egy birtokos és nemes ember gyermeke, a bő
 Kretából erede. Noha még a' házba kivülem 200
 Törvényes nőtől több magzatok is születének
 És nevedektek volt, engem pedig áruba szerzett

Egy rima szült; de azért egyenes magvául ölelt jó
 Kastor Hylakides, kitől is származni dicsekszem;
 A kit ur istenként tisztelt a kretai nemzet, 205
 Boldogsága, derék fiai s jószágai végett.
 Őtet azonban utóbb az enyészet karjai Hades
 Mély birodalmiba szállítván, im a szilaj ifjak
 Sorsot vetve örökségökben elosztakozának,
 Nekem csak keveset s épületet adva lakásul. 210
 Ekkoron egy módos gazdától házasodám meg,
 Mint önerényem hozta magával; mert nem akarki
 S harckerülő voltam, ha ma nincs is semmi belőle:
 De hiszen a tarlót szemlélvén ismered abból,
 Gondolom, a mit kell; mert sok bűk értenek engem! 215
 Ugy van, adott kebelembe merényt és harcias elmét
 Pallas Athene s Ares! Ha talán száguldani népet
 Válogaték, bajakat készítve az elleneseknek,
 Lelkem előtt soha sem forgott a szörnű halálnak
 Képe, hanem legelőbb vágtam le az ütközetekben 220
 Néki ugorva vitézt, miután nekem engede lába.
 Illyen voltam háboruban: hanem a dolog avvagy
 Háztartás soha sem tetszett, mi derék fiut és lányt
 Nagyra nevel; de hajókba valék mindenha szerelmes,
 Ütközetekbe, sikos dárdákba, nyilakba, keservek 225
 Szerszámaiba, mik olly rettentők annyi szemekben.
 Én azokat szeretém, mit előmbe az istenek adtak.
 Tudnillik kedvét más másban szokta keresni.
 Hát mig Troja alá nem szálltak az argosi rendek,
 Addig evicke hajón tábornak fője kilencszer 230
 Jártam külföldön zsákmányért; s mind sikerültek
 Vállalatim; s miután kifogám a kellemetes részt,
 Még azután is sok juta. Így megnőtt vala házam,
 És én tiszteletes, nagy lettem Kreta szigetben.
 Hogy pedig e veszedelmes utat sorsolta borongó 235
 Zeus, melly annyi vitéz embernek térdeit oldá:
 Akkoron engemet is kipurancsolt Idomeneust is
 Ilion ellen hadnagyokúl; és nem vala benne
 Mód vonakodni, mivel sürgölt a nép szava minket.

- Itt mi kilenc évlig harcoltunk vértés akhivok; 240
 Tizediken Priamos várát eldöntve, hajónkon
 Hogy haza indulánk, elszórt bennünket az isten!
 S engem gondviselő Zeus bajjal látogatott meg.
- Házamnál ugyanis csak egyetlen hóig örülék
 Gyermekeimnek, hölgyemnek, javaimnak: azontul 245
 Aegyptoszba huzott vala általevezni kedélyem,
 Válogatott bajtársakkal s készségű hajókon.
 Elkészüle kilenc; besereglett íziben a nép.
 Most szeretett feleim vígan lakomáztanak immár
 Hat nap együtt; kiknek szükséges barmokat adtam 250
 Istenes áldozatúl és vendégségre magoknak:
 Hetediken pedig indulván a kretai partrol,
 Jó és kellemetes boreasnál könnyen evezünk,
 Mint vizmentében; nem is érté semmi csapásos
 Kár az evicke hajót, de baj és nyavalyátlanul ottben 255
 Ültünk, míg ezeket szellő s kormányos irányzák.
 Szépfolyamú Aegyptoszhoz hajtottam ötöd nap;
 Mellynek medrében megszállva az uszka hajókkal,
 Én szeretett társimra parancsoltam vala rögtön,
 Veszteg lenni hajóinknál és örzeni őket, 260
 Kémeket útalván a szemlefokokra közülök.
 De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktől
 Hajtva, hamar dulták Aegyptos népinek áldott
 Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,
 És magokat megölék. Zajok a városba behallott. 265
 A lármára ezek tódultak hajnaleredtkor
 Ránk; gyalogok, lovagok lepték a róna mezőket,
 És ragyogó fegyver villámai. Mennykövező Zeus
 Gyáva futást hintett feleim seregébe; nem is mert
 Senkiök állani szembe, mivel mindenhol ölés volt. 270
 Fegyverek éle sokat vágott agyon; élve vitettek
 Többieink rabságra, nekik robotolni halálig.
 Nékem hirtelenül ezt ötlesztette azonban
 Isten eszembe: de bár Aegyptos földei nyeltek
 Volna, mivel később új károk leltenek ismét: 275
 Tudnillik sisakom letevém hevenyébe fejemről,

A pajzst vállamrol, le kezemből a sima dárdát;
 És elejekbe menék a király nyargalta lovaknak,
 S térde után nyulván megcsókoltam. Könyörült ő,
 S meghagya, és szekere-re vevén elvitt haza sírót. 280
 Bár sokan és sűrűn ökleltek köröseikkel
 Ellenem emberiből, kiknek mérges vala szívök;
 De ő eltiltá, félvén vendégfogadó Zeus
 Bosszuitól, ki gonosz-ságot szigorúan ítél meg.
 Itt maradék azután hét álló évig, elég pénzt 285
 Gyűjtve az országban, mit népei szívesen adtak.
 Annakutána, midőn itt volt a nyolcadik év is,
 Phönix férfiú jött, egy sok fortélyokon átment
 Csempész, a ki elég embert megbuktata immár:
 Ez rávett engem költött széndékira, mennék 290
 Phönikébe, holott laka és jószágai vannak.
 Már azután helyben maradék esztendeig ennél.
 Hogy pedig a napok és havak elteltek vala nála
 Esztendő mulván, s ismét fordultak az órák;
 Felszállíta hajóra, együtt Libyába menendőt 295
 Véle, segédeül a vásárban, mint szava tartá,
 De bizonyára eladni, hogy ott pénzzé tegyen engem.
 Én, noha vélekedém, eleveztem kénytelen ezzel.
 Barna hajónk zavaratlan jó boreas szelek által
 Kreta felett viteték; de Zeüs vést sorsola rájuk. 300
 Mert a mint Kretát elhagytuk messze, nem is tűnt
 Semmi lakó-föld fel, hanem ég s tenger vala minden:
 Ekkor szürke borút torlasztott össze hajónknak
 Gépe felett Zeüs, és besetétült a víz alatta.
 Ő sűrűen dörgött, s villámot sujta hajónkba. 305
 Eztet egészen megrázá isten nyila, s telve
 Lett fojtó kénnel; valamennyi kihulla belőle,
 És valamint hollók uszkáltak a barna hajónak
 Környülötte, hazájokból kirekesztve Zeüstől.
 Nékem azonban nagy megcsétségemben az isten 310
 Két kezeimbe tevé maga a kékorru hajónak
 Hosszú árbocfáját, hogy meneküljek az egyszer.
 Én megölve imezt hajtattam szélvihar által.

- Horda kilenc napig; a tizediknek fénytelen éjén
Thesprotok földére csapott ki dühével az árvíz. 315
- Itt ingyen fogadott a nemzet Phido királya
Házában, miután édes fia jött ki, s hidegtől
És bágytol legyalázottat felemelve kezemnél
Fogva magával vitt, mig nemzetes atyjához érénk;
A ki palástot adott és köntöst testi ruhául. 320
- Ott halottam Odysseusról, a gazda beszélvén,
Hogy haza készülőt megvendégelte s szeretve
Látta; előmutatá az Odysseus összeszerezte
Rézfélét, aranyat, s a sok munkába került vast.
Másnak is elszolgálna bizonynyal tized iziglen, 325
Olly soka volt neki a fejedelmi terembe lerakva.
Ötet Dodonába beszélé mentnek, olympi
Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
Rég tovaléte után szellős Ithakába miképen
Térjen meg, nyilván-e avagy titkolva személyét. 330
Erre megesküdt még, áldmást is billikomozván,
Hogy lebocsátva hajó s készek bajtársai hozzá,
Kik szeretett földére tegyék nagyságos Odysseust.
Engem azonban előbb küldött el; mert buzatermő
Dulikhionba hajó volt indulóban az ország 335
Emberivel: s az, Akastokhoz hagyva vinniek engem,
A honi felséghez, séretlenül; ámde galádság
Tetszett lelkőknek, hogy részem bú legyen ismét.
Mert miután földtől elevedzett messze hajójok,
Egyszeriben szolgák munkáira szántanak engem; 340
S megfosztván kacagány és köntös testi ruhámtól,
Más nyomorú foszlányt és köntöst adtanak érte,
Folt hátán foltost, szemeiddel mint ime látod.
Estefelé mívelt Ithaka partjára jutottak.
Itt engem feszesen megköttek az uszka hajóban 345
Izmos alatsággal; magok a szárazra tolongván
Sergestül, szélén az özönnek megvacsoráltak.
Nékem azonban az égi karok kötelekimet ollyan
Könnyen eloldották! Ekkor befedezve gunyámmal
Főmet, s a kormányon alácsuszamodva haboknak 350

Szegzém mellemet; és mindkét kezelmel erősen
 Dolgozván, mihamar kieveztem messzire tőlök.
 A mint fellépék, egy lombos sűrű csalitban
 Meghuztam magamat; s ím azok körülöttem alá s fel
 Járvá sopánkodtak. Miután nem jónak ítélték 355
 Még beljebb nyomozódni, megint az evicke hajóra
 Csöddülének. Imigy rejtven el az istenek engem
 Tőlök, jó ember, szíves csárdádba hozának,
 Mint látod; miután még egyszer végezet élnem.“
 Mondá néki ezekre viszont kondás Eumaeos: 360
 „Oh nyavalyás vendég, szavaid de fölötte szívemre
 Szolgáltak, festői ügyes bajos annyi utadnak!
 De már az csakugyan nem volt nagyon ildomos, és én
 El se hiendem, Odysseusról; vajjon minek immár
 Illy létedre világba hazudnod? Jól tudom én azt, 365
 A mi uram hazajöttét illeti, hogy megutálták
 Őtet az égi karok; mert nem halt Troja alatt meg,
 Vagy bajtársaitól, miután befejezte csatáit!
 Így az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölébe,
 És maradandó hírt örökített volna fiának. 370
 Most a harpyák ragadák el nyomtalan őtet!
 Én pedig itt vagyok a disznóknál félre, ki bé sem
 Rándulok a városba, hacsak maga Penelopeia
 Nem hívat be, midőn netalán valahonnan izentek.
 Aztán ilyenkor körülülve kikérdik az útast 375
 Mind kik rég tovaléte felett epedeznek az urnak,
 Mind kik jószágit büntetlen emészteni készek.
 Nékem azonban nincs kedvem puhatolni azóta
 Hirt, hogy egy aetol férfiú egyszer rászede; a ki
 Emberölése miatt sok nép országain által 380
 Szállásomra vetődött, s én kedvelve fogadtam.
 Mondta, hogy Idomeneusnál látá Kreta szigetben,
 Mellyeket a szél megroncsolt, tatarozni hajóit;
 S hogy haza jő vagy még a nyáron vagy pedig ősszel,
 Válogatott bajtársaival sok kincset emelve. 385
 Hát, oh szegény öregecske, ha már hozzám hoza isten,
 Te se akar hitegess akar ámíts engem ezentul:

Mert nem azért látlak szívesen, de azért hogy imádom
A vendégfogadó Zeust és sajnállak ügyedben.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 390

„Ej de igen hihetetlen szív vagyon a te balodban,
Hogy noha esküdtem sem akarsz meghinni szavamnak!
Jersze, fogadjunk fel, s mind a kettőnkre tanúkul
Nézzenek isteneink, kik olympos székein ülnek;
Hogy ha valóban urad haza érkezik, akkoron énram 395
Köntöst és kacagányt adván elküldesz azonnal
Dulikhionba, hová szívem legjobban ohajtoz.
Hogyha pedig haza nem jő gazdád, mint megígértem,
Akkor uszítsd bojtáridat és vettess le szikláról,
Hogy más koldus is ója magát a szófi beszédűtől.“ 400

Mondá néki ezekre viszont kondás Eumaeos:
„Vendég, így csakugyan jóféle becsületes ember
Volnék én ma s utóbb mindenkor földi nememnél,
Hogyha kit olly örömet szállásra fogadtalak, aztán
Végre megölnélek s éltednek végire járnék! 405
Akkor ugyan bizvást mehetek könyörögni Zeüshez!
De vacsorálnunk int az idő; bárcsak hamar itthon
Volnának feleim, hogy jót készíteni fognánk.“

Míg ezek egymás közt illy szókat váltogatának,
Elközelítettek disznók s kondásaik; a kik 410
Egyszeriben berekesztették a nyáját az ölba.
Nagy rőfögés hangzott közepettek az összebuvóknak.
Szólott Eumaeos kondás bojtárihoz aztán:

„Hozzatok egy legjobb süldőt, hadd áldozok ennek
A távolhoni embernek; de magunk is üdüljünk 415
Véle; kik a disznó körül olly régóta szigorgunk,
Ámde veritékünkön egyéb büntetlenül hízik.“

Igy szólván éles vassal fát hasgata rögtön.
Addig öt éves igen hízottat hoztak azok be,
S a kócikra tevék. Kondás Eumaeos ezuttal 420
Sem feledé el az isteneket, mert szíve helyén volt;
De elzsengézhén fogasát, tüzlángba dobálá
A feje sertéit, s lekönyörgött mindenegy istent,
Hogy hozzák haza külföldről nagyságos Odysseust.

- Ekkor felkapván földről egy cserfa hasábot, 425
 Agyba ütötte; azok megmetszték és csupaszíták,
 Aztán széttagolák; a kondás bétakará háj
 Rétegivel nyersét, miket elzsengéze husából.
 Imezeket liszttel meghintvén tüzre dobálá;
 Többit meg darabokra szedék, s nyársakra taszítván 430
 Megsütték ügyesen; majd onnan sorra leszedték
 És asztalra rakásolták vala. Felkele mostan
 Kuktaul a kondás, sok jóban járatos ember,
 És az egész süleményt hét osztályokra metélvén,
 A Nympháknak egyet, Hermesnek Maja fiának 435
 Mást ada áldozatul, s a többit társinak osztá;
 Elves Odysseust hátával tisztelte magát meg
 A fogas állatnak, s felüdíté jó ura szívét.
 És felemelve szavát mondá neki terves Odysseus:
 „Bár Eumaeos, az isten is úgy kedveljen az égben 440
 Tégedet, a mint én, hogy koldusul ennyire tisztelsz.“
 A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
 „Láss hozzája, szegény vendég, és a mi kitelhet
 Vedd jó néven; egyet megad és mást megtagad isten,
 Mint neki tetszik; mert hatalommal uralkodik ottfent.“ 445
 Szólott, és zsengett mutatott be az égi karoknak;
 S lángszinü bort áldmásozván dulvári Odysseus
 Ur jobbába tévé, ki is ott ült részei mellett.
 Ellenben kenyeret szolgálá Mesaulios; a kit
 Jó ura távollétében kondás Eumaeos 450
 Szerzett, tudta kívül asszony s Laertes öregnek,
 Vásárolva Taphos népétől önmaga pénzén.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Végre hogy éhök megcsilapult és szomjok elalvék,
 A kenyeret nyomon elhordotta Mesaulios; aztán 455
 Többiek étellel jóllakva nyugodni siettek.
 Holdtalan és gonosz éjszaka volt; szakadott pedig egyre
 A nagy eső; zephyros nedves szele dúdola közben.
 És mondotta Odysseus úr, kísértve kanászát,
 Hogyha levetvén öltözetét önékie adná, 460
 Avvagy mással adatna; mivel bizonyára szíven volt:

„Nos hallgassatok, Eumaeos s bojtárai; most már
 Feldicsekedni fogok, mivel a kópé bor erősen
 Bánt, melly dalra fakaszt nem gyéren s lány nevetésre
 Bárki eszélyes férfit; és táncokra is elhajt, 465
 S olyan igékre fakaszt, mikkel hallgatni tanácsos.
 Én, miután neki bősültem, csak nem nyelem el már.
 Vajha legény volnék, és folyvást olyan erőben,
 Mint hogy Troja alatt egykor száguldani mentünk,
 Mellyben Odysseus és Menelaos egyéne vezérelt, 470
 S köztök harmadik én, azok által menni szorított!
 A mint a várost és roppant köfalat érők,
 Mi az emelt falnak környékén sűrű bozótban
 Nád és tócsa között felfegyverkezve csoporton
 Fekvénk; hol boreas támadván roszt fagyos éjjel 475
 Állt be; reánk híves hó hullongott le, miképen
 Zuzmara: vértinken nagy jégcsapok álltanak össze.
 Másoknak kacagányai és dolmányai lévén
 Nyugton aludtak, vállaikat befedezve paizsszal;
 Én pedig esztelenül társimnál hagytam az öltönyt 480
 Hátra, remélvén hogy csak meg nem fázom: egyetlen
 Fényes övemmél meg paizsossal mentem az utra.
 De a mint éjharminc lőn s a csillagok immár
 Átmentek vala, szólítom közelemben Odysseust,
 A könyökömmel meglökvén; ki legott csupa szemfűl: 485
 „Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 Én meg nem vallom, hanem a szörnyű hideg itten
 Vesz meg! Hisz nincsen kacagányom; daemoni csel volt,
 Hogy pörén jöjek! Már nincs mód benne kiállnom!“
 Mondottam; ki beszédeimet felfogta legottan, 490
 Mint törvénye tanácsban volt és ütközetekben.
 És szólítván meg halkal mondotta viszontag:
 „Hallga, netán valamellyik akhiv meghallja ezen szót!“
 Ennek utána beszéle, fejét könyökére nyugasztván:
 „Halljátok, bizonyos csuda álmat láttam, oh társak! 495
 A táborból igen tova jöttünk; annak okáért
 Menjen alá Agamemnonhoz valamellyik egyénünk,
 Hirül vinni, hahogy több embert küldene hozzánk.“

Szólott. Andraemonfi Thoas egyszerre felugrik
 Fektéből, s bíbor öltönyegét lekerítve magáról, 500
 Vissza hajóinkhoz: kinek annak utána mezében
 Jó kedvvel fekvém, míg a széptrónu korány jött. —
 Bár olyan fiatal volnék és annyira izmos;
 Öltönyt adna tudom valamelyik csárdai kondás,
 Tisztelet és becsülettel látva tekintetes embert! 505
 Most kiki megvet ezen széternyedti testi ruhában.

A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
 „Oh öreg, a te regéd szörnyen jó, mellyet előnkbe
 Adtál! ez nem volt csak amollyan holmi badar szó!
 Hát se ruházatban sem egyébben nem leszen e helyt 510
 Szüköd ezúttal, mit megesett koldusnak ohajthat
 Szíve: hanem reggel majd tennen rongyodat öltsd fel
 Ujra; mivel nálunk nincsennek sok kacagányok
 És csereöltözetek, hanem egyegy mindenikünknek.
 Hogyha Odysseusnek megjö kedves fia, néked 515
 Ő kacagányt s öltönyt fog ajándékozni sajátul;
 Aztán elküldend örömet, valamerre szived híz.”

Igy végezve felugrott, és tűznek közelébe
 Tette az agg ágyát, betakarván kecske s juhbőrrel.
 Erre feküdt le Odysseus ur; s most rája fölülről 520
 Sűrű nagy kacagányt vete, melly felső ruhaul volt
 Néki, midőn valamelly igen alkalmatlan idő járt.

Igy feküdt már ilten Odysseus, és körülötte
 A fiatal bojtárok. Azonban jó Eumaeos
 Nem szeretett ám a sertéstől messzire hálni; 525
 De felfegyverkezve kiment, örömére az urnak,
 Hogy tovalétében jószágait emberül őrzé.
 Izmos vállá körül éles kardot tön először,
 Aztán sűrű csuhát vett széltől, ennek utána
 Kecskének tetemes bőrét öltötte magára, 530
 Végre hegyes kelevézt vőn emberek és ebek ellen.
 S most lefekünni eredt, hcl sertés disznai boltos
 Szikla alatt háltak, menedéken az éjszaki széltől.

TIZENÖTÖDIK ÉNEK.

Telemakhos Lakedaemonból Ithakába menekszik.

Pallas ezenközben tágas lakedaemoni földre
 Ment vala, drága fiát nagyságos Odysseus urnak
 Visszaidézni legott, emlékeztetve honára.
 Őt és Nestorfit hadnagy Menelaos Atrides
 Fényes előtornácában lefeküdve találá: 5
 És Nestorfit ugyan mélységes alásba merülten;
 Telemakhosra pedig nem jött álom, hanem édes
 Atyja feletti keservében mindegyre virasztott.
 Hát közelébe terem s mond hozzá kékszem Athene:
 „Telemakhos, többé nem jó tova lenni hazulrol, 10
 Elhagyván jószágidat és olly büszke hatalmas
 Népeket a háznál; netalán kifogyaszszanak abbol,
 Szétosztván értékeidet, s te haszontalan útazz.
 Kérd meg azért iziben hadnagy Menelaos Atridest,
 Küldjön el innen, hogy hon lelhesd édes anyádat: 15
 Mert már atyja is és vérségei Eurymakhoshoz
 Sürgetik őt nőül, mivel ez mind tulkeli hőslő
 Társit ajándékkal, jegyben legtöbbet ígérve;
 Hogy ki ne hordassék lakotokbol nélkülöd ez s az.
 Mert tudod azt, mi kedély országol az asszonyi szivben! 20
 Annak ohajtja lakát gyarapítani, a ki nejeül
 Vette, korábbi szülötteiről és néhai kedves
 Férje felől mitsem kívánván hallani többé.
 Visszaevezve azért, bizzad jószágidat ollyan
 Sáfárnéra, ki leghívebbnek látszik előtted, 25
 Mig neked egy kedves feleséget rendel az isten.
 S most egyebet kötök a szívedre, csak el ne felejtсед.
 A hőslők java lesködik rejtekben utánad

Mind Ithaka kikötőjében mind durva Samosnak,
 Meggyilkolni sovár, mielőtt honnodba mehettél. 30
 De én nem hiszem azt; hamarabb gyomrába fogadhat
 A föld egy vagy más daliát, ki ma nálad ebédel.
 A szigeteiktől azért tarts mindig félre hajóddal,
 És éjente utazz; jó szellőt kelt fel utánad
 Majd az az istenség, ki vigyáz és gondosan őriz. 35
 Végre midőn Ithakában az első fokra jutottál,
 Küldd nyomon a városba hajódat társaid által,
 Te pedig egyszeriben menj a kondáshoz; az ember
 Disznópásztor ugyan, hanem emberségesen érez.
 Hálj meg nála; magát ellenben küldd be azonnal 40
 A városba, hírül szellemdus Penelopéhez,
 Hogy se bajod sincs és megjöttél néki Pylosbol.
 Imigy szóltá után feleredt a boldog egekbe.
 Telemakhos pedig illetvén sarkával utának
 Társát, felkelté, s ekképen szólt vala hozzá: 45
 „Kelj fel Nestorides Pisistratos, a lovakat vidd
 S fogd szekerünkbe legott, hogy azonnal utunkra mehessünk.“
 Mond vala Nestorides Pisistratos erre viszontag:
 „Telemakhos, lehetetlen még, bármint sietünk is,
 Utnak eredni setét éjjel; majd megvirad immár. 50
 Várj, míg uralj ajándokait szekerünkre teendi
 Dárdák embere, a híres Menelaos Atrides,
 És elbúcsúzik jól felbízottva mitőlünk.
 Mert oly gazdáról emlékezik élete minden
 Napjaiban az utas, ki megemberlette személyét.“ 55
 Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljőve mindjárt.
 És közelített volt hozzájuk szög Menelaos,
 Szépfürtű Helene mellől felkelve az ágyból.
 Sejtven ötlet Odysseus ur deli gyermeke, gyorsan
 Kapta elé s szaporán felvette magára az ékes 60
 Köntöst; és izmos vállára királyi palástot
 Öltvén, ment kifelé; miután közel ért vala hozzá,
 Szólítá meg Odysseus magzata szög Menelaost:
 „Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
 Küldj immár engem szülőföldemre lakodbol; 65

Tudnillik haza húz szívemnek vágya esennen.“

Szólt neki erre viszont hadnagy Menelaos Atrides:

„Telemakhos, haza vágyakozót én itten ezentul
Nem tartóztatlak; sőt még olly gazda sem épen
Emberem, a ki felette szeret befogadni vidékit 70
S a ki felette gyűlöl. Legjobb mindenben az okmód.

Egy gonosz, a maradást kereső vendéget utára
Hajtani, és az elindulót lemarasztani rabként.

Vendéget szívesen lássunk, s ha kívánja ereszszük.
Csak várd el, míg ajándokimat szekeredre teendem 75
S láttad az ékeseket magad, aztán némbereimmal
Még búcsúlakomát készítettetek ennyi javambol.

Mindkettő, haszon is, de becsület is és különös dics,
Hosszabb utra előbb megvendégelten erednünk.

Hogyha pedig Hellasba s közép Argosba szeretnél 80
Elrándulni, magam kísérlek el és fogatok be;

S meghordozlak a városokon: mellyekben ugyancsak
Senki üres kézzel nem ereszt el, sőt ad egyet mást,
Vagy valamelly réz hárambot, vagy nagyszerű kondért,
Vagy pedig öszvérpárt, avvagy még kelyhet aranybol.“ 85

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Atrides, népek fejedelme, dicső Menelaos,
Csak haza kívánnék egyenest utazni; miért hogy
Senkit sem hagytam jószágaim öreül otthon:
Hogy mig atyám keresem, netalán önnön magam addig 90
Vagy valamelly becses értékünk hon semmire menjen.“

Hallván már ezeket hadnagy Menelaos egyéne,
Egyszeriben neje és a szolgálókra parancsolt,
Jó búcsúlakomát készíteni annyi sokából.

Erre Boethödes Eteoneus állá elébe, 95

Felkelvén, miután nem igen szállásola messze:

Véle tüzet rakatott hadnagy Menelaos Atrides,
S húst hagyta sütni; ki nem lett szófogadatlan urának.

Ez pedig illatozó kincses tárába lesétált,
Nem maga, mert Helene s Megapenthes nyomba követték. 100
Végre midőn oda értek ahol kincshalmi voltak,
Atrides maga egy nagy gömbölű billikomot vett;

Jó Megapenthesnek kondért hagyva vinni ezüsthöl,
A fiunak; Helene pedig a szökrények előtt állt,
Hol maga készítette remek diszfátylai nyultak. 105

Mellyekből Helene nők istennéje kivette
A legkellemesebb himüt és nagyszerűebbet;
Ez mint csillagzat tündöklött, és legalul volt.
Annakutána tovább mentek, míg Telemakhoshoz
Jutnának; kihez aztán szög Menelaos imigy szólt: 110

„Telemakhos, mint szíved ohajt, akként vigyen immár
Zeus atya, Herának mennydörgő férje, hazádba!
Én részemről ajándokul a házamba levökből
A legszebbeket és a legbecsesebbet ajánlom:
Egy műremek kondért adok imé néked, ezüsthöl 115
Vertet ugyan, hanem ajka körül beszegettett aranynyal,
Hephaestos remekét: nekem egykor Phaedimos adta,
Sidonbéli király, vendégül dús teremébe
Szálltnak; most pedig én néked kedveskedem azzal.“

Igy végezve kezébe tévé híres Menelaos 120
Gömbölő billikomát; azután Megapenthes erélyes
Ifjú a fényes kondért elejébe kerülve
Felhelyezé. Ott állt Helene széparcu királyné
Fátyollal keziben, s szavait felemelve beszélett:

„Én ez ajándékkal kedveskedem, ifju, tenéked; 125
Hadd legyen emlékül Helene kézműveiből, hogy
Felvegye a nászon jegyesed; hanem addig anyádnak
Tedd el kincstárába. Szülőföldedre pediglen
S mennyezetes házádba szerencsés útát ohajtok.“

Szólva kezébe adá; ki is örvendezve fogadta. 130

Mellyeket átvévén lelkes Pisistratos eltett
A ládába, körülnézdelvén kandi szemekkel.
Itt Menelaos bennöket a palotába vezette,
Hol fényes székekre avagy trónokra ülének.
Ekkor arany korsót hordozván egy szobanémber 135
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annakutána;
Mellyre szemérmes sáfárné kenyeret raka, s bőven
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván.

- Erre Boethödes húst vagdalt s részeket osztott; 140
 Bort pedig Atrides fia töltött jó Megapenthes.
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 Hogy pedig ehök megcsilapult és szomjok elalvék,
 Akkor Telemakhos meg Nestor pártalan ifja
 A lovakat befogák, s diszes szekerekre felültek; 145
 És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla.
 Vélek együtt haladott hadnagy Menelaos Atrides,
 Jobbjában mézizü boros serleggel aranybol
 Megterhelve, mikép áldmással ereszsze el őket;
 És lovaiknak elébe került, és monda köszöntve: 150
 „Isten véletek, ifjaim; és mondjátok el otthon
 Üdvemet érdemdús Nestornak is, a ki valóban
 Édes atyám vala, míg Trojánál harcokat üzenk.“
 Telemakhos nemes ifju felelt neki módosan erre:
 „Mink igenis neki mindezeket híréül adandjuk 155
 Úri parancsodként, Zeus embere! Bár Ithakába
 Érkezhén szintígy mondhatnám én meg atyámnak
 Híres Odysseusnek, mi egész vendégszeretettel
 Látna jövök tőled, sok drágát hozva magammal!“
 Szólónak jóféle madár szállt jobbra felette, 160
 Egy sas, körmei közt ketrecből elragadott nagy
 Házi fehér lúddal; mit üvöltve követtenek ottlent
 Férfiak és nejeik: melly elközelítve feléjük,
 Jobbra csapott át a paripáknak előtte. Örömmel
 Látták a tüneményt ezek, és megvídula szívök; 165
 És felemelve szavát daliás Pisistratos így szólt:
 „Vedd fel, oh istennek kedvence, dicső Menelaos,
 E csudajelt vajjon neked adta-e vagy minekünk Zeus.“
 Szóla; tünődött most hadnagy Menelaos Atrides,
 Célszerű válaszként mit mondjon az ifju szavára; 170
 De fátylas Helene megelőzhén vága közikbe:
 „Halljatok engemet; én eljósolom a mit eszembe
 Hoztak az égi karok, s á mit bételni reménylek!
 Mint ez házban idült ludat éles körmivel elvitt,
 Hegyről szállva, holott faja és csirkéi lakoznak: 175
 Ugy jut Odysseus sok küzdelmek s úti kalandok

Által övéi közé, s áll bosszút; vagy pedig otthon
Lévén már is az álhöslőknek vérsnapot elmél.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Úgy engedje Zeüs, Herának mennyei férje; 180
S én teneked, mint istennek, hálát adok otthon!“

Erre megostorozá lovait Nestor fia: mellyek
Spartából sebesen nyargaltak a róna mezőre.
Igy csörtetlenek a szerszámos igában egész nap.
A nap elalkonyodott, besetétülének az utak: 185
Ők a Pheraeknek tértek földére, Diokles
Termibe, Orsilokhos fiaéba, kit Alpheus ágzott;
Hol megháltanak, az vendégit örülve fogadván.
A rózsásujjú hajnalnak támadatával
Méneiket befogák s díszes szekerőkre felültek, 190
És kirobogtanak a dörgő csarnoknak alóla;
S megcsapkodta: serény lovaik nem resten igettek.
Nem sok időre Pylosvárnak közelébe jutottak.
Szólítá meg Telemakhos Pisistratot ekkor:

„Oh Nestorfi, mikép fognád bétölteni nékem 195
Egy szavamat? Mi atyáinkról vendégei régen
Lenni dicsekszünk egymásnak; s még erre korácsok;
És ez az út mibelénk még több rokonérzetet oltand.
El ne vigy engem odább, de hajómnál tégy le, oh isten
Adta; netán az öreg szíves vendégszeretetből 200
Házánál fogjon; mert már haza kell ma sietnem.“

Szólott. Nestorides pedig elgondolta magában,
Vajjon igényének hogy fogna felelni hiven meg.
Végül ez látszott legcélszerűebbnek előtte:
A lovakat kifelé tartá a parti hajóhoz, 205
És kiraká a tatra dicső Menelaos Atrides
Gazdag ajándokait, mezet és az aranynemű kincset;
És szorgalmazván mondá neki röpke szavakkal:

„Szállj be sietve tehát, és sürgesd társaidékat, 210
Mig haza érkezvén hírt tennék édes atyámnak.
Mert tudom azt az egyet, nagy Odysseus magva, s előttem
Képe, hogy a milly hajthatlan, bizony el nem eresztend,
Sőt maga jó bévinni legott; és tőle ugyancsak

El nem mégy türesen. De nagyon haragudni fog így is.“

Igy végezte után haza fordította serényes 215

Méneit egyszeriben, s hamar a városba porószkált.

Telemakhos pedig így sürgette hajóra barátit:

„Rendezzétek az eszközöket, s szálljunk be legitten,
Bajtársim; miszerint haladéktalan utnak eredjünk.“

Mondá: szót fogadott örömet kiki nékie, s gyorsan 220

Felhágdostanak és révézpadaikra ülének. —

Mig az ezekben volt és istent kére, s Athenét

Áldozatokkal imádta hajója farán: közelített

Némelly férfi, közép Argosból emberölésért

Elbujdosva, Melampusnak véréböli jósló. 225

Ez juhszüle Pylos földén tartotta lakását

Hajdaniban, gazdag lévén és háza kitűnő;

Egykor azonban száműzetett, elítélve hazája

S Neleus élőknek legfelségesbike által,

A ki sok értékét álló éviglen erővel 230

Birta. Melampus tudnillik Phylakos teremében

Súlyos békókkal terhelten sorvada, Neleus

Széphaju lánya miatt, valamint a nagyszerű bűnért,

Hogy meglátogató istennő mérges Erinny.

Ámde haláltól megszabadult vala, és Phylakéból 235

A bűgő csordát Pylos országába kihajtá;

És Neleus bántalmaíért boszut állva, leányát

Öccsének nőül házához vitte: azonban

Önmaga máshova ment, lovas Argos földre, hol sors

Volt a városnak hatalommal uralgnia népén. 240

Itt megnősüle, és nagy házat menneze; aztán

Mantos, Antiphates két lelkes gyermeket ágzott.

És ugyan Antiphates nemzette leventa Oikleust,

Híres Oikleus ellenben deli Amphiaraost,

Kit váltig szeretett mindennemű kegygyel Apollon 245

S mennyei Zeus; nem is ért az öregség szent küszöbéhez,

De megadózott Thebe alatt, amaz asszonyi díjért.

Ettől Amphilokhos s Amphion láta világot.

Mantos ellenben nemzé Klitost s Polyphidest;

Kik közül arca miatt Klitost az egekbe ragadta 250

Volt az aranytrónú Hajnal, hogy az isteni karban
 Létezzék; Polyphidesnek pedig Amphiaraos
 Holta után első jóslást ada földön Apollon.
 Ez Hyperesiába vonult, atyjára szívében
 Felbosszankodván; hol jóslatot osztá nemének.

255

Imennek jöve közbe Theoklymenos fia mostan,
 Telemakhosnak egyénéhez közelítve, ki épen
 Szent áldmásokkal vala elfoglalva hajóján;
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel:

„Oh kedves, miután épen szent áldozatokban
 Lellek, az áldozat és istenre könyörgök, ezenkül
 Drága fejedre s barátaidéira, kik veled együtt
 Járnak utadban, szólj igazat s szavaimra ne titkold:
 Ki s mi halandó vagy? hol szülőfölded, atyáid?”

260

Mondá Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Jól van, vendég, én igazán megvallom előtted;
 Mert Ithakában eredtem; atyám neve bajnok Odysseus
 Volna, ha volna, de ő gonoszul elveszve halott már!
 Most is ezen feleket meghíván sürge hajómon
 Rég tovalévőről bizonyos hírt kérdeni járok.”

265

270

Mikre Theoklymenos szólott neki, istenes ember:
 „Én is szinte hazám földéről bujdosom, embert
 Őlve meg, egy hazafit, kinek öcscei s bójái vannak
 Argosban, hol akhiv nép fénylik nagy hatalommal;
 E népnek haragától és veszttemnek előle
 Bujdosom, az lévén nekem immár sorsom a földön!
 Végysze hajódra tehát, hozzád menekültet ügyemben,
 Hogy ne! vesziítsenek el; mert gondolom, üldeni fognak.”

275

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„El nem utalhatlak beohajtót gyármű hajómba;
 Jer; mi barátsággal látunk, a mint lehet, otthon.”

280

Igy szólván a réz dárdát átvette kezéből,
 És az evicke hajó fedezett padjára helyezte.
 Önmaga is feleredt azután a sürge hajóra;
 Mellynek tatja felett a mint helyt foglalá, mellé
 Szólította Theoklymenost. Bajtársai oldtak,
 S Telemakhos haladéktalanul szívökre parancsolt,

285

Fegyvert fogni: azok bevevék szorgalmasan a szót;
 És felemelvén a hosszú fenyvábocot, öblös
 Fészkebe zakkanták, s lekötötték font kötelekkel; 290
 Mellyre fehér lobogót vontak jócszerzetű szíjjal.

Ekkor kellemetes szellőt keltett fel utánok
 Kékszem Athene, sebes járásút a levegőben,
 Hogy sós pályáját mi hamar szelhesse hajójok.
 A nap elalkonyodott, behomályosulának az utak, 295
 És ez hajtvá Zeüs szele által elinga Pheraeknél,
 Elfuta Elistől, hol epiv nép tartja lakását.
 Innen odább úsztatva fokos szigeteknek ereszté,
 Gondolkodva, menekszik-e vagy kezeikre kerülend. —

Amde Odysseus a csárdában s jó Eumaeos 300
 Ott vacsorálának, magok és a többi cselédség.
 Végre midőn ehők csilapult és szomjokat olták,
 Mondá közre Odysseus ur, kísértve kanásztát,
 Vajjon szíves-e még hozzája s marasztja-e folyvást
 Szállásán, vagy már örömet városba menetné: 305

„Halljad, oh Eumaeos s minden bojtárai véle,
 Én holnap reggel már a városba mehetnék
 Koldulgatni, nehogy magatoknak terhire légyek.
 Csakhogy jól útasíts és láss el okos kalaúzzal,
 A ki bevisz; majd aztán a városba magamnak 310
 Kell eljárkálnom, ha cipőt s levet adna ez és az.

Elmennék örömet nagyságos Odysseus úri
 Házához is, hiremet megmondani Penelopének;
 Sőt bekívánok ama hőslők csapatába egyuttal,
 Ha valamit kapnék sok számtalan ételeikből. 315

Én mindent ügyesen megtennék, a mit akarnak.
 Mert azt mondhatom, és te figyelmezz, el se felejtse;
 Hermesnek jóvoltából, ki az emberi munkát
 Mind áldással mind becsülettel szokta követni,
 Szolgálatban ugyan nem tesz rajtam ki halandó, 320
 Sem ha tüzet kell rakni, se fát hasogatni reája,
 Vagy húst sütni avagy darabolni, vagy önteni mézbort;
 Millyeneket nagy urak szolgálatjára kisebb tesz.“

Monda sohajtva nagyot kondás Eumaeos ezekre:

„Jaj vendég, de ugyan hogy jutnak néked eszedbe 325
 Illyen gondolatok? Te valóban vesztedet érzed,
 Hogyha be kívánsz a hőslők csapatába vegyülni,
 Kiknek erőszaka és bűne a vas egekbe kiáltoz!
 Ám az azoknak felszolgálók képe nem ilyen;
 De fiatal, csinos dolmányú köntösű népek 330
 Mindig csillámló fejjel, szép tetszetes arccal
 Kellemesek szoktak nekik ott udvarlani, sok bort
 És húst meg kenyeret rakdosván asztalaikra.
 Légy hát veszteg; hisz itt egyikünknek terhire sem vagy,
 Sem nekem se pedig más házbeli társaiméknak. 335
 Hogyha Odysseusnek megjő kedves fia, ez majd
 Öltönyt és kacagányt fog ajándékozni tenéked,
 Aztán elküldend örömist, valamerre szived hűz.“

Szolt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
 „Bár Eumaeos, az isten is úgy áldjon meg az égből, 340
 Mint én kedvellek, hogy tiltasz járni kalandot!
 Nincs koldulásnál gonoszabb baj az emberi népen;
 De bomlott hasaért mégis hányféle veszélylyel
 Nem küzd férfiu, kit nyomor és kár s bánatok értek!
 Most, miután itt fogsz engem s elváratod ötet, 345
 Szólj nekem anyjáról nagyságos Odysseus urnak,
 S atyjáról, kit a vénségnek küszöbén hagyta itthon;
 Élnek-e vajjon még a nap fényének alatta,
 Vagy pedig elhaltak s Hades birodalmiban immár.“

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember: 350
 „Jól vagyon, oh vendég, igazán megmondom előtted;
 Még Laertes ugyan ma is él, de Zeüshez örökké
 Felkönyörögve, mulaszsa ki már valahára: mivel jó
 Magzata távolléte nagyon keseregteti szívét,
 És elmátkázott felesége; ki főleg epeszté, 355
 Hogy meghalt s az öregség nyers gyötrelmire hagyta.
 Még pedig olly gyászos módon sorvadtt oda kedves
 Gyermekeérti keservében, hollyannal azokból
 Senki se halljon meg, kiket itt ismerni tanultam.
 Hej mig ő megvolt, noha kínosan élte világát, 360
 Addig igen kedvemre esett vele szóba eredni;

Mert egyetembe nevelt fátylas Ktimenével, utolsó
 Szép lányával azok teljes számába, kiket szült;
 Véle nevelt, s kissé szeretett csak nála kevesbé.
 Hogy pedig a gyönyörű ifjúság napjait érők, 365
 Itt Ktimenét kiadák sok marhát nyerve Saméba:
 Engemet ellenben kacagán s öltönybe sajátként
 Öltöztetve nagyon szépen, lábamra sarúkat
 Adva, mezőre bocsátott; és még jobb vala hozzám.
 Mostan már ettől mind el vagyok esve! Azonban 370
 Űzött dolgaimat jó istenem áldani szokta;
 Ezt eszem és iszom, és ebből emberlem az útast.
 Urnémtol pedig épen nem hallhatni szelídet,
 Sem szót sem dolgot, miután nagy baj van a háznál,
 Dölfös férfi csoport. Pedig a szolgálknak időnként 375
 Kell ám szólni az asszonynyal, megkérdeni őtet,
 S enniek inniok; aztán meg paragra is egymást
 Vinni, mi mindig jól esik a házbéli cselédnek.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Vajmi parányi korodban kellett, oh Eumacos, 380
 Néked szüleid és házadtol messzeszakadnod!
 De ugyanis mondd el s add értésemre himetlen,
 Nem dulatott-e honod fel harcos férfiak által,
 Mellyben atyád és édes anyád tartotta lakását?
 Vagy juhok és ökrök mellett a telki magányban 385
 Rablók fogván el, s felvetve hajóra ez ember
 Házához hoztak, ki nekik jó árodat adta.“

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:
 „Oh vendég, mivel ezt akarod kikeresni belőlem,
 Várj hát és teljék a kedved; azonban igyálsza 390
 Bort békével: igen hosszúk ezen éjek; aludni
 Van most untig idő, de beszélgethetni is; és te
 Óra előtt ne fekügy, baj lévén a feles álom.
 Többiek ellenben kimchetnek aludni, ha kedvek
 Tartja, csak aztán hajnalban hajtsák ki mezőre 395
 Reggelizésök után a jó urasági kocákat.
 Mi pedig étel ital mellett e csárdai lakban
 Egymásnak szomorú történeteinket elöbe

Adva mulatgassunk: mert bú is jól esik olyan
Férfinak, ki sokat szenvedt és sokféle bolygott. 400
És most hadd felelek kérdő szavaidra meg immár.

Egy sziget áll, Syrie, ha hírét hallottad, oh vendég,
Ortygie föliben; hol nap fordúlati vannak,
Nem valamelly roppant szél és hosszára, különben
Jó juh s ökörtanya és borgazdag, búzatenyésző. 405
Éh ennek lakosát soha sem sápasztja, mikép más
Kórnak sem nyomorít járványa határain embert;
De mikor a város polgári megagganak, eljő
Artemis istennével együtt közíves Apollon,
És megirányozván elenyészelti szende nyilával. 410
Két város vagyon itt, és ketté mindenek osztva;
Mind a kettőnek fejedelme szerelmes atyám volt,
Ktesios Ormenides, féléjek az égi karoknak.
Egyszer gályahíres phönikek jöttek, agyatlan
S tözsér emberek, árulván sokféle zсібárút. 415

Volt pedig édes atyám házánál tetszetes arcú
Egy phönix némbér, szebbnél szebb műveket értő.
Ezt elcsábítván a phönixhonni kacérok,
Kint elegyüle hajójoknál ágy és szerelembe
Köztök egy a mocsolyán: mint millyen tényre szokása 420
Elcsábulni az asszonynak, ha különben erényes
Volna is. És kérdé, ki legyen vagy honnan eredjen.
Az pedig egyszeriben kijelenté atyja lakását:

„Én magamat rézdús Sidonbol vallom eredtnek,
S a fölös értékű Arybas lányának. Egy izben 425
Parlagrol haza tértemkor Taphos emberi loppal
Elzsákmányolván, ide szállítottanak által
Mostani gazdámhoz, ki nekik jó áromat adta.“

Szólt neki erre viszont az orozban véle szerelmes:
„Nem jönnél-e ugyan szülőföldre mivélünk, 430
Mennyezetes házat meglátni atyádnak anyádnak,
Meg magokat? mivel élnek még és nagynevű gazdák.“

A kinek így mondotta viszont felváltva az asszony:
„Oh ez szinte lehet, ha nekem, révészek, előre 435
Esküdtök, miszerint nem lesz bántásom az úton.“

Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.
 A mint megtették s elmondák a komoly esket,
 Így folytatta viszont újabban előttök az asszony:
 „Már most csendesén ám; s vagy kúton vagy pedig utcán
 Összetalálkozván velem egy vagy másik egyéntek, 440
 Szóba ne álljon; az agg netalán, híréül adatván
 Dolgunk, vélekedő gyanujában szijra füzessen
 Engemet a háznál feszesen, nektek pedig ártson.
 Hát titok a tervnek, s hevenyezzetek utravalókat.
 Annak utána, ha majd eleséggel rakva hajótok, 445
 Egyszeriben jöjön követ a városba utánam;
 Mert aranyat hozok, a kezeimnek ügyébe leendőt:
 S végre hajóbérül még mást is hozni reménylek.
 Hisz nemes embernek nevelőben gyermeke nálam,
 Egy pajzán, velem elfutosó mindenhova: ímezt 450
 Szándékom levezetni velem; ki töméntelen áron
 Kelne el ám nektek valamelly külföldi piarcon.“
 Imigy szóltá után a házhoz visszaeredt volt.
 De amazok nálunk egy egész éviglen időzván
 Számtalan utravalót szerzetek az uszka hajóra. 455
 Végre midőn utkész és terhes volna hajójok,
 Ekkor az asszonynak követet küldöttek utána.
 Jött az atyám házába tudákos férfi, arany lánc
 Léven rajta, elektronnal cifrázva helyenként;
 Mellyet mig körnémbereink és édes anyámék 460
 Megtapogatva kezelgettek s hüledezve csudáltak,
 Alkút kezdve reá, amaz addig titkosan intett.
 Ez jelt adva hajójokhoz megtére lakunkból;
 Az pedig engem kézenfogva kivitt vala rögtön.
 Kint az előtornácbán ivó vendégek után, kik 465
 Házunknál élödtének, asztalokat s poharat lelt,
 Ők éppen távollévén a népi gyűlésen:
 És iziben belesuttyantván önnön kebelébe
 Három kelyhet odább állott, s én véle bolondul.
 A nap elalkonyodott, behomályosulának az utcák: 470
 És mi hamarjában lejutánk a révbe, hol állott
 A phönix kalmárok evicke hajója kikötve:

- Mellyre azok felhágva legott eleveztek az utra,
 Felvévén minket. Jó szellőt kelte az isten.
 Hat napok és éjek hosszán szakadatlan evezünk. 475
 Hogy pedig a hetedik napot is felhozta az isten,
 Kézives Artemis a némbert meglötte nyilával;
 A ki hajónk fenekére zuhant, mint tengeri szárcsa;
 És fókák s halak étkeül a tengerbe dobátván
 Általok ottbenről, én szívepedezve maradtam. 480
 Most Ithakába verék hullám és fergeteg őket;
 Hol tölök Laertes megvásárola pénzen.
 Így történt, vendég, ezen ország földire jutnom!“
 Szóltott erre viszont neki méltóságos Odysseus:
 „Eumaeós, szavaid bizonyára felette szívemre 485
 Szolgáltak, mikkel sok búdat előmbe kitérád!
 De teneked legalább a roszhoz jókat is osztott
 Zeus atya, hogy számos gyötrelmed után kegyes ember
 Házához szakadál, ki ma tégedet étel itallal
 Ugy táplál, hogy jól van dolgod nála: holott én 490
 Imide sok nép országán bujdosva vetődöm.“
 Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogatták fel,
 El sem is alhattak hosszan, de rövidke időig,
 Mert mindjárt eljött a trónos hajnal: imé hős
 Telemakhos bajtársai a lobogót lekötötték, 495
 Árbocokat kitevék, és gyorsan parthoz eveztek.
 Itt horgonyt hánytak s kialatságoltanak; aztán
 A tenger kanyarú partján termettek azonnal;
 S meglakomáztanak és lángszínű bort keverének.
 Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták, 500
 Telemakhos felemelve szavát mondotta középre:
 „Ti a város alá hajtsátok barna hajónkat,
 Én pedig a csordásokhoz mezeimre kitérek.
 Este, ha megnéztem jószágomat, én is azonnal
 Bémegek; és reggel megadandom nektek az utbért, 505
 Jó lakomául hust és hozzá kellemetes bort.“
 Erre Theoklymenos szólalt meg, az istenes ember:
 „Hát én, drága fiam, hova menjek bé? Ithakának
 Országos kara s rendei közt melly úri családhoz?

Vagy hozzád egyenest és édes anyádhoz utalsz-e? 510

Szóltott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Én másként hozzánk fognálak minden esetben
Küldeni; mert szíves fogadásban nincs panasz: ámde
Ez rád nézve bajos, miután én nem leszek otthon,
S szülém nem fog látni; mivel hőslői körében 515
Gyéren fordul meg, de külön sző vásznat azoktól.

De nevezek neked egy más embert, a kihez elmegy,
Eurymakhost daliás Polybosnak nemzetes ifját,
A kit most Ithakán istenként néznek az ország
Népei: mert köztök legpompásb férfi, s kiváltkép 520
Höslí szülémet, Odysseus úr jószágira vágyván.

De azt csak maga Zeus, kinek a mennyekben uralma,
Tudja, ha násza előtt nem kél-e fejére gonosz nap!”

Igy szóltára madár szállott el jobbra felette,
Egy sas, Apollonnak gyors hirnöke, körme galambot 525
Tépdeshén és tollait a földszinre zilálván,
Közte az ifjunak és a tengerparti fenyőnek.
És kivezetve Theoklymenos bajtársi köréből
Öt, karjába tapadt és így szólott vala hozzá:

„Telemakhos, nem szállott ám e jó madar isten 530
Nélkül; én, igenis, jóslónak láttam eőtet;
A te családotnál nincs most Ithakába királyibb
Nemzetség, és a hatalom mindenha tiétek.”

Szóltott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vándor; 535
Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
Tölem ajándékot, melyért boldoglana minden!”

Mond, és hű társát felszólította Piraeost:
„Piraeos Klytides; te nekem másképen is első
Hűségű voltál Pylos országába kísérő 540
Társim közt; s most is házadba vezetve szeressed
És jól lássad ezen vendéget, míg haza térek.”

Dárdák embere Piraeos pedig erre viszontag:
„Telemakhos, ha soká kimaradsz is parlagon, én őt
Mind szívesen látom, mind kéje hiányzani nem fog.” 545

Imigy szólta után fellépe hajóra, be hagyta

Szállani társait, és hogy eloldják tarcsait egyben.
 És bekelének azok, s révéspadaikra leültek.
 Telemakhos gyönyörű saruit lábára kötötte,
 És vön erős dárdát, éles rézzel hegyeztetet, 550
 A hajazatrol; míg bajtársai tarcsákat oldtak:
 Kik szabadulván a parttól eleveztek alája
 A városnak, mint nagy Odysseus gyermeke hagyta.
 Telemakhost pedig elvitték gyors lábai; mignem
 Csárdájába jutott, hol sertés disznai mellett 555
 A jó kondás hált, urait szolgálva hűséggel.

TIZENHATODIK ÉNEK.

Itt ismerkedik atyjával meg az ifju levente.

Terves Odysseus és jó kondás reggelizéshez
 Készültek, tüzet élesztvén a csárdai lakban,
 S a bojtárokat elküldék a nyájnak utána:
 És ime Telemakhost az ebek szűkítve körözték,
 Meg sem ugatták jöttében. Nagyságos Odysseus 5
 Sejdíté a szűkítést s lábak dobogását,
 És mondá nyomon a kondáshoz röpke szavakban:
 „Eumaeos, hozzád valamellyik cimbora, vagy más
 Ismerösöd igyekszik; az eb nem ugatja, de inkább
 Hízkelvedve szűkíti körül; dobogásokat hallok.“ 10
 Nem végezte szavát el egészen, hogy küszöbön volt
 Kedves magzata. Eumaeos megijedve ugort fel;
 Elhulltak keziből az edények, mikbe vörös bort
 Sürgött tölteni: és elejébe kerüle urának,
 S megcsókolta fejét, szeminek két drága világát 15
 És mindkét kezét; s a földre sebes könyvet ejtett.
 Mint a legkegyesebb atya szokta fogadni fiát, tiz

Évek mulva jövöt haza néki vidékről, egyetlen
Vénkori nemzését, ki miatt sok fájdalom ölte:
Ugy tapadá ekkor deli Telemakhos körül a hiv 20
Kondás, mindenhol csókolva, halálból idültként.
És siránkozván monda neki röpké szavakkal:

„Megjössz Telemakhos, jaj drága világom; azóta
Nem bíztam hozzád, hogy lopva Pylosba evezteél!
Jersze be, oh kedves gyermek, hadd lássalak és olly 25
Váratlan hazatérte den a lelkemben örüljek.

Ugy sem látogatod meg gyakran telkedet avvagy
Pásztoridat, hanem otthon időzöl: elannyira kedves
A hőslök bomlott seregén legelészni szemednek!”

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 30
„Jól van, apó; egyedül végetted jöttem is épen
Erre felé, hogy lássalak és őszinte szavadból
Értsem, vajjon anyám még házunknál-e; vagy immár
Tán más férfit velle el, és az Odysseus ágya
Párnák szűke miatt rosز póknak fészke lön eddig.” 35

Szólott a kondás neki erre, becsületes ember:

„Sőt igen, ő folyvást nagy szívbékével időz még
Szép uri házában maig is; csakhogy keserűen
Telnek el éjei napjai a mindegyre sirónak.”

Igy szólván a réz dárdát átvette kezéből; 40
Az pedig a lak kö küszöbén egyszerre belépett.
Székhez igyekvőnek helyet engede atyja Odysseus.
De más részről Telemakhos tiltotta, s beszélett:

„Ülj, vendég; mi lelünk csárdánkban egyébbol is ülni
Széket; im, arra való ez az ember, hogy helyet adjon.” 45

Monda, s leült amaz; és most ennek alája harasztot
Hintett a kondás, beterítvén bőrrel is; erre
Ült le Odysseus urnak egyetlen gyermeke aztán.
Majd süleményeket osztogatott tálakban eléjük
Eumacos, maradékaiból a tegnapi napnak; 50
És a szatyrokban kenyeret szolgálá; kupáját
Annakutána színig vegyelitvén mézizü borral,
Végre leült szemközt nagyságos Odysseus urnak.
Itt kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.

A mint ehök megcsilapult és szomjokat olták, 55
Szólította kanász Eumaeost Telemakhos meg:

„Honnan, apó, neked a vendég? Ithakába miképen
Hozták révészek? Kik lenni dicsekszenek ők is?
Mert gyalog én csakugyan nem gondolom őt ide jöttek.“

A kinek Eumaeos kondás mondotta viszontag: 60
„Gyermeke, én mindent igazán megvallok előtted.
Ő maga téres Kretából származni dicsekszik,
És hogy számtalan országon hajtotta keresztül
Hosszu kalandja, imígy végezvén róla egy isten.
Most thespróti hajósoktól illott ide hozzám 65
A szállásra, kit én kezeidbe ajánlok ezennel.
Tégy vele a mit akarsz; védenced lenni dicsekszik.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
„Eumaeos, szavaid különös fájdalommal esnek!
Hogy fogadom házamba be a vendégeket illőn? 70
Én még ifju vagyok, s kezeimben nincs bizodalمام
Férfiuval feltenni, talán ostromlani készszel:
Édes anyám elméje pedig két részre tűnődik,
Nálam időzzön-e még s rendezze tovább is az udvart,
Szégyelvén ura ágyát és a városi mende 75
Mondát; vagy valamellyik akhivhoz menjen el, a ki
Legderejobb hőslői között s legtöbb jegyet ígér.
A vendégnek azonban, mert csárdádba vetődött,
Szép kacagányt s köntöst juttasztok testi ruhául,
Hozzá kétélű kardot, lábára sarúkat, 80
Aztán elküldöm hova őt esze és szive húzza.
Vagy, ha te jobb szereted, lásd őtet szívesen ilten,
Én pedig a számára ruházatot, ennivalókat
Küldök; hogy téged s bojtáraidat ki ne éljen.
A hőslő egyletbe ugyan bevegyni világért 85
Sem hagynám; netalán, mivel olly zabolátlan egyének,
Bántani merjék őt; mi magamnak okozna keservet.
Tenni pedig valamit sokak ellen, vajmi bajos még
Próbált férfinak is; s ők nálam sokkal erősbek.“

A kinek így szólott nagyságos bajnok Odysseus: 90
„Kedvesem, ám ha megengeditek szavatokba vegyülnöm,

Vajmi felette nagyon vérzik szívem érteni, a mit
 Hősölk által erőszakosan lakotokban üzetni
 Mondotok, illyennek neked, érdemes ifju, dacodra!
 Szólj, önként hódoltál meg nekik, avvagy az ország 95
 Gyűlölt meg, valamelly istencsuda által igézve?
 Vagy feleidre panaszzasz, kik védelmiben ember
 Bizni szokott, ha talán villongó háboru tör ki?
 Vajha ez elmével még én illy ifju lehetnék,
 Vagy nagyságos Odysseus urfia, vagy maga jőne 100
 Vissza kalandjaiból — s lehet ehhez némi remény még —:
 Már hiszen a fejemet vágná el akarki legott, ha
 Laertesfi Odysseusnak házába teremvén
 Nagy kárt nem tennék összes tömegében azoknak!
 És ha viszonttag erőt vennének rajtam, egyen sok, 105
 Jobbitnám önnön házamban elesve letenni
 Életemet, mint annyi cudart elnézni örökké,
 Vendégek legyalázását és házi cselédnők
 Illetlen hajhászatait fényes palotámban;
 És a bor kimerítőt, kenyeremnek evését 110
 Céltalan és botorul, sikerárva, mihaszna dologban!“
 Szólott Telemakhos neki módosan erre viszonttag:
 „Én, vendég, mindent igazán megvallok előtted.
 Sem nem gyűlölt meg tömegestül engem az ország,
 Sem nem vérfeleimre panaszlók, kikben az ember 115
 Bizni szokott ha talán villongó háboru tör ki.
 Mert Zeüs a mi családunkat ritkítani szokta.
 Így csak Laertest nemzé Akrisios, a mint
 Laertes egyedül csak Odysseust, ez pedig engem
 Egy magamat hagyta házánál, olly hasztalanul, hogy 120
 Számptalan ellenség bizvást napol a mi lakunkban!
 Mert valakik legfőbb uraságai a szigeteknek,
 Dulikhion, Same és erdőkoszoruzta Zakynthnak,
 És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
 Annyan hősölik a szülémet s dulkan a háznál. 125
 Ő az utált nászon se nem ad ki, sem arra tükélni
 El nem birja magát; mig azok szakadatlanul örlik
 Házamat, a mint van nekem is végemre jutandók.

Mindez azonban az égi karok szent térdein álljon.
 Ámde, apó, te siess szellemdús Penelopéhez, 130
 Hírrel, hogy se bajom s megjöttem néki Pylosból.
 Én itten maradok; ha bemondád híredet, ismét
 Jöj ki. De ám az akhiv nemzetből senkinek erről
 Nem kell tudnia; mert sok agyarkodik életem ellen.“

A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos: 135
 „Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen!
 De ugyanis szólj és add értésemre továbbá,
 Elránduljak-e a nyavalyás Laertes öreghez
 E hírekkel egyuttal még? Ki eleddig Odysseust
 Ugy gyászolva is, a háznak munkáira még csak 140
 Nézett, és szolgálai között ett itt, ha megéhült:
 Oh de mióta hajón eleveztél, ifju, Pylosba,
 Többé azt mondják, nem eszik már és iszik akként,
 Vagy néz a munkára; hanem szomorú sohajokban
 Vesztegel, és megaszik bújában csontain a bőr.“ 145

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Sajnos ugyan, hanem a búsongót hagyjuk ezuttal.
 Mert a választás ha halandó emberen állna,
 Édes atyám jöttét fognám választani elsőt.
 Hát hirasod után jer vissza legottan, utána 150
 A parlagra ne is menj el; de jelentsd anyámnak,
 Hadd küldjön mielőbb titkon hozzája köréből
 Sáfárnét, ki hirül adhatja az éltet öregnek.“

Monda, s kanászatát elsürgette; ki vette sarút,
 És lábára fűző, s ment a városba. Nem is lett 155
 Rejtek Athena előtt kondás Eumaeos felúta,
 De közelite legott, néemberhez alakra hasonló,
 Karcsuhoz és széphez, ki remek munkákat erényez.
 Látva Odysseustól állott meg a csárdaküszöbnek
 Elleniben; deli Telemakhos nem vette szemügyre, 160
 Mert nem mindennek jelenik nyilván meg az isten:
 Csak maga látta Odysseus, és az ebek, s nem ugatták,
 Ámde vonítva legott szanaszét rezzentek az óltol.
 Inte szemöldökivel Pallas: mit elérte Odysseus
 Csárdai hosszú kerítésből a szabadba kimenvén, 165

Annak előtte megállt; kihez így kezdette az isten:

„Laertesfi, Zeüs kedvence, eszélyes Odysseus,
Semmi titok többé, de beszélj hamar össze fiaddal,
A höslökre veszélyt s romlást forralva miképen
Menjetek immár a városba: titöletek én sem 170
Lészek messze soká, zavaros viadalba szerelmes.“

Szólva megérintette arany vesszővel Athene;
Elsőben szép tiszta mezet bővölt vala s köntöst
Melle körül, és testet adott s ifjabbnak igézé:
Ismét szög leve és arcái kiszélesedének, 175
És kékfürtü szakál sűrűdött össze az állán.

Most el az istennő, ellenben terves Odysseus
A csárdába eredt. Elhült deli gyermeke rajta,
S félreszegezte szemét, nehogy isten volna, remegvén;
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéssel: 180

„Másnak látszol egészen, vendég, hogy sem előbbed;
Más mezeid vannak, tested sem az akkori többé;
Isten vagy bizonyára, egy a mennybéli karokból!
Légy irgalmas azért, hogy kellemes áldozatokkal
S finom arannyal tiszteljünk mindenha; kegyelmezz! 185

Mond neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
„Nem vagyok én isten, ne hasonlits engem azokhoz;
Édes atyád vagyok, a ki után keserűen epedvén
Gyásznapokat láttál, bánatva rossz emberek által.“

Szólván megcsókolta fiát; a földre könyűcsepp 190
Gördült arcairol, mit ezig szorgalmasan őrzött.

Telemakhos pedig — ő ugyanis nem hitte, hogy atyja —
Ujabban felemelve szavát így monda viszontag:

„Oh nem atyám, nem Odysseus vagy, hanem isten ígéz meg
Engem ezekkel, hogy szívem még jobban epedjen! 195

Kész lehetetlenség illyet cselekedni halandó

Férfinak, hacsak istenség szállván le az égből.

Könnyeden ifjává vagy öreggké nem teszen embert.

Mert hisz imént is egy agg és rongyos férfiú voltál;

Most pedig istennek látszol, mint a kik olymon! 200

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Telemakhos, nem kell már megjött édes atyádon

Sem bámulnod igen se pedig tűnődni magadban;
 Mert Ithakába ugyan soha sem jő másik Odysseus.
 Én, ime én vagyok az, ki sokat szenvedve husz évek 205
 Elforgása alatt, valahára hazámba vetődtem!
 Harcos Athenái e munka, ki engemet olyan
 Emberré tett mint akará, mert győzi hatalma;
 Egyszer koldúsok másává, egyszer ez ékes
 Öltözetekkel feldíszített ifju személylyé. 210

Könnyű az istenségeknek, kik székei mennyben,
 Mind felemelni dicsőn, mind földig alázni halandót.“

Igy végezve leült: fia Telemakhos pedig édes
 Atyja nyakába borulván sirt és könnyeket ontott.
 Mindkettőjökben siralomnak vágyai keltek. 215
 Sirtak hangosan, és bővebben sas madaraknál
 Vagy körmös keselyűeknél, mellyeknek elorzák
 A pórok fiait, mielőtt szárnyokra kelének:
 Olly keserű könnyeket sirtak pilláik alatt ők.
 És bizonyára siralmokban telt volna el a nap, 220
 Ha egyszerre az ifjú meg nem kérdi az atyját:
 „És Ithakába miféle hajón hoztak haza téged
 A révészek, atyám? kik lenni dicsekszenek ők is?
 Mert bizonyára gyalog nem tartalak én ide jötnék.“

Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 225
 „Gyermelem, én mindent igazán megvallok előtted.

A híres phaeak révészek hoztanak, a kik
 Mást is örömmel megvisznek, -ha honokba vetődött;
 És az evicke hajón alvót a légszinü nedven
 Meghozván, Ithakára kitettek, ajándokul untig 230
 Sok rezet és aranyat, s elegendő szőtt mezet adva;
 Mellyek egy istennek barlangba helyezve kegyéből.
 S most ide jöttem, Athene sugalmi által idézve,
 Szörnyű halált tervezni veled gonosz elleneinknek.
 Addsa tehát híremül a hőslők udvari számát, 235
 Hadd tudom én, hányan vannak mindössze s miféle
 Emberek; és számot vetvén egyelőre magammal,
 Lássuk, elég leszen-e mások segedelmei nélkül
 Kettőnk nekik, avagy szétnézzünk némi segélyért.“

- Szólt Telemakhos neki módosan erre viszontag: 240
 „Oh mindig hallottam, atyám, nagy híredet eddig,
 Hogy kezeidre leventá vagy és tervekben eszélyes;
 Ámde felette nagyot mondál: elszédülök! annyi
 Válogatott haddal nem képes küzdeni kettő.
 Mert a hőslő szám nem egy avagy két tized ottben, 245
 De sokkal tetemesb, a mint kitanulhatod ebből.
 Dulikhionból ötvenkét kiszemelt nemes ifjú
 Férfi, kiket hat szolga követ szorgalmas apródul;
 Same legényeiből hőslő mindössze huszonnégy;
 Száma Zakynthosból az akhivok hőseinek húsz; 250
 Végre tizenkettő Ithakából, mind nemes ember:
 Kikkel még hirnök Medon, aztán népszerű dalnok,
 Meg hét szolgacseléd, jó vendégséghezi kukta.
 Már ha ezekkel megverekednénk, annyival ennyen,
 Bár igen is keserű ne legyen még rajtoki bosszúd! 255
 Hát, ha talán valamely párt jutna eszedbe, sérényen
 Nézz körül, a ki velünk szíves leszen állani ellent.“
 Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
 „Jó, illyent igen is nevezek; halljadsza s itéld meg,
 Vajjon elég-e nekünk maga Zeus atya s Pallas Athene 260
 Védelmünkre, avagy még más bajtársra szoruljunk?“
 Szólt Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Jó bajtársak azok bizonyára, kiket te neveztl,
 Bár a fellegeken túl országnak, hatalmas
 Urai mind a mennyei mind a földi seregnek!“ 265
 Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus:
 „Ők pedig épen nem fognak kimaradni sokáig
 A gyilkos harcban, mihelyest palotánkban Aresnek
 Köztünk s a deli hőslők közt viadalmai folynak.
 Hát te hasadtakor a fényes hajnalnak azonnal 270
 Menj haza, s a hőslők szilaj osztályába vegyülj el;
 Engemet ellenben bevisz a városba kanászunk
 Később, egy nyomorú aggastyán s koldus alakban.
 Már ha talán engem megbecstelenítenek, a te
 Szíved csak tőrjön békével lenni bajomban; 275
 Sőt ha kihurcolnak lábamnál fogva lakomból,

Vagy rám láncsáznak, csak credj szenvedni nyugottan :
 Ámde parancsoljad felhagyni az ostobasággal,
 Nyájas ígéket mondva nekik; kik azonban ezekre
 Hajlani nem fognak, mert megjött iszonyu napjok. 280
 S most egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
 Majd ha tanácsos Athenének sűgalma megihlet,
 Én intést adok a főmmel; mit gyorsan elértvén
 A palotába levő minden hadi fegyvereket hordd
 Egyszeriben fel ama belső tárházba, s rakásold 285
 Rendbe; kegyes szóval nyugtasd azután meg az ifjú
 Népet, elámítván, ha felölök kérdeni fognak:
 „A fűstről letevém, miután nem is olyanok immár,
 Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus
 Úr, de bemoeskolvák a tűznek gözei által; 290
 Sőt mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten
 Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén
 Egymásban kárt tégyetek, és hőslés s lakomátok
 Fertőztetve legyen; mivel önként von kezét a vas.
 Csak számunkra maraszsz egyedül két kardokat és két 295
 Dárdát, két kezelő alkalmas vértet ökörből,
 Hogy rájok rotván felkapkodhassuk, Athene
 S gondviselő Zeustől amazok megigézve leendvén.
 Még egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben.
 Hogyha valóban az én fiam és véreimből credt vagy, 300
 Olthon Odysseusnek haza jöttét senki se tudja,
 Ezt az egyet Laertes öreg se, s kanász Eumacos,
 Semmi cseléd, de ne még önnönmaga Penelope is.
 Csak ketten, te meg én, nézzük ki az asszonyok elveit,
 És a férfi cselédekot is hadd lássuk, ugyancsak 305
 Fél-e közülök még valamellyik s tisztel-e minket,
 Vagy nem ügyel többé tereád, de gyalázni merészel.“
 Szólott néki viszont felséges magzata erre :
 „Gondolom, édes atyám, fogod ismerhetni eléggé
 Jellememet, hogy könnyelműség nem visel engem; 310
 Részemről nyereségesnek nem látom azonban
 Ezt ránk nézve; hanem te ítélj bővebben, atyám, meg.
 Mert nagy időbe kerül sorjába kísérteni őket,

- Sarkokban járván, míg azoknak táborá folyvást
 Dözsöli a sok jószágot, nem tudva kimélest. 315
 Én a némbereket ki ohajtom előre tanulnod,
 Mellyek néznek alá s mellyek bünetlenek; ámde
 Férfiainkat nem kívánom alomról alomra
 Sort cirkálni, hanem legutóra marasztanod eztet,
 Hogyha valóban adott valamelly jelt néked az isten.“ 320
 Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel
 Ketten, azonközben befutott az evicke hajó, melly
 Telemakhos bajtársaival meghozta Pylosból.
 Ők miután a mélységes kikötőbe jutottak,
 Barna hajókkal száraz partokhoz eveztek; 325
 A fegyvert elhordották a bátor apródok,
 És az ajándékot Klytios házához emelték.
 Ekkor hírnököt útalak nagyságos Odysseus
 Termibe, közlendőt szellemdús Penelopével,
 Hogy fia Telemakhos kieredt a telkre, hajóját 330
 A városba eveztetvén: netalán leveretve
 Lelkében, szomorú könyeket pergetne az anyja.
 És im a hírnök s a kondás összeakadtak,
 Mindkettő azonegy hirrel meglepni az asszonyt.
 Végre az istenféle király teremébe vegyülvén, 335
 Szólott hírnök az udvari nők közepette először:
 „Kedves szülötted megjött Ithakába, királyné!“
 A kondás pedig elközelítvén Penelopéhez,
 Mindeneket tudatott vele, mint jó gyermeke hagyta;
 Végre parancsaiban miután hűségesen eljár, 340
 Ott hagyván lakot és udvart sertésihez indult.
 A hőslők pedig elbúsultanak és leverettek.
 Hát kigyülenek az udvar nagy falazatai kívül,
 S a fényes kapunak telepedtek előtte le sorral.
 Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni: 345
 „Oh társak, de felette merész egy vállalatot vitt
 Telemakhos ki, mit én soha meg nem vallani hittem!
 Jertek, vontassunk egy legjobbféle hajót le,
 És révészeket ültessünk bele, kik tegyenek gyors
 Hirt amazinknak, hogy forduljanak izibe vissza.“ 350

Nem végezte szavát, mikor ímé Amphinomos hős
Szélnézvén, a révbe hajót sejdíte s vitorlák
Összebocsátóit, s evezőket férfi kezekben.

S édesen elkaccantva magát szónokla közére:

„Semmi követséget, mivel ím a jámborok itthon; 355
Vagy valamelly isten mondotta nekik meg, avagy tán
Önmagok eszmélték, de nem érhatték be hajóját.“

Igy szóltára felállván mind a révbe siettek.
Egyszeriben szárazra vonák ki hajójokat, aztán
A fegyvert elhordották a bátor apródok. 360

Majd gyűlésbe huzódának seregestül, egyetlen
Ífjat avagy vénet sem eresztvén ülni közéjük.
S Eupithes fia Antinoos felemelve szavát mond:

„Oh de csudálatosan mentette meg isten ez embert!
Napjában szakadatlanul egymást váltogató űr 365

Ült szellős fokokon kémelve; s hogy a nap aláment,
Éjenként soha sem háltunk a partokon, ámde
Vízszinen uszkálván várók be az isteni hajnalt,
Telemakhosnak elállva utát, hogy kézre kerültet
Megrontsuk: s ime őt ezalatt haza hozta egy ördög! 370

Most pedig immár itt tervezzünk gyászos enyészlet
A fiunak, ki se hagyjuk siklani; mérthogy ez élve,
Ugy gondolkodom én, mire sem mehet a dolog itten.
Nékie tudnillik sok eszélye s tanácsa van immár,
A nép szíve pedig nem igen vonzalmas irántunk. 375

Jertek azért, mielőtt az akhivokat összehíreszli
Közgyűlésre: mivel hanyagul nem szenvedí, a mint
Én vélem, de kikel s el fogja panaszlani nekik,
Milly ármányt forraltunk ellene, és be nem érök:
A nép tényünket nem fogja dicsérni, ha hallja; 380
Sőt bárcsak pórul mi ne járjunk és lakainkból
Elkergettétvén idegen földekre ne jussunk.

Jertek, előzzük meg; tegyük őt vagy parlagon avvagy
Béutjában semmire, s osztozzunk meg az udvar
Gazdag örökségén és birtokin, a lakot édes 385
Anyjának hagyván és a neki férjül esőnek.

Hogyha pedig tervem nincs kedveitekre, hanem ti

Hagyni akarjátok, hogy örökségének örüljön :
 Már úgy kellemetes javait helyt ülve csoporton
 Ám ne együk többé, de kelengyét adva hazulról 390
 Hőslögessen mindegyikünk; a hölgy pedig ahhoz
 Menjen el a ki esik s legtöbbet ajánl neki jegyben.“

Igy szólott; amazok mindnyájan néma levének.
 Nemzetes Amphinomos szavait felemelve azonban,
 Nisos Aretiades nádornak gyermeke: a ki 395
 Búzás és szénával gazdag Dulikhionnak
 Hőslőt vezeté; s legjobban türte szaváért
 Penelope maga is, miután esze s szíve helyén volt:
 Ez felemelve szavát okosan mondotta középre:

„Oh bajtársaim, én nem akarnék Telemakhosnak 400
 Véteni; rettenetes dolog ám fejedelmi családnak
 Elvesztése! De kérdjünk meg legelőször egy istent:
 És ha Zeüsnek örök törvénye helyesleni fogja,
 Enmagam is megölöm mást is szorgalmazok arra;
 Ámde ha ellenzik mennyben, cselekedni gonoszlom.“ 405

Szólott Amphinomos; bevévék mindnyájan ígéit.
 Felkerekedvén ekkor Odysseus termibe mentek;
 Mellybe megérkezvén díszes trónokra nyugodtak.
 Mást gondolt ezalatt szellemdús Penelopeia,
 Elvetemült hőslői között láttatni személyét; 410
 Mert érté a felházban fia nagy veszedelmit,
 Hallva Medon jó hirnöktől, ki kitudta az ármányt.
 A palotába leindulót szobanői követték.

Némberek istennője derék hőslőihez érvén,
 A remek épületű palotának szép küszöbénél 415
 Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;
 És támadta meg Antinoost, s kifakadva beszélett:

„Antinoos, hamis és patvarszer, hisz tefelőled
 Azt mondják Ithakán, legjobb vagy társaidék közt
 Szóra s tanácsokban; te azonba koránse vagy ilyen! 420
 Örült, mért szükség forralnod Telemakhosnak
 Szörnyü halált, és nem vételsz üldözni Zeüstol
 Látott esdöket? Nem szentség ártani másnak.
 Nem jut eszedbe, midőn hozzánk menekült vala nemzöd,

A néptől félvén? melly rája felette haragvék,
 Hogy Taphos országnak keveredve kalózíval, ártott
 A mivelünk egyezett népnek Thesprotia földén.
 Elkészültek veszteni őt, kiszakítani szívét,
 És sok kellemetes javait megfalni; de kiknek
 Bár felbőszülteknek Odysseus ellenek állott. 425 430

Ennek eszed ma rutúl házát, hőslőd feleségét,
 S öldöklöd gyerekét, engem pedig annyira kinzasz!
 Ámde parancsolom, ódd magadat, tilts másokat ettől.“

Szólott Polybos fia Eurymakhos neki erre viszontag:
 „Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
 Bíz rád; ilyeneken nem kell tünődni szivednek!
 Nincs olly férfi, nem is leszen, ámde ne is legyen, a ki
 Telemakhos fiadat merné illetni kezével

Itt, míg én élek s a napnak ságara megsüt.
 Mert kijelentem imé, mi pedig bizonyára úgy is lesz; 440
 Egyszeriben hosszú dárdámat festi meg annak
 Fekete vére: mivel dulvári Odysseus engem
 Úri saját térdére vevén hajdanta nem egyszer,
 Sültet adott kezeimbe s piros bort tarta felettem.
 És így Telemakhos kedvesbem sokkal akarmelly 445
 Férfiunál; hőslöktől azért rettegnie nem kell.
 Istentől halált, az igaz, mellőzni lehetlen.“

Igy szólott biztatva, holott maga vágyta halálát.
 És ime Penelope feltermibe visszaeredvén
 Akkédig siratá a kedves férjet Odysseust, 450
 Mignem Athene szelid álmot hullajta szemére.

A kondás pedig estefelé tért vissza Odysseus
 S Telemakhoshoz, kik vacsorát hevenyeztének épen,
 Esztendős süldőt áldozva: mi közben Athene
 Elközelítvén Laertesfi Odysseus úrhoz, 455
 Vesszővel megüté és átbüvölte öregnek,
 Aztán rongyokat ölte reá: netalán Eumaeos
 Látva megismerné, s szellemdús Penelopének
 Egyszeriben hírül vigye és hallgatni ne győzzön.
 A kit is elsőben szólított Telemakhos meg: 460

„Megjöttél, kondás; mi hir a városban? Ugyancsak

Visszaeveztek-e már leseikből a deli hőslők
Eddig? avagy tán még szakadatlanul útamat állják?“

Szólott néki ezekre viszont kondás Eumaeos:

„Nem vala gondom ezekről a városban alá fel 465
Kérdezkedni, hanem végezvén tisztemet, aztán
Csak mielőbb ismét ide visszasiettete szívem.
Összetalálkozván társidtól vélem utamban

A követ, ez mondá a dolgot anyádnak először. 470
Mást ennyit tudok, önszemeimmel messzire látva.

Hogy már a város föliben jöttem vala, Hermes
Csúcsáról egy evicke hajót láttam beevezni
A kikötőbe; nagyon sok férfiak ültenek ottben,
Melly vértékkel dárdákkal megrakva setéltet.

Én nekik ítéltam, de valóban nem tudom,ők-e.“ 475

Szólt; nevetett most Telemakhos szentséges egyéne,
Mégvágván atyját szemivel, kikerülve a kondást.

Hogy pedig a bajon átestek s elkészüle étkök,
Megvacsoráltak, egyik sem látván szűket adagban. 480
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.

TIZENHETEDIK ÉNEK.

Városi út; kecskés; a há kutya ismer urára.

Hogy pedig a hajnal feltetszett rózsakezével,
Szépséges saruit gyöngéd lábára kötözvén
Telemakhos, nagyságos Odysseus urfia, vette
Dárdáját, izmos jobbja szabályosan illőt,
És városba menendő a kondáshoz imigy szólt:

„Apjok, már én a városba megyek, hogy anyámék

Lássanak; úgy vélem tudnillik, nem hagy előbb fel
 Árva siralmaival s az emésztő szívedezéssel,
 Mig magamat nem lát. Neked pedig azt hagyom immár,
 Hozd be szegény vendégedet a városba, hogy ételt 10
 Koldulgasson; adand ottan neki a ki akarja
 Holmi cipőt s leveket. Mert én még mindenegy embert
 Nem vállalhatok el, magam is terhelve bajaktól.
 A vendég, ha talán bosszankodik érte, magával
 Vessen számot; mert én nyiltan szólni szoktam.“ 15

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Kedvesem, itt tartatni magam sem ohajtok ezentul;
 Koldúsnek jobb a városban mint a mezőkön
 Élelmet koldulni; adand nekem a ki akarja.
 De nem is arravaló volnék, hogy pusztai csárdán 20
 Tartózkodva tegyem, mit az úr és gazda parancsol.
 Menj csak; ez ember majd bevezet, kire hagyni szives vagy,
 Hogyha előbb tüznél megfűtözöm és melegebb lesz.
 Mert ezek a gúnyák iszonyú roszak; úgy lehet, a dér
 Venne meg; a város, mondjátok, messzire fekszik.“ 25

Mondá. Telemakhos hamar átvolt a küszöbön, nagy
 Gyorsan elindulván; és a hőslőkre roszt szőtt.
 A ki midőn azután népes házokba jutott volt,
 Dárdáját magas oszlophoz támasztani vitte,
 Önmaga ellenben fényes teremébe belépett. 30
 Első pillantotta meg őt Euryklea dajka,
 Szőnyeggel huzván be az ékes trónokat épen;
 S könyhullatva elébe futott: mind összegyűlének
 Bajnok Odysseusnek más szolgálól körében,
 És főjét és két vállát csókdosva köszönték. 35
 Jött palotájából szellemdús Penelope is,
 Artemis és Aphrodite arany szépségivel arcán;
 És könyhullatván megölelte szerette szülöttét,
 Megcsókolta fejét, szeminek két drága világát,
 És zokogó ajkkal mondá neki röpké szavakban: 40

„Megjössz, Telemakhos, jaj drága világom; azóta
 Nem volt lelkemnek láthatni reménye, hogy édes
 Nemzödről loppal hirt venni Pylosba eveztélt!

Jersze, beszéld el ugyan, mit láttál, mit nem utadban.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag : 45
 „Édes anyám, ne fakaszsz engem siralomra, ne is dúld
 Fel szívemet, szörnyű veszedelmeken általesettnek;
 Inkább megmosdván és tiszta ruházatot öltvén
 Felházadba siess tennen körnémbereiddel;
 S kérve fogadkozzál valamennyi olympi karoknak, 50
 Századot adni, ha Zeus boszut áll e dolgok üzőin.
 Én gyűlésbe megyek, fényes palotánkba hívandó
 A jövevényt, ki honomba kísért a tengeren engem;
 A kit is istenmás feleimmal előre bocsáték,
 Piraeosnak ajánlván, hogy házába vezetve 55
 Látná szívesen és tisztelné, míg haza térek.“

Mondá; szárnytalanok maradának amannak igéi.
 A ki legott mosdván és tiszta ruházatot öltvén
 Kérve fogadkozik a mennyek halhatlaninak, hogy
 Századot ad, ha Zeüs boszut áll a dolgok üzőin. 60
 Telemakhos pedig a fényes palotából elindult,
 Dárdával keziben s két fűrge kuvaszszal utána.
 Isteni bájakkal hintette meg archan Athene.
 A gyűlésbe jövőn függött valamennyi akhiv szem.
 Környüle a csapodár hőslők gyülekeztenek össze, 65
 Kellemesen szólók, hanem elvesztére törekvők.
 De ő a sűrű tömegektől félrevonultan,
 Hol Mentor, Halitherses ült és Antiphos, a kik
 Régtől hűséges bajtársai voltak atyáról,
 Ott foga helyt; kik is őt mindenről sorra kikérdék. 70
 Elközelített most daliás Piraeos, az ország
 Gyűlésére vezetvén a vendéget; Odysseus
 Gyermeke el nem fordult tőle, de állva fogadta:
 A kit szólított Piraeos egyéne legelső:

„Telemakhos, küldjed házamhoz nőidet immár, 75
 Hogy Menelaos ajándokait lakotokba emeljék.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag :
 „Piraeos, nem tudni mikép szakad a mi ügyünknek
 Vége. Ha a dölfös hőslők végtére megölvén
 Engemet, a jószágaimon osztózni találnak; 80

Azt akarom, birjad te, avagy valamelyik ezekből:
Ha pedig én szerzek kárt és veszedelmet azoknak,
Akkor az örvendő palotáiba hozzád örömmel.“

Igy szólván szomorú vendégét ő haza vitte.

A mint a népes várnak teremébe jutottak, 85

Köntösiket díszes székek s trónokra helyezve
Tiszta medencékben hágdosván megmosakodtak.

Megfürdetve pedig szobanőktől s kenve olajjal,
Hogy bojtos kacagányt és köntöst vettek azoktól,
A réz fürdőből kieredvén trónra nyugodtak. 90

Ekkor arany korsót hordozván házi cselédnő.
Kézvizeket töltött az ezüst tálcára belőle
Mosni; gyalult asztalt helyezett nekik annak utána;
Mellyre szemérmes sáfárnő kenyeret raka, s bőven
Hordott ételeket, mindenből szívesen adván. 95

Anyja pedig szemközt ült a terem ajtaja mellett
Karszéken, finom fonalat pörgetve az orsón.
Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
Végre hogy éhök megcsilapult és szomjokat olták,
Szót szellemdús Penelope maga kezde legelső: 100

„Úgy én, Telemakhos, feleredvén lakteremembe,
Ágyba megyek, mindig kínosba szívemnek azóta
És ázottba könnyemtől, hogy nagyságos Odysseus
Troja alá elment Atreusnek gyermekivel; ha
Nékem, mignem ama hetykék a házba bejöttek, 105
Némi talán hallott hirt nem fogsz adni atyádról.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Ah szülém, mindent igazán megvallok előtted!
Elmentünk Nestor néppásztorhoz Pylos ország
Földre; ő szívesen látván palotáiban engem, 110

Húzamosan szeretett, valamint apa szokta vidékről
Nagy későn haza jött magzatját: úgy fogadott ez
Engemet önmaga és jóságos gyermeki véle.

Bajnok Odysseusról soha sem hallotta azonban,
A mint mondja, de senkitől is maig, él-e avagy hal; 115

De Menelaos Atrideshez lakedaemoni földre
Küldött el lovain s szekeren, a dárdadicsőhöz.

Itt látám argiv Helenét, ki miatt sokat állott
 Ilion és Argos hada Zeus végzése szerint ki.
 Megkérdezt azután hadnagy Menelaos Atrides, 120
 Mi szükség vezetett legyen engem spartai földre;
 A kinek én mindent igazán értéseül adtam.
 Felfogván azután a szót mondotta viszontag:
 „Oh hékám, bizonyára igen nagy férfiú ágyán
 Vágynak hálni, magok lelketlenek és pula ifjak! 125
 De valamint imént ellett vembéit oroszlán
 Barlangjába vivén menedékre az erdei szarvas;
 Hogyha, míg ő hegyeken és völgyeken át legelészik,
 Megtért e közben fekvére az otthonos állat,
 Mindkettőnek rettenetes véget vet: azonkép 130
 Rettenetes véget vet ezeknek is egykor Odysseus.
 Mert oh bárcsak, Zeus atya, Pallas Athene, Apollon,
 Ollyan alakban, mint a lesbosi szóvita mellett
 Felkelvén Philomelidest viadalra fogadta,
 S földhöz ütötte, hogy örvendett minden görög: akként 135
 Mérköznék meg az elvetemült hőslökkel Odysseus!
 Hisz keserű nász és rövid élet volna ma bérök.
 A mit már tőlem kérdeztél, megfelelendem,
 Nem csalogatva s kitérőleg; hanem a miket egykor
 Nékem ama szóhű aggasztján híremül ejtett, 140
 A szent tengeri lény, igazán elmondva előttd...
 Ez vallotta, hogy egy szigeten keserűen epedni
 Látta Kalypso nymphánál, ki is őtet erővel
 Tartóztatja; s nem indulhat földre honának,
 Nem lévén kezügyébe hajó s bajtársai, kiktől 145
 Végre az ősz tenger széles hátára vitetnék.
 Így mondotta nekem hadnagy Menelaos Atrides.
 Ezt végeztem után indultam; jó szelet adtak
 Menny halhatlani, melly szaporán Ithakába röpített.”
 Így szólván anyjának igen megrázta kedélyét. 150
 Vágott közbe Theoklymenos most, istenes ember:
 „Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
 Az bizonyost nem tudhata; jer hallgass ki ma engem,
 Én igazán jósolni fogok s nem rejteni semmit.

Tudja azért meg Zeus isten legelőre, s Odysseus 155
 Vendégasztala és szent tüzhelye, ahova jöttem,
 Hogy nagyságos Odysseus e balságokat értve
 Már szeretett országában járván avagy ülvén,
 A höslők összes daliáira vészeket épít.
 Illy madarat sejdíték én az evicke hajóra 160
 Szállva; s legottan el is magyarázám Telemakhosnak.“

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Vajha beszéded igazsággá nőhetne, oh vendég;
 Akkoron ismernél te barátságomra, veendő
 Tőlem ajándékot, mellyért boldoglana minden!“ 165

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
 A höslők ezalatt kapuján kül Odysseus urnak
 Majd tekejátékkal majd láncsavetéssel időztek
 A sima térszínen, hol előbb csapodárul enyelgtek.
 Végre midőn intett az idő étkezni, s bejöttek 170
 A barmok mindenfelül, üzve szokottaik által;
 Ekkor szóla Medon — tudnillik imez vala nékik
 Legkedvesb hirnők, s mindig velők a lakomában:
 „Jó uraim, miután eleget mulatott kiki bajjal,
 Térjete a palotába, derék lakomához ülendők; 175
 Mert nem rosz végezni saját idejében az étket.“

Mondá; szót fogadának azok, s felkelve bementek.
 A mint a várnak népes teremébe jutottak,
 Itt kacagányaikat székek s trónokra helyezvén,
 Nagy juhokat, hízott kecskéket ölének ebédül; 180
 Öltének ennek utána kövér süldőket is, aztán
 Parlagi tulkot. Ezenközben nagyságos Odysseus
 És kondása bekészült a városba mezőről;
 S kezdé a kondás legelőre, becsületes ember:

„Már, vendég, miután még a városba ma kívánsz 185
 Elbúcsuzni, miképen uram rendelte; igazság,
 Én örömet megtartnálak tanyaörömmel itten:
 Tartok azonban tőle, nehogy megszidjon utóbb is
 Érte; pedig de igen metszők a gazda szidalmi!
 Jersze tehát, menjünk; tudnillik legjava eltelt 190
 A napnak; tán hűs is lesz rád nézve az este.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
 Menjünk, ámde te járj kalaúzul mindig előre.
 Adjsza csak egy botot a kezeimbe, ha volna körötted, 195
 Mankóul, mert síkosnak mondjátok az útát.“

Igy szólván hátára veté illetlen iszákját,
 Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szijbol;
 Eumaeos pedig a kívánt botot adta kezébe.
 Indultak. Tanyaőrül ebek s a hátramaradt más 200
 Pásztorok álltak helyt, mig urát városba vezette
 Az, vén koldús embernek képében erősen
 Mankózót, ki silány kankót hord testi ruhául.

A mint a röges úton előre haladva közelgtek
 Volt a városhoz, s a szépcsorgásu kikámvált 205
 Kútnál járanak, mellyből a honfiak ittak:
 Mellyet előbb Ithakos meg Neritos ása s Polyktor;
 Környékén pedig égerfák vizenyős lapon élő
 Berke virult, az emelt sziklákon alára hideg viz
 Zúgott, s legfölül Nymphák oltára helyezve 210
 Díszelgett, hol az útas nép áldozni megállott:
 E helyen érte utó őket Doliosfi Melantheus,
 Kecskéket hajtván, nyájának válogatottit,
 A höslők lakmáira, két bojtárral utána.
 És látván ezeket kigunyolta, gyalázatos és csúf 215
 Módra szutyongatván, hogy Odysseus lelke kigyúladt:

„De itt már csakugyan gyávának gyáva vezére!
 Milly jól összekerít párt párral mindig az isten!
 Na s aztán hova hurcolod e hasat, oh fene kondás,
 Zsémbs koldusodat, fertelmét a lakomának? 220
 A ki sok ajtónak ragaszához vetve zsurolja
 Vállait egy szeletért, s nem háromb vagy pedig üstért:
 Kit ha te átadnál tanyaőrül énnekem, avvagy
 Ólat sepreni és gödölyéknek hordani lombot,
 Meglátnád, mi derék combot hizlalna savómon. 225
 Minthogy azonban ebül vagyon elszoktatva, világért
 Sem lesz kedve nehez munkára, de kéregetőleg
 Kuncsorog a nép közt, ha ki adna puruttya belébe.

És most megmondom kereken, mi bizonynyal úgy is lesz:
 Ha nagyságos Odysseusnak palotáiba feljö, 230
 Már hisz elég ember keziből koponyája körében
 Szállongó zsámoly horzsolja rosz oldala bőré! "

Igy szólván, mikor elhaladott mellette, csipőjét
 Megrúgá gonoszul: noha nem vethette ki őtet
 Utjából, hanem állt vala rendületlen. Odysseus 235
 Tűnődék, rárontva legott agyonüsse botával,
 Vagy hogy megkapván a földhöz vágja-e fővel.
 Türt és mérsékelte hevét; de kanász Eumaeos
 Összeveszett vele, és kezeit felemelve imázott:

„Csermelyi szűz Nymphák, Zeus lánya, ha nektek Odysseus 240
 Valaha bárány és gidacombokat égete, hájjal
 Béteregetve fölül; cselekedjétek meg imámra,
 Hogy jöjön haza ő és hozza közinkbe az isten!
 Mert hiszen a te dagályaidat lelohasztani fogná,
 Mellyekkel hetykén a széles városon által 245
 Jársz kelsz; aztán meg rosz pásztor rontja a marhát! "

Szólt neki erre viszontag kecskék bácsa Melantheus:
 „Oh hékám, mit nem fecsegett ez okos kutya nékem!
 Kit még én egy deszka hajón Ithakából utóbb is
 Messze viszek, hogy többítsem jószágimat árán. 250
 Bárcsak Telemakhost lőné meg tegzes Apollon
 Ugy a háznál, vagy buktatná a deli hőslök,
 Mint elveszve Odysseustek hazanapja örökre! "

Szólva magokra hagyá a csak ballagva menőket;
 És mivel elsietett, szaporán ura házához érvén, 255
 Egyszeriben beeredt, s a hőslök közt települt le,
 Eurymakhosszal szembe, mivel kedvelte leginkább;
 S a felszolgáló inasok húst adtanak egyben
 Néki, szemérmes sáfárné ellenbe kenyérrel
 Szolgált. Elközelíte azonban Odysseus úr is 260
 És kondása, s megállottak vala: és ime harsány
 Lantnesz üté meg; mert épen szép dalt vezetett be
 Phemios. Itt megfogva kezét mondotta kanásznak:

„Ez leszen, oh Eumaeos, Odysseus háza bizonynyal:
 Könnyen elismerszik többek közepette is: imé 265

Egyből másik emelkedik, és tág udvara fallal
 S rácsokkal bekerítve; hatalmas szárnykapuk állnak
 Rajta. Ezen csakugyan nem fogna ki könnyen az ember.
 Sejdítem, bennette sokan gyülekeztenek össze
 Vig lakomára, mivel szaga illatoz és gyönyörű lant 270
 Harsog, mit lakomához adott társúl az ur isten.“

Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
 „Ám kitaláltad, mert hisz egyébként sem vagy okatlan;
 De immár lássuk, hogyan és mint leszen ezentul.
 Vagy te eredj a mennyezetes palotába először, 275
 És keveredj a hőslökhöz, s hagyj engemet ittkint;
 Vagy ha amúgy tetszik, te maradj, és én megyek első.
 Csak ne soká késsél, netalán kívül érjenek, aztán
 Meghajigáljanak és elverjenek; erre figyelmezz.“

Szolt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 280
 „Értem, hallom; az én szívemből szólasz egészen.
 Csak te eredj be legelsőben; majd én kívül állok,
 Ütlegek és vereségekben nem holmi tudatlan.
 Edzve az én lelkem, miután sokféle vitákat
 Láttam tengeren és hadban; hadd jöjön ez is már. 285
 Tudnillik lehetetlenség eldugni mohó és
 Bomlott hast, mely annyi veszélybe kerít az embert!
 Ennek gyártatnak végette az ég színű tenger
 Sik hátára hajók, kárául az elleneseknek.“

Mig ezek itt egymást ekképen váltogatták fel, 290
 Im felütötte fejét s füleit nagyságos Odysseus
 Ott fekvő ebe argos: mely táplálva s nevelve
 Általa volt egykor, noha nem használva is, harcra
 Kellvén mennie Troja alá. Eleinten az ifjak
 Csak ki-kivitték szarvasok és zergékre, nyulakra; 295
 Most pedig elhanyagolva feküdt, ura távollétében,
 A tulok és öszvértrágyában, mely kupacon volt
 Kívül az ajtónál, mig végre Odysseus urnak
 Béresi a széles teleket zsírozni kihördák.
 Itt feküdt ekkor kulláncsal teljesen argos. 300
 Most hogy sejdíté közelében lenni Odysseust,
 Megcsóválta ugyan farkát s füleit lekonyítá,

Ámde saját gazdájához nem futhata többé;
 A ki amarra tekintve könyet törölt ki szeméből,
 Rejtve kanászától; kihez így mondotta legottan: 305

„Oh kondás, ez ebet trágyán heverészni csudáлом;
 A melly csinos ugyan termetre, de nem tudom, ilyen
 Szép létére hasonlókép gyors volt-e szaladni;
 Vagy csak amollian, mint a millyent asztalebül tart
 Némelly gazda, s hatalmas urak pompára nevelnek.“ 310

Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
 „Ugy vagyon, a távol meghalt uraság ebe volt ez!
 Ha ma is olyan volna egész termetre s alakra,
 Mint Trojára menet házánál hagyta Odysseus,
 Egybe tapasztalnád erejét és fúrge szökésit: 315

Mert meg nem szabadult mély rengetegekből előle
 A vad pára, ha egyszer látá; olly nyomozó volt.
 Most már itt nyomorog, miután urasága vidéken
 Elhalt, nem bánván többé vele a heverő nők.
 Házi cseléd ugyanis, ha urát sarkába nem érzi, 320
 Már azután többé igazán nem végezi dolgát!
 Mert mennydörgő Zeus elvette felényi erényét
 Embernek, kit szolgáltság munkáira sorsol.“

Igy végezve bement népes palotába legottan;
 És egyenest az erős hőslőknek tarta köréhez. 325
 Argos ebet pedig egyszeriben meglepte halála,
 Hogy húsz évek után megpillantotta Odysseust.

A palotába vegyült jó kondás Telemakhosnak
 Tünt legelőre szemébe; ki mindjárt intve, magához
 Szólította: körülnézvén az, felkapa rögtön 330

Egy heverő széket, hol hentes férfit ült, most
 Húsakat osztogató a hőslő rendnek ebédül:
 Eztet kapta fel, és áthelyzé Telemakhosnak
 Asztala elleniben; a mellyre leültek azonnal
 Részt tön az asztalnok, s kenyeret húzott ki szatyorból. 335

Ennek utána pedig maga jött nagyságos Odysseus,
 Némelly vén s nyavalyás koldúsnak képiben, izmos
 Bottal gyámítkozva, szegényes testi ruhában:
 S a teremajtónak körös küszöbén belül ült le,

Megtámaszkodván ciprusfa ragaszhoz, az ácsnak 340

Művéhez hajdan, ki szabályhoz mérve remeklé.

Telemakhos magához szólítván küldte kanászát,

Egy kenyeret vévén a nagy szépségű szatyorból,

És húst, a mennyit kezivel markolhata, s mondá:

„Vidd ezeket, s add a vendégnek; mondd neki aztán, 345

Járja el a hőslő urakat koldulva sorában;

Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmes ember.“

Szólott; értve parancsát jó Eumaeos elindult;

És közelítve felé mondá neki röpke szavakban:

„Telemakhos küldötte, öreg; s mondatja, hogy aztán 350

Járjad el a hőslő urakat koldulva sorában;

Mert nem jó a koldúsnak, ha szemérmes ember.“

Szölt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Istenem, áldd meg Telemakhost, ha világon egy embert

Áldottál valaha; s add meg neki, mit szíve óhajt!“ 355

Szólván két kézzel fogadá, és lába elébe

Tette le, illetlen koldústáskája fölében.

Ett azután, míg a dalnok szép éneke hangzott.

A mire elkölté, amaz is befejezte zenéjét.

S míg a hőslők ott tomboltak, Pallas Athene 360

Laertesfi Odysseusnek közelébe teremvén,

Szorgalmazta, cipókat gyűjteni a deli hőslők

Rendeitől és látni, ki jó ki goromba közöttük;

Bár veszedelmétől így sem volt senkit ovandó.

És oda sompolygott jobbról hozzájuk egyenként, 365

Mindenüvé nyujtván kezeit, mint régen így élő.

Szánakozólag adának azok s meglepve csodálák,

Egymástól kérdezkedvén, ki s honnan eredne.

Itt felemelte szavát a kecskék bácsa Melantheus:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné 370

Hősei; én ezelőtt, úgy tetszik, láttam ez embert:

Ugy vagyon, a kondás vezeté őt a palotába;

De ki legyen vagy honnan ered, nincs tudva előttem.“

Szölt, s támadta legott a kondást Antinoos meg:

„Nos, híres kondás, hát aztán mért hozod eztet 375

A városba? Nem untig elég sok kóbor, unalmas

Koldúsunk van-e itt, fertelmei a lakomának?

Hisz te magad zsémbelsz, hogy urad jószágít az itten
Veszteglők megeszik; s most még ezt kelle behínod?“

Szólott neki viszont kondás Eumaeos ezekre: 380

„Bármí derék vagy is, Antinoos, nem helyre beszélesz.

Mert ugyanis ki megyen vendéget híni vidékre

Önmaga, mást azokon kívül, kik népi művészek,

Jóslót vagy nyavalyák gyógyászát vagy pedig ácsot,

És lantost, ki zenéjével vidítani termelt? 385

Mert ez hivatalos faj akarhol az emberi nemnél.

Koldúst ellenben pusztítani senki se hina.

Haj de te legroszabb vagy örökké társaidék közt

Laertesfi cselédeihez; s hozzám hogy! Azonban

Én nem bánom, míg szellemdús Penelopeia 390

A háznál vagyon és életben Telemakhos hős.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Hallga; nekem szavakat nem fogsz szaporítani ezzel;

Antinoos megszokta erős igékkel örökké

Vagdalkozni, de másokat is bősztíteni arra.“ 395

Szolt; és Antinooshoz fordula röpke szavakkal:

„Antinoos, gyönyörűn, de egészen atyául ügyelsz rám,

A ki erőszakosan kiveretni parancsolod illy nagy

Szóval házam vendégét; mitől ójon az isten!

Nyujts neki bár valamit, nem bánom; sőt magam intlek; 400

Nincsen ezért mit anyámtól félned, sem pedig a ház

Szolga cselédeitől, kik Odysseus dolgait űzik.

Téged azonban nem táplál illy lélek; előbb fogsz

Táplálkozni frisen te magad, mint adni szegénynek.“

Antinoos pedig így szólott neki erre viszontag: 405

„Fenszavu Telemakhos, korlátlan szellemű, hogy szólsz?

Ha neki mindegyik hőslő ennyit nyujtana rendre,

Három hónapokig sem fogna kibúni hazulról.“

Igy szólván lekapott, s a szép asztalnak alóla

Zsámolyt villantott vala fel, hol lábai nyugtak. 410

Többi pedig valamennyi adott. Megrakva iszákját

Húsakkal s kenyerekkel, mármár visszamenendő

Volt küszöbére Odysseus úr, kóstolni az ingyent:

Ámde megállott még, és szólott Antinooshoz :

„Kedvesem, adj; hiszen én nem a legrosszabbik akhivnak, 415

Sőt legjobbnak, mert fejedelmi családnak, itéllek;

Néked azért étet jobban kell sokkal ezeknél

Nyujtanod, és én a földön hirdetve dicsérlek.

Mert egykor magam is dús házban boldog idöket

Láttam, hogyha nemem valamellyike, s szívesen adtam 420

Bármi szegény koldús embernek, akarmibe szükült;

Számtalanul sok szolgálím, s minden vala bőven,

Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak.

De Zeüs elfogyatá mindezt, minthogy neki tetszett;

A ki kalózosokkal menetelt el húzamos útra 425

Aegyptosba, hogy ott meglegjem vesztemet. A mint

Aegyptos folyamán állnék meg evicke hajómmal,

Egyszeriben kedves bajtársaimékra parancslék,

Vesztteg lenni hajóinknál s örködni körülöttök,

Kémeket útalván a szellös szemlefokokra. 430

De azok engedvén vágyiknak s ösztöneiktől

Hajtva, hamar dulták Aegyptos népinek áldott

Telkeit; asszonyikat, csecsemőiket elragadozták,

Önmagokat leölék : zajok a városba behallott.

A lármára legott hajnalban jött az igen sok 435

Nép; lovagok, gyalogok lepték a hosszú mezöket,

És ragyogó érc fegyverek. Ekkor mennykövezö Zeus

Gyáva futást hintett feleim közepére; nem is türt

Senkiek állani szembe, mivel mindenhol ölés volt.

Fegyverek éle sokat vagdalt agyon, élve vitettek 440

Többieink rabságra, hogy ott dolgozzanak holtig.

Engemet ellenben Kyprosban eladtak az ott járt

Iasides Dmetornak, ama hönbéli királynak;

Honnan imént ide érkeztem vala ügyefogyottan.“

Mondá nemzetes Antinoos neki erre viszontlag: 445

„Melly ördöng hurcolta közénk ezen asztali átkot?

Hallod-e, mellölem csakugyan tisztulj ki középre,

Hogy keserü Aegyptost és Kyprost ne tapasztalj;

Annyira szemtelen és arcátlan koldus egyén vagy!

Sorra kerülsz ezeken, kiknek mindnyája mohóul 450

Kész adakozni; igen, mert hisz se baj és mesteriség
Szórniok a másét, miután halmazban előtök!”

Szólt neki visszamenet tervekben gazdag Odysseus:
„Oh hékám, teneked színhez hát nem juta szív is!
Koldúsnak te bizony házadnál a magadébol 455
Sót sem juttatnál, ki nekem de csak egy falatot sem
Bírsz a máséból, ámbár halmazva előtéd.”

Szólt; Antinoos még jobban fortjana most fel,
S vágván meg szemivel monda neki röpké szavakban:
„Most már nem szépen vélnélek az úri teremben 460
Visszamenendőnek, ki magadnak gúnyokat engedsz!”

Szóltá után zsámolyt kapván jobb vállba dobá őt,
Hátul vállcsúcson: de Odysseus álla szilárdul,
Mint köszikla, nem is rendíté Antinoos meg;
Csak halkan csóválta fejét s örvényeze rosszat. 465
Visszaeredvén most küszöbére leült; elejébe
Helyzé a tele táskát, és mondotta középre:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságu királyné
Hősei, hadd mondom ki előttetek a mi szűmön van!
Nem baj az, épen nem keseritheti férfi kedélyét, 470
Hogyha saját jószága, teszem juha s ökrei mellett
Harcoltában esett szenvednie ütleget olykor.
De engem nemes Antinoosnak egyéne puruttya
És bomlott hasamért bántott, melly sokra visz embert.
Ha koldúsnak azért jó istene s átkai vannak, 475
Antinoost lakodalma előtt vigye földbe halála!”

Eupithes fia Antinoos pedig erre viszontag:
„Ember, egyél s ülj vesztég, avagy menj máshova innen,
Hogy szádért kezeid s lábaddal fogva ne huzzon
Téged az ifjúság, és mindened összezuzassék!” 480

Szólt; de barátainak mindnyája neheztele rája;
És felemelve szavát monda egy hetyke levanta:
„Antinoos, kár volt a szegény koldúsra hajitnod;
Bomlott, hát ha egyik halhatlan az égi karokból!
Mert hisz az istenek átalakulván minden utassá, 485
Vándor képében járják a városokat be,
Szemmel tartva rossz és jó tettit az emberi nemnek.”

Szóltanak a hőslők, de amaz nem hajta szavokra.
 Telemakhosnak végtelenül fájt volt ugyan a nagy
 Bántalom, ámde könnyűt a földre nem ejte szeméből; 490
 Csak halkan csóválta fejét s örvényeze rosszat.
 Sejdítvén az ütést szellemdús Penelopeia
 A palotában, némbერიhez mondotta közére:
 „Bár így lőne agyon magadat kézives Apollon!”
 A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag: 495
 „Hogyha cselédnőid szives átkán állna, királyné,
 Széptrónú hajnalt nem látna csak egy sem ezekből!”
 Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Dajka, utálatosak mindnyájan, mert rosza egyig,
 De nemes Antinoos főképen poklos egy ember. 500
 Némi szegény vendég tévedt be az úri terembe
 Koldulgatni, mivel sanyarú szükségei készítik;
 S míg a többiek adtanak és tettek neki bőven,
 Addig ez őt a zsámolylyal vállcsúcsba hajítja.”
 Ő így változtatott a pamlagon ülve beszédet 505
 Hölgy népével. Azonban évéshez látá Odysseus.
 Majd jó Eumaeost szólítván monda az asszony:
 „Jó Eumaeos, eredj, hídd a vendéget elejbém,
 Hadd váltok vele szót és kérdek tőle egyet mást,
 Nem hallotta hírét nagyságos Odysseus urnak, 510
 Vagy tán látta magát; úgy tetszik sokfele járt kelt.”
 Szólott néki viszont kondás Eumaeos ezekre:
 „Bárcsak hallgatnának az emberek, asszonyom; olyan
 Szépet tudna beszélni, hogy megigézne akárkit.
 Három egész éjjel három nap tartogatám őt 515
 A csárdán, mivel énhozzám meneküle hajórol;
 Még sem győzte kalandjait elmagyarázni egészen.
 És valamint néznek lantost, ki az istenek adták
 Énekek gyönyörűn elbájolhatja az embert,
 A kit unatlanul ég kiki hallgathatni: azonkép 520
 Igézelt meg ez is nálam mulatásakor engem.
 Emlegeté, hogy Odysseusnak vendége apáról,
 S hogy Kretából ered, hol Minos nemzete fénylik;
 Onnan jött ide most nyomoroktól hajtvá, lakodban

Koldulgatni. Beszéli tovább, hallotta Odysseust 525

A boldog nemzet mellett Thesprotia földén
Élni, s tömör jószággal együtt igyekezni honába.“

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:

„Menj és hidd nekem őt; hadd halloim tőle magátol.
Ám enyelegjenek a hőslők vagy kívül az ajtón 530

Vagy pedig a házban, miután magokat vigan érzik;

Mert hiszen önjavaik csorbátlanul állanak otthon,

Ételeik s boraik, csak háziak által emésztve.

Ők igenis, folyvást e ház palotáiban ülven,

Tulkokat ölvé, juhok sokaságát és hizodalmas 535

Kecskeket, dözsölnek; utána derűre borúra

Isszák a lángbort; mi apad: mert férfit nincsen,

Millyen Odysseus volt, az erőszakok utjait állni.

Jőne Odysseus ur, csak térne szerette honába,

Bezzeg az ármányos népen boszut állna fiastul.“ 540

Monda. Nagyot tüsszentett Telemakhos, körül a ház

Megkondúla belé; szép Penelopeia mosolygott,

És sürgette legott Eumaeost röpke szavakkal:

„Menj nekem, egyszeriben hidd a vendéget elejbém;

Nem látod fiamat, mi nagyot tüsszente szavamra? 545

Épen azért se legyen bármellyik az udvari hőslők

Közt vészmentes, egyik se kerülje ki szörnyű halálát!

És ime én egyebet mondok, jól tartsad eszedben;

Ha igazán látom mindenkép szólani őtet,

Szép kacagányt s köntöst adatok neki testi ruhául.“ 550

Szóla; derék kondás meghallva parancsait elment,

És közelébe jöven mondá neki röpke szavakkal:

„Vándor apó, hívat szellemdús Penelopeia,

Telemakhos szüléje; mivel tudakozni szeretne

Holmit férje felől, noha sok gyötrelmei vannak. 555

S ha igazán látand mindenkép szólani téged,

Szép kacagányt s köntöst adatand rád, a mi is első

Szükséged; hasadat majd annak utána kitarod

Már csak amúgy koldulva is; ad neked, a ki akarja.“

Szólt neki erre viszont nagyságos bajnok Odysseus: 560

„Én, Eumaeos, igaz hírrel lepném meg ezennel

Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
 Mert jól ismerem őtet, együtt küzdvén vele mindig;
 Félek azonba dagályától höslőinek, a kik
 Vétkes erőszaka s bűnei a vas egekbe kiátlanak. 565
 Mostan is a háznál, hogy semmi gonoszban utó nem
 Érettet hajigálással megsérte ez ember,
 Sem maga Telemakhos nem kelt fel tiltani sem más.
 Mostan azért, ámbár siet, a palotába maraszszad
 Veszteg Penelopét, meddig le nem áldozik a nap: 570
 Akkor kérdezzen ki urának sorsa felől majd,
 A tűzhöz közelebb ültetvén, minthogy igen rossz
 Kankóm van; tudod azt te, kihez legelőre vetődtem.“

Szólott; Eumaeos, hogy hallá szöveget, elment.
 A küszöbön bejövőt szólítá őt meg az asszony: 575
 „Nem hozod, Eumaeos? mi jutott a vándor eszébe?
 Tán valakit retteg? vagy úgy-e, szégyenkezik úri
 Házunknál? Nem jó koldus, ki szemérmes ember!“

A kinek így mondotta viszont kondás Eumaeos:
 „Ollyan helyre beszél, hogy akarki helyesleni fogná. 580
 Ő bántalmaitól tart ennek a hetyke seregnek.
 Várat azért téged, meddig le nem áldozik a nap.
 És igazán sokkal jobb is leszen, asszonyom, őtet
 Négy szem közt tudakoznod avagy vele szóba eredned.“

A kinek erre viszont szellemdús Penelopeia: 585
 „E jövevény nem eszélytelenül számolgat, akarki.
 Mert igazán az egész földön nem létezik ily több
 Elvetemült, ármányok után járó sereg ember!“

Imigy szólta után Eumaeos visszahúzódott
 A deli höslökhöz, miután elvégeze mindent; 590
 És mond Telemakhosnak azonnal röpke szavakkal,
 Hozzá hajtva fejét, hogy ígéit senki se hallja:

„Kedvesem, én már a disznót megyek őrzeni, a te
 Jóságod s enyimet; te meg itt mindenre vigyázz fel.
 Őrizzed legelőbb magadat, s gondod legyen arra, 595
 Hogy se bajod se legyen; sok akhiv leszködik utánad!
 Verje meg őket Zeus, mielőtt kárunkra lehettek!“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Jól van, apó; csak eredj el hát, uzsonázva először,
S holnap jer be megint és hozz jó ölnivalókat; 600
Isten gondja leszen meg enyém a többi lakunkban.“

Szólt; Eumaeos most a székre leült vala ismét.
Igy elegendőleg jóllakván étel itallal,
Visszaeredt sertéseihez, teledes tele hagyván
Udvar vendéggel s lakot: a kik lejtve dalolva 605
Vígadozának együtt, közelitvén rájok az alkony.

TIZENNYOLCADIK ÉNEK.

Iros Odysseusszel párvi; hőslői kelengyék.

Egy házló koldús jöve közbe, ki kéregetőleg
Ácsorgott fel alá Ithakában, potrohos ember,
Kész az evéshez iváshoz széles kedvig, azonban
Még sem erős vagy inas, noha nagy szál férfiú szemre.
A neve Arnaeos, miután születésekor eztet 5
Adta fel anyja; de Irosnak nevezék el az ifjú
Hőslők, mert eljárt izenettel akarhova küldék.
Imez közbejövén kiüzé házából Odysseust,
És támadva meg így mondá neki röpke szavakban:
„Félre küszöbötöl, öreg, netalán lábfogva huzassál, 10
Nem látod, hogy a vendégek mindnyája kacsingat
Rám, s kicepelni tanít? noha én átalom ugyancsak.
Félre tehát, netalán kezeinkkel döntsük el a pert.“

Vágva meg ezt szemivel mondá neki terves Odysseus:
„Ördögös, neked itt sem szólva se téve nem ártok, 15
Sem nem irigylem akarmennyit nyujtandanak; elfér
E küszöbön mind a kettőnk. Nem kellene bánnod
A másét tőlem; gondolnám csak te is olyan

Koldús vagy mint én, míg az áldást istenek adják.
Kézre pedig ne igen szaporán hivogass ki, nehogy még 20
Megharagíts, s noha vén, véressé gyúrjam utóbb is
Melledet és szádat: már aztán holnap erősen
Békém lenne; mivel nem gondolnálak Odysseus
Termibe visszajövendőnek soha második izben.“

A kinek Iros felpattanván szóla viszontag: 25
„Oh hékám, be pörögve beszél e csúnya falánk has,
Mint kuckói dadák; kit ugyan, hahogy épen akarnám,
Ugy pofon üthetnék hogy mindjárt földre potyogna
Állkapcájából foga, mint disznónak a kárban!
Nossza övezkedjél; hadd lássák ütközetünket 30
Mindezek; ifjabbal merhetnél még te kikötni?“

Mig ezek a magas ajtónak taposott küszöbénél
Illyen esennen hurcolták meg szóval egy a mást,
Sejté bennöket Antinoosnak híres egyéne,
S édesen elkaccantva magát mondotta közép: 35

„Társaim, illyet ugyan nem láttatok életelekben;
Jéh mi mulatságot hoz a teremekbe az isten!
A vendég s Iros veszekedvén kézviadalra
Unszolják egymást; koccantsuk bennöket össze!“

Szóla. Barátainak valamennyre kacagva felugrált; 40
És a két rongyos koldús körül összegyűrűzván,
Eupithes fia Antinoos mondotta közép:

„Halljunk szót, valamit mondok, hőslő uraságok!
Ép tűzön e két kecskehasak; vacsorára tevők fel
Sütni magunknak, zsirral meg vérral tele töltve: 45
Mellyikek a harcon győz és leteendi vitézét,
Keljen fel, válaszsza ki és vigye a neki tetszőt.
Ez mindenha velünk fog már lakomázni, kivüle
Senki egyéb koldúst nem eresztvénk e palotába.“

Szólott Antinoos, tetszett bajtársinak a szó. 50
Kikhez most ravaszul tervekben gazdag Odysseus:
„Édeseim, lehetetlen ugyan fiatallal öregnek
Tűznie össze, kit olly bajak ostromlottak; azonban
Rosz hasam unszol rá, hogy megdermeszszen az ütleg!
De nekem ám szentül esküdjetek arra előbb meg, 55

Hogy valamellyitek Irosnak kedvezve nem üt le
Vastag karjaival, s ejt pajkosan ennek alája.“

Szóla; megesküdtek valamennyen, mint követelte.

Monda azonban Telemakhos szentséges egyéne:

„Vendég, már ha szived vagy hősi kedélyed ez ellen 60
Bajra hevit, csak kelj ki s ne félj a többi akhivtól
Semmit is; az sokkal fog küzdeni, a ki megillet.
Én vagyok itt a gazda, s helyesli is Eurymakhos meg
Antinoos, kiknek mindketteje módosan érez.“

Monda. Helyeslették valamennyen. Odysseus immár 65
Ágyékát körülölevezé rongyokkal: előtűnt

A tetemes szép comb, és széles válla s hatalmas

Melle; tovább kítult izmos két karja: de Pallas

Elközelítvén még nevelé a nemzeti pásztort.

A hőslők mindnyája igen hűledezve csudálá. 70

És mondotta közöttök egy a másikra tekintve:

„Iros aligha igen pórul nem jár ma dacával;
Nézzed elernyedt rongyaiból mi csipőt mutat a vén!“

Szóltanak; Irosnak gonoszúl elhamvada kedve:

Mégis előhozván felöveztek ötlet erővel 75

A szolgálk; nagy teste körül mind reszkete a hús.

S Antinoos felpattanván hurogatta le, s mondá:

„Már most, hetyke, bizony sokkal jobb volna nem élned,
Hogyha valóban félsz és retegsz ettől az aggott

Embertől, kit igen legyalázott bűja is eddig. 80

És én megmondom kereken, mi bizonynyal úgy is lesz:

Ha leteszen s kifog ez rajtad diadalmas erővel.

Barna hajóra dobaván én elküldlek azonnal

Epirosba, király Ekhetoshoz, az emberi nemnek

Átkához: ki füled s orrod lemetélteti késsel, 85

És kiszakítván nyersen ébeknek dobja herédet.“

Szóla. Nagyobb remegés szállott még Iros inába;

Ámde középre vivék; mindkettejek öklöt emelt már.

Ekkor azon futtatta esztét nagyságos Odysseus,

Sujtsa-e meg, hogy az összerogyót odahagyja az élet, 90

Vagy csinján útven a földre terítse karával.

Végre is az tetszett legjobb ötletnek előtte,

Csinján ülni, nehogy kiki ráismerjen a háznál.
Hát felemelkedvén Iros jobb vállon ütötte
Ötét; emez pedig azt tarkón sujtotta, s betörte 95
Csontait: egyszeriben vérsip pirosúla ki száján,
És a porba lenyekkenvén borzalmasan össze
Vaccantotta fogát s rúgá a földet. A hőslők
Kézfelemelve halának el a nevetésben. Odysseus
Lábonfogva huzá Irost a pitvaron át, míg 100
Tornácajtóhoz s udvarra nem ére; hol ülve
Falhoz támasztotta, kezébe botot nyoma rögtön,
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel:
„Itt ülj veszteg, ebet disznókat elűzni ezentul,
És magad illy nyomorú ne keress még hercege lenni 105
Vendég és koldúsnak, netalán pórabbul akadj meg.“
Igy szólván hátára veté egyetlen iszákját,
Folt hátán foltost, mellyen heveder vala szíjbol.
Visszaeredvén így, küszöbére leült; hahoták közt
Tértenek a hőslők is bé, s adtak neki jó szót: 110
„Áldjon meg, vendég, Zeüs és más istenek azzal,
Mit legjobban akarsz és első vágya szivednek;
Hogy véget vetsz e telhellen férfin terhes
Koldulásainak; mi aligha király Ekhetoshoz
Nem szállítjuk el őt, átkához az emberi nemnek.“ 115
Igy szólottak; örült a jósló szónak Odysseus.
Nemzetes Antinoos feladá már most neki a nagy
Zsír és vérteljes bendőt; mire Amphinomos hős
Két kenyeret húzván ki szatyorból, elébe helyezte,
És az arany serleggel imigy áldmásoza hozzá: 120
„Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
Boldog is, a kit máiglan sok fájdalom üldöz!“
Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Amphinomos, te igen módosnak látszol előttem;
Épen mint az atyád. Mert jó dicséretet hallék 125
A nemes és gazdag Nisosrol Dulikhionbol,
Kit nemzödnek mondanak; így te okos vagy, úgy érzek.
Épen azért mondom, csak hallgass szómra s jegyezd meg:
Semmit az embernél gyarlóbbat nem nevel a föld,

- Mind a közt, mi színén lélekzik s mozgani termett. 130
 Mert nem vélekedik gonoszul járhatni, míg isten
 Mennyei áldással kedvez neki s térdei vígak:
 És ha viszont bűt mértének a halhatlanok, ezt is
 Zúgó lélekkel s leveretve szokása viselni.
 Olly elméje vagyon tudnillik az emberi nemnek, 135
 Milly napokat hoz rá fel az istenek emberek atyja.
 Ám én is boldog leheték, ha világon egy élő
 Férfi; de sok gonoszat mivelék, engedve negédnek
 És az erőszaknak, bizván feleimbe s atyámban.
 Hát soha élteben se legyen zabolátlan akárki, 140
 De jó istene áldását éldelje szerényen:
 Mint itt látom ezen hőslöket csúfosan egy olly
 Férfiu házánál dözsölni s gyalázni nejét, ki
 Szülőföldről nem fog kimaradni szerintem
 Hosszu időig, sőt immár nagyon is közel. És bár 145
 Tégedet isten vinne saját házádba el addig,
 És ne találkozna megjöttékor övele! Mert én
 Nem hiszem egymástól a hőslő rendeket és őt
 Vértelen elvándóknak, ha lakába vetődik.“
 Szólt, s áldmásoza, s elkölté a mézizü nedvet; 150
 S visszatevé a serleget a nemes ifju kezébe.
 A ki odább állott szomorúan az úri teremben,
 Elcsüggedt fővel, miután rosztat éreze rögtön;
 Csakhogy imigy se menekvék meg; tudnillik Athene
 Telemakhostól agyonvágandót helybe marasztá: 155
 S honnan előbb felkelt ismét trónjára telepszék.
 És ihlette meg a szívében kékszem Athene
 Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
 A deli hőslök közt lejelenni; hogy ifjai szívét
 Még feszesebben felhangolja, s becsületesebbnek 160
 Lássék férje s szülötte előtt, mint eddigelé is.
 Hát elkaccantotta magát váratlanul, és szólt:
 „Eurynome, kedvem jött, mit nem tettem eleddig,
 A deli hőslök közt lejelenni, ha gyűlölöm is mind.
 Egy szükséges igét kívánnék súgni flamnak, 165
 Hogy könnyelműen ne tegyen fel peckes azokkal,

Kik szépen szólnak, de mögötte galádul akarják.“

A kinek Eurynome sáfárné monda viszontag:

„Ugy ám, gyermekem, ezt helyesen mondotta ki ajkad;
Menj és egyszeriben kössed szívére fiadnak, 170
Megmosdván elsőbb s kenekedvén arculatodban.
De így arcádat könnyel szennyezve ne indulj
Hozzájuk, mivel épen nem jó mindig epedni;
Aztán a fiad is már olly nagy! kit te az égnek
Boldogihoz mindig láthatni szakálosan esdél.“ 175

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:

„Eurynome, noha jóakarólag szólva, ne késztesz
Testemben megmosdani és kenekedni olajjal!
Elvették tudnillik az én szépségemet akkor
Menny halhatlani, a mint ő elevedze hajóin. 180
Csak küldd Autonoe szobanőt és Hippodameiát
Vélem alá, hogy ezek környezzenek a palotában.
Férfi seregbe magam nem lépek, mert szívem átal.“

Imigy szóltá után kieredt tereméből az agg nő,
A hölgyeknek meghirdetni s leküldeni véle. 185
Most ismét egyebet gondolt vala Pallas Athene:
Ikarios lányát édes szenderbe meríté.

Mig az imigy lehajoltan aludt, s el voltanak oldva
Izmai ágyában, halhatlan bájakat hintett
Rája az istennő, hogy akhiv nézői csudálnák. 190
Elsőben szép arculatát mennybéli kecsékkel
Kendé, millyeneket koszorús Aphrodite vesz fel,
A Khariték gyönyörű seregébe vegyülni ha készül;
Aztán karcsúbb és tetemesbbé tette, s fehérebb
Színnel emelte havát elefántcsont uj szeleténél. 195
Ezt végezve az istennő láthatlanul eltűnt.

Végre fehérkebelű szobanői bejöttek; a kik
Némi zörej tévén, felereszté őtet az álom.
És megtörlé arcait, és mondotta közésre:

„Oh mi szelid álom lepe meg gyötrelmeset engem! 200
Bár illy szende halál küldetnék Artemis által
Énnekem egyszeriben, hogy szünném végre keservet
Látni világomban, sok erénnyel gazdag uramnak

Sirva utána; mivel legjobb volt a Danaok közt!“

Imigy szóltá után fényes tereméből aláment, 205

Nem maga, mert nyomban két szép körhölgye kíséré.

Némberek istennője midőn hőslőihöz ért volt,

A remekül épült palotának szép küszöbénél

Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;

Kétfelül a két körnémbert várt asszonya mellett. 210

Térdök eloldva lön és sziveik megigézve azoknak;

S véle ohajtottak valamennyen aludni az ágyon.

Ő ellenben Telemakhoszt szólítva beszélett:

„Telemakhos, sem eszed sem szíved rendiben immár!

Mig gyerkőce valál, helyesebben jártanak a te 215

Gondolatid; ma pedig, miután így felnevekedtél,

S boldog férfi szülöttének vélhetne akarmelly

Ember, termeted és deli szépségedről ítélve:

Nincsen már ma helyén sem szíved sem pedig elméd.

Oh milly történet ment végbe ez úri teremben, 220

Hogy te ama jövevényt úgy megbántatni szivelted!

Hogyhogy? hisz ha minálunk így zaklattatik egyszer

Olly idegen vendég, ki talán megszálla lakunkban,

Az teneked szégyen csak mindenszerte s gyalázat.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag: 225

„Nem veszem azt rossz néven, anyám, ha fiadra neheztelsz;

De én mindeneket meggondolok, és tudom a jót

Úgy, mint a gonoszat; s még akkor csak fiu voltam.

Nincs mód benne merőben okosnak lennem azonban:

Mert elijesztenek e mellettem téltul ülők, kik 230

Káromat örvendik, nem lévén pártomon ember.

A vendég s Iros koldús viadalma különben

Nem kedvekre ütött ki, mivel diadalmas amaz lett.

Mert oh bárcsak, Zeus atyja, Pallas Athene, Apollon,

Úri lakunkban mind akként bölintna fejével 235

A leverett hőslő nemzet, némellyeik ittben,

Mások az udvarban, s lennének térdeik oldva,

Mint hogyan a kapunál amaz Iros csüggeteg agygyal

Ottkint ülve meg egy részeg módjára ma bölint!

Sem lábára nem állhat fel, sem nem mehet onnan 240

Önnön szállására, mivel jó térdei oldvák.“

Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel,
Eurymakhos felemelve szavát mond Penelopehez:

„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia!

Ha jász Argosban látnának mind az akhivok 245

Tégedet, itt holnap több hőslő ülne bizonynyal

Vendégség mellett; mert minden nőt megelőzsz

Mind kép s nagysággal, mind ottben jó s helyes észszel.“

Szölt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:

„Eurymakhos, nekem a természetnek s arcnak erényét 250

Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen

Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus.

Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,

Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó.

Most csak búsulok, miután megláta az isten. 255

Ő, mikor indult és idehagyta szerette hazáját,

Jobb kezemet markon fogván mondotta utószor:

„Oh asszony, mert Troja alól nem gondolok épen

Visszajövendőnek minden páncélos akhivot;

Mert Priamos hadait daliáknak lenni beszélik 260

Szinte, akar nyilazásban akar meg dárdalövésben,

Vagy megülésében lovaiknak, mellyek egyenlő

Harcokon a bajt leghamarabb eldönteni szokták.

Nem tudom, engedi e honomat még látnom az isten,

Vagy pedig ott maradok; te azért mindenre vigyázz fel 265

A háznál; emlékezzél meg atyámról anyámról,

Mint jelenen, vagy még távollétemkor ugyabban.

És ha fiunknak meglátod serdülni szakálát,

Menj férjhez, kihez úgy tetszik, búcsuzva lakodtol.“

Igy szólott nekem ő, s ezek immár sorra betelnek. 270

Megjön az éj, mikor elközelít szomorú lakodalma

Árva személyemnek, kit Zeus megfoszta örömtől!

De mi kedélyemet és szívemet keseríti felettébb;

Ám a hőslőknek hajdan törvénye nem ez volt.

Kik valamelly jó nőt és gazdag férfi leányát 275

Hösleni vágytanak, és versenyt küzdöttek érte:

Ők magok állitnak hizott juhot, ökröket a lány

Nemzetinek lakomára, s becses jószágokat adnak;
Nem hogy más javait büntetlen emészteni fognák.“

Igy szólott. Megörült nagyságos bajnok Odysseus, 280
Hogy míg ajándékot szede tőlök, s nyájas igékkel
Hódítgatta kedélyeiket, mást gondola szíve.
Eupithetes fia Antinoos szólott neki aztán:

„Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
A mi kelengyékét neked a hőslők ide fognak 285
Hozni, fogadd, miután adományt megvetni nem is szép;
Mi pedig a háztól dolgunkra s egyébüve addig
Nem mehetünk, meddig te nem a legjobbak akhivhoz.“

Mondá Antinoos; tetszett bajtársinak a szó;
És az ajándékért kiki elküldötte cselédét. 290

Antinoosnak már gyönyörű szép pettegetett nagy
Fátyollal jöve meg, mellyen mindössze tizenkét
Finom arany kapocs égett, jól illesztve csatába.
Eurymakhosnak elektronnal hoza közbevegyített
Drága kösöntyüt aranyból, mint a tündökölő nap. 295

Eurydamastol két apród háromszemű, gazdag
És nagy szépségű füllengőt hozva közelgett.

Annak utána Polyktorides Pisandros inassa
Nyakperecet választva hozott, felséges ajándék.

Igy egyik egygyel, más másikkal kedveze néki. 300
S némberek istennéje legott teremébe felindult,

Női utána vivén a sok szép drága kelengyét.
Ők pedig uj táncokba s szerelmes dalra hevülten

Múlatozának együtt, így várva be vígan az estét;
Kikre vigalmikban szállott le az este homálya. 305

Erre legott három vilmát *) tettek ki világul
A palotában, mellyeknek körülötte hasábra

Imént vagdalt fát, régen száradtat aszúvá,
Közbe pedig fáklýát keverének. Ezekkel Odysseus

Némberi váltva világítottanak a palotában; 310
A ki ma hozzájuk szavait felemelve beszélett:

„Szolgálói az olly rég távol Odysseus urnak,

*) Eustath leírása szerint közel az, mi palócainknál a fáklýatartó.

Menjetek a palotába, holott a fejdelem asszony
 Létezik, és orsót pörgessetek; és vele együtt
 Ülve mulassatok avvagy gyapjat tépjetek otthben. 315
 Én ezeket majd már ellátom fáklyavilággal.

Mert ha bevárni akarják a szép üstökű reggelt,
 Sem fognak rajtam ki, mivel sokféle baj edzett.“

Mond; a szolgálók egymásra tekintve nevettek.
 És zördüle reá cudarul szép képű Melantho, 320
 Kit Dolios nemzett, s maga Penelopeia nevelt fel
 Önnön lánya gyanánt, játékul bábokat adva
 Néki: de így se törődött Penelopeia könyvével,
 Ámde szeretkezvén hálongált Eurymakhossal.

Ez fakadott ki tehát veszekedve Odysseus ellen: 325

„Ejnye szegény vendég, te bizonynyal eszellen egyén vagy,
 Hogy nem mégy lefeküdni kovácsműhelybe melegre,
 Vagy csapszékbe, hanem még e helyen annyi sok ember
 Közt oly sok mindent vadan összebeszélesz, azoktól
 Nem rettegve. Talán bizony a bor szállt fel agyadba? 330
 Vagy pedig oly eszelős vagy, azért megy félre beszéded?
 Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?
 Csak még Irosnál derekabb ki ne keljen utóbb is
 Ellened, a ki kemény öklével jól megagyalva
 Kerget el a háztól, miután sok vérbe keverne.“ 335

Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus:
 „Várj kutya, egyszeriben megmondom Telemakhosnak,
 Millyeneket fecsegél, hogy felkoncoljon izekre!“

Mondván, a nőket szétrezzentette szavával;
 Eltakarodtanak a palotában, s oldva levének 340
 Térdik ijedtekben, komolyan mert szólani vélték.
 Ő pedig immár fáklyával szolgálva világolt,
 S ott állván sűrűn nézé mindnyájokat; ámde
 Szívtüze mást forralt, mi sikertelen el sem enyészett.

A hőslökkal azonban kékszemű Pallas Athene 345
 Semmit sem hagyatott gunyaikból alább; hogy Odysseus
 Lelkét még jobban járná a fájdalom által.
 Kik közt Eurymakhos, Polybos fia, kezde beszélni,
 Őt bosszantva, derék feleit hahotára fakasztván:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságú királyné 350

Hősei, hadd mondok ki előttetek, a mi szümön van!

Nem jött ám istentelenül e jámbor Odysseus

Házához! Úgy tetszik, merevény egy fáklyavilág még .

A feje is; mellyen, szál nem sok, s annyi hajunk sincs.“

Mond, s kérdezte meg egyszersmind dulvári Odysseust: 355

„Oh vendég, ha fogadnálak, nem volna-e kedved

Külső telkeinen elegendő szolgai bérért

Szakmányban szedegetni gyepűt, csemetézni gyümölcsfát?

Holtod napjáig kenyeret fogok adni tenéked,

A testedre ruházatot, a lábadra sarúkat! 360

Mint hogy azonban ebül vagy már elszokva, világért

Sem lesz inyedre hasonló munka, de kéregetőleg

Kuncsorgasz fel alá, ha ki adna puruttya beledbe.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Eurymakhos, ha dologverseny támadna tavaszszal 365

Kettőnk közt, mikoron leghosszabb létezik a nap;

És mind a ketten fel volnánk görbe kaszával

Fegyverkezve, te s én, hogy egész estalkonyig étlen

Mérgőznénk azután a rétnék bújá fűében.

Vagy ha viszont két legjobbféle pirók ökor állna 370

Fogva, nagy és mind a kettő jóllakva szüléssel,

Egykoru és ugyanazt bíró, nem satnya erőre,

S a négyholdnyi telek röge hagyná menni ekémet:

Meglátnád, ha barázdámat kihasítom-e végig.

Vagy ha talán isten valamelyes háborut adna 375

Még ma, s nekem vértem, két dárdám lenne, fejemre

Ellenben sisakom feltenni, agyamhoz arányos;

Mert az előharcos daliák közepébe vegyűltnék

Látnál engemet, és nem hánynád a hasamat fel!

De te felette garázda vagy, és zabolátlan eszélyű, 380

És magadat nagynak hiszed és páratlan erőnek;

Mert kevesekkel s vélek sem derekakkal időzöl.

Jőne Odysseus meg, csak térne lakába vidékről:

Ám hiszen e másképen elég szélesre hagyódott

Ajtó egyszeriben szűk lenne az elszaladónak!“ 385

Szólott; Eurymakhos még forróbb bosszura gerjedt;

S vágva komor szemmel mondá neki röpke szavakban:

„Hah nyomorú, adok én, hogy mindent összebeszélész
Ennyi sok ember előtt, és leked háza csepet sem
Retteg tőlök! Igen, vagy bor szállott fel agyadba, 390
Vagy pedig illy eszelős vagy, azért megy félre beszéded;
Vagy tán az pöffeszt, hogy koldús Iros alázva?“

Imigy szóltá után zsámolyt kapa; ámde Odysseus
Amphinomosnak térdeihez guggolt le, hatalmas
Eurymakhostol félve: ki hát a pohárnokot éré 395
Jobb kézen; kondulva repült a földre kupája,
És maga eljajdulva hanyalt a porba terült le.
Felzúdultanak erre setét palotában az ifjak;
És szólott soraikban egy a másakra tekintvén:

„Bárcsak ez a vendég megbomlott volna egyébűt, 400
Mint ide jött; legalább zajt nem támasztana köztünk!
Most egy koldúsért kell perleni! Jól sem esik már
Itt a vendégség, miután a pórias áll be!“

S Telemakhos felemelve szavát mondotta közöttök:
„Ördögös, ti dühöngötök, és magatokban az ételt 405
S bort nem rejthetitek; biz egy isten bujtogatótok!
Jobb lesz azért jóllakva legott haza mennetek ágyba,
Majd mikor úgy tetszik; no de én senkit ki nem üzők,“

Igy szólott. Azok ajkaikat mardosva csudálák
Telemakhost szavaért, mit elannyira bátoran ejtett. 410
A kikhez szólalt vala fel nemes Amphinomos hős,
Nisös Aretiades jó hercegi magzata, mondván:

„Oh feleim, nem volna derék, méltányos ígéket
Hallva, gyűlölséges villongásokra kitörnünk!
Többé a vendéget sem kell bántani, mást sem 415
Házi cselédeiből nagyságos Odysseus úrnak.
Inkább zsengezzén bort serlegeinkbe pohárnok,
Hogy miután áldmásoztunk lefeküdni eredjünk,
A vendéget Telemakhos gondjára hagyandók
Úri lakásában, miután hozzája vetődött. 420

Igy mondotta; barátainak tetszetlenek a szók.
És most Mulios a kondérban bort elegyített,
Hirnők Dulikhionból és inas Amphinomosnál;

Majd szétosztogatá közelítve kihezkihez: a kik
 Áldmásoztanak, és elkölték a zamatos bort.
 Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
 Elszéledtek aludni saját házokba egyenként.

425

TIZENKILENCEDIK ÉNEK.

Agg dajkája megismeri őt a régi bibéröl.

Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
 Pallas Athenével vészt terveze mindazok ellen.

És felemelve szavát monda egyszerre fiához:

„Telemakhos, hadi fegyverimet béhordani szükség

Egytől egyig: hanem a hőslöket, hogyha felölök

5

Kérdezkedni találnak, tápláld nyájas igékkal:

„A füstől letevém, miután nem is olyanok immár;

Mint Trojára menet teremünkben hagyta Odysseus,

Sőt beszennyezvék a tűznek gőzei által.

A mi nagyobb, azt is felvillantotta az isten

10

Elmémben, netalán borosultan perleni kezdvén

Egymáson sebet ejtsetek, és hőslés s lakomátok

Fertőztetve legyen; mivel önként von kezét a vas.

Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atya parancsit,

És kihíván megszólítá Euryklea dajkát:

15

„Dajka, belül foglalkodtasd a némbereket, mig

Édes atyám hadi fegyvereit fel nem rakom innen

A tárházba; miket távollétében atyámnak

És mig én fiu voltam, igen megszenneze a füst.

Most majd elteszem immár, hol tűz gőze nem éri.”

20

Szólott néki viszont kedves dajkája ezekre:

„Bárcsak is aggódnál már egyszer, gyermekem, úri

Házadrol, s jószága felett örködni szeretnél!
 Hát de beszélj, ki megyen lobogó fáklyával előtted?
 Mert a némbereket tiltod kieredni szobából.“ 25

Szóltott Telemakhos neki módosan erre-viszontag:
 „A vendég; mert én kenyereimnek evőit ugyancsak
 Nem hagyom ám munkátlan, akarmilly messziről értek.“
 Így szólt; szárnyaltanak maradának az asszony igéi,
 S a népes paloták szép ajtait elreateszelle. 30

Felkerekedvén ekkor Odysseus és deli magva
 Béhordtak sisakot, bogláros pajzsokat, éles
 Dárdákat; mialatt istennő kékszem Athene
 Fényes arany mécsset hordozva világola nékik.
 És deli Telemakhos nevezé egyszerre az atyját: 35

„Édes atyám, mi csudás dolgot látok szemeimmel!
 Akként tűnnek elém falak és valamennyi sikátor,
 És a fenyőfa gerendázat s magasan feligyekvő
 Oszlopok a háznak kebelében, mintha csak égne!
 Itt valamely isten jelenik meg az égi karokból!“ 40

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Csendesen; a jelenést rejtse szívedbe s ne vizsgáld;
 Illy törvénye vagyon mennyekben az égi karoknak.
 Most immár fekügyél te le; én pedig itt maradandok,
 Mégis bujtani a nőket s velek édes anyádat. 45
 Ez bújába ki fog mindenről kérdeni engem.“

Szólván, Telemakhos kieredt a szép palotából
 Fáklyavilág mellett háló teremébe, hol eddig
 Ágyba feküdni szokott, mikoron ráértek az álmok;
 Itt feküdt ma is és várá fel az isteni reggelt. 50
 Ámde Odysseus a fényes palotába maradván
 Pallas Athenével vészt tervezte a hadak ellen.

S im jött terméből szellemdús Penelopeia,
 Artemis és Aphrodite arany szépségével arcán:
 A kinek egy karszék teteték a tűzhöz, ezüsttel 55
 És elefántcsonttal cifrázva köröskörül; egykor
 Ikmalios diszműve, ki még számolyt ada hozzá,
 Összefolyót azzal ha befedték nagyszerű bőrrel.
 E helyen ült azután szellemdús Penelopeia.

- Erre fehérkebelű szobanők jöttek be szobából, 60
 Széthordák a sok kenyeret meg az asztalokat mind,
 A poharakkal együtt, mikből a dölfösek ittak;
 Aztán földre veték a vilma zsarátnokit, és uj
 Fát raktak vala rá, hogy fütene s adna világot.
 S gyult ki Melantho már másodszor Odysseus ellen: 65
 „Hát, ember, még éjszaka is fogsz bántani minket
 A háznál? ólálkodol a hölgyeknek utána?
 Eltakarodj nyomorú, érjed be az étel itallal,
 Vagy pedig üszkökkel megverve szelelsz ki az ajtón.“
 Vágva komor szemmel szólítá ezt meg Odysseus: 70
 „Ördögös te, miért berzenkedel annyira énám?
 Tán hogy nem ragyogok? vagy ez aljas testi ruháért?
 Vagy mert koldulok? Ejh, inség hajt engemet erre:
 Illyenek a koldús és bolygó emberek a föld
 Hátán. Láttam már dús házban boldog időket 75
 Néha napon magam is, ha nemem valamellyike, s adtam
 Bármí szegény koldús idegennek bármibe szűkült;
 Számtalanul sok szolgálím, s minden vala bőven,
 Mikből jól élnek s dúsgazdag néven hivatnak:
 De Zeüs elfogyatá mindezt, mivel öneki tetszett. 80
 Vigyázz, aszszony, azért, netalán szépségedet egykor
 Elvesztvén magad is, melly most a többi cseléd közt
 Annyira kedveltet, megutáljon az asszonyod, avvagy
 Jöjön Odysseus úr, mi bizony még nem lehetetlen.
 És ha ez elhalt is, meg sem jő többet örökre, 85
 De fia Telemakhos már olyan Phöbos Apollon
 Égi kegyelméből, hogy az udvar semmi fegyetlen
 Némberé sem rejlik csapodárságával előtte.“
 Szólott. Meghallván szellemdús Penelopeia,
 Támadt a szobanőre legott, s hurogatta le, mondván: 90
 „Várj bátor kutya, mert egy szálíg tudva előttem
 A te galádságod, mit földdel törlesz el egykor;
 Jól tudtad te, mivel hallottad előre magamtól,
 Hogy deli férjem iránt ki fogom kérdezni ez embert
 A háznál szorgalmatosan; mert kínokon ége.“ 95
 Így szólván fordult sáfárné Eurynoméhez:

„Eurynome, hozz karszéket s bőrt rája, hogy üljön
A vendég és szőljon avagy hallgassa meg a mit
Én mondok, miután kívánok szólani véle.“

Szólott. Eurynome szaporán elhozva letette 100
A sima karszéket, s takaróul bőrt vete rája;
Mellyre leülván nagyságos dulvári Odysseus,
Itt szellemdús Penelope szólalt meg először:

„Oh jövevény, az iránt tudakozlak először is immár,
Ki s ki vagy? és honnan? hol laknak drága szülőid?“ 105

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Asszonyom, a széles földhátan senki sem érhet
Téged utol! Mert felhat hirneved a magas égig,
Mint valamelly jó fejdelemé, ki töméntelen és nagy
Népeken istenként ott országolva merőben 110
Tartja fen a jogokat; míg búzáat hoz buja földjök
És árpát ezalatt, s fáik terhelve gyümölcsessel,
A tenger halat ad, a barmok időre fiaznak
Intézvényi után, s a nemzet boldog alatta.
Másról tégyse azért nékem kérdéseket, és ne 115
Nemzetségem avagy szülőföldemnek iránta;
Nehogy ez emlékkal még több gyötrelmeket égess
Most is eléggé fájdalmas szívembe. Különben
Sem lehet ildomos úgy mások házában epedve
Ülni, s kivált nékem keseregni derűre borúra: 120
Mert ha magad nem is, egy szobalány bosszúra fakadtan
Azt mondhatja, mikép bor ríkat nálatok engem.“

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, nekem a természetnek s arcnak erényét
Elvették az olympi karok, mikor Ilion ellen 125
Mentek az Argosiak, s egyetemben férjem Odysseus,
Hogyha megérkezvén ő éltem gyámola lenne,
Majd ez volna dicsőségem nekem és igazán jó!
Most csak búsulok, miután megláta az isten.
Mert valakik legfőbb kara rendei a szigeteknek, 130
Dulikhion, Same és erdőkoszorúta Zakynthnak,
És Ithakán valahány országos nádorok élnek,
Mind hősölnek azok s pusztítanak itten erővel.

Így vendégekkel se törődöm, kéregetők és
 Hirnői renddel sem, noha másként nemzeti tiszték. 135
 Én csak Odysseus férjem után epedezve sohajtok.
 Ők nászt sürgetnek, s én csellel győzöm a dolgot.
 Elsőben szátyvát állítván belterememben
 Nagy fátyolt ihlett szövögetnem az isteni felség,
 Széleset és véknyat, s külön így mondtam azokhoz: 140
 „Oh hőslők, miután odahalt nagyságos Odysseus,
 Várjatok el lakadalmam után míg fátylam egészen
 Kész — nehogy a fonalam szátyvámom semmire menjen —,
 Felsőes Laertesnek lepedőül idővel,
 Majd az enyészítő sors ha nyulánk álmra fektette 145
 Őt, netalán engem valamelyik tisztas akhivnő
 Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfétyola nem lesz.“
 Így szólottam; azok hajlottak ígémre. Azontul
 Nappal ugyan csak szödgelém a nagyszerű művet,
 Éjszaka ellenben fátylakat rakva kifejtém. 150
 Három egész évig rejtettem s hitt az akhivság.
 De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
 Holdak enyésztevel, sok napnak eláldozatával;
 Itt kutya, dolgaimat nem bánó hölgyeim által
 Rajta lépének meg s korholtak dorga beszéddel. 155
 Fátylamat így hát kénytelen is bé kelle fejeznem.
 Most pedig el se tudom hárítani nászomat, és más
 Útat sem lelek: úgy szorgolnak szüleim otthon
 Férjhez, s olly bosszús értéke falóira meglett
 Gyermekeim is: miután ollyan háztartani képes 160
 Férfi maholnap már, kit Zeus áldása dicsőít.
 Így is azonba tudasd vélem, mi családból eredtél;
 Mert nem kötöl vagy te szakadt, sem az egyszeri fától.“
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Laertesfi Odysseusnak kedves felesége, 165
 Meg nem szünöl-e hát csakugyan tudakozni nememről?
 Jól vagyon, elmondom, noha több kínoknak adandasz
 Által az eddigieknél is: mivel így vagyon annak
 Dolga, ki honjától távol bujdosva sokáig,
 Mint én, annyi hazát látott és annyi sok aggályt. 170

A mi felől kérdél így is felelendek azonban.
 Légszinű tengernek közepében létezik egy föld,
 Kreta, kövér és habkörült, bennette kilencven
 Boldog várossal, tele sok számnélküli néppel:
 Mások más keveréknyelvűek; vannak Akhivok, 175
 Bentermett Eteokretek sokasága, Kydonok,
 Háromfaj Dorok, meg az istenféle Pelasgok.
 Knossos az országnak roppant fő városa, mellyütt
 Minos országolt, ki kilenc évente Zeüsszel
 Szóba vegyüle, atyámnak Deukalionnak az atyja. 180
 Engem s Idomeneust tudnillik Deukalion szült;
 És az ugyan Trojára eredt a sürgő hajókon
 Atreus ikrével; nekem pedig a nevem Aethon,
 Korra kisebbnek, amaz jobb lévén s korra is elsőbb.
 Itt láttam már, és megvendégéltem Odysseust, 185
 Kit Kretába vetett a szélvihar utjai közben,
 Troja irányából kisodorva Malea fokánál;
 És Amnisoson állt vala Ilithya homályos
 Barlangjánál révbe, alig menekülve haláltól.
 A városba jöven legelőször is Idomeneusről 190
 Kérdeze, kit fele és vendégtársául adott ki:
 De akkor tíz vagy tizenegyed hajnala volt már
 Idomeneus eleveztének lovas Ilion ellen.
 Én bevezetvén őt megvendégéltem, örömmel
 Látva lakunkban, hol bőven vala soknemű kellék; 195
 És neki és bajtársainak, valakik vele jártak,
 Népileg összekerült lángszin bort, lisztet ajánltam,
 S tulkokat áldozatul, hogy töltözhessenek untig.
 Erre tizenkét nap veszteglett helyt az akhivság;
 Mert ott zárta fuvalmaival boreas szele, állni 200
 A földön se hagyó, felköltve egy égi haragtól.
 Tizenharmadikán szélsend lőn, és eleveztek.“
 Monda, valószínűleg kendvén sokféle koholmányt.
 A halló hölgynek csorgott könye, olvada bőre.
 Mint bércnek tetején a tél havazása leolvad, 205
 Ha zephyros lesuvasztván széthömpölygeti euros,
 És sebes árpatakok gyűlnek tele olvadagával:

Akként olvadozott könyezőnek kellemes arca,
 A melléte ülő férjet siratónak. Odysseus
 Szíve ugyan megesett zokogó hölgyére, s merőn 210
 Álla feszült pillái alatt mindkét szeme, mint vas
 Vagy szarvak: hanem a könyet eltitkolta negéde.
 Penelope, miután jóllakva lön árva könyekkel,
 Váltván ujra fel őt mondá neki röpke szavakkal:

„Most, jövevény, igazán meg fogjuk látni, valóban 215
 Vendégelted-e meg jó férjemet udvarotokban
 Lelkes társaival, mint ajkad szózáti mondják.
 Mondd meg azért, vajjon minemű viselet vala testén,
 Millyen volt maga és bajtársai, kik vele jártak.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 220
 „Annyi időre bajos megmondani, asszonyom, eztet
 Néked; tudnillik már húsz esztendeje annak,
 Hogy tőlünk elbúcsúzott s Trojára evedzett.
 Mennyire emlékszem mégis megmondom azonban.

Méltóságos Odysseusnek kétrétű bibor volt 225
 Bojtos köntöse; rajta kapocs két völgygyel aranyból
 Tündöklött, hímes rajzokkal gazdag elülről:

Egy kutya özvemhet tartott letaposva legelső
 Lábaival, mellyet kiki megbámúla, hogy ámbár
 Mindkettőjük arany, mégis mint fojtogatott az, 230
 S vergődött lábával imez, menekülni lihegvén.

Teste körül pedig ép olyannak láttam az égő
 Köntöst, mint aszu rőt hagymák hártái; hasonló
 Lágynak ugyan, hanem olly ragyogónak mint nap az égen:
 És bizonyára sok asszonynak megakadt szeme rajta. 235

Mostan azonban mást mondok, mi figyelmet igényel.
 Nem tudom, e mezeket hon vette-e már fel Odysseus,
 Vagy valamelly társtól kaphatta evicke hajóján,
 Avvagy egyik másik vendégtől: annyi barátja
 Volt ugyanis, hogy nem sok akhiv foghat vala hozzá. 240
 Részemről neki én réz pallost, egy gyönyörű szép
 Kétrétű, bokaig nyúló bibor mezet adtam,
 S megtisztelve bocsátám el dolgára hajóin.
 Nála kevéssel idősb hirnök volt véle továbbá,

- A ki felől szintén elmondom, ki s minemű volt: 245
 Vállaiban püpos, feketés arcúlatu, göndör,
 Névilég Eurybates; kit Odysseus többi barátja
 Közt kiemelve becsült, hogy néki kezére cselekvék.“
 Szólván még jobban felkelté nője szívében
 A siralomvágyat, miután ráismere minden 250
 Tárgyra, mit elmagyaráza Odysseus. Ámde könyekkel
 Jóllakván váltotta fel azt, és monda viszontag :
 „Már ezután, idegen, voltál-e maiglan avagy sem
 Szánatos ember, igen kedves leszesz a mi lakunkban!
 Mert miket emlegetél, én adtam rája szobámból 255
 A betürött mezeket, felboglározva diszél
 Tündöklő csattal: kit azonban, fájdalom, én már
 De soha sem fogadok megjöttékör ősi honába!
 Olly bal sorssal evedzett el nagyságos Odysseus
 Tőlem ama gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen!“ 260
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
 Férjed után többé ne fogyszszad testedet, olvaszd
 Szívedet; ámbátor nincsen nehezemre valóban :
 Mert még más urat is meg szoktak sírva siratni 265
 Nők, kik magzatokat nemzettenek egykor azokkal;
 Nemhogy bajnok Odysseust, kit közel istenél a hír.
 De szüntesd fájdalmidat és szavaimra figyelmezz.
 Mert igazán mondom, mit sem titkolva előtted,
 A mit Odysseus úr jártáról hallanom a dús 270
 Thesprot nemzetnek közelében esett vala: hogy még
 Él, és számtalanul sok kincset gyűjtve vidéki
 Népeknél, közelit Ithakába; de gyármű hajóit
 És bajtársit együl egyig elvesztette az égszin
 Tengereken, hogy Trinakiét odahagyta; mivel Zeus 275
 S Nap haragudtak rá, kinek ökreit társi megölték.
 Így azok egy lábíg tenger hullámiba vesztek;
 Őt pedig a nagy özön kivetette hajója talapján
 Phaeak földre, holott istenközel emberek élnek;
 Kik szívesen látták, tisztelték mennyei lényként, 280
 És sokkal megajándékozván búttan ígérték

Átszállitni: s bizony nagyságos Odysseus eddig
 Ithon volna, hanem jobbnak tartotta előbb még
 Többnél több javakat kincsezni halomra vidéken.
 Ennyire mulja fölül a földnek eszélylyel Odysseus 285
 Többi halandóját; vele nem mérközhetik ember.
 Így mondotta nekem Thesprotia Phido királya.
 A mi nagyobb, áldmásozván esküt teve hozzá,
 Hogy lebocsátva hajó és készek társi az utra,
 Kik megtérítik szeretett földére honának; 290
 Engem azonban előküldött, miután buzatermő
 Dulikhionba hajó volt indulóban az ország
 Emberivel. Nekem ő az Odysseus összetakarta
 Pénzt is megmutatá; másnak tized ízig elégne
 Élelemül, olyan soka volt neki Phido királynál! 295
 Őt Dodonában mondá járónak, olympi
 Zeus terepély cserfájától hallgatni tanácsot,
 Rég odaléte után szülőföldre miképen
 Érkezzék, nyilván-e avagy titkolva személyét.
 Ime tehát így üdvöz az; és mármár közeledbe 300
 Vándorol; el se maradhat övétől és hona kedves
 Partjaitol sok időre: hanem hadd esküszöm is meg.
 Tudja tehát ottfent Zeüs istensége, Odysseus
 Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezúttal,
 Hogy betelik minden, valamint megmondom előre! 305
 Még ezen esztendő folytában megjön Odysseus;
 E hónapnak végével, s elejével amannak.“
 Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Vajha ez íge valósággá igazulna, oh vendég,
 Akkoron ismernél te barátságomra, veendő 310
 Annyi ajándékot, hogy mind boldoglana látód!
 Oh de az én szívem azt sejdíti, s valóban úgy is lesz,
 Hogy sem az én férjem nem jó haza, sem te honodba
 Nem kaphatsz vitetöt, nem lévén úri parancsnok
 A háznál milyen nagy Odysseus volt, ha ugyan volt, 315
 Jámbor vendéget befogadni s ereszteni szíves!
 De mossátok meg, szobanők, és vessetek ágyat,
 Párnát és takarót meg csinos lazsna-
 kot ennek,

Hadd legyen itt, míg a hajnal fog eredni, melegben.
 Ámde korán reggel fürdőt, kenetet neki; hogy majd 320
 Telemakhosszal együtt telepedjék vig lakomához
 A háznál; ki pedig merné őt bántani patvar
 Emberül, annak ugyan meggyül baja; mérthogy akarint
 Fogna dühöngni, de itt többé soha semmire sem megy.
 Mert, vendég, hogyan is látnád te, ha szivre s eszélyre 325
 Múlok-e én valakit tul vajjon az asszonyi nemben,
 Hogyha te boglyasan és nyomorún öltözve ülendesz
 A ház vendégségeinél? Rövidéltű az ember;
 S a ki kegyelmetlen maga s szíve kegyetlenül érez,
 Annak erős átkot kíván mindenki fejére 330
 Éltében, kimulása után ellenbe gyalázzák:
 A ki pedig feddhetlenül él s feddhetlenül érez,
 Ennek hírenevét mindenhova elviszik a föld
 Népeihez vendégei, és ezer emberek áldják.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 335

„Laertesfi Odysseusnak kedves felesége,
 Ellenem a párnák és finom lazsnakok attol
 Fogva, midőn legelőször evicke hajómon az áldott
 Kretának havas ormaitól idegenbe szakadtam.
 Ugy fekszem csak ez éjszaka is, mint eddig, alatlan. 340
 Tudnillik sokszor háltam már disztelen ágyon
 Eddigelé, s várám trónján fel az isteni hajnalt.
 Szintugy nincsenek a lábfürdők kéjei nékem
 Nagy kedvemre; nem is nyúland lábamhoz azon nők
 Senkie, a kik házadnál szolgálva sűrögnek: 345
 Hacsak egy olyan tisztos öreg nem volna közöttök,
 A ki talán itten szintannyit szenvedé mint én;
 Attol nem fognám ellenzeni lábamát aztán.“

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Oh kedves vendég, soha sem jött úri lakomba 350
 E mai napságig szeretettebb s olly okos ember,
 Mint te, ki mindenkép különös jól helyre beszélesz!
 Van nekem a háznál, igen, egy alkalmas öregcsám,
 A ki ama nyavalyást ügyesen dajkálta, nevelte,
 Felfogván kezivel mikoron elhozta szüléje: 355

Lábadat ez megmossa, habár szakadott erejű is.
 Kelj fel ugyan, művelt Euryklea, mosd meg azonnal
 A te uradnak kortársát; úgy fordul, Odysseus
 Szinte hasonló karban már lábára kezére!

A nyomorúságok hamar elvénítik az embert.“ 360

Igy szólott. Az öreg néember betakarta kezével
 Arcait, és könnyeket csordítván monda sirólag:

„Jaj nekem érted, gyermekem; oh de nagyon meg is utált
 Téged az isten, bár másoknál ajtatosabbat!

Mennykövező Zeusnek bizonyára egy emberi állat 365

Annyi kövér combot nem gyújtott és hekatombét
 Nem tett áldozatul, hogysem te, remélve, nyugodtan

Vénülhetni meg és nevelést adhatni fiadnak;

Az pedig így elzárt házadtól téged örökre!

Őtet is így fogják épen hurogatni talán most 370

Gazdák némbéri, a kiknél megszálla vidéken,

Mint nálunk ez ebek téged mindnyájan ugatnak:

Kiknek azért ovakodva gonosz bántalmaitol, már

Meg sem akarsz mosdatni, habár nem erővel is untat

Engemet arra, de kész, szellemdús Penelopeia. 375

Megmosom én a lábaidat mind Penelopeért,

Mind önnönmagadért: mert titkos sejtelem ébred

Szívemben; s már most valamit mondok, hanem értsd meg:

Mindenféle sorú vendég megfordula már itt,

Ámde Odysseushez se beszédre se lábra se testre 380

Nem láttam senkit még annyira verni, miként te!”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Oh öreg, így mondnak bennünket mindazok, a kik

Valaha kettőnket látták, egymásra felettébb

Verni, mikép te is olyas mit sejdítve beszélesz.“ 385

Szólt. Az öregcse tehát ragyogó üstöt veve, melyben

Lábat mosni szokott; legelőre hideg vizet öntött

Bővebben bele, abba pedig hevet. Elves Odysseus

Kandallónál ülve setétre befordula rögtön:

Felvillant ugyanis lelkében előtte, netán hogy 390

Megtapogassa sebét és rejtett titka kiszüljön.

Mosta tehát az urat hozzáközelítve: s azonnal

Raísmére bibéjéről, mit konda fog ejtet
 Egykor rajta, midőn anyjának nemzetes alyját
 Autolykost s fiait Parnasson látogatá, ki 395
 Híres or és eskes vala: mikkel földi nemében
 Hermes azért áldotta meg őt, mivel áldozatául
 Sok bárány s gidacombot adott; ki követte tehát őt.
 Autolykos tudnillik alájövéen Ithakába,
 Lánya *) fiát **) imént születve találta; kit aztán 400
 Jó Euryklea a már megvacsorálnak erélyes
 Térdire állítván, szavait felemelve beszélt:
 „Autolykos, te talál, mi nevet fogsz adni leányod
 Drága fiának, az annyira s olly kedvesnek előttd.“
 Szóltott nemzetes Autolykos neki erre viszontag: 405
 „Vöm és lányom, azul híjátok, mint magyarázom.
 Én ide a mindentápláló földön igen sok
 Férfiu s néembernek jöttem haragudva fejére:
 Légyen azért vezetéke Odysseus. Én pedig egykor,
 Hogyha felifjodván anyjának régi lakába 410
 Parnassosra jövend, hol kincsem tárai vannak,
 Jól megajándékozom s Ithakába örömmel eresztém.“
 Méne Odysseus hát, hogy ígéretit őse megadná.
 Autolykos maga s Autolykos jó gyermeki őtet
 Mint kézfogva köszöntötték mind nyájas ígével; 415
 Amphithea öreganyja pedig megölelve Odysseust,
 Ugy csókolta fejét és két szeme drága világát.
 Autolykos majd gyermekinek lelkére parancsolt,
 Vig lakomát üttetni; kik is hallgattanak őrá:
 És bevezetnenek egy him, öt éves tulkot azonnal, 420
 Ezt körülállották, megnyúzták, feldarabolták;
 Majd elszegdelvén ügyen nyársakra taszták,
 És sütték okosan; szétoszták végül adagra.
 S mostan egész nap imigy, mignem beköszönte az alkony,
 Lakmároztak, nem lévén panasz étel italban. 425
 Hogy pedig a nap elalkonyodott és rája setét lett,
 Ekkor az álom ajándékát élvezni feküdtek.

*) Antikleia. **) Odysseus.

Hogy pedig a hajnal feltámadt rózsakezével,
 Mind az ebek mind Autolykos csemetéi vadászni
 Mentek, együtt menvén nagyságos Odysseus úr is 430
 Vélők. Parnassos faruházott zöld tetejének
 Tartottak; mármár a szellős bércfokot érék.
 A mint épen fellövelé a földre legelső
 Súgarait tenger csendes hullámiból a nap,
 A vadüző felek egy lépésre jutottak, előre 435
 Szaglászván nyomozó ebeik, s nyomaikban utánok
 Járván Autolykos deli magzati. Köztök Odysseus
 Legközelebb járt villongó láncsával az ebhez.
 Itt a sűrű bozótok alatt nagy konda feküdt volt,
 Hol sem nedves szél nem ereszti fuvalmait által, 440
 Sem pedig a napnak ragyogó sugára be nem lö,
 Sem zápor túl nem tör nedvivel: annyira sűrű
 Volt a cseplye; haraszt csörgött elhintve alatta.
 Férfiak és ebeik közelítő lábdobajától
 Hatva meg a fenevad, szemközt szágulda feléjük 445
 Sűrű cselényéből; és szemszíkrazva megállott
 Feltorzasztott sertével közelebben. Először
 Rontott rája kezében erős láncsával Odysseus,
 Megsebesíteni azt; hanem ez megelőzve hasítá
 Térde felett őt; nagy falatot vágott ki, reája 450
 Oldalgván, de fehér agyarával nem hata csontig.
 Jobb oldalra lapockában lőtt mostan Odysseus,
 S a fenevadnak tulsóján villant ki az érchegy,
 Melly a porba lehürgött és párája kiszállott.
 Hogy vele Autolykos daliás csemetéi bebántak, 455
 Békötözék azután tudományosan elves Odysseus
 Lába sebét, vérének elállíták feketélő
 Csorgásit dallal, s atyjokhoz visszasiettek.
 Itt őt Autolykos maga és jó gyermeki szépen
 Meggyógyítván és tisztelvén dús adománynyal, 460
 Egyszeriben haza küldötték Ithakába, örülőt
 Örvendők. Kinek érkezetén felidültenek atyja
 És szülője, s kikérdezték mindenről egyenként,
 A sebbel mi lelé: ez nekik előada mindent,

Mint sértette fogával meg Parnassoson a vad 465
Konda, vadászót gyermekivel nemes Autolykosnak.

Ezt illetve harántékos kezével meg az agg nő,
Ráismére legott, s elereszté jó ura lábát.
Szára lehibbanván megkondult hangosan a réz;
S a mint felbillent, vize a padolatra kiömlött. 470
A néember szívét öröm és kín kapta meg; eltelt
Két szeme könnyekkel, szava élénk hangja elállott.
És szakon illetvén mondotta Odysseus úrhoz:

„Jaj, biz Odysseus vagy, szeretett fiam! Ah hogy előbb nem
Ismerhettelek el, mint megtapogattalak, uram!” 475

Igy szólván szemeit már Penelopéra vetette,
Kedves férje megérkeztét híréül adandó;
De ki se nem nézett oda, sem nem sejtete semmit,
Mérthogy Athena esztét egyebütt jártatta: hanem jobb
Kézzel megragadá torkon nagyságos Odysseus, 480
S baljával közelebb huzván mondá vala hozzá:

„Dajka, miképen akarsz elveszteni? Ám te neveltél
Engemet emlődön, ki sokat szenvedve maiglan
Végre husz évek után szülőföldemre velődöm.
Már ha megismertél és sejtete véled az isten, 485
Csitt, netalán másnak házamnál híreül essék.

Mert ime megmondom kereken, mi bizonynyal úgy is lesz;
Hogyha nekem diadalmat adand e népen az isten,
Téged sem foglak kímélni, dajka, mikor majd
Mennyezetes palotám más szolgálóit ölöm meg.“ 490

Mondá szellemdús Euryklea dajka ezekre:
„Drága fiam, fogaid rekeszéből milly ige röpönt?
Hisz tudod elmémet, mi szilárd s engedni szokatlan!
Titkodat őrzöm, mint az erős köszikla vagy a vas.
Sőt egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben: 495
Hogyha neked diadalmat adand e népen az isten,
Én háznak néemberiről elmondom egyenként,
Kik vétectelenek, kik hajtnak semmibe téged.“

Szólt neki erre viszont tervekbén gazdag Odysseus:
„Dajka, hová szólasz? szüségtelen agganod erről; 500
Majd szemmel tartom magam és kitanúlom egyenként;

Csak te ne szólj semmit se, de hadd istenre a dolgot.“

Szólt. Euryklea most elrándult a palotából
 Ujabb lábvizekért, miután az előbbeni szétment.
 Végre midőn megmosta s meg is kenetezte olajjal, 505
 Itt ismét közelebb húzá a tűzhöz Odysseus
 Karszékét, szorgalmasan elgúnyázva bibéjét.
 Most szellemdús Penelope kezdette meg a szót:

„Vendég, némi kicsinyt akarok még kérdeni tőled;
 Mert innentova int az idő nyugalomra feküdni, 510
 A kinek aggasztó búbánata álmokat enged:
 Engem ugyan tenger búval szeretett meg az isten!
 Nappal tudnillik siralomban töltöm időmet,
 Dolgom után látván és némbereimre ügyelvén;
 Hogyha pedig jön az éjszaka s mind álomba merültek, 515
 A nyoszolyán fekszem, de keserves szívemet árva
 Búsulásimban metsző fájdalmak epesztik.

Mint zöld fülmile, a hajdankori Pandareusnak
 Lánya, midőn beköszönte az új tavasz, erdei fáknak
 Lombjain ülvén kellemesen felzengedez; a melly 520
 Gyakran változtatva dalát ott csattog, egyetlen
 Itylos édes gyermekeért panaszolva, kit érczel
 Balgaul ölt vala meg, magzatját Zethos urának:
 Így hánykódik az én eszem is jobb s balra, fiamnál
 Helybe maradjak-e még és mindent gondosan ójak, 525
 Birtokimat, körnéمبرimet s a nagyszerű házat,
 Tisztelvén uram ágyát és a népi beszédet;
 Vagy pedig elmenjek már férjhez, az itten utánam
 Járó és legtöbbet adó legjobbik akhivhoz.

A fiam is, mig még könnyelmű és siheder volt, 530
 Ellenzette uram házát elhagynom egy újért;
 De miután megnőtt s ifjúvá serdüle, most már
 Még kívánja is elbucsuzásomat e teremektől,
 Bánva javát, mellyet megfálnak az udvari höslők.
 Jer csak azonban, halld s magyarázd meg nékem ez álmot. 535
 Húsz lud eszik vízből a háznál tiszta buzákat
 Napról napra, miket nagy örömmel nézni szokásom;
 És ime egy orrók sas szállván a hegygromrol,

Mind kitöré nyakokat s megölé vala; és leterítvén
Bennöket udvaromon, maga a levegőbe kiszárnyalt. 540
Én, noha álom volt, ott sirtam rittam utánok.

Környülem összegyülöngtenek a szépfürtü akhivnék,
Síró környül, hogy megölé lúdseregemet a sas.
De az visszajövén s a ház ereszére leszállván,
Emberi szózáttal búmat csilapitva beszélett: 545

„Bizodalom veled, oh híresneves Ikariosnak
Lánya! nem álmok ezek, de való, mi beteljesül immár;
A ludak a hőslők; én meg sas voltam eleddig
Bérceken; ámde jelennen férjedül érkezem hozzád,
Hogy minden hőslőt rettentő módra kioszszak.” 550
Szólott, és engem feleresztett álmaim éde.

Hogy kitekintettem, ludamat mind váluja mellett
Szemlélttem búzázni frisen, mint annak előtte.”

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Asszonyom, álmaidat teljes lehetetlen egyébre 555
Elmagyarázni, mivel maga mondja tenéked Odysseus,
Mit lesz egyéne teendő: a hőslőknek ugyancsak
Vége; nem, egy lélek sem fog menekedni haláltól!”

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
„Oh vendég, bonyolodtak, igen szövevényesek álmunk 560
Titkai, melyeknek nem minden része valósul!

Mert kétféle kapun jön az álom létre, szarúkból
Épített egyiken, s elefántcsont másikon: a mik
Ujszeletű elefántcsont ajtón jöttek által,
Mind ámítnak azok, hívságos dolgot ígérvén; 565

Mik pedig a sima szarvajlon érkeztek, egyiglen
Teljesülendnek ezek, mihelyest meglátta az ember.
Jaj de az én leverő álmom nem látszik ez ajtón
Jöttek, örömtárgy gyermekem és rám nézve különben!
És egyebet mondok, mit tarts figyelemmel eszedben: 570

Ez leszen a szomorú holnap, mely engem Odysseus
Házából kiszorít: tudnillik holnap adom fel
Versenyül a fejszét, melyet maga szép teremében
Sorra, tizenkét céllapként elhelyez tudósan,
S messzire hátrálván állallódözte nyilával. 575

Mostan ezen versenyt hőslőim élébe teszem már;
 S a ki közöttök legkönnyebben idegzi fel iját,
 És a tizenkét fejszét mind általlövi; hozzá
 Fognék menni tehát, idehagyván e lakot, egykor
 Mennyezkös lakomat, rakvát mindennemű jóval; 580
 Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben!“

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Laertesfi Odysseusnek kedves felesége,
 El ne mulaszd ezt a versenyt feltenni eléjek!
 Mert sokkal hamarabb megtér fortélyos Odysseus, 585
 Hogysem azok kezökön forgatván a sima ívet,
 Felvonják idegét s átlőjenek a soros ércen.“

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Oh vendég, ha velem helyt ülve mulatni akarnál
 A házban, meg nem szökné pilláimat álom: 590
 Ámde halandónak lehetetlen mindig alatlan
 Lennie, minthogy az ég halhatlani mesgye körébe
 Zárták a buzatermő földön minden ügyünket.
 És én inntul nyoszolyás termembe megyek fel,
 S ágyba feküdni fogok, melly nékem gyászos, örökké 595
 Könnyem záporítol nedvezve, mióta Odysseus
 Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
 Én hát ott fekszem; te pedig hálj a palotában,
 Vagy magad ágyazván, vagy párnát adjanak a nők.“

Imigy szóltá után tündér palotáiba tágult, 600
 Nem maga, mert körhölgyei mind elmentek utána.
 Végre midőn körhölgyeivel teremébe jutott volt,
 Akkédig siratá a kedves férjet Odysseust,
 Mignem Athene szelíd álmot hullajta szemére.

HUSZADIK ÉNEK.

Bízik Odysseus ; a hőslők torzképei ; jóslók.

Ámde Odysseus a tornában fészkele, tulkok
 Cserzetlen bőrét teregetve alája, fölülről
 Sok juhok irháját, miket ott az akhivok ölének ;
 Eurynome bojtos gúnyát vete a feküdőre.
 A hőslőkre gonosz tervekkel Odysseus a mint 5
 Éberül itt feküdt, ím jöttek a palotából
 A deli hőslőkkel szerelemben vegyülni kacér nők,
 Összebeszélgetvén és pajkoskodva nyihogván.
 Nékie keblében zajosan háborga fel a szív ;
 S mindenüvé jártatta esztét, tűnődve magában, 10
 Felrobbanva halált természetesen-e mindenikének,
 Vagy végszer s legutóbb elereszsze vegyülni az ádáz
 Hőslőkkel: keserűn ugatott szíve keble balában.
 Mint nevetlen kölkeinek körülötte sivó eb
 Mindenegy isméretlent megcsahol, és neki berzed ; 15
 Úgy ugatott ennek belsője az iszonyu dolgon.
 De mellét sujtván mondá kurholva szívéhez :
 „Veszteg, oh szív ; láttál immár kinosabbat is ennél
 Az nap, hogy megevé szeretett bajtársidat a vad
 Kyklops ; ámde türel békével, mignem az elmés 20
 Terv kihozott barlangjából, megromlani vélőt !“
 Így szólott vala, dorgálván szívbéli kedélyét.
 És igenis folyvást pórázon béketűrőleg
 Megmaradott szíve ; ő ellenben idestova forgott.
 Mint lobogó tüzekén zsír és vérrel tele bendőt 25
 Sokszerűen hánytorgat emerre amarra az ember,
 Nagy nehezen várhatva sülését : ő is ezenkép
 Hányta vetette magát ide és oda, súlyosan aggván,

Mint vethesse kezét a hőslő szemtelenekre,
 Egymaga sokra. Hanem közelített a magas égből 30
 Némber képe alatt istennő kékszem Athene,
 S fője felett állván meg ígymondotta le hozzá:

„Mért, oh nemednek legboldogtalanabbja, vagy ébren?
 Imhol ez a te lakod, s a házban hív feleséged,
 Meg fiad, a millyent csak az ember szíve kívánhat.“ 35

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Oh igen, istennő, szavaid bizonyára igaz szók;
 Mindazonáltal azon tűnődik némileg elmém,
 Mint vessem kezem a bent hőslő szemtelenekre,
 Egymagam annyira, kik nálunk mindenha csoporton. 40
 A mi nagyobb, ezek is fel-feltűnedeznek eszemben:
 Ha Zeus hírével s a tieddel meg bírom őket
 Verni, hová leszek? Esdeklem, tégy ebben okossá.“

Szólt neki erre viszont istennő kékszem Athene:
 „Oh különös, hisz egyéb még aljasb társban is olly jól 45
 Megnyugszik, ki halandó és nincs ennyi tanácsa;
 Én pedig istenség vagyok, a ki világi bajodban
 Szüntelen örzelek; és ímé, kijelentem előtted:
 Hogyha mibennünket körülállana férfiak ötven
 Jó dandára, halálunk és vesztünkre törekvő, 50
 Nékik is elhajthadd juhait meg tulkait, elhidd.
 Adjad azért magad álomnak; bajos éjszaka mindig
 Ébren lenni; kibúsz bajaidból teljesen immár.“

Igy végezve szavát, miután pilláira édes
 Szendert hullajtott, feleredt az olympi karokhoz. 55
 A mint a daliát leigázá bánatényésztő
 És tetemoldó álma, viszont felesége ocsódott,
 S lány nyoszolyájának bennette felülve kesergett.
 Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye,
 Artemis istennőhöz így eregette imáit: 60

„Artemis, áldott istennő, Zeus lánya, oh vajha
 Szende nyilat lövén epedő mellemben kivennéd
 Lelkemet egyszeriben; vagy kapna fel a viharos szél,
 És meghordozván a légösvényeken engem,
 Okeanosnak hullámzó örvényibe vetne! 65

A mint Pandareus szüz lányit kapta fel a szél,
 Kiknek meghalatak szüléit az istenek, és ők
 Árvakul maradának honn; Aphrodite azonban
 Sajttal, izes mézzel, jó borral etette itatta;
 Hera nemekben páratlan szép arca s eszélylyel 70
 Áldta meg; Artemis istennő nagy természetüekké
 Tette; Athene pedig műveket remekelni tanítá.
 Mig Aphrodite olymp halhatlan boldoginál járt,
 Árva kegyenceinek mennyekzöt kérni az égen
 Mennykövező Zeustől, ki valóban mindeneket tud, 75
 Üdvetlen s üdvös sorsát napalatti nemünknek:
 Addig harpyák ragadák a lányokat itt el,
 S mérges erinnysekhez adák szolgálni cselédül.
 Bár így enyésztene el mennyország istene engem,
 Avvagy löne agyon nyilörülő Artemis, hogy szent 80
 Emlékét vívén a földbe Odysseus urnak,
 Nála csekélyebb férj gyönyörűségére ne válnék!
 Még a bajt tűrhetni, midőn bús ember egész nap
 Szívet sorvasztó siralomban tölti világát,
 Éjjel azonban nyugta vagyon; mert messze felejtet 85
 Jót gonoszat, miután becsuká szemeinket az álom:
 De nekem álmokat is roszakat küld látnom az isten.
 Mert ezen éjszaka is mellettem hált deli képe,
 Ollyan alakban mint az akhiv seregekkel elindult
 Volt; s én felvidulék, őt vélvén látni, nem álmot.“ 90
 Szólt; az aranytrónú hajnal pedig eljőve mindjárt.
 Sejdítette szavát sirató hölgyének Odysseus;
 Tűnődött azután, és azt gondolta magában,
 Hogy ráismervén immár neje fője felett áll.
 Felszedvén takarót és irhát, mellyek alatt hált, 95
 A palotában székre tévé, s miután az ökörbőrt
 A folyosóra kitette, kezét felemelve könyörgött:
 „Zeus atya, hogyha vizen és szárazon édes hazámba
 Önként hoztatok el, miután megvertetek engem;
 Adja jelenségét valamelly a ház körül éber 100
 Emberi állat, kint pedig egy mennybéli csudátok.“
 Szóla imádkozván. Bevevé neki gondviselő Zeus,

S megdördült haladéktalanúl a fényes olympnak
 Fellegiben; mire felvidult nagyságos Odysseus
 Lelke. Jelenséget pedig egy nő szóla közelső 105
 Egy házból, hol Odysseus urnak malmái voltak,
 Mikre tizenkét néember ügyelt dolgozva, buzát meg
 Árpát örölvén, velejéül az emberi nemnek.

Már a többi megörlödvén búzája lefekvék,
 Egy virraszta csupán, legvékonyb köztök erőre; 110
 A ki megállítván malmát szólt, jelben urának:

„Zeus atya, oh kit az istenek emberek ottfen uralnak,
 Vajmi nagyon megdörrentél a csillagos égben,
 Bár fellegtelen az; bizonyára csudául ez egynek!
 Oh add meg nekem is nyavalyásnak egyetlen imámat! 115
 A hőslők végszer s legutóbb lakomázzanak immár
 Méltóságos Odysseusnak palotáiban ez nap!

Ők, kik térdeimet sanyarú munkában eloldák
 A lisztörlésznél, ma vigadjanak itten utószor!”

Szóla; jelenségére örült nagyságos Odysseus, 120
 S Zeus dőrejére, hivén, hogy megveri háza falóit.
 A szép háznak egyéb szobanémberei jöttek azonban,
 És a kandallón lobogó tüzet élesztettek.

Felkelt Telemakhos nemes ifju is a nyoszolyából
 Öltözködni; nehéz kardot függeszte le vállán, 125
 Szépséges saruit gyengéd lábára kötötte;
 És vön erős dárdát, réz éllel meghegyezettet:
 S a küszöbön állván nevezé Euryklea dajkát:

„Kedves dajka, mikép emberlettétek az útast
 Ágy és étellel? nem hált amugy elhanyagolva? 130
 Mert hiszen ilyen anyám, másképen módos egy asszony;
 Néha csekély embert vlsszásan nagy becsülettel
 Látni szokott, míg az érdemeset nem bánva ereszti.”

A kinek így mondotta viszont Euryklea dajka:
 „Nem fognád, fiam, őt méltán gáncsolni ezúttal; 135
 Mert bort addig ivott, míg tartá kedve; kenyér sem
 Kellott volna tovább neki; mert kérdezte időnként.
 Végre midőn ágy és lefeketről gondola, szüléd
 Párnát tenni alá a szolgálókra parancsolt:

De ő, mint valamelly váltig boldogtalan ember, 140
 Nem kívánt ágyon meg párnán hálni, hanem csak
 Tulkok cserzetlen bőrén s irhákön aludt volt
 Kint az előházban; mi pedig rá paplanat adtunk.“

Szólott. Telemakhos kieredt a szép palotából,
 Dárdával keziben, meg fürge kutyákkal utána; 145
 És egyenest a sarvas akhivok téreire tartott.
 S im Euryklea most a szolgálókra parancsol,
 Ops Pisenorides szépmíveltségű leánya:

„Nossza, ti a palotát fogjátok sepreni vízzel
 Megnedvezve, bibor szőnyeggel béteregetni 150
 A trónok padait; ti pedig szivacsozzatok aztán
 Mindenegy asztalt meg, s mossátok tiszta csinossá
 A kupa s gömbölü serlegeket; ti viszontag ezennel
 Kútra eredjete, és szaporán megjöjete onnan.
 Mert a hőslőknek nem fog kimaradni sokáig 155
 Népe ma, sőt idején itt lesz, mivel ünnepe támadt.“

Igy szólván, örömet hallák s hajlottak azok rá.
 Húszan barnavizű kúthoz sietének azonnal,
 Többi meg a háznál ügyesen rendezgete mindent.
 Most szorgalmatos apródok mentek be, kik is fát 160
 Hasgattak helyesen s tudományosan. Itt haza jöttek
 Kutrol az asszonyok; a kondás jött nyomban utánok,
 Három süldőket hajtván csordája javából:
 Mellyeket ott hagyván legelészni az udvari kertben,
 Szólítá maga meg gyengéd szózáttal Odysseust: 165

„Jobban bánnak-e már az akhivok véled, oh vendég,
 Vagy csak most is alánéznak, mint annak előtte?“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Bárcsak megvernék, Eumaeos, az istenek őket
 Annyi gonoszságért, mellyet szakadatlanul üznek 170
 Mások házánál, nem nézvén semmire többé!“

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogatak fel,
 Elközelített volt a kecskék bácsa Melantheus
 Hozzájok, legjobb kecskéit hajtva ebédül
 A deli hőslőknek, két bojtárával utána; 175
 Mellyeket a hangos csarnoknak alája bekötvén,

Megtámadta legott bántó szózáttal Odysseust:

„Oh idegen, mégis fogod itt untatni az embert
Kéregetéssiddel? hát nem kotródol-e nyomban?
Már látom, csakugyan nem válunk el mi előbb, mint 180
Egymás karjait izlelnők, miután te nem illőn
Koldulsz! Máshol is esznek tán a fürtös akhivok!”

Monda; de nem szólott tervekben gazdag Odysseus,
Csak halkal csóválta fejét, fenekedve magában.

Harmadik is jött közbe, Philötios, érdemes ember, 185
Egy meddő tehenet s hízott kecskéket inalva,
Mellyeket a révész szállított által, akarkit
Általszállító, ha az ember megkeresé őt;
És hogy hangos csarnok alá bekötötte hozalmát,
Kérdé Eumaeos kondást, közelébe megállván: 190

„Eumaeos, micsodás új vendég jött vala ismét
A házhoz? ki ez itt? hollyan nemzetből eredtnek
Vallja magát? avvagy hol az ő országa, családja?
Oh nyavalyás, testben de hasonlít a mi urunkhoz!
Ugy van, az égi karok meg szoktak látni közembert, 195
Kik fejedelmeket is nyomoruságokra ítélnék.”

Imigy szóltá után odanyujtá nékie jobbját,
És felemelve szavát mondá röplékeny igéekkel:

„Üdvöz légy, oh vándor apám, s legalább csak ezentul
Boldog; mert ma bizony sok mindenféle bajod van. 200
Zeus atya, nincs nálad rettentőbb isten az égen,
Hogy nem szánod az embereket, ha világra teremted,
Búnak bánatnak kínos fájdalmira vetni!

Izzadság foga el, szemeim láttadra könyekbe
Lábadtak, hogy eszembe jutott nagy Odysseus, a ki 205
Tán a külföldön szintig rongyoskodik ez nap,
Ha ugyan él valahol s a napnak látja világát.
Hogyha pedig meghalt, és Hades termiben immár,
Oh jaj Odysseusért akkor nekem, a ki kephallen
Földön még sihedert tett engem tulkain őrré: 210
Mellyek igen szaporodnak ugyan, s nem könnyen akadnál
Úrra, kinek szintig gyarapodnak homlokos ökrei;
De azokat mások hajtatják vélem ebédül

Bé ide, és se fiát nem nézik sem pedig isten
Bosszujától nem borzadnak, minthogy az olly rég 215
Távol ur értékén már osztozkodni keresnek.

És bizonyára nekem sokszor forgottak eszemben
Ollyas gondolatok, hogy baj, mig gyermeke itt van,
Nékem az ökrökkel más országokba vidéki
Nemzethez mennem; de ugyancsak még is epesztőbb, 220
Mások barmainál helyben vesztegleni bümra.
És már rég valamely más országbeli királyhoz
Szöktem volna, miérthogy odább szenvedni keserves;
Mégis ama nyavalyást csak várom, hogyha lakába
Érkezhvén a hőslöket valahára kiverné!“ 225

Szölt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Oh ökrész, miután nem látszol sem buta sem ros
Embernek, sőt józan eszet sejdítek agyadban,
Annak okáért elmondom, s meg is eszközöm arra.
Tudja tehát meg Zeus örök istensége, Odysseus 230
Vendégasztala s tüzhelye is, hova jöttem ezuttal,
Hogy te imitt lévén megtér Ithakába Odysseus;
És ha kívánod, majd szemeiddel láthatod akkor
A hőslök vesztét, kik emésztk nagyszerü házát.“

Monda pedig neki erre viszontag az érdemes ökrész: 235
„Oh adná isten, hogy igaz legyen a te beszéded,
Vendég; meglátnád kéz és hatalomra mit érek!“

Igy esdeklelt Eumaeos kondás is Odysseus
Gazda megutjáért szivesen fel az égi karokhoz.

Mig azok itt egymást illy szókkal váltogaták fel, 240
A hőslök ezalatt megölésre s halálra keresték
Telemakhost; hanem a madarok balrol jöve nékik,
Egy fenszálló sas, körmeiben gyáva galambbal.
S Amphinomos felemelve szavát mondotta középre:

„Oh feleim, nem akar sikerülni ez a mi tanácsunk, 245
Telemakhos megölése, hanem lássunk az ebédhez.“

Mondván Amphinomos tetszett bajtársinak a szó;
S feltakarodván egyszeriben nagyságos Odysseus
Házához, öltönyiket székek s trónokra helyezvén
Nagy juhokat meg felhizott kecskéket, azonkül 250

Zsíros disznókat meg csordai tulkot ölének.
 A vese megsülvén szétoszták sorra; kupákban
 Bort elegyítettek, s a kondás kelyheket osztott;
 Erre Philötios emberséges férfi kalácsot
 Rakdosa szatyrokban; bort adni Melantheus állt fel. 255
 Most kiki a feladott eleséghez nyúla kezével.
 És ime Telemakhos, különös fortélylyal eszében,
 A palotának belkűszöbére ülette Odysseust,
 Illetlen széket tévén neki és kicsiny asztalt;
 Majd veserészt adván elejébe, arany poharába 260
 Bort töltött vala, és így szólította meg ötet:
 „Itt ülj már a többi urak közepette borozva;
 Ám én a hőslők kezeit s bántalmit ezentul
 Eltiltom tőled, mert nem csapszék ezen ősi
 Ház, de Odysseusé, ki nekem szerzette magamnak. 265
 Ti pedig, oh hőslők, ovakodjatok a kezek és szók
 Durva negédeitől, netalán perpatvar eredjen.“
 Így szólott; azok ajkaikat mardosva csudálák
 Telemakhost szavaért, hogy bátran kelt ki közöttök.
 S Eupithes fia Antinoos mondotta középre : 270
 „Bárha keményke, vegyük be, Akhivok, Telemakhosnak
 Úri szavát; bizonyomra, igen fenyegetve beszél ma!
 Kár, nem hagyta olympi Zeüs; másképen aligha
 El nem akasztók a fenhangú szónokat eddig.“
 Így szólt Antinoos, de amaz nem hajta szavával. 275
 A hirnökkar im a városban szent hekatombét
 Tart ezalatt épen, s a fürtös akhivok Apollon
 Árnyékos ligetébe gyü löngenek össze csoportban.
 A hőslők, a hús megsülvén és levonatván,
 Szétoszták vala és nagy vendégséget ütöttek. 280
 Adtak Odysseusnek, kik kuktálkodtak, arányos
 Húsadagot szintén, milyen nekik juta; mérthogy
 Telemakhos nemes ifju igen lelkekre parancsolt.
 Pallas Athene pedig nem hagyta ezúttal is a ház
 Nyalkáit bántalmaikon tágitani, hogy még 285
 Mélyebben sebesüljön meg szívében Odysseus.
 Volt a hőslők közt egy igen badar és szeles ember,

Ktesippos, ki Same szigetén tartotta lakását;
 Ez nemes atyjának bizván értékiben, a rég
 Távol Odysseusnek feleségét hősleni merte; 290
 Ez felemelve szavát mondá a hetyke csapat közt:

„Halljunk szót tőlem, valamit mondok, deli hőslők!
 A vendégnek imé régen van arányos adagja,
 Mint illik; mert Telemakhos vendéginek, a kik
 Megkeresik házát, sem szép koplalni se nem jó. 295
 De hadd én is adok vendégfalatot neki; hogy vagy
 Fürdősnének avagy más olly szolgának ajánlja
 Kedveskedve, kik a nagy Odysseus termiben élnek.“

Imigy szólva ökörlábat húzván a szatyorból
 Vastag karjával, doba: de kikerülte Odysseus 300
 Félre nyomintva fejét könnyedkén, s elmosolyodván
 Rája amúgy ravaszúl: amaz a csinos falat éré.
 És támadta legott Ktesippost Telemakhos meg:

„Van, Ktesippe, szerencséd, hogy kikerülte az ember
 Durva dobásodat és ültében meg nem ütötted; 305
 Mert hegyezett dárdám szállt volna keresztüled egyben,

És mennyekzőért bús tort lakhatna feletted
 Édes atyád. Ne is illetlenkedjék nekem e helyt
 Senki is innenul, mivel eszmélek s tudom immár
 Mind jót mind gonoszát, ki eleddig csak fiu voltam. 310

Ám ezeket mégis békével tűrjük azonban,
 A sok juh mészárlását, megivott borainkat,
 És a bitang kenyeret; mivel egynek elűzni baj ennyit:
 Csak ne agyarkodnék rám ellenséges egyéntek!
 Vagy ha talán magamat csakugyan megorozni kerestek, 315
 Ezt sem igen bánnám; mert sokkal jobban is esnék
 Meghalmom, mint e csúfságot néznem örökké,
 Elpáholt vendégeimet s az idestova hurcolt
 Szolgáló nőket, méltatlanul ősi lakomhoz.“

Igy szólván amazok valamennyen néma levének. 320
 Csak későn mondotta Damastorides Agelaos:

„Oh feleim, nem volna derék, méltányos igéket
 Hallva, gyűlölséges villongásokra fakadnunk;
 S többé a vendéget sem kell bántani, mást sem

Házi cselédeiből nagyságos Odysseus urnak. 325
 Telemakhosnak egyet szólnék s anyjának azonban,
 Hogyha szerény ígém szívöknek tetszeni fogna.
 Míg mindkettőtök, nemes ifju, reményleni tudta
 Jámbor Odysseusnak szeretett honnába jövetését,
 Addig nem vala baj függőben s várakozásban 330
 Tartani a daliás hőslöket: mert csak az is lett
 Volna derék egyedül, ha Odysseus önmaga megjö.
 De most már ezen úr haza nem jöhetése világos!
 Üljsze azért jó szülédnek melléje, s beszéld rá,
 Menjen el a legjobb, legtöbbet adó daliához: 335
 Hogy te vigan költhessed el ősi javaknak egészét
 Házi ebédeknél, ő meg más férfinak essék.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Oh nem, Zeus engem s az atyám fájdalmai, a ki
 Messzire vagy meghalt vagy bujdosik; én, Agelaos, 340
 Nem tiltom szülém lakadalmát, sőt hagyom ahhoz
 Menni, ki legderékabb s legtöbbet ajánl neki jegyben.
 Ámde pirúlok erőszakkal kitaszítani anyámat
 Férjhez házunktól; őrizzen tőle az isten!“

Szólott Telemakhos; mire a hőslöket Athene 345
 Olthatlan hahotára törette ki, és eszeveszté.
 Ők most fintorodott állal hahotáztanak immár,
 Véresen ették húsaikat, telegyültek egészen
 Könnyekkel szemeik; s veszedelmet jósola lelkek.
 Szólt is közbe Theoklymenos nekik, istenes ember: 350

„Hah nyomorúk ti, mi lelt? Ime képetek éji setétbe
 Árnyékolva, fölül fejetek s a térdeitek lent!
 Jajvész harsant fel, könnyekben fürdnek az arcok,
 Vér fecskend falakat s gyönyörű oszlopközöket be!
 Ábrákkal tele a tornác, tele kívül az udvar, 355
 Bús erebosba tolongókkal! Kiveszett az arany nap
 Mennyből, s borzasztó ködfátyol szálla helyére!“

Igy szólván, édest nevetett kiki rajta közöttök.
 S Eurymakhos felemelve szavát, Polybos fia, mondá:

„Örjög a közibénk imént jött külhoni vendég! 360
 Rajta fiúk, szaporán igazítsátok ki piacra

A házból ötet, ha velünk itt néki setét van.“

Szóla Theoklymenos neki válaszul, istenes ember:
 „Nem kérek tőled kalaúzókat, Eurymakhos hős;
 Vannak két szemeim, füleim, meg lábam alattam, 365
 És a keblemben nem egészen idomtalan elme:
 Majd kivezetnek ezek, mert rátok szörnyű siralmat
 Látok várni; mitől egy akhiv hőslő se legyen ment
 És szabadulhasson, kik Odysseus háza körében
 Bármilly férfiuból hallatlan csúfokat űztök!“ 370

Igy szólván kieredt a sok nép lakta teremből,
 S Piraeoshoz ment, ki örömmel látta magánál.
 A hőslők pedig egymásnak vigyorogva szemébe
 Ingerlék deli Telemakhost, vendégin enyelgvén.
 És emelé szavait fel egy a túlbüszke csapatból: 375

„Soha szerencsétlenb egy gazdát, ifju, tenálad!
 Ime kifürkészted már ezt a borra kenyérre
 Áhitatos koldúst, ki valóban nem szere semmi
 Ténynek avagy rénynek, hanem a föld egyszerű terhe;
 Most pedig egy másik már épen jóslani kelt fel! 380
 Ha rám hallgatnál, sokkal jobb volna biz ennél:
 Jer, vendégeidet hányjuksza hajóra, s vitessük
 Sikeliába, ha elkelnének egy ildomos áron.“

Szóltanak a hőslők; de amaz nem gondola vélek;
 Csak titkon lopogatta szemét atyjára, szünetlen 385
 Várva, kezét ha vetendi reá a szemtelenekre.

Átellenbe helyezvén a karszéket azonban
 Ikarios lánya, szellemdús Penelopeia,
 Sort hallgatta beszédeit a palotában ülőknek.
 Mert az ebédet ugyan kacajok közt vígan evék meg, 390
 Kedveset és dúsat, miután ma igen sokat öltek:
 De vacsorájoknál meg aligha lehetne keservesb,
 Mellyet az istennő és lelkes férfi adandó
 Volt nekik; mivel ők illetlenkedtek először.

HUSZONEGYEDIK ÉNEK.

Ijversenyt ad Penelope hőslői elébe.

S im ihlette meg a szívében kékszem Athene
 Ikarios lányát, szellemdús Penelopeiát,
 Ivet tenni s vasat hőslői elébe Odysseus
 Házánál, versenyzeni és gyilkolni kihívót.
 A ki szobája magas hágcsőjén felmene; kampós 5
 Kulcsot vett le derék jobbjaival az ottani szegről,
 Egy rezet és csínost, elefántcsont markolatúat:
 S most körnöivel a leghátsó udvari tárhoz
 Indult, hol jószága feküdt halmazban urának,
 A rezek és aranyak meg az annyi dologba került vas. 10
 Itt vala felfüggesztve Odysseus kézive nyiltár
 És sohajos löszert viselő tegzével; ajándék,
 Mellyet hajdaniban lakedaemon földön ajánlott
 Iphitos Eurytides neki, mása az égi karoknak.
 Ők egymást Messenében látták legelőször 15
 Nemzetes Orsilokhos házánál, minthogy Odysseus
 Megkeresé az adósságért, melly néki az ország
 Népénél vala, hogy Messene kalózzai pásztort
 S háromszáz juhot orzottak ki hajón Ithakából.
 Ennek tett nagy utat végette Odysseus, atyja 20
 S a nép véneitől küldetve legényke korában.
 Iphitos ellenben lovait puhatolta, tizenkét
 Eltévedt kancát s munkában járatos öszvért,
 Mellyek azonban utóbb éltének véget okoztak.
 Mert a mint Herakleshez, Zeusnek dologedzett 25
 Gyermekehez beszállt, sok bajt ismerni tanulthoz;
 Ez megölé ötet, vendégét háza belében:
 Szörnyeteg, istent sem tisztelvén sem pedig asztalt,

Mellyet elébe adott, megrontá gyilkosan őtet, És körmös lovait házánál fogta sajátul.	30
E lovakat keresőleg akadt vala össze Odysseus Urral, s íjat adott neki, melyet is Eurytos atyja Horda előbb, de halála után neki hagyta örökben. Kardot adott ellenben Odysseus és sima dárdát Annak zálogban: noha egymást asztalaiknál	35
Nem látták soha, mert hamarabb kimulatla világból Zeus fia Iphitos Eurytides istenközel ifjat. Ezt az ajándékot nagyságos Odysseus harcra Járván barna hajón soha el nem vitte magával, De az igen kedves vendég emlékeül otthon	40
Hagyta feküdni, csupán Ithakának hordva körében. Asszonyok istennéje tehát tárházához érvén, Tölgy küszöbére legott felhága, mit egykoron értő Művész ácsolván kiegyenlítette szabályhoz, És feleket s ragyogó ajtót alkalmaza rája.	45
Késedelem nélkül a závársziját eloldta, A réz kulcsot irányozván belökte, s az ajtó Zárreteszét felüté: valamint a róna mezőnek Pázsitain legelő bika, úgy bődült meg az érc kulcs Által ütött ajtó; s feltárula sarkig előtte.	50
Ekkor fellépett az emelt deszkára, holott sor Szekrény álla, belül szép illatos öltözetekkel; Honnan felnyulván leemelte szegéről az íjat A tokjával együtt, mely fényeskedve borítá. Erre leült vala, és a fegyvert térdire vevén	55
Ott sirt hangosan, és kivoná tokjából az íjat. Végre midőn jól lett siralommal lakva kedélye, Vig hőslőihez a fényes palotába leindult, Horgas kézijjal keziben s szeretett ura nyiltár És sohajos löszert viselő tegzével; utána	60
Ellenben ládát vittek körnémbéri, melyben Sok réz, vas rejlett, játécai hajdan urának. Asszonyok istennéje derék hőslőihez érvén A remek épületű palotának szép küszöbénél Álla meg, arca elé röppentvén fátyola báját;	65

Két tisztos körhölgy állott két oldala mellett.

És felemelve szavát mondá höslőihez egyben:

„Halljátok szavamat, höslők kara rendei, a kik
Rég elutas férjem házát szakadatlan itallal
Étellel lepitek, más színét kendeni máig 70

Sem birván sehogy is szakadatlan dolgaitoknak,
Mint hogy höslöttök s feleségül ohajtatok engem.
Nossza tehát höslők, miután versenyezni tetszik,
Én kiteszem nektek nagyságos Odysseus íját.
A ki nekem legkönnyebben felidegzi ez íját, 75

És a tizenkét fejszét mind átlötte nyilával,
Férjhez ahoz megyek, itt hagyván e szép lakot, egykor
Mennyekzős helyemet, rakvát mindennemű jóval;
Melly, tudom, éjszaka is gyakran megfordul eszemben.“

Igy szólván Eumaeos ügyes kondásra parancsolt, 80
Kézívet, és vasakat höslői elébe kirakni.

Könyhullatva vevé Eumaeos tőle, s kirakta,
Másfelül a jó ökrész sirt, látván ura íját.
Pattant fel pedig Antinoos s hurogatta le őket:

„Oh buta parlagiak, mindennapiságok üzői, 85
Hát nyomorúk, mit kell pityeregetek e palotában,
És felverni az asszony keblét, a kit amúgy is
Kínok emésztenek elvesztésén kedves urának?

Csendesen üljetek ám s lakomázzatok, avvagy izében
Menjetek ottkin sírni, belül hagyvátok ez íját, 90
Nagy feladást a höslőknek: mert gondolom, épen
Nem leszen a sima kézívet felidegzeni könnyű.

Ollyan férfiu tudnillik nincs egy sem ezeknek
Mind valamennye között, mint hajdan Odysseus; a kit,
Ám hiszen emlékszem, láttam gyerkőce koromban.“ 95

Igy szólott; noha szívében gondolta, hogy ő csak
Majd felidegzi az iv hurját és a vason átlő:
De maga izlendett legelőször vádmen Odysseus
Bosszúló kezitől nyilat, a kit háza körében
Mindig alánezett, bősztívén társit is arra. 100
S im deli Telemakhos szavait felemelve beszélett:

„Oh hékám, mi nagy örüllté tett engem az isten!

Édes anyám azt mondja, pedig csak módos egy asszony,
 Hogy férjhez megyen, és itt hagyja valóban az udvart;
 Én meg imé nevetek s vígan vagyok oktalán észszel. 105
 De nosza, oh hőslők; tudnillik díjakok olyan,
 Millyen hölgyet Akhajának birodalma nem ismer,
 Sem szentföldü Pylos, se Mykene, sem lovas Argos,
 Sőt Epiroson és Ithakán sincs mása: de tinnen
 Ismeritek, mért kellene feldícsérnem anyámat? 110
 Rajta tehát, többé ne időzzetek, és az idegnek
 Húzataltát ne halaszszátok; hadd lássuk. Azonban
 Én is igen szívesen mérkőzném ezzel az ijjal!
 Ha feligázhatom és a célvasat átlövöm, akkor
 Nem kinez édes anyám házunkból elbucsuzása 115
 S férjhez mente igen: mert immár ifju maradnék
 Itthon, atyámat tiszteiben felváltani képes.“

Szólván talpra szökött; válláról, kapta, leölté
 A bíbor köntöst; leszegé válláról az éles
 Kardot: s a fejszéket elállította, egyetlen 120
 Hosszu gödört medrezve nekik; kisorozta szabályhoz,
 S földdel tölte körül. Amazok meglepve csudálták,
 Milly ügyesen sorozá ki, holott nem látta maiglan.
 Most a küszöbhez hátrálván kísérti az íjat.
 Háromszor rándítá meg feligázni sováran, 125
 Háromszor kiszakadt erejéből karja, bizónak,
 Hogy felidegzi az ív hurját és a vason átlő.
 És bizonyára fel is húzandta negyedszer; azonban
 Bajnok Odysseus intett és sürgetnie tiltá.

Itt ismét felemelve szavát deli Telemakhos mond: 130

„Oh hékám, ezután is erőltén gyáva leszek már!
 Vagy fiatalka vagyok, még nem bizhatva kikötni
 Könnyeden emberrel, ki reám támadna esetleg.
 Rajta tehát hőslők, ti magamnál sokkal erősbek,
 Próbáljátok az íjat, hogy befejezzük a versenyt.“ 135

Imigy szóltá után padolatra helyezte az íjat,
 Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott
 Ajtófélhez; utána nyilát állitva kilincshez,
 Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.

S Eupithes fia Antinoos mondotta középre : 140

„Keljetek, oh feleim, valamennyen rendibe jobbról,
Onnan kezdve, holott a mézbort szétpoharazzák.“

Igy szólt Antinoos; tetszett bajtársinak a szó.

Hát legelőször Leodes Önops fia kelt fel,
A ki közöttök látnok volt s a borkupa mellett 145

Mindig leghátúl; egyedül csak néki magának

Rútlék patvarkodni, szidónak társit is érte.

Imez vette fel a nagy kezivet és nyilat első,

És a küszöbhez hátrálván próbálta idegjét:
De fel nem vonhatta, előbb belefárada, gyengéd 150

Munkatöretlen két keze, s a társakhoz imígy szólt:

„Oh bajtársaim, én fel nem vonom; ám vegye más is!

Mert bizony e kéziv még sok deli férfit árvit

Szelleme s lelkétől; miután már kellemesebb itt

Sokkal meghalnunk, mint eltéveszteni a mért 155

A háznál csapatozva ülünk, csak várva örökké.

Még ma nagyon bízik némellyik férfi, s nejéül

Égi Odysseusnét, szellemdús Penelopeiát!

De ha ez ijjal mérközött és látta, eredjen.

Más valamely némbert hősölni Akhaja uszályos 160

Némberiből szép jegymarháival; ez pedig ahhoz

Menjen el a ki csik s legtöbbet ajánl neki jegyben.“

Imígy szólta után padolatra helyezte az íjat,

Megtámasztva gyalult, alkalmasan összeragasztott

Ajtófélhez; utána nyilat állitva kilincshez, 165

Honnan előbb felkelt trónjára leült vala ismét.

Pattant fel most Antinoos s hurogatta le ötét:

„Leodes, fogaid rekeszéből milly ige röpönt,

Szörnyeteg és iszonyú? Bosszankadom érte, ha hallom,

Hogy még e kéziv majd sok deli férfit árvit 170

Szelleme s lelkétől meg, azért, mert véle te nem birsz.

Hisz nem is olyannak szültek vala téged anyádék,

Hogy kezivet igáznál és nyilak embere lennél!

Várj, akad ennyi között az ivet felidegzeni termett.“

Erre Melantheus kecskebacsót szólitva parancsolt: 175

„Rajta Melantheus, éleszs csak tüzet a palotában,

Tégy nagy karszéket melléje, terítsd be fölülről
 Bőrrel, s ottbenről hozz egy nagy hájkereket ki;
 Hogy fellangyitván és zsirral megkenegetvén
 Mérközzünk a fegyverrel s befejezzük a versenyt.“ 180

Szóla. Melantheus egyszeriben lobogó tüzet éleszt,
 Nagy széket lódit melléje, reája fölülről
 Bőrt vet, s ottbenről tetemes nagy hájkereket hoz:
 Ezzel felmelegítve kísérték a nehéz íjat.
 De vele nem bírtak, sőt sokkal hátra esének. 185
 Antinoos pedig és istenközel Eurymakhos fő
 Höslők vártak még, legjobbak erényzeni ketten.

S ime helyökről felkerekedvén lelkes Odysseus
 Jó ökrésze Philötios és kondása, kimentek
 A palotából együtt; ki után Odysseus úr is. 190
 És mikor ajtónak s tornácnak kivüle voltak,
 Nyájas ígét kezdvén szólítá benneket ímez:

„Ökrész és te, kanász, mondhatnék nektek egyet, vagy
 Elhallgassam? Igaz, szívem szava szólni parancsol.
 Mint lennétek Odysseusnek védelmire, hogyha 195
 Hirtelen itthon termene és hozná az ur isten?
 A höslökhöz avagy hozzá szitnátok-e jobban?
 Szóljatok olly igazán mint ottben szívetek érez.“

Monda pedig neki válaszul erre Philötios ökrész:
 „Zeus atya, vajha betelhetnék ebbéli szerelmem, 200
 Hogy haza jőne urunk és hozná őtet az isten,
 Mert majd meglátnád, kéz és hatalomra mit érek!“

Igy esdeklelt Eumaeos kondás is Odysseus
 Gazdának hazajöttéért az olympi karokhoz.
 Végre hogy elméjét kitanulá mindenikének, 205
 Szólította legott őket meg válaszul ismét:

„Ime tehát haza jöttem ezer bajaimnak utána
 Húsz esztendő mulva szülőföldemre közétek!
 Látom, házi cselédim közt egyedül ti örültök
 Megjöttemnek; egyéb embertől úri lakomban 210
 Egy lélektől sem hallottam utánam esengést.
 Nektek azért igazán megmondom, hogy lesz ezentul.
 Hogyha megengedi a höslöket törnöm az isten,

Mindkettőtöknek feleséget s házat adandok,
 S jószágot hozzám közel; és már annak utána 215
 Telemakhos pajtásai és jó bátyjai lesztek.
 Hadd mutatok pedig egy nyilván jelet is, hogy egészen
 Rám ismerjetekek és elmétekek meghigyen: a seb
 Régi helyét, mellyet rajtam Parnassoson a kan
 Ejte, vadászón gyermekivel nemes Autolykosnak.“ 220

Igy szólván lefedé rongyát a régi bibéröl.
 Hogy látták amazok s kiviláglott minden előttek,
 Sirva fakadtan ölelgették nagyságos Odysseust;
 És feje és két vállában csókodosva köszönték.
 Igy csókolt nekik is fejet és kezét elves Odysseus. 225
 És már ott zokogókon enyészett volna le a nap,
 Ha nem tiltja Odysseus így szólítva meg őket:

„Félre siralmatokat, nehogy a fényes palotából
 Valaki ránk jövéen meglássa s hirül tegye ottbenn.
 Most egy a másik után menjünk be, ne összeleg; első 230
 Én, s ti utánam rendre; jelül pedig erre vigyázzunk.
 Majd a többi derék hőstök, kik házamat éltek,
 Nem hagyják nekem adni sem a tegzet sem az íjat:
 Ámde te, jó kondás Eumaeos, hozdsza keresztül
 Fegyverem a palotán, és add kezeimbe; parancsold 235
 Aztán szolgálóinknak, hadd csukjanak ajtót:
 És ha belülről férfi nyögést vagy akarmi robajt is
 Esnék hallaniok, ki ne jöjjen senki közülök
 A házból, hanem üljön veszteg dolgai mellett.
 Rád pedig azt bízom, jó ökrész, zárd be az udvar 240
 Várkapuját kulccsal, s reteszét szorgalmasan üsd rá.“

Igy szólván beeredt népes teremébe Odysseus,
 S honnan előbb felkelt ismét székére leült volt.
 Majd szolgálai osontának be utána egyenként.
 S im az ívet már Eurymakhos kezelé vala, össze 245
 Vissza melengetvén a tűznek lángjain: ámde
 Igy se bír felhúzni, habár a lelke nyögött is;
 És sohajtva nagyot szavait felemelve beszélt:

„Hah! feleim, busulok magamon s mindnyájatok ügyén!
 Engem nem bánt annyira nász, noha fájlalom ezt is; 250

Mert van egyéb sok akhiv némben valamint Ithakának
 Habkörzött szigetén, úgy más országban akarhol:
 De ha levente Odysseustól olly messzire járunk
 Már mi erőben, hogy kézivet senki se bírja;
 Ez már még az utókor előtt is szörnyü gyalázat!" 255

Eupithes fia Antinoos szólt erre azonban:

„Nem lesz úgy, Eurymakhos; hisz eléggé tudva előtted!
 De ma az istennek szent ünnepe tartatik a nép
 Közt: ki fog itt iveket feszegetni? Tegyétek azért le
 Békével ma; tizenkét fejszénk helybe maradhat 260

Elrendezve: mivel nem gondolok olyan Odysseus
 Házánál járót, ki az ércet elorzani fogná.
 Hadd szolgáljon azért a pohárnok serlegeinkbe,
 Hogy szent áldmások közben tegyük el ma az íjat.
 Reggel azonban ebédre Melantheus kecskebacsóval 265
 Zsíros jószágot hajtassatok óla javából;
 Hogy kézives Apollonnak szent combokat adván
 Áldozatul, próbálkozzunk s befejezzük a versenyt.“

Mondá Antinoos; teltszett bajtársinak a szó.

Hát kezeikre vizet töltének hirnökök, aztán 270
 Kancsókat koszorúznak szinborral az ifjak,
 Majd elzsengéztvén soraikban szétpoharazták.
 Hogy pedig áldmásoztanak és mig akartak ivának,
 Monda középre nekik fortélyban gazdag Odysseus:

„Halljunk szót tőlem, nagyméltóságú királyné 275
 Hősei, hadd mondok ki előttetek a mi szümön van!
 Eurymakhost pedig és istenközel Antinoos hőst
 Kérem először is, a ki legitt olly helyre beszélett.
 Félre az íjjal most; hagyjátok az égi karokra,
 Kik holnap diadalt adnak, kinek isten akarja: 280
 De engedjétek nekem át e horgas ivet, hadd
 Mérközöm veletek meg erőre; ha vajjon az izmok
 Ollyak-e hajlékony tetemimben mint azelőtt, vagy
 Elpusztítva kalandoktól és tápla szükében.“

Igy szólott. Amazok valamennyen szörnyü haragra 285
 Lobbantak, felhözve, netán megvonja az ivet.
 S Antinoos felpattanván hurogatta le őtet:

„Hah vendégek legnyomorúbbika, morzsa eszed sincs!
 Hát nem elég hogy együtt békén lakomázhatol a mi
 Fő uraságinkkal? mi rövidséged van? avagy nem 290
 Hallasz-e minden szót és értekezéseket, a mit
 Kívüled egy jövevény és koldús férfiú sem hall?
 De igen, a mézédés bor bomlasztja meg; a mely
 Másnak is árt, ki falánkul s nem módjával üríti.
 Bor rontotta meg Eurytion deli kentaurost is 295
 Fényes házában léleknagy Pirithoosnak,
 A Lapitháknál jártakor. Ő, megverve bor által,
 Pirithoosnál nagy gonoszat tett mámora közben;
 Mellyre az emberek elbúsultanak, és felugrálván
 Ültökből kifelé hurcották, mind füleit mind 300
 Orrát elvagdaltan: imez pedig, a borelázott,
 Őn kárán szekerezve lakolt a balgatag észért:
 Ekkor az emberek és kentaurosok összecsapának,
 Ő legelőre fizetvén meg borozásai árát.
 Így neked is nagy bajt jóslok, ha talán ezen fjat 305
 Felvonod: a mi kegyelmünket soha ennek utána
 Nem kapod el többé, de azonnal barna hajóra
 Vetve király Ekhetoshoz, minden földi halandók
 Átkához vitetünk; hol meg nem vallod. Így álj hát
 Csendesen, és ifjabbakkal feltenni ne próbálj.“ 310

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelópeia:

„Antinoos, sem igazságos megszegni sem illő
 Kedvét vendégnek, ki beszállott Telemakhoshoz.
 S gondolod, a jámbor, ha Odysseus horgas ivének
 Embere lesz, valamint erejében bízik is, engem 315
 Mindjárt egyszeriben haza visz, s feleségeül elvesz?
 Már ennyit maga is nehezen forgathat eszében.
 Senki azért szívét bunak adva ne üljön ez úri
 Ház lakomájánál; mert nem lesz semmi belőle!“

Mond neki erre viszont Polybos fia Eurymakhos hős: 320

„Ikarios lánya, szellemdús Penelópeia,
 Nem hiszszük, s nem is ildomos az, hogy téged ez ember
 Elvegyen; ámde ijeszt a férfii s némbéri mende
 Monda, nehogy még egy rossz akhiv hirdesse felőlünk:

- „Vajmi derék férjnek feleségét vajmi csekély nép 325
Hősöli, mely újat sem időz felidegzeni, mignem
Némi kalandor jött, egy koldús ember; ez aztán
Könnyen feltekeré, s a célvason átlöve azzal.
Igy szólnának azok; mi gyalázat lenne minékünk.“
- Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 330
„Eurymakhos, lehetetlenség jó hírű nevűnek
Lenni az ollyannak, ki rutúl megbecstelenítve
Dözsöl egy úr házán? S mi gyalázat fekhetik ebben?
Ám hiszen e magas és alkalmas termetű vendég
Nemzetes embernek véréből eredni dicsekszik! 335
Engedjétek azért a kezivet öneki meg, hadd
Lássuk; mert én megmondom, mi valóban úgy is lesz:
Hogyha birand vele és dicset ad neki tegzes Apollon,
Én kacagányt s köntöst adatok rá testi ruhául,
Annak utána pedig kelevézt kutya s emberek ellen, 340
Kétélű kardot, valamint lábára sarúkat;
Végre meg elküldöm hova őt esze és szive húzza.“
- Telemakhos nemes ifju pedig szólt módosan erre:
„Édes anyám, az ivet nálamnál senki hatalmasb
Itt az akhivokból elajándékozni avagy nem, 345
Kik sziklás Ithakán országos nádorok élnek,
Vagy kik ménnevelő Elis körül a szigetekben.
Engem ugyan nem erőszakol egy lélek se, ha kedvem
Tartván általadom neki e kezivet örökre.
De menj fel teremedbe szokott munkáidat üzni, 350
A szövetet s guzsalyat; s dolgához látni parancsold
Nőidet: a szólás itt minden férfiú gondja,
Ámde kivált az enyém; mert a lakügy engemet illet.“
- Anyja elámultan tért önnön termibe vissza,
Mert szívére vevé szeretett fia módos igéit. 355
S hogy körnéemberivel nők istennéje lakába
Ért, addig siratá férjét, a kedves Odysseust,
Mignem Athena szelíd álmot hullajta szemére.
Vette azonban ügyes kondás Eumaeos az újat,
S vitte; hanem felzúdult rá valamennyi levante; 360
És támadta meg őt egyik a túlbüszke csapatból:

„Hát hova hurcolod azt a kézivet, oh fene kondás ?
 Dőre, tudom disznóidnál a pusztai csárdán
 Őn hizlalt ebeid fognak megfalni, ha nekünk
 Tegzes Apollon s mennynek egyéb halhatlana kedvez !“ 365

Szóltanak. Ez nyomban letevő a kézivet, annyi
 Udvari embernek megijedvén dorga szavától.

Telemakhos nemes ifju pedig fenyegette amonnan :

„Apjok, odébb az ivet; nem jó hallgatnod akarkit;
 Hogy bátor fiatalb, parlagra ne űzzelek agyba 370
 Főbe dobálva kövekkel, erős karaimra tenálad.
 Bárcsak az udvari hőslöknél is elennyire volnék
 Mind kezemet derekabb, mind ütközetekhez erőmet !

Mert tudom, a házból valakit keserűn igazitnék
 Egyszeriben ki; mivel már mind ármányok után van.“ 375

Igy szólott. Édest nevetett a nyalka legénység

Rajta, s ezűl kikiek lelohasztá Telemakhosra
 Forrt haragát. Kondás most általvitte az ijt,
 S általszolgálá nagyságos Odysseus urnak;
 Majd kihíván megszólítá Euryklea dajkát: 380

„Telemakhos küldött, Euryklea dajka, okos hölgy,
 Zárdsza be egyszeriben szorgalmasan a teremajtót!

És ha belülről férfi nyögést vagy akarmi robajt is

Esnek hallanotok, ki ne jöjön senki közülök
 A házból, hanem üljön veszteg dolgai mellett.“ 385

Mondá. Szárnyaltalanok maradának az asszony igéi,
 S a terem ajtóját szorgalmasan elreteszelte.

Titkon osontván most ki Philötios a palotából,

Ez meg az udvar nagy kapuját zárolta be kívül.

Ott feküdt a csarnok alatt egy evicke hajónak 390

Byblos tarcsa, kötő meg az ajtót véle, s beszökkent;

S honnan előbb felkelt, ismét székére leülvén

Terves Odysseust nézte. Ki most az ivet kezelő már,

Mindenüvé forgatva, kísértve iminnen amonnan,

Nem ronsolta-e meg szaruit tovalétiben a szű. 395

S szomszédára tekintve beszélett egy deli hőslő :

„Lah, mi felette igen betanult ármányos egy ifjász !

Vagy házánál is hever ilyen, vagy pedig ennek

Venni sovár mását! Ime mint forgatja kezében,
Minden csinjait ellesvén, a furcsa kalandor! 400

Szóla reá más a hőslők túlbüszke hadából:
„Bár olyan sikerét élvezze vitáinak, a mint
Ezt a kézivet fel fogja idegzeti köztünk!”

Szóltanak a hőslők. Hanem elves Odysseus egyben,
A mint a nagy ivet kezein mércelte s körösleg 405

Nézegeté; mint dal s lantértő férfit könnyen
Vonja fel ujdón forgatyuján a húrokat, itt is
Ott is megkötvén a sodrott juhbelet: épen
Olly hanyagul rántá fel Odysseus a nehéz íjat.
Aztán jobbjával kísérté szálás idejét; 410

Melly gyönyörűen zendült el, mint fecskei szózat.
A hőslők szíve megdermedt bújában; egészen
Elhalaványultak: megdördült a csudatékony

Zeus; mire felvidült nagyságos bajnok Odysseus,
Hogy számára Kronos felséges magva csudát tett. 415

Most felvette legott a gyors nyilat, a ki mezítleen
Fekvék néki az asztalon, öblös tegze viselvén
Többieit, miket a hőslők nyomon érzeni fogtak:
Eztet az új karjára tevén huza nyilvasat és hűrt
Széke felett helyt ülve: s midőn céloz vala szemközt, 420

Lőtt azután. El sem vétette sorában az első
S többi kitett fejszét, hanem átfuta mindenikében
A rézterhes nyil; és szólott Telemakhoszhoz:

„Telemakhos, nem csúfolt meg házadban időző
Vendéged; sem irányom vétve, sem ívetek engem 425

El nem fárasztott, s még folyvást épek ez izmok;
Nem, mint a hőslők igenis legyalázni szeretnek!
Most már int az idő, vacsorát készíteni világnál
Még a hőslőknek, később pedig énekek és lant
Élveit adni, mivel lakomának ez a koronája!” 430

Szólván inte szemöldökivel; mire bajnok Odysseus
Kedves gyermeke Telemakhos felövezte az éles
Kardot, s megragadá dárdáját; és közelébe
Állott székének, fegyverzett lángszinű rézzel.

HUSZONKETTÖDIK ÉNEK.

Háza dulóit együl egyig elvesztette Odysseus.

Erre kibontakozott rongyából terves Odysseus,
 S a küszöbön termett kézíjasan és lövedékkal
 Terhes puzdrával; s kiszilálván lábi elébe
 A szárnyas nyilakat szólott a nyalka sereghez:
 „E veszedelmes bajverseny bé volna fejezve. 5
 Most pedig egy más célba, hová ember soha sem lőtt,
 Hadd lássuk betalálhatok-e; kedvezzen Apollon!”
 Szólván a keserű nyilat Antinoosnak irányzá.
 Ő épen poharat készült emelinteni, a szép
 Két fülüt és aranyat; már ott forgatta kezével, 10
 Hogy kiüríti borát, miután megöletni koránsem
 Volt esze ágában. Ki remélné, hogy lakomázó
 Férfi seregben, egy annyi között, ha különben erős is,
 Szörnyű halált és borzasztó veszedelmet okozzon?
 Őt egyenest torkon sebhette Odysseus íja; 15
 Gyöngé nyakának tulsóján szaladott ki az érc hegy.
 Félre hanyatlott, és kiesett egyszerre kezéből
 A serleg; mindjárt vér vastag sipja tolult ki
 Orrán, hirtelenül elrúgta magától az asztalt
 Lábaival s leveré padolatra fölüle az étket; 20
 Megrondúla kenyér és hús. Felzúgtanak erre
 A daliás hőslők, látván bajtársok elesét;
 És felugrálván ültökből mind szertefutottak
 A palotában, mindenüvé kapkodva falakhoz;
 De nem volt sehol is sem ohajtott dárda, sem egy pajzs. 25
 És haragos szóval riadoztak Odysseus ürre:
 „Vendég, rosszul lösz embert; ugyan ennek utána
 Nem lesz versenyed; im, most már kész szörnyű halálad!

Ollyan férfit öltél meg, ki egész Ithakának
Ifjai közt legjobb; itt esz meg tégedet a sas!“ 30

Igy szólt kiki: mert szándéktalan emberölőnek
Gondolták, botorak, fel nem foghatva eszökkel,
Hogy valamennyeken ott csügg már a gyászos enyészet.
S vágva komor szemivel támadta meg őket Odysseus:

„Hah ebek, azt gondoltátok, soha sem jövök én meg 35
Troja alól, hogy feldúltatok házatam, aztán
Szolgálóimat elháltatok erőszakos úton;
Én élvén, feleségemnek hőslői valátok,
Istent sem félvén a mennyei székeken immár,
Emberi bosszútól sem tartván életetekben! 40
Most összes titeket meglelt a gyászos enyészet!“

Szolt vala; mind sápadt rémület szállta meg őket,
S tétova kapkodtak, ki hová és merre szaladjon.
Csak maga Eurymakhos szólt neki erre viszontag:

„Már ha Odysseus térsz igazán Ithakába, helyeslem 45
A te beszédedet; oly sok rosznak végire jártak
Mind uri házadnál az akhivok mind pedig ottkint.
De ki ezeknek mestere volt, már fekszik elejtve,
Antinoos, ki megindítá e dolgokat első,
Nászra nem annyira vágyakozó és hölgybe szerelmes, 50
Mintsem egyéb tervvel, mit azonba nem engede isten:
Hogy mívelt Ithakának ő országlana hellen
Népe felett, fiadat pedig ármánykodva megölné.
Hát miután ő érdemeként leterítve, kegyelmezz
Népednek! Mi pedig, mi kiengesztelni az ország 55
Színe előtt, minden házadban elettet elített
Hús és ökr árával térítünk vissza fejenként.
És rezt és aranyat fizetendünk, mignem egészen
Megnyugszik szived. Addig ugyan haragudni jogod van.“

Vágva meg ezt szemivel váltá fel eszélyes Odysseus: 60
„Eurymakhos, ha örökségét kiki mind nekem adná,
A mie most vagyon és máshonnan is adna reája,
Ugy sem szüntelném kezemet ma az emberöléstől,
Mig az egész bűnért seregestül meg nem adóztok.
Ám válaszsztatok a kettőben, megvereke dni 65

Avvagy futni, hahogy szabadulás várna reátok.

Én pedig egy lelket se hiszek menekülni haláltól.“

Szólt; el lettek azoknak szívei s térdei halva.

Kik közt Eurymakhos szavait felemelve beszélt már:

„Oh feleim, kezeit többé a mint van, ez ember 70

Meg nem fogja, hanem miután tegzet kapa s íjat,

A teremajtótól addig lö, mig le nem öldös

Bennünket seregestül. Azért nosza rajta, leventák,

Kardot rántsatok, és fogjátok el asztalitokkal

Meghalató nyilait! Tartsunk tömegestül erősen 75

Ellene, hogyha küszöb s ajtótol félre taszítván

A városba osontani s lármát ütni lehetne!

Akkor aligha utószor nem lött volna ez ember!“

Ezt harsogta után, réz és mindkét felül éles

Kardot rántva, dühös riadallal Odysseus ellen 80

Ugrott volt. Hanem egyszersmind nagyságos Odysseus

Elröppentve nyilát, vele mellbe találta csecsénél,

És májában akasztá fel. Padolatra vetette

Eurymakhos kardját, szédülten tántorodott le

Asztala mellül; az ételeket mind földre sodorta 85

Gömbölü kelyhestül. Homlokkal ütötte kinában

A földet, mindkét lábával rúgva csörömpölt

Trónjával: mig éji setét barnúla szemére.

Most pedig Amphinomos rontott nagyságos Odysseus

Urra kivont karddal, ha talán sikerülne magának 90

Őt eltolni az ajtóbol: megelőzte azonban

A deli Telemakhos, hátulról vállközepébe

Sujtva az érc kelevézt, és mellén verve keresztül.

Az lezuhant s a földet egész homlokkal ütötte.

Telemakhos pedig eltágult vala, Amphinomosban 95

Hagyva nyulánk gerelyét: mert félt, netalán az akhivok

Egyike fegyverrel huzakodtakor ellene szökván

Kardosan, általverje avagy sebtébe levágja.

És szaladott; és egyszeriben kegyes atyjához érvén,

Hogy közelébe jutott szavait felemelve beszélett: 100

„Édes atyám, majd már két dárdát s pajzst hozok, aztán

Egy rezegett sisakot, ki halántékkodra felillik;

De magam is fegyverkezem, a kondásnak, ökrésznek
Szinte hozok; mert fegyverben hadakozni tanácsosb."

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 105
„Fuss hamar, és hozz, mig nyilaink ostromlani vannak;
Nehogy az ajtóbol magamat megtoljanak engem."

Szólott. Telemakhos hajlott nemzöje szavára,
És a tárba futott, hol ama hadi fegyverek álltak.
Itt négy pajzst választta ki, nyolc dárdákat ezekhez, 110
Négy rezegett sisakot, lobogót tetejébe sörénynyel;
És szaladott s haladéktalanul nemes atyjához ére.

Önmaga ölté fel testére az ércet először,
Aztán a szolgák búvának fegyvereikbe,
És közepekbe vevék daliás terügazdag Odysseust. 115
A ki mig a küszöbön tartott vala néki nyilában,
Addig egyenként szüntelenül lödözte a höslök
Dandárát: kik is egymáson dölöngtenek össze.

De miután kifogyott az irányzó gazda belölök,
Kézivét roppant palotájának küszöbénél 120
Megtámasztá a tündöklő házfalazathoz;
Ekkor befedezé vállát négyrétü paizsszal,
Majd daliás főjére sörényes jó sisakot tett
Illemesen, mellynek rettentőn lenge taréja;
S megragadá a két izmos, rezegett nyelű dárdát. 125

Némi vakajtó volt a roppant házfalazatban,
S fent az emelt várpadról szolgála kilátás
A szurdokra be, jól eldeszkáztatva belülről:
Erre vigyázni hagyá kondását terves Odysseus,
Melleje állitván; mivel a kiut egyedül ez volt. 130
Szólította pedig társit fel hős Agelaos:

„Oh feleim, nem megy valamellyitek ott a vakajtón
Fel, s szól a népnek, ha ezennel lárma lehetne?
Akkor aligha utószor nem lött volna ez ember!"

Szóla Melantheus kecskebacsó neki erre viszontag: 135
„Nincs mód benne, dicső Agelaos! mert igen elzárt
A csinos utcajtó, szoros a szurdoktorok; itt egy
Izmos férü bennünket mind gátolni képes.
De várj, hadd hozok a tárházbol fegyvereket le

Számaikra, mivel gondolnám ebbe teperték 140
 És nem másba, Odysseus és fia a hadi fegyvert.“

Szólva Melantheus kecskebacsó felméne Odysseus
 Úr fegyvertárába legott a házi nyílason:
 És választva tizenkét dárdát, vértet is annyit,
 Annyi rezes sisakot, lobogót tetejébe sörénnyel, 145
 Visszainalt, s a hőslőknek hamar átada mindent.

Itt el lettek Odysseusnek szíve s térdei halva,
 A mint fegyverben látá vala és kezeikben
 Hosszú dárdákat villongani. A baja meggyült.
 S monda legott deli Telemakhosnak röpké szavakkal: 150

„Telemakhos, nyilván valamelyik házi cselédnő
 Szerzi nekünk e bajt, avvagy bizonyára Melantheus!“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Én vétettem, atyám, és nem más senki; miértlhogy
 A fegyvertárnak becsukatlan hagytam utánam 155
 Müremek ajtóját, s amazoknak kéme szemes volt.

Menj, ügyes Eumaeos, zárd el hamar a teremajtót,
 S nézz körül, asszony-e az ki velünk ezt tenni merészle,
 Vagy Doliosfi Melantheus, mint részemről arányzom.“

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel, 160
 Ime Melantheus kecskebacsó felrándula ismét
 Fényes fegyverekért. Sejtven Eumaeos, azonnal
 Szólította meg a közel álló bajnok Odysseust:

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
 A bizonyos rosztól kiről az imént gyanakodtunk, 165
 Ismét felmegyen a tárházba: de mondtsza ki nyiltan,
 Meggyilkoljam-e őt, ha birandok véle különben,
 Vagy pedig elhozzam hozzád ide, hogy megadózzon
 Sok bűncért, melynek házadnál végire jára.“

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 170
 „Majd én s Telemakhos feltartóztatjuk az ifjú
 Hőslöket belül, ámbátor bűszültek; azonban
 Lábaik és kezeit hátulforgatva ti ketten
 Vessétek tárházba, kötözzetek hátula deszkát;
 És láncnál fogvást, melyet hozzája csatoltok, 175
 Huzzátok fel az oszlopon ötöt, egész a gerendák

Mennyezetéig; hogy kinlódjék élve sokáig.“

Szóla. Igen hallgattak azok rá, s szófogadólag
Mentenek a tárházba; nem is sejtette Melantheus,
Mert a háttérben dárdákat válogatott volt. 180
Két oldalról az ajtófélnél vártak utána.

A mint a küszöbön kiosontott volna Melantheus,
Jobb keziben gyönyörű sisakot hozvája, balában
Széles öreg pajzsot, rongáltat szürke penésztől;
Mellyet Laertes magá hordott ifju korában, 185
Most pedig ott feküdt már szíjvarrásait oldva:

Rája rohanván megragadák azok, és beteperték
Üstökinél fogvást, s legyűrék a földre veszéklőt.
S lábait és kezeit fájdalmasan összekötözvén,
Hátrafeszíték jól, valamint lelkekre parancsolt 190
Nagyságos Laertiades, terügazdag Odysseus:
És láncnál fogvást, melyet hozzája csatoltak,
Felhúzták magas oszlopon ötet, egész a gerendák
Mennyezetéig; hol gúnyolta kanász Eumaeos:

„Most csak módtalanul puha ágyon fekvé virasztod 195
Már át, drága Melantheus, mint szükséges, az éjet!
Fel se kelend híred nélkül a széphaju reggel
Okeanos hullámaiból, mikor a deli hőslők
Konyhájára kövér kecskéket hajtánod illik!“

Igy hagyatott az felpeckelve világi kinokra 200
Kettejök ellenben fegyvert öltözve, bezárván

A ragyogó ajtót, leeredt nagyságos urához.
Igy állottak erőt lélekezvén, ők ugyan a ház
Szép küszöbén négyen, míg ama delik és sokak ottben.
Elközelített most Zeus lánya, hatalmas Athene, 205
Mentor képében mind szózat mind pedig arcra:

Kit szemlélve örült és szólított meg Odysseus:
„Mentor, menteni jőj, és jusson eszedbe barátod,
A ki veled jót tettem előbb; és korfelem is vagy!“
Szólott, népzavaró Pallasnak ítélve magában. 210

Másfelül a hőslők fenyegetvén tiltakozának.
S támadt rája Damastorides Agelaos először:

„Mentor, rá ne vegyen csábítékával Odysseus,

Küzdeni a hőslők ellen, s mellette csatázni!
Mert elvégre is úgy hiszem eldülőnek ezen bajt: 215

Ha ezeket megölők, az atyát és a fiut, akkor
Rád kerülend a sor meghalni, miérthogy a háznál
Illyeneket forralsz; igenis, te fejeddel adózol!
És miután hódolt érc fegyvereinknek erőtök,
Birtokidat, mellyek házadban s kivüle vannak, 220
Összevegyítjük Odysseuséival; és Ithakában
Sem fiaid sem lányaidat nem hagyjuk ezentul
Életben, s kedves nődet társalgani vélünk.“

Szólt. Még jobban felgyúla ezekre Athene,
És haragos szóval fakadott ki Odysseus ellen: 225

„Nincs az előbbeni szellemed, és nem ama deli bajnok
Vagy te, Odysseus, már, ki kilenc esztendeig álltal
Jóatyu, hókebelű Heleneért Troja hadával
Szemben, előldösvén seregéből számtalan embert!

A te tanácsiddal Priamosnak városa megdőlt. 230

Hogyhogy most, miután lakod és javaidba menekszel,
Gyávulsz meg szemközt a hőslők nyalka hadával?
Jersze barátom, jer mellém, hogy lássad ezentul,
S megtudd, Alkimides Mentor mint szokta letenni
Elleneiddel szemközt a hálának adóját!“ 235

Szólt. Hanem elváló diadalt nem adott vala méglen,
Ámde vitézségét s erejét kísérteni vágyott
Mind nagyságos Odysseusnek, mind drága fiának.
Önmaga ellenben felszállván fecske alakban
A fényes palota kormos szelemenje fölé ült. 240

Társit azonba tüzelte Damastorides Agelaos,
Eurynomos, nemes Amphimedon, Demoptolemos hős,
Büszke Polyktorides Pisandros, meg Polybos: kik
A hőslők közt legderekekbbak voltak erőben,
Kik még éltenek és életre halálra tusáztak, 245
Többit eloltván a kézív és sűrű lövések.
Szólította tehát Agelaos mindezeket fel:

„Oh feleim, kezeit majd csak megfogja ez ember!
Imé, Mentor üres szókkal táplálva elillant,
S ők a ház küszöbén egyedül magaikra maradtak. 250

Hát egyszerre ne mind lőjön hosszúnyelű dárdát;
Csak hatotok vessen legelőször, hogyha az isten
Őt leteríteni engedné s dicset adna felette!

Mert a többi se baj, mihelyest leterítve Odysseus!“

Igy szólott. Amazok mindnyájan lőttek esennen 255

A mint hagyta; de mind hiusítá kékszem Athene:

Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába

Szállt dárdája, kié a zárt ajtóba furódott

Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.

A mint elkerülék a hőslők dárdalövését, 260

Mond felemelve szavát emezekhez bajnok Odysseus:

„Oh feleim, most már rajtunk vagyon, úgy hiszem, a sor,

A daliás hőslők seregére irányzani, a kik

Mult bűneikhez még le akarnak aprítani minket!“

Monda. Kilőtték mind szemközt célozva az éles 265

Dárdákat: Demoptolemost nagyságos Odysseus,

Euryadest deli Telemakhos, Elatost Eumaeos

Kondás, Pisandrost pedig eldöntötte az ökrész;

Kik valamennyre hanyatt homlok dől a padolatra.

A hőslők most már mind a házzugba vonulván, 270

Ők dárdáikat a holtakra rohanya kiszedték.

Ellőtték azután éles dárdáikat ismét

A hőslők; de nagyát hiusítá kékszem Athene:

Mert kinek a roppant uri ház ajtóragaszába

Szállt kelevéze, kié a zárt ajtóba furódott 275

Rézterhelve, kié pedig a falazatba csörömpölt.

Amphimedon deli Telemakhos maga érte csupán meg

Kézfejen, ércével vékonyan karcolva fel a bört;

Ktesippos pedig Eumaeost pajzsán fölül éré

Vállba zsurolva, de átszállván vasa földre lezörrent. 280

Erre megint bajnok, tervekben gazdag Odysseus

Pártja röpített a hőslőkre hegyesvasu dárdát:

És maga Eurydamast halatá dulvári Odysseus,

Amphimedont fia Telemakhos, Polybost Eumaeos.

Ktesippost pedig a jó ökrész verte keresztül 285

Mellén, és felemelve szavát dicsekedve beszélett:

„Oh Polythersides, gúnyoknak mestere, többé

Nagy szavakat ne beszélj örömet, de az égi karokra
Hagyjad az ilyeneket, kik nálad jobbak ezerszer!
Ezt neked a lábért, mit vendégségül Odysseus 290
Urnak adál, mikor önházában koldula tőled.“

Szólt a pörge tulokcsordák ökrésze. Azonban
Bajnok Odysseus szemben ütötte Damastoridest le;
Telemakhos meg Euenorides Leokritos ellen
Dobta vasát, és hasközepén átverte az embert; 295
A ki lehullt s a földet egész homlokkal ütötte.
Ekkoron emberölő aegist emelinte Athena

A szelemen magasán: sziveik leverettek azoknak,
S a házban fel alá riadoztak, mint szilaj ökrök,
Mellyeket ösztönözö bögyölők bolygatnak ama hév 300
Nyár idején, mikor a fényes nap hosszúra terjed.
Ellenben emezek, mint orrók és hegyoromrol
Más madarakra leszállt, körmökkel fegyveres ölyvek;
Mig amazok földről fellebbe ijednek előttök,
Addig ezek gyilkolva utánok rontanak, és nincs 305
Semmi erő s menedék; örvend pedig a madarászat
Szemlélője: úgy üzték ők a házban alá fel
A deli hőslöket; kik föbe veretve cudar jajt
Hallattak. Vérben fürdött az egész szobapadlat.

Térdihez esván itt Leodes Odysseus urnak, 310
Átkarolá azokat s könyörög vala röpke szavakkal:

„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
Én soha sem tettem vagy szóltam az udvari nőkből
Senkinek illetlent, sőt mást is tiltani szoktam
A deli hőslök közt, ki hasonló dolgokat üzött; 315
Jaj, de nem adtak helyt feddő szavaimnak, azért im
Rettenetes bosszút vontak fejeikre magoknak!
Én pedig, a látnok társim közt, s büntelen ember,
Hullok el! Ennyire nincs jótétért hála korunkban!“

Vágya komor szemmel mondá neki terves Odysseus: 320
„Ám ha te házamnál a hőslök látnoka voltál,
Gyakran kelle imádkoznod buzgalmasan e helyt,
Essem el a vágyott hazaúttól örökre s kövessen
Téged az én hölgyem, s legyen otthon gyermekek anyja.

Nincs mód benne azért elvinned szörnyü halálod!“ 325

Imigy szólva kapá izmos jobbájával az ottan
Fekvő kardot, melyet előbb Agelaos elesvén
Ejtett földre, s közép nyakban vágá vele ötét;
És még szólnak gördült feje a házporba.

Terpiades dalnok menekült a szörnyü haláltól, 330

Phemios, a hőslők akaratlan lantosa eddig.
Ő keziben harsány lanttal közelébe huzódott
Volt az orajtlónak, két részre tűnődve magában:
Vagy kiszivárogván palotából az udvari Zeusnek
Szent oltárához folyamodni, hol annyi ökörcomb 335

Égett el Laertes öreg meg Odysseus által;
Vagy pedig irgalomért könyörögven térdihez esni.
Tűnődései közt legcélszerűebbnak ítélte,
Laertesfi Odysseusnek hahogy illeti térdét.

Hát sima lantját borkupa és az ezüstszegű trónnak 340

Közte letévén a háznak földére középen,
Méltóságos Odysseushez futa, s általölelvén
Térdeit esdeklett vala hozzá röpke szavakban:

„Irgalom és kegyelem, térden könyöröglek, Odysseus!
Meggánnád magad is későbben, hogyha megölnél 345
Dalnokot, éneklőt a mennyei s földi valóknak.

Entudományu vagyok, s e minden hangokat isten
Adta belém! Én meg tudnálak zengeni téged
Istenemül; ne siess elvágására nyakamnak!

Telemakhos kedves fiad is megmondja felőlem, 350

Mert nem akarva hívalkodtam házadba, nem árért
Énekelék az akhiv hőslők lakomáiban; ámde
Ők hajtottanak a többek s derekabbak erővel!“

Szólott. Telemakhos, miután hallotta beszédét,
Egyszeriben megszólítá közelében az atyját: 355

„Hagyd el, atyám, ezt meg ne sebez, ő büntelen ember.
Mint hirnők Medon is légyen szabad, a ki lakunkban
Szüntelenül követelt gondjával gyermeket engem;
Hogyha Philötios és Eumaeos meg nem ülék még,
Vagy te le nem vágtad kezeid dülásai közben.“ 360

Szólt. Hallotta Medon hirnők, helyes és okos ember;

Mert leterülve feküdt egy trónnak alatta, fődötten
Ujnyuzatú csákóbőrrel, rettegve haláltól.

Ekkor előbúvott szaporán, letevén hamar a bőrt,
És ime Telemakhos daliának térdihez esve 365
Átkarolá azokat, s könyörög vala szárnyas igékkel:

„Kedvesem, itt vagyok, oh szabadíts meg; mondjad atyádnak
Kárt ne tegyen bennem réz fegyvere, a leterített
Höslő népre haragjában; kik is udvara kincsét
Feldúlták cudarul, nem vévén semmibe téged!“ 370

Szólt mosolyogva legott tervekben gazdag Odysseus:
„Légy bizton, mivel ez megmentett és szabadított;
Hogy megtudjad utóbb magad is, másoknak is elmondd,
Mennyire jobb a jó mint a gonosz életü bére.
Csak ki ezen vérengzésből, és üljetek ottkint 375
Addig az udvarban, te meg itt e népszerű dalnok,
Mig én a mit kell elvégezem a palotában.“

Igy szólott. Ezek a palotából eltakarodván
Kívül az udvari Zeus oltára elébe ülének,
Mindenüvé nézvéen, megöléstől tartva szünetlen. 380

Erre körülnézett házában Odysseus, él-e
Még valamelyes akhiv, eddig kikerülve halálát.
És ime mindazokat seregestül vérbe porokba
Látta terülve; miként halakat, miket égszinü tenger
Nedveiből likacsos hálóval partra vetettek 385
Volt ki halászaik, és mindnyájan tengeri vízéért
Tátongván az aszú homokon szétszórva feküsznek,
De az aláragyogó nap eloltja belőlök az életet:
Igy szóródtanak a höslők egymásra halomban.
Szólitá most Telemakhost egyszerre Odysseus: 390

„Telemakhos, nosza híjad élém Euryklea dajkát,
Hadd mondok neki egy olyan szót, mely szivemen van.“

Szólott. Telemakhos fogadá kegyes atyja parancsát,
S megdöngetve az ajtót mond Euryklea nőhöz:
„Hallod öreg némben, jövel íziben, a ki az udvar 395
Szolgálói felett örködni, virasztani szoktál;
Jersze, atyám kíván; valamit fog közleni véled.“

Mondá. Szárnyatlanok maradának az asszony igéi;

- S a népes terem ajtóját kinyitotta legottan,
 És ment, Telemakhos szentséges egyénc vezelve. 400
 Ime Odysseust a holtak közepette találta
 Vérrel fertővel mocskoltan, mint egy oroszlánt,
 Melly tulokételről jön elé a barmos alomból;
 El van egész mellén és arcán kétfelül ázva
 Undok aludt vérrel; borzasztó nézni szemébe: 405
 Így vala mind kezeit mind lábait undok Odysseus.
 Annyi halottat s vért látván Euryklea, mármár
 Égre sikoltandott a ténynek nagyszerűségén;
 Ámde Odysseus eltiltá, noha gerjedezt volt,
 És szólítván meg monda neki szárnyas igéekkel: 410
 „Szívben örülj, anyjok; tartsad belül és ne sikolts fel,
 Mert megöklött emberfi felett örvendeni nem szent.
 Isteni gondviselés meg az önbűn verte meg őket.
 Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót,
 Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájuk akadna, 415
 Ezzel szörnyű csapást vontak*fejeikre magoknak.
 Már te az asszonyokat számláld el sorral a háznál,
 Kik vétektelenek, kik hajtnak semmibe minket.“
 Mondá nékie hív Euryklea dajka ezekre:
 „Gyermekek, én mindent igazán megvallok előtted. 420
 Ötven szolgáló némben vagyon összeleg a te
 Udvarodon, kiket én oktattam házi dologra,
 Gyapjat gyártani és igazán szolgálni örökké.
 Csúfságokra tizenketten vetemültek ezekből,
 Kik sem Penelopét nem nézték, sem pedig engem. 425
 Telemakhos megnőtt ugyan immár, ámde az udvar
 Női felett nem adott még néki az anyja hatalmat.
 De várj, hadd megyek a pompás felházba, hireddel
 A feleségedhez, kit egy isten elaltata ottfent.“
 Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 430
 „Hadd alügyék az még; hanem a ház nőit elejbém
 Jöni parancsold, kik rendellen dolgokat üzték.“
 Imigy szóltá után az öreg némben nyomon elment,
 Hirt teve a nőknek, s hamar összeseregleni készte.
 Addig Odysseus Telemakhost, kondást meg az ökrészt 435

Szólítván, monda hozzájuk röpke szavakkal:

„Hordjátok ki a holtakat és hajtsátok a nőket;
 Annak utána pedig mossátok az asztalokat meg
 Gyér szivacsokkal, s a trónok szépségít egyenként.
 Ha pedig a palotát elrendeztéték egészen, 440
 A szolgálókat kivezetvén a palotából,
 Közte az élésbolt és pompás udvari falnak
 Öldössétek meg köszörült fegyverrel, egész míg
 Mindegyik éltét elfogyatátok s ők Aphroditét
 Elfeledik, mit ama hőslöklökkel titkon üzenék.“ 445

Szólott. A szobanők seregestül összejövénének,
 Sirván sirva, sűrű könnyeknek záporit öntve.
 A holtak tetemét takarították ki először,
 S a körözött udvar külső tornáciba rakták,
 Egymáshoz támaszkodván: sürgetve parancsolt 450
 Köztök Odysseus, és hajtotta erővel is őket.
 Annak utána pedig tisztává mostanak asztalt
 Gyér szivacsokkal, s a trónok szépségít egyenként.
 Telemakhos majd és a kondás és jeles ökrész
 Seprűvel kisikárolták a mennyezetes ház 455
 Padlatait; mit az asszonyi nép felszedve kihordott.
 Végre hogy a palotában mindent rendbe hozának,
 Itt kivezetvén a szolgáló némbereket bolt
 És derekas várfal közt álló térre csoportban,
 Egy szurdokba tolák, honnan lehetetlene szökni. 460
 Telemakhos felemelve szavát szólt módosan immár:

„Nem fogom én ezeket végezni ki tiszta halállal
 Semmi esetre az életből, kik csúfra tévénnek
 Engem anyámmal együtt, és a hőslöklökkel aludtak!“

Igy szólván magas oszlopnak derekához akasztá 465
 Hosszu hajókötelét; körülölte ekkor a bolton,
 Jól felemelve, mikép a földre ki lába se érjen.
 Mint szállékony sárga rigók vagy gyáva galambok,
 Hogyha bökorban lappangó hurkokba kerülnek,
 Ottan akadnak fel s szomorú fészekre találhatnak: 470
 Úgy állt sorban ezek feje, mindnyájok nyaka törbe
 Fojtódván, miszerint borzasztó lenne halálok.

Lábaik egy kissé rángottak méglen alattok.

Erre Melantheust hozták már a pitvaron által.

Irgalmatlanul elmetszették a fülit, orrát; 475

És kiszakítva ebek számára veték ki heréjét;

Bosszusan elvágták kezeit meg lábait érczel.

Megmosván azután kezeit kiki s lábait elsőb,

Bésietének Odysseushez; s befejezve lön a baj.

Szólítá fel azonban az úr Euryklea dajkát: 480

„Hozz nekem, anyjok, hozz bajgyógyszer ként s tüzet immár,

A teremet hadd füstölöm át; és Penelopének

Mondd, hogy jöjjön alá maga és körhölgyei véle;

És rendelj minden szolgálót gyorsan elejbém.“

Mondá nékie hiv Euryklea dajka viszontag: 485

„Ugy van, gyermekem, ezt helyesen mondottad; azonban

Várj, hadd hozzak előbb köntöst számodra s palástot.

Illyen rongyokkal ne is állj burkolva hatalmas

Válladat a háznál; mert hisz nem volna becsület!“

Szólott neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus: 490

„Tűz legyen énnekem a fényes palotában először.“

Szólott. Nem lehetett Euryklea szófogatlan;

Ként hoza néki s tüzet: melylyel nagyságos Odysseus

A pitvart s palotát általfüstölte tudósan.

Ment ezalatt az öreg nő jó ura termein által, 495

Hírt teve a szolgálóknak, s lesietni noszítá.

A kik alájövének kezeikben fáklyavilággal,

Mind körüláradták s üdvözlék bajnok Odysseust,

És főben vállban csókdosva, kezébe tapadva

Hálásan fogadák. Kiben itt édes siralomvágy 500

Kelt vala és zokogás; mert jegyzett mindenikére.

HUSZONHARMADIK ÉNEK.

Penelope férjét elvégre megismeri tisztán.

Éltes anyó ezalatt nagyon örvendezve libelt fel
Hirrel az asszonyhoz, hogy kedves jó ura megjött.
Térdei reszkettek, bicegett két lába alatta.

Fője felett állván meg imigy mondotta le hozzá:

„Kelj fel Penelope, én gyöngyöm, hogy szemeiddel 5
Lássad végre, mit olly szakadatlan vágygyal ohajtasz;
Itthon Odysseus, és noha későn, végtire megjött!
A deli hőslöket megölé, kik háza körében
Dultak, emésztették javait, törtek fia ellen.“

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 10
„Kedves dajka, megörítettek az istenek! A kik
Dörévé nyomoríthatnak bármilyen eszélyest,
És botor emberből józant alakítani bölcsek;
Ők eszevesztettek, ki maiglan helyre beszéltél.
Mért gúnyolsz engem szomorú fájdalomakon égőt 15
Félre beszédiddel, s kellett felverned az édes
Álomból, melly pilláit szemeimnek igazá?
Mert illy jól soha még nem aludtam, m'óta Odysseus
Elment a gonosz (és ki se mondhatom) Ilion ellen.
Térj be azért innen s távozzál vissza körödbe: 20
Mert ha ezen szóval körnémbereimből akárki
Más közelítene és verné el tőlem az álmot,
Én csakugyan szigorún utasítánm vissza előlem
Őt a házba; neked vénséged czernyi szerencséd.“

Szólott nékie hiv Euryklea dajka viszontag: 25
„Nem gúnyollak, oh kedves gyermek, de bizonyomra
Itthon Odysseus, és a mint mondottam, elévan;
A bizonyos jövevény, kit mind bántottanak ottlent!

Telemakhos haza érkezését jól tudta, de édes
 Atyja tanácsából okosan titkolta szívében, 30
 Mignem ama túlbüszke fajon végtére boszút állt.“

Szólt. Megörült a hölgy, s leteremvén a nyoszolyáról
 Átkarolá öregét, és könnycsepet ejte szeméből;
 És felemelve szavát monda neki szárnyas igéekkel:

„Nos szeretett dajkám, légy hát őszinte irántam; 35
 Ha igazán itthon s a mint mondottad elé ő,
 Hogy vethette kezét a szemtelen ifju seregbe,
 Egymaga a nálunk veszteglő annyi sokakra?“

Szólt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
 „Nem láttam, nem hallottam, csakhogy megölöttek 40
 Jaj szavait sejtém; mert bent a gondosan épült
 Házban ülénk zavarodva, be lévén csukva az ajtó:
 Mignem Telemakhos kedves fiad a palotából
 Értem jött, ura atyjától küldetve utánam.

A megölötteknek közepette találtam Odysseust 45
 Állva, kik a roppant háznak földére terítve
 Egymáson nyújtóztak! Örültél volna, ha láttad
 A vér s fertővel festettet, mint egy oroszánt!
 Mostan ezek már mind kívül a pitvarba helyezvék
 Egy csapaton; férjed meg a házat füstöli kénnel, 50
 Nagy tüzet élesztvén, és engem küldé utánad.
 Jersze azért le velem, hogy mindkettőtök örömmek
 Adja szívét, miután annyit szenvedtetek eddig.
 Már egyszer sikerült hosszú kívánsagod: élve
 Jött haza ő, fényes házában lelt vala téged, 55
 És a drága fiát; aztán kik bántani merték
 Őt a hőslökből, meg, oh megbosszulta dicsően!“

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Kedves dajka, ne add magadat zabolátlan örömmek!
 Tudhatod, a háznál mindenki örülve fogadná 60
 Őt, de kivált én és fiam, a kit nékie szülék:
 Ámde valótlanúság a mit te beszélsz előttem!
 A hőslöket, igen, valamely szent isten ölé meg,
 Nem szenvedve kedélybántó csúfságikat immár.
 Mert miután nem tiszteltek napalatti halandót, 65

Sem jót sem gonoszat, ki talán hozzájuk akadna,
 Így bűját látlák bűneiknek. Jaj de Odysseus
 Elvesztette megutját, és oda ő is örökre!“

Szólt neki erre megint Euryklea dajka viszontag:
 „Ejh lányom, fogaid rekeszéből milly ige röpönt! 70
 Féjdedet, a kandalló mellett veszteg ült, ezt
 Mondod, hogy nem jő haza? Melly hihetetlen eszed van!
 Várj hát, egy bizonyos jelről is szólhatok, a seb
 Régi helyéről, mit vadkonda fehér foga ejtett
 Rajta: mosás közben fedezém fel, s hírül akartam 75
 Adni neked, hanem ő gyorsan betapasztva kezével
 Ajkaimat, nem hagyta; mivel jól tudja, hogyan kell.
 Jersze ugyan; s ime én magamat kezeidbe ajánlom,
 Hogy, ha csak ámitlak, nyomon irgalmatlanul ölj meg.“

Mond neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 80
 „Kedves dajka, nehéz neked általlátnod az áldott
 Istenségek örök végzésit, bármi okos vagy;
 De menjünk le fiamhoz így is, hadd látom elejtve
 A hőslők seregét, és hogy ki tehette le őket.“

Imigy szólva lement tereméből, aggodalommal 85
 Telve, ha távolról kérdezze-e kedves urát ki,
 Vagy csókdossa fejét s kezeit megfogva közelről.
 Ő, miután a kő küszöbön túlhágva belépett,
 Bajnok Odysseusnak szemközt települt le az égő
 Tűz fényén, a túlfalnál. Ura egy magas oszlop 90
 Mellett ült lesütött szemmel, várván, ha szerelmes
 Hitvese nem szólítja-e megpillantva személyét.
 De az hallgatag ült; zsibbadság fogta szívét el.
 Néha merőn nézván képébe arányoza hozzá;
 Néha nem ismere rá a foltos testi ruhától. 95
 S Telemakhos felemelve szavát fakadott ki s beszélett:

„Szülém, kínos anyám, hajthatlan szellemü, mért így
 Elhuzakodnod atyámtól, és nem kérdezed inkább
 Mellé ülve ki őt, s kezdesz szót váltani véle?
 Más feleség csakugyan nem volna türelmes urától 100
 Így szétlenni, ki tenger bűn és bánaton által
 Hűsz bajos évek után szülőföldére vetődött.

Oh de az a te szived sziklább a sziklaköveknél! “

Szólt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:

„Oh fiam, a szívemet zsibbadság fogta el ottben! 105

Sem nem kérdehetem én, sem szóba nem állhatok ezzel,

Sem nem nézhetek arca közé. Ha azonba valóban

Hitvesem, és igazán itthon van Odysseus, úgy mi

Egymást bővebben fogjuk kitanulni: miérthogy

Olly jeleink vannak, mit nem tud senki kívülünk.“ 110

Igy szólott. Nevetett nagyságos bajnok Odysseus;

S monda legott deli Telemakhosnak röpké szavakkal:

„Telemakhos, hagyjad szülédet, hadd vegyen engem
Kisértetbe; talán jobban kitanulhat idővel.

Most, mert ronda vagyok s ezen aljas testi ruhában, 115

E végett vet meg s nem bir ismerni el annak.

Ám mi tanácskozzunk, hogy ügyünkben jóra mehessünk.

Mert ki csak egy férfit halatott is nemzete közt meg,

A kinek épen nem számos pártvédei vannak,

Fut, tova hagyva rokonságát és ősei földét: 120

Mi pedig a haza legszínét töröltük el, első

Ifjait a szellős Ithakának; ezekre figyelmezz! “

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:

„Lásd ezeket magad, édes atyám; igen, a te tanácsod

Páratlannak mondatik a földön, nem is állja 125

E részben veled a versenyt ki, de semmi halandó.

Mi szorgalmasan követendünk, s a mi erőnktől

Telhetik, úgy hiszem én, nem lesz kifogásod az ellen.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:

„Halljad azért, hogy gondolom én legcélszerűebbnék. 130

Mosdjatok elsőben, s öltözzetek által; az udvar

Némberivel szintén váltassatok izletes öltönyt:

Isteni énekesünk a harsány lanton azonban

Játszi zenéjével vigszagos táncokat indít;

Hogy nászt gondoljon ki zenéjét hallja kívülről, 135

Ugy az utas valamint a környékünkbeli szomszéd.

Nehogy előbb fusson hire a városban az ifjú

Höslök vesztének kezeinktől, mint kimehettünk

Sok fával gazdag külső telekünkre; hol aztán

Meglátjuk, mit adand osztályul az isteni felség.“ 140

Igy szólott. Fogadák azok és ráálltak örömmel.

Elsőben kiki megmosdott, és uj mezet öltött;

Átöltöztének a nők is; majd isteni dalnok

Lantjához nyulván, jeles ösztönt kelte közöttök

Kellemes énekhez meg az ékes nemzeti tánchoz. 145

Most az egész nagy ház rengett környöskörül immár

Lábdobogásaitól az enyelgő férfiu s nőknek.

Mit sejdítve beszélt egy némelly ember az utcán:

„Hah, csakugyan férjhez ment a sok kérte királyné!

Lehelten, nem akart a háznál várni, míg egyszer 150

Ifju menyecskének választott kedvese megjött!“

Igy szólott némelly utazó, nem tudva, mi történt.

Most már Eurynome sáfárné bajnok Odysseust

Megfürdette saját házánál s kente olajjal,

És gyönyörű köntöst ada rá és drága palástot. 155

Pallas Athene pedig bájt hintvén rája nagyobbá

Tette s derékebbé még szemre, s jaccinttal egyenlő

Kondor fürtöt ereszte halántékára fejeről.

Mint ha ezüst szobrot fulltat meg arannyal az ötvös

Férfiu, kit vagy Hephaestos vagy Pallas Athene 160

Oktata művészetre, s remek munkákat erényez:

Ugy hintette kecsét ennek vállára, fejére.

És a medencéből istenszerű férfi kilépvén,

Honnan előbb felkelt ismét trónjára leült volt

Hölgyével szemközt, és szólította meg eztet: 165

„Ármányos, konokabb szívet adtak néked olymos

Istenségei sokkal, mint más női kebelnek!

Más feleség csakugyan nem volna türelmes urátol

Igy szétlenni, ki tenger bűn és bánaton által

Húsz bajos évek után szülőföldre vetődött. 170

Rajta tehát, dajkám, vess ágyat, hadd fekügyem le

Enmagam is; hiszen ennek acél érzékei vannak!“

Szolt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:

„Ármányos, nem igen kapok én valamin, le se nézek

Senmit, avagy bámúlok; előttem képe azonban, 175

Ki s mi valál mikor elmentél Trojára hajódon.

Rajta tehát, Euryklea, vess neki kellemes ágyat,
 Kívül az éjjalotán, melyet maga rendezte hajdan:
 Itt togyetek nyoszolyát és vessetek ágymeztet ennek,
 Bőröket és kacagányt, meg csinos lazsnokot adván.“ 180

Igy szólott kísértve urát. Mire bajnok Odysseus
 Elbúsulva legott fordult széplelkű nejéhez:

„Oh asszony, mi kedélylázítók a te beszédid!
 Hát ki szerezte az én nyoszolyámat máshova? Sokba
 Telnék bármi ügyesnek is az, ha csak isteni felség 185
 Jövéen könnyeden át nem tette, hová neki tetszett:

Élő ember ugyan, bár ifjú lenne, helyéből
 Nem mozdíthatná tova egyhamar; olly nagy az ágygyal
 Mesterkélt jel, mit magam állíték vala, nem más.
 Egy terepély, élő, virulékony olajfa magaslott 190

A várudvarban, vastag mint természetes oszlop:
 E körül építém éjtermemet, és befejeztem
 Sűrű kövekből és mennyeztem csinosan ottlent;
 Végre derék ajtót idomitva reája bezártam.
 Elvágám azután tetejében az árnyas olajfát; 195

Tőkéjét gyökerétől fel meghántva kigyallám
 Jól és helyre, szabályhoz mérvén, hogy csinos ágyláb
 Lenne; kifurdaltam mindent sorjába furúval.
 Innen kezdve csináltam az ágyat, mig befejeztem,
 Feldíszítve aranynyal, ezüst, elefánttetemekkel; 200
 S bíborral ragyogó szijat húztam vala által.

Imigy fejtem meg neked a jelt. Nem tudom, asszony,
 Ott van-e még nyoszolyánk, avagy immár máshova tette
 Azt egy férfi, kivagdalván az olajfai tuskót.“

Szólt. A nőnek most elhaltak térdei s szíve 205
 A jeleken, miket olly igazán megfejté Odysseus.
 Hát könnyhullatván egyenest futa, és körülölte
 Férje nyakán kezeit, s mond csókokat osztva fejére:

„Oh ne neheztelj rám, ne, Odysseus; a ki különben
 Meghaladád nemedet, de az isten megszorított; 210
 A ki sokallta hogy egymásnak közelében időzve
 Vigadnók el az ifjút és érnők el az agg kort!
 Csak ne vegyed tőlem rossz néven, meg se is ítélj,

Hogy mihelyest szemléltetek így nem örülhete lelkem.
 Mindig ijesztettek tudnillik némi nehezkes 215
 Gondolatok, netalán valamely külföldi kalandor
 Érkezhén megcsaljon; mert ármányos az ember!
 Ám argiv Helene, ki Zeüstől láta világot,
 Sem vegyülendett vándorral szerelembe vagy ágyba,
 Tudva, miképen utóbb is visszaviendik erővel 220
 Őt az akhiv tábor fürtös daliái honába:
 Így pedig elvetemlé őt csufságra az isten,
 Dolgának szomorú végét egyelőre magában
 Fel nem számítót; mi keservesen árta nekünk is.
 Most, miután nyoszolyánk titkának pontosan adtad 225
 Megfejtését, melyet ugyan nem láta halandó
 Kivüled és kivülem, s az egy Aktoris, a kit atyámék
 Körnűl adtak velem országodba jövővel,
 A ki remek benyilónk ajtóját őrzeni szokta:
 Meggyőzted szívemet, bármilly konok is vala eddig!“ 230
 Szólt; s még több siralomvágyat keltett fel urában.
 Ott zokogott, tartván édes kedves feleségét.
 Milly örömökre tűnik fel uszóknak tengeren a föld,
 Kiknek szélvihar és hullám közepette Poseidon
 Széthasogatta sebes futtában evicke hajóját; 235
 Csak kevesen verekedhettek lakföldre az ég szín
 Tengerről, sok tájtékkal raggatva tetemben;
 És örömet lépnek vészből a parti homokra:
 Olly örömet látá férjét közelében az asszony.
 Gyöngé fehér karait le nem oldozhatta nyakáról. 240
 S a rózsás hajnal mindkettőt sírva találta
 Volna, ha most egyebet nem gondol kékszem Athene:
 A hosszú éjet mesgyéjén fogta, s letartá
 Okeanosban aranytrónú Hajnalt, nem eresztvén
 Fogni serény lovait, fénylőket az emberi nemnek, 245
 Lampost és Phaethont, a Hajnal nyarga hozóit.
 Szólitotta meg itt feleségét terves Odysseus:
 „Asszonyom, eddigelé nincs ám még vége szakadva
 Mindennek, de tömerdek baj van hátra tovább is,
 Végtelen és terhes, mit szinte leküzdenem illik: 250

Mert imigy jószolt énnékem Tiresias bölcs
 Lelke, midőn egy nap Hades birodalmiba szálltam,
 Mind magamat mind társaimat honnunkba keresve.
 De jere menjünk már, feleségem, az ágyba; hogy édes
 Álmod is élvezzünk, csendes nyugalomra feküdven." 255

Szölt neki erre viszont szellemdús Penelopeia:
 „Ágyad készen vár, és akkor feketel abba
 Majd le, ha tetszeni fog; csak hogy meghoztak az ég jó
 Isteni mennyezetes házadba s az ősi hazába!
 De mivel érintéd s ajkadra vezette az isten, 260
 Hadd tudom azt a bajt. Gondolnám, róla utóbb is
 Értésölök, de azért nem rosszabb hallani rögtön."

Szölt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Jámbor, mért neked olly nagy esennen hajtánod arra
 Engem? Azonban elősorolom s nem rejtem előttd, 265
 Bárha szived nem igen fog örülni szavamra, miérthogy
 Én sem örölök. Mert sok nemzet városin által
 Készte utaznom utóbb, evezőt forgatva kezemben;
 Mig oda érkezném hol tengert senki nem ismer,
 Sóvegyes ételeket nem evő külföldi lakókhoz; 270
 Kik biborarcu hajókról nem hallottanak, és nem
 Hosszas evedzőkről, szárnyáról az uszka hajónak.
 A bizonyos kitüzött jelt sem rejtendem előttd.
 Majd mikor ott velem egy másik gyalog ütközik össze,
 Azt mondó, hogy polyvalapát van vállamon; akkor 275
 Földbe hagyá szürnom hevenyében az ékes evedzöt,
 És kékfürtü Poseidonnak szent áldozatául
 Egy kost és tulkot s emehágó kant felajánlván,
 Visszautazni szülőföldemre; s megadni az illő
 Százados áldozatot minden mennyekben örökké 280
 Élő istennek. S most immár szende halál jö
 Rám a szöke halas tengerről, melly elenyésztend
 Kellemesen vénet, körülöttem boldogul élvén
 A nemzet. Mindezt így megjósolta előre."

Szölt neki erre viszont szellemdús Penelopeia: 285
 „Ám ha öregséggel jobbal szeretend meg az isten,
 Ugy bizhatni, mikép bajaidból végre menekszel."

Mig ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
Eurynome ezalatt s a dajka puhácska ruhából
Ágyat készített tündöklő fáklyavilágnál. 290

Megvetvén hamar a duzzadt és kellemes ágyat,
Itt az öreg némbér haladéktalan elmene vissza:
Eurynome szobahölgy ellenben aludni menőket
Módosan elvezetvé, jobbjában fáklyavilággal.
A mint bévezetvé, eltágult; s ők nagy örömmel 295
Tértek hajdani ágyoknak törvényire vissza.
Telemakhos pedig és a kondás és jeles ökrész
Elhagyták magok, elhagyaták a nőekkel a táncot;
És lefeküdtek az árnyékos várbéli szobákban.

Már azok a szerelem gyönyörűségének utána 300
Szóba ereszkedvén, egymásnak elébe sorolták:
Némberek istennője ugyan mit szenvedé, folyvást
Látván a háznál a hőslők nyalka csoportját;
Mennyi tömerdek ihot, tulkot vágtak le utána
Jártok alatt, hány hordó bornak végire jártak: 305
Istenféle Odysseus meg, mint zaklata némelly
Embereket, mit nem kellett szenvednie néki
Másoktól. Gyönyörűséggel hallá neje; nem szállt,
Mignem egészen béfejezé, pilláira szender.

Kezdte, hogyan vön erőt kikon ország népein, és ment 310
Innen lotophagok termékeny földre, hogy bánt
A kyklops vele és hogyan állott társaiért ő
Bosszút rajta, Kiket nagyon irgalmatlanul ett meg:
Hogy ment Aeolos országába, ki jól fogadá és
Küldte, de nem vala még szülőföldre mehetni 315
Sorsa, mivel felkapván őt a szélvihar ismét
Visszacsapá a szöke halas tengerre veszéklőt:
Hogy járt Telepylos Laestrygoniában, ahol mind
Sarvas társai mind valamennyi evicke hajója
Tönkre jutott, egyedül szabadulhatván meg Odysseus. 320
Elsorolá a Kirke cselét s bűbájait aztán;
S hogy szállott Aides szirmos birodalmiba, jóslást
Kérdeni lelkétől a thebei Tiresiasnak,
Sokrévészű hajón, és látta barátait ottán

- Jó anyjával együtt, ki egyénét szülte s nevelte. 325
 Hogy hallgatta meg a Sirenek bájtele hangját,
 Jött a kúdorgó szirtekhez, szörnyü Kharybdis
 És fene Skyllához, hol nem járt senki bajtalan:
 Tulkait a Napnak bajtársi miképen ölék le,
 Mint sujtotta tüzes mennykövel barna hajóját 330
 Fergeteges Zeüs, és veszteket bajtársai lábíg
 Mind oda, ő egyedül menekedhetvén ki ezúttal.
 Hogy lett Ogygia szigetére kivette Kalypso
 Nymphához, a ki letartá őt férjének ohajtván,
 Boltozatos barlangjában táplálva s ígérve, 335
 Hogy halhatlanná teszi, el sem vénül örökké,
 Ámde az ő kebelét soha sem bájolta szerelme.
 Hogy juta phaeak nemzethez küzdelmesen, a kik
 Olly szívesen fogadák s tisztelték mint egy ur istent,
 És haza küldötték szülőföldre hajóban, 340
 Sok rezet és aranyat, sok drága ruhákat ajánlva.
 Ezt az ígét mondá legutóbb, s megszökte az édes
 Testoldó álom, szétüzvén lelke agályát.
 Mást gondolt azután istennő kékszem Athene:
 Elteltnek vélvén ugyanis szívében Odysseust 345
 Mind neje ágyával mind álmai szent gyönyörével,
 Felkelté az aranytrón Hajnalt okeanosbol
 Mennyre, az élőknek fényt hozni. Odysseus úr is
 Felkele a puha ágyból, és mondotta nejéhez:
 „Asszonyom, eddigelé jóllaktunk soknemű bajjal 350
 Mindketten, te ugyan helyben keserűen epedve
 Jöttöm után, én meg Zeüs és más istenek által
 Kedves földétől nagyon elszóratva hazámnak.
 Most, miután ismét gyönyörű nyoszolyánkra jöhettünk,
 Megmaradott javainkra viselj jól gondot; azonban 355
 A deli hőslöktől megölött baromért ugyanannyi
 Mást zsákmányolok, és részint adakozva nyerendek
 Én az Akhivoktól, míg mind megtelnek az ólak.
 Már magam a fákkal díszelgő telkre vonulok,
 Édes atyámat látni, kit olly sok fájdalom aggaszt; 360
 Néked meg, noha jól gondolkodol, azt hagyom, asszony:

Mindjárt híre futand országunk szerte keletkor
 A deli hőslőknek, kiket a palotában elejték;
 Hát körnémbereiddel együtt bevonulva szobádban
 Ül, nem nézvén senkire és állván vele szóba.“ 365

Szólta után szép fegyvereit vállára keríté;
 Felkelté deli Telemakhoszt, kondást meg az ökrészt,
 S vélek is egyszeriben hadi fegyvert öltete sorra.
 Nem vonakodtak azok, de felékeskedtenek érczel.
 Erre kaput nyitván kisiettek, előre Odysseus. 370

Fény vala már a földszínen; de Athene homályos
 Éjjel fedve hamar kivivé a városon őket.

HUSZONNEGYEDIK ÉNEK.

Poklokon a hőslők, feleikkel szemben Odysseus.

A hőslők lelkét ezalatt kyllenios Hermes
 Rendre kiszólitá, vesszőt forgatva kezében
 Szép aranyat, melylyel kiknek tetszése akarja
 Elbájolja szemét, vagy szétüzi kellemes álmát.
 Ezzel hajtva vezelte; azok nyöszörögve követték. 5

Mint denevérek az áhitatos barlang üregében
 Szálldosnak nyöszörögve, midőn a sziklagerincen
 Egy kiesett a többi közül, s egymásba tapadnak:
 Olly nyöszörögve tolongtanak ők az örömtelen útnak
 Éjeiben, Hermes járván kalaúzul előttök. 10

Mentenek okeanos hulláma s fehér köve mellett;
 Majd az arany Napnak kapujánál, majd meg az Álmok
 Országán haladának elő: mig rétre jövének,
 Mellyen lelkek, az elnyugovók ábrándai, laknak.
 Itt lelték immár lábgyors Peleusfi Akhilleust, 15

És Patroklost és a vádtalan Antilokhost fel,
 És Ajas lelkét, ki derék termetre s alakra
 Legjobb volt Peleusfi után a többi görög közt.
 Míg ezek annak időztek környüle, ime közelgett
 Hozzájok szomorún Agamemnon nemzeti pásztor 20
 Lelke, körébe csoportozván valamennyien a kik
 Aegisthos palotájában vele halva maradtak.
 Kit szólított meg Peleusfi Akhilleus első:

„Atrides, mindig különös kedvesnek ítéltünk
 Mennykövező Zeusnél téged mi a többi akhiv közt, 25
 Hogy magad annyi vitéz és számos férfi királya
 Voltál Troja alatt, hol minket ezer vita körzött.
 De ime téged is olly idején környékeze a sors
 Mérge; mit el nem visz szülötte világi anyának!
 Vajha királyi dicsőséged fényében elesned 30
 S meghalnod lett volna szabad Trojának alatta:
 Majd az akhiv egyetem sirhalmot emelne fölötted,
 És maradandó hirt fogtál örökíteni fiadnak!
 Most a legnyomorúbban volt megromlani sorsod!”

Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag: 35

„Oh Peleus boldog fia, istenek ikre, Akhilleus,
 A ki elestél Troja alatt, Argos tova; miglen
 Környüled hullottak az érted küzdeni égő
 Trojaiak s danaok; te meg a por fergetegében
 Fekvél nagyszerűleg, lovaidtol örökre bucsúzva! 40

Ám mi egész nap harcoltunk, és fel se hagyandánk
 A fene ostrommal, ha Zeüs szélvésze ki nem ver.
 Végre midőn harchól a parti hajóra emeltünk,
 Ágyba tevén téged langy vízzel s drága kenettel
 Megmostuk szép testedet; és sok hő könnyet ontott 45
 A danaok hadserge, s haját letarolta feletted.

Majd kimerülván a halhatlan tengeriekkal
 E gyászshirre anyád, rettentő láрма zajongott
 A halason, mire megrebbentek mind az Akhivok.
 És bizonyára hajóra is omlott volna legott mind, 50
 Hogyha nem ellenzé sokat és óságokat értő
 Férfiu, agg Nestor; ki előbb is helyre tanácsolt,

Most is jóakarólag imígy szónokla középre :
 ,Vissza, oh Argosiak ; ne szaladjatok , oh görög ifjak ;
 Isteni anyja jön a halhatlan tengeriekkel 55
 Erre felé, holt magzatját meglátogatandó.
 Szólt. A lelkes akhiv tábor megtére azonnal.
 Itt a tengeri agg szent lányai környüled álltak ,
 Szánandón sírván s rád halhatlan mezet öltvén ;
 Mind a kilenc Musák bájhanggal váltva fel egymást 60
 Gyászoltak : könnyek nélkül egy akhiv daliát sem
 Láttál volna , ugy érdeklett a mennyei gyászdal.
 Így siratánk mi tizenhét éjjelen és napon által
 Téged , öröklő istenek és napalatti halandók.
 Tizennyolcadikán megadánk a tűznek , ihoknak 65
 S csákó ökröknek sokaságát ölve körötted.
 Égtél isteni öltönyben, sok drága kenettel
 S édes mézzel együtt ; sok híres férfi merengett
 Fegyverkezve az ellobogó tüzmáglya körében,
 A lovagok s gyalogok dandárai ; szörnyű moraj volt. 70
 Hogy megemésztettek Hephaestos lángjai, reggel
 Felszedtük hó csontaidat, felséges Akhilleus,
 Drága kenet s színborba ; anyád tisztádon aranybol
 Egy korsót ada , mit Dionysos ajándoka s művész
 Hephaestos gyönyörű remekének hirdete : ebben 75
 Nyugszanak a te fehér csontid , Peleusfi Akhilleus
 Összevegyítve Menötiades Patroklos hiveddel ;
 És külön Antilokhos, kit legmagasabbra becsültél
 Patroklosnak eleste után a többi seregben.
 Mindezekén végtére magas sírdombot emeltünk 80
 Hírneves Argosiak győzhetlen tábora, szélén
 A kiszögelt partnak, Hellespont árjai mellett :
 Hogy tova ellássék ősz tengeren a ma is élő
 Férfiúnak, s neki is, ki utóbb fog jöni világra.
 Ekkor anyád, engedvén a halhatlanok , ékes 85
 Versenyt tett az akhiv daliáknak pályaközépre.
 Én sok híres férfiúnak voltam temetésén
 Eddigelé, ha királyi halott végtiszteletére
 Ifjak övezkedtek s pályát vívának : azonban

- Annak látta kapott vala bámúlatra leginkább , 90
 Mellyet ezüstlábú Thetis istennő tefeletted
 Tarta; miérthogy igen kedveltek az istenek előtt.
 Így te halottadban sem veszléd, lelkes Akhilleus,
 Nagy nevedet, hanem emléked mindenha virágzik;
 Ah de nekem mi öröm hadaimnak béfejezése? 95
 Mert haza értemkor szomorú vést sorsola főmre
 Zeus atya Aegisthos keze és gonosz asszonyom által!“
 Míg ezek itt egymást ekképen váltogaták fel,
 Argosölő kalaúz ezalatt közelíte, vezetvén
 A hőslők lelkét, kik Odysseus által elestek. 100
 Mit látván amazok bámulva siettek eléjük.
 S ráismére legott Agamemnon lelke Melantheus
 Gyermeke árnyékára, tekintetes Amphimedonra,
 Ki vendégfele volt s Ithakán tartotta lakását.
 Szólitotta imezt Agamemnon szelleme első: 105
 „Amphimedon, mi dolog hord itt e pusztá homályban
 Egykoru s válogatott mindnyátokat? Ennyi deréket
 Még választva sem olly könnyen szedhetne az ember.
 Nem rázföldi Poseidon rontott benneteket meg
 Gyármű hajón, fene szélvész és hullámai által? 110
 Avvagy szárazsi ellenség tett életetekben
 Kárt, mikor ökreit és szép gyapjasit elterelétek?
 Nem haza mellett vagy valamelly hölgyérti csatában?
 Légy őszinte, hisz én vendéged lenni dicsekszem.
 Avvagy nem jut eszedbe, midőn lakotokba vetődtem 115
 Istenmás Menelaossal, Trojára evezni
 Szorgalmazva evicke hajón dulvári Odysseust?
 Egy álló hónapba került a tengeri úton
 Járnom utána, míg őt bajjal rávenni hatottuk.“
 Amphimedonnak lelke pedig mondotta viszontag: 120
 „Oh Atrida, hadak fejedelme, dicső Menelaos,
 Jutnak eszembe azok; s ime én őszinte ajakkal
 Elmondom teneked, hogy esett vala szörnyű halálunk.
 Hőszültük hölgyét nagyságos Odysseus úrnak,
 A ki le sem mondott a nászrol rája sem állott, 125
 Rettenetes romlást és vést forralva fejünkre.

Sőt ezen újabb cselt gondolta ki végre magában.
 Szátyvát állítván fátylat szőtt belteremében
 Széleset és véknyat, s külön így mondotta mihozzánk:
 „Höslőim, miután odahalt nagyságos Odysseus, 130
 Várjatok el lakadalmam után míg fátylam egészen
 Kész — nehogy a fonalam szátyvámom semmire menjen —,
 Felséges Laertesnek lepedőül idővel,
 Majd az enyészítő sors ha nyulánk álomra fektette
 Őt, netalán engem valamelyik tisztos akhiv nő 135
 Szóra tegyen, ha dus embernek gyászfátyola nem lesz.”
 Így szólott; mire a mi szívünk meghitt neki bizvást.
 S már ugyan a telemes vásznat szövögette naponta,
 Éjszaka ellenben fáklyákat gyújtva kifejté.
 Három egész évig rejtett csele s hitt az akhivság. 140
 De mikor a negyedik jött és fordultak az órák,
 Holdak enyésztlével, sok napnak eláldozatával,
 Itt hírünkül adá egy nő, ki tudott vala mindent,
 És mi kibontásán kaptuk szövetségnek az asszonyt.
 Így akaratlanul is bé kelle fejeznie művét. 145
 A mint megmutatá mosván a nagyszerű fátylat,
 Mását a ragyogó napnak vagy holdnak az égen,
 Im valamelly ördöng gonoszul haza hozta Odysseust
 A parlagra, holott kondása honolt vala néki.
 Majd oda érkezvén nagyságos Odysseus édes 150
 Gyermeke is, Pylos országból megtérve hajóján,
 Mindnyájunkra halált és vést tervezve bementek
 A híres városba; utóbb maga terves Odysseus
 Köztök, előre pedig kalaúzul az érdemes ifju.
 Őt kondása vezette be rosz foszlányba szorultat, 155
 Egy nyavalyás öreg és mankózó kéregetőnek
 Képében: kinek olly ernyedt vala testi ruhája,
 Hogy ki nem ismerhette közöttünk senki belőle
 A mint hirtelen ott termett, de idősbikeink sem,
 Sőt gonosz ígéssel s hajgálásokkal epesztők. 160
 Ő ideiglen békével szenvedte lakában
 A mi dobásinkat s gunyainknak céda merényét;
 Ámde midőn Zeusnek meg lett ihletve kegyétől.

- Ekkor Telemakhosszal együtt minden hadi fegyvert
 Feltakarítván tárházába bezárta retesszszel; 165
 Ennek utána pedig neje által csalfa szeszélyből
 Kézivet és vasakat rakatott hőslői elébe,
 Árváknak minekünk bajul és gyilkolni ürügyül.
 Hosszu sorunkból nem bír felidegzeni senki
 A nehez ijat, sőt igen és mind hátra maradtunk. 170
 Hogy nagyságos Odysseusnak jött végre kezéhez,
 Itt mi szidalmakkal valamennyien ellene voltunk,
 Hogy ne adassék meg, bármennyit fogna beszélni:
 De fia Telemakhos hatalommal szólva parancsolt.
 Végre kezébe vevén az ívet nagyságos Odysseus, 175
 Könnyedkén felidegzé azt, és a vason átlőtt.
 Most a küszöbhez hátrálván kiszilálta nyilát mind,
 Iszonyuan fenekedve, s lelőtte az Antinoos hőst.
 Annak eleste után egyebekre irányozza kinos
 Vesszeivel; kik sűrűen hullottanak össze. 180
 Nyilván lön, hogy egy istenség áll oldala mellett.
 Mert a mennyezetes palotában előre szaguldva
 Téltul ölte; ezek meg főbe veretve cudar jajt
 Hallattak. Vérben fürdött az egész házpadlat.
 Így vesztünk mi el, oh Agamemnon, s még temetetlen 185
 Fekszenek eddig holt tetemink nagyságos Odysseus
 Termeiben: mert nincs rokoninknak híreül, a kik
 Mély sebeinknek aludt vérét tisztára kimosván
 Hon kiterítve siratnának, mint holtakat illet.“
 Szólt neki erre dicső Agamemnon lelke viszontag: 190
 „Laertesnek eszélyes gyermeke, boldog Odysseus,
 Élted párjával de szerencsés férfit voltál!
 Ollyan igaz lélek táplálá Penelopeiát,
 Ikarios lányát; szíven így tudta viselni
 Mennyezkös férjét! Azokáért el sem enyészik 195
 Híre magasztos erényének, sőt kellemetes dalt
 Szerzenek a népnek menny istenségei róla.
 Nem forralt cseleket, mint híres Tyndareusnak
 Lánya, ki meggyilkolva urát boszus éneke lészen
 A föld népeinek, súlyos hírekbe kevervén 200

Gyöngé nemét, még ollyant is, kinek élete tiszta!“

Mig ezek itt egymást ekképen váltogatták fel,
A föld allagiban, Hades szomorú terében;
Ők ezalatt kihaladván a városból, elértek
Laertes mívelt telekére, mit egykor az aggott 205
Férfit lankasztó munkáival önmaga szerzett.

Itt állott nyaralója, körülépitve tanyákkal,
Mellyekben szállásoltak, megháltanak, ettek
Szükséges szolgálai, kik eljárának ügyében;
Egy siket agg némben köztök, ki az éltes öregre 210
A fő várostól tova felvígýáza serényen.

Szólította fiát s szolgálait Odysseus itt meg:

„Menjetez immár e csinos épületbe, s azonnal
A legjobb hízót készítsétek meg ebédül;
Én pedig elsőben próbára teendém atyámat, 215
Vajjon elismer-e még s fel tudna-e venni szemével
Engem, avagy nem arányoz már rég messze levőhöz.“

Igy szólván hadi fegyvereit szolgálainak adta;
S ők a házba legott beeredtek, Odysseus úr meg
A buja kertben odábbállott, kísértetni atyját. 220

Hosszu lugasba jövéen Doliost nem lelte, sem egy más
Kerti cselédet vagy fiut: ők mind eltakarodtak
Gátot szedni kívül, hogy lenne garádul az úri
Kertnek; öreg Dolios maga ment kalaúzul, az atyjok.
Atyját lelte csupán mívelt telekében, egy élő 225

Fát körülásva. Silány köntös vala testi ruhája,
Disztelen és foltos; két lábszárára tuloknak
Bőréből saru fűzve, hogy óná karcolatoktól;
Keztyűvel takará kezeit tövis ellen; agyát fent
Kecske sisakkal fedte, imigy táplálva siralmait. 230

Hogy megpillantá nagyságos Odysseus a kor
Terhétől legyalázottat s bánatba merültet,
Egy terepélyes körte alatt könnyezve megállott.
Tűnődött azután, és azt forgatta magában,
Általólelje legott s csókolja-e, és megutárol 235
Részletesen bizonyossá tegye szerelmetes atyját;
Vagy pedig elsőben próbálni s kikérdeni lesz jobb.

Így tűnődteben legcélszerűebbnek ítélte,
 Elsőben szóval faggatva kísérteni őtet.
 Ezt gondolta után egyenest neki tarta Odysseus. 240
 Mig az alá szegelt fővel körülásta növényét,
 Szólitá deli magzata meg mellette teremvén:
 „A mint látom, öreg, te valóban nem vagy ügyetlen
 Kertész, sőt igen is rendében mindened; el sincs
 Itten semmi növény, füge, szőlőtőke, olaj- vagy 245
 Körtefa s bármellyik veteményágy hagyva tunyául.
 Egy szőm volna ha meg nem bántana téged azonban.
 Rád nincsen jó gondviselés temagadra, de vénség
 Terhe gyaláz és szirtos vagy, s condrába fanyalgasz.
 Ám tunyaság végett el nem hanyagolhata gazdád. 250
 Sőt épen nem szolgainak látszik nekem a te
 Termeted és arcod, de királynak vélne az ember.
 Olyannak tetszel, ki ha fürdött és megebédelt,
 Lágyan elalszik rá; a mint törvénye az aggnak.
 De mondd meg nekem és őszintén adjad elejbém, 255
 Ki s kinek embere vagy? ki gyümölcskertére ügyelsz fel?
 Azt is tedd igazán híremül és valld meg előttem,
 Hadd tudom, a szellős Ithakába jövének-e, miképen
 Egy velem összeakadt ember mondotta, nem épen
 Olyan okos: miután nem kívánt szólani hozzám 260
 Vagy hallgatni az én szavamat, hogy kérdeni kezdém
 Egy vendégem iránt, ha ugyan még él-e avagy tán
 Meghalt eddigelé s Aides birodalmiba szállott.
 Mert neked elmondom, mire vigyázz, és pedig értsd meg:
 Én országomban házunknál hajdan egy embert 265
 Vendégelttem volt; és nem jött nála vidékről
 Házunkhoz soha is kedveltebb egy uri vendég.
 Ő Ithakán hirdette magát gyökeresnek, azonban
 Laertes Arkisiadesnek adá ki az atyját.
 Ezt vendégelttem vala meg házunkba fogadván, 270
 És szívesen látám a sok mindennemű jóból.
 Majd, valamint illet, vendégi ajándokot adtam
 Néki, aranyban hét talentomot; erre virágos
 Serleggel kedveskedtem számára ezüsthől;

Erre tizenkét szép szőnyeggel s egyszerű mezzel, 275
 Annyi becses köntössel meg szintannyi paláttal.
 Adtam ezenkül négy jó, műremekelni tudalmas
 Némbereket, kiket elválasztani önmaga kívánt.“

Szólott néki viszontag ezekre könyezve az atyja:
 „Oh vendég, azon ország ez, melyet te neveztl; 280
 Csakhogy benne galád, istentelen emberek élnek.
 Dús adományaidat pedig elveszteknek ítélhedd!
 Mert ha hazájában lelnéd őt élve, bizonynyal
 Ő is visszadná a kölcsönt néked ajándok
 S szíves látással; mivel a kezdőnek úgy illik! 285
 De mondd el nekem és őszintén adjad elejbém,
 Hányadik éve midőn megvendégelted ama te
 Szánatos emberedet, nekem ellenben, ha ugyan volt,
 Gyermekeket? Kit messze hazája, családja köréből
 Vagy halak ettek meg tengerben, vagy pedig a föld 290
 Színén lett madarak s vadak étke; nem is siratá meg
 Anyja felöltöztetve, sem én, kik szülei voltunk;
 Sem felesége derék, jegygazdag Penelope nem
 Jajgathatta szerelmes urát kiterítve szokásként,
 Béfogván szemeit, melyly tisztelet holtakat illet! 295
 Annak utána pedig, hadd tudjam, valld meg előttem,
 Ki s ki halandó vagy? honnan? kik drága szülőid?
 Hol szállott meg evicke hajód, melyly elhoza téged
 És deli társaidat? Vagy csak mint útas eveztl
 Némi vidéki hajón, melyly hogy szárazra tön eltűnt?“ 300

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
 „Jól vagyon, én mindezt igazán megvallom előtled.
 Mert a föld Alybas, hol nemzetem ősi lakása,
 S én Polypemonides Aphidasnak hercege volnék,
 Névvel Eperitos; a kit feltett terveim ellen 305
 Egy ördög ide tévesztett vala Sikaniától.
 A mi hajómat nézi, kívül a város alatt áll;
 A mi Odysseust, ő most már ötöd éve hogy úri
 Házunktól eleredt és elbúcsúza mitőlünk,
 A nyavalyás! Pedig olly kívánt és jó madarakkal, 310
 Hogy mind én örömet küldém utjára lakunkból,

Mind maga bizvást ment: mert még keveredni reménylénk
Vendégségbe s ajándékkal tisztelni meg egymást!“

Igy szoltára setét bú fellege szállta meg atyját;
És mindkét kezeit lemerítvén, őszhaju főjét 315
Béhintette fakó porral, keseregve zokogván.
Magzata szíve pedig fellázadt, s orra körül járt
Fojtó érzete már, láttára az édes atyának.
És odalépve körülkarolá s csókdosva beszélett:

„Ime, magam vagyok az, ki felől kérdezkedel, édes 320
Kedves atyám, húsz évek után megtérve hazámba!
Csak szüntesd zokogásaidat, csilapítsd könyved árját.
Mert tudtadra legyen — sietős a munka felettébb —,
Én az akhiv hőslőt mind elvesztettem a háznál
Durva merényeiért, miket olly fertelmesen üzött!“ 325

Szolt neki erre viszont Laertes hangosan, és mond:
„Ám ha valóban Odysseus jössz meg, az én fiam, ennek
Tiszta jelenségét adjad, hogy meghigyen elmém.“

Szolt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus:
„Itt e hajdani sebhelyet, ezt méltassad először 330
Szemre tehát: melyet Parnassos táji utamban
Konda fehér foga ejte, midőn kegyes Autolykoshoz
Küldöttél te s anyám, hogy nálunk jártakor ígért
Szíves ajándokait szülém nemzője megadná.
Vagy legyen, e mivelt kertnek sorfáit ezennel 335
Megmondom, miket akkor adál még gyöngye fiúnak,
Hogy hajdan köztök kísértelek, ezt is amazt is
Kérve, s te megnevezéd mindazt énnékem egyenként.
Körte tizenhárom, tíz almafa volt adományod,
És negyven füge; szőlősort pedig itten ígértél 340
Ötvenet adni nekem, mellyek már szüretig érett
Fürtöt kínáltak; hol minden rakva gerezddel,
Hogyha fölülről az isten szent áldásai járnak.“

Szolt. Atyjának most elhaltak térdei s szíve
A jeleken, miket olly igazán megfejte Odysseus; 345
És karait körülölté drága fián: az elájult
Aggastyánt magához vonzotta levante Odysseus.
Végre midőn ismét lélekzett s visszaidüle,

Egyszeriben felemelve szavát mondotta viszontag :

„Zeus atya, vagytok hát még istenek a magas égen , 350
Hogyha valóban megszenvedtenek a buja hőslők !
Tartok azonban igen most immár tőle , nehogy ránk
Üssön egész Ithaka nagy nemzete , és a kephallen
Városokat bekalandoztassák hirnökeikkel.“

Szólt neki erre viszont tervekben gazdag Odysseus : 355
„Bizodalom ! ne legyen szívednek gondja ezekre ;
De jere menjünk bé a kert közelébeni házba ;
Telemakhost , kondást , ökrészt elküldtem előre
Már oda , jó vendégséget készíteni gyorsan.“

Imigy szólta után a csinos házhoz eredtek. 360
Végre az alkalmas nyaraló bensőibe jutván
Ott lelték deli Telemakhost , kondást meg az ökrészt
Sok husokat vagdalva s piros mézbort elegyítve.

Nagyszivü Laertest ezalatt önnön teremében
Megmosdatta sikel körnémbere s kente olajjal , 365
Majd ékes köntöst ada rá : mire Pallas Athene
Elközelítvén megnevelé a nemzeti pásztort
Termetben , s derekabbítá mint annak előtte ;
És elhagyta medencéjét. Meglepve csudálta
Öt fia , hogy látá mását az olympi karoknak ; 370
És felemelve szavát mondá neki szárnyas igékkal :

„Oh nemzöm , igazán valamellyik boldoga mennynek
Szemre derékabbá tett tégedet arcra s tetemben!“

Monda szerényen Laertes neki erre viszontag :
„Mert oh bárcsak , Zeus atya , Pallas Athene , Apollon , 375
Mint az időben hogy megvettem Nerikos ékes
Várost Epiros partján , vezetője kephallen
Hadnak ! bár tegnap házamnál olyan alakban
Lett legyen állni szabad melletted vállamon érces
Fegyverrel , szemközt velek : oh de sokaknak eloldtam 380
Volna gonosz térdét , hogy örülni fogott vala lelked !“

Mig ezek itt egymást illy szókkal váltogaták fel ,
Addig amott azok elkészülvén a lakomával ,
Sorjában székekre avagy trónokra ülének ,
S hozzá láttak az ételhez. Közelíte azonban 385

- Vén Dolios, s az idős embernek munkatevésben
 Fáradt gyermeki: mert kiszaladván összekiáltá
 Őket öreg sikel anyjok, ezek nevelője s az aggnak
 Gyámola is, miután utoléré őt az öregség.
 Kik látván s ismergetvén nagyságos Odysseust, 390
 Ott állottak hűledező lélekkel. Azonban
 Szólította meg ez gyöngéden dorga szavakkal:
 „Oh öreg, ülj le közénk, és félre az ámulatokkal;
 Már régóta sovárogván kész ételeinkhez
 Nyulni, csupán csak benneteket közelíteni várunk.“ 395
 Szóla. Kiterjesztett öllel szaladott neki szemközt
 Vén Dolios; megfogta kezét s csókolta urának;
 És felemelve szavát mondá neki szárnyas igéekkel:
 „Oh kedves, miután megjöttél mint mi kívánók,
 Bárha reménytelen és csak az ég halhatlani hoztak, 400
 Üdvöz, oh üdvöz légy, s áldjon meg az isteni felség!
 Nékem azonban mondj igazat, hadd hallom, ugyancsak
 Tudva-e már vajjon szellemdús Penelopének
 Megjöttöd, vagy előbb embert kell küldeni hozzá?“
 Szólt neki erre vizont tervekben gazdag Odysseus: 405
 „Tudva, öreg, mit kell aggódnod néked ezekről!“
 Így szólván, amaz a csínos karszékre leült volt.
 Most Doliosnak gyermeki is nagyságos Odysseust
 Rendre körülsürgék, kezeit fogdosva s köszöntve;
 Majd Dolios mellett sorban székekre ülének. 410
 Mig ezek itt ekkép vendégeskedve időztek,
 Hir ezalatt szaporán befutá a város egészét,
 A hőslők szomorú sorsát megvinni lakonként.
 Hallván a szavakat, mások máshonnan Odysseus
 Háza elé áradtanak elbőszülve s jajongva. 415
 A házból kivén kiki elsírolta halottját.
 A külföldieket szülőföldrükre vitették
 Vissza, halászokkal gyors csolnakaikba rakatván;
 És magok a piacon szivgyászosan összegyülének.
 A mint egybesereglettek vala s felcsapatoztak, 420
 Eupithes kele fel soraikból szólni először:
 Mert keserű bánat volt gyermeke árva szívének,

Antinoos, kit először lőtt agyon elves Odysseus;
Könnyhullatva ezen szólott és monda középre:

„Hah feleim, mi gonoszt nem tett görögökkel ez ember!“ 425
A deli és sokakat, kiket elvitt Ilion ellen,
Széles Akhaja virágait elvesztette hajóstul:
S most a kephallenek derekát öldöste meg itthon.
Jertek azért, mielőtt kievezne Pylosba kezükből,
Avvagy szent Elisbe, holott az epivek uralgnak; 430
Rajta tehát, vagy örök szomorúság a mi jövődönk!
Mert az utókor előtt is szörnyű gyalázat ez a tény,
Ám ha mi gyermekeink s feleinknek gyilkos ölöit
Meg nem torlottuk, többé lehetetlen örülnöm
Éltemnek, hanem a poklokra szakadjak ezennel! 435
Rajta tehát, netalán kiosonjanak a mi kezükből!“

Szólt könyező szemmel; megesett a nép szíve rajta.
S íme Medon hirnök meg az isteni dalnok Odysseus
Termeiből jöttek feleresztvén őket az álom,
És soraikba vegyülöket mindenki csudálá. 440
Monda pedig köztök Medon, érdemes és okos ember;
„Halljunk szót, Ithaka kara rendei! bajnok Odysseus
Mindezeket nem az égi karoknak nélküle tette:
Én szemeimmel láttam volt, hogy egy isteni felség
Mentornak közel állt képében Odysseus urhoz. 445
Egyszer előtte jelenvén meg neki ihle szívébe
A halhatlan erőt, másszor meg az udvari hőslök
Közt dult, a kik is egymáson hullottanak össze.“

Szólt vala; mind sápadt rémület szállta meg őket.
És emelé az öreg Halitherses Mastorides fel 450
Közre szavát, ki csupán maga nézett hátra s előre;
Ez most jóakarólag imigy szónokla közöttök:
„Halljunk szót, Ithaka ország kara rendei, tölem!
Mindezeket magatok balsága szerezte barátim,
Nem hallgatva reám és Mentor népi vezérre, 455
Félbe hagyatni botor munkáikat ifjaitokkal:
A kik hallatlan dolgoknak végire jártak,
Mégfalván javait, csuffá tévén deli hölgyét
A nagy férfinak, kit nem vártak haza többé.

És most így legyen, engedjen mindenki szavamnak : 460
Ne menjünk, netalán keresett veszedelmet arassunk !“

Szólt. Amazoknak nagy zajjal felugrálva felénel
Többe üléséből, emezek helyt ülve maradván :
Nem szereték ugyanis szavait, hanem Eupithesre
Hallgattak vala ; és szaporán fegyverre kelének. 465
A mint felfegyverkeztek kiki lángszinü rézzel,
A térséges város alatt csapatoztanak össze ;
Kiknek esztelenül Eupithes vala főnöke, bizván,
Hogy meg fogja fiát keserűn bosszulni: holott nem
Volt haza térendő, hanem ottan tette le életét. 470

Szólította Zeüst meg azonban Pallas Athene :
„Oh mi atyánk Kronides, legfőbb ura minden uraknak,
Kérem alázatosan, mit forgatsz titkon eszedben ?
A fene háboru és gonosz ütközeteknek ugyancsak
Meg kell lenni, avagy békét fogsz tenni közöttök ?“ 475

Monda viszont fellegtorlasztó Zeus neki erre :
„Gyermekem, éntőlem kell kérdezkedned ezekről ?
Nemde magadnak volt örökös szívbéli tanácsod,
Hogy hazatérte után kifizesse Odysseus őket ?
Tégysze, miképen akarsz ; hanem én kijelentem az illőt. 480
Mert a hőslökön boszut állt már terves Odysseus !
Eskügyenek békét, és őt illesse az ország ;
Mi pedig a fiak és rokonok megölését örökre
Messze feledtessük velek, a kik régi barátul
Kedveljék egymást gazdagság s béke ölében.“ 485

Igy szólván küldötte, különben is égve ohajtót ;
S kékszem Athene olymposrol haladéktalan elszállt.

Eltelvén czalatt azok izletes ételeikkel,
Méltóságos Odysseus így mondotta középbe :
„Nézzen egyik ki, az ellenség ha közelget-e immár.“ 490

Szólt ; kiereedt Dolios fia, mint urasága parancsolt.
A küszöbön kívül állván meg s közelíteni látván,
Monda legottan Odysseushez repülékeny igéssel :

„Ugy vagyon, ők közelitnek, csak fegyverre legottan !“
Szólt ; felugráltak ezek, szaporán fegyverbe buvának, 495
Négyen Odysseusék és hat fia vén Doliosnak :

Laertes s Dolios magok is fegyverre kelének,
 Jöllehet ősz fővel, szükség edzette leventék.
 A mint felfegyverkeztek vala lángszinü rézzel,
 Ajtót tárva kitörtek, előre levente Odysseus. 500
 Elközelíte azonban kékszem Athene feléjek
 Mentor alakjában mind termet mind pedig arcra:
 Kit látván megörült nagyságos bajnok Odysseus,
 S egyszeriben szólott kedves fia Telemakhoshoz:
 „Telemakhos, most már hozzá kell látnod erősen, 505
 Férfiak ütközetén, hol végre kiválik az ember,
 Meg ne gyalázni nemét eleidnek, kikre világhirt
 Büvölt eddigelé az erő és harci vitézség.“

Szólott Telemakhos neki módosan erre viszontag:
 „Láthatod, édes atyám, ha kívánod, hogy fiad ez nap 510
 Nem teszi csúfra nevét eleidnek, mint te beszélész!“

Igy szólt; örvendett Laertes, s monda középbe:
 „Millyen nap nekem ez, kegyes istenek? Ah de örülök;
 Gyerme kem és unokám az erényért versenyez együtt!“
 S elközelítve felé szólítá őt meg Athene: 515

„Oh Arkisiades, legkedvesb régi barátom,
 Zeus atyahoz felimádkozván s a kékszemü lányhoz,
 Megcsóválva röpits iziben hosszúnyelü dárdát.“

Igy szólván nagy erőt ihlett bele Pallas Athene.
 Ő felimádkozván lányához olympi Zeüsnek, 520

Megcsóválva lövé hamar a hosszúnyelü dárdát:
 Eupithesbe találá, keresztüle réz sisakának,
 Melly nem fogta fel a kelevézt hanem általereszté;
 És lezuhant vala s a fegyver megcsördüle rajta.
 Most az elődaliákba vegyülve fiastul Odysseus, 525
 Sűrű halált osztott a kard s kétélü gerelylyel.

És leterítvén mind elfogták volna lakátot,
 Hogyha olympi Zeüs szüz lánya, hatalmas Athene,
 Harsány szózáttal nem tiltja dühöngeni őket:

„Szünjete k, oh Ithaka polgárai, a fene haretol, 530
 Hogy vérontatlan válhassatok egyszeriben szét!“

Szólt vala. Mind sápadt rémület szállt amazokra,
 És megijedteknek kiesett kezeikből az éles

Fegyver Athene szavára legott, és földre lehullott;
S a város fele fordultak, kiki élni akarván. 535

Rettenetes riadallal ütött, valamint sas, azonban
Hátulról rajtok nagyságos bajnok Odysseus.

Erre tüzes mennykőt hajtott Kronides le az égből;
Melly az erősatyu Pallas előtt dörgött vala földre.
Szólítá ezután meg Athene bajnok Odysseust: 540

„Nagyságos Laertiades, fortélyos Odysseus,
Hagyd el ugyan, szüntesd az egyenlőn mostoha harcot
Végre, netán mennydörgő Zeus bosszúja találjon!”

Igy szóltára hajolt amaz és örvende szívében.
Most mindkét fél közt örökös frígyet köte immár 545
Pallas Athene, olympi Zeüsnek kékszemü lánya,
Mentor képében mind termet mind pedig arcra.

